

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΓ' ΤΕΥΧ. Α' ΙΩΑΝ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308 | 1/15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1986 | ΑΡΙΘ. 20

ΚΡΙΣΙΜΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

ΣΤ'

Τὸ πρόβλημα τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Κράτους εἶναι καὶ πρόβλημα τῶν νέων ἢ ἀκριβέστερα πρόβλημα, πού ἀφορᾷ στὸ ὑπὲρ τῶν νέων ἔργο.

Ἀσφαλῶς τὸ Κράτος πρέπει νὰ ἔχη ἓνα τῶν κυρίων στόχων του τὴν ὀργάνωσι τοῦ ἔργου αὐτοῦ. Ἀλλὰ συμφώνως πρὸς τὴν τόσο προβαλλομένη στίς ἡμέρες μας ἀρχὴ τῆς «λαϊκῆς κυριαρχίας» ἢ «συμμετοχικῆς δημοκρατίας», πού θέλει τὴν παρουσία τῶν ἐκπροσώπων τοῦ λαοῦ στὰ συλλογικὰ ὄργανα λήψεως ἀποφάσεων τῶν κεντρικῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως, ἢ Ἐκκλησία μέσα στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο ὡς ἔχουσα κοινωνιολογικὴ ἔκτασι ἐλάχιστα μικρότερη ἀπ' τὴν ἔκτασι τοῦ Κράτους, ὡς περιλαμβάνουσα στοὺς κόλπους τῆς τὴν πλειονότητα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ ὡς ἐκπροσωποῦσα τὸν μέγιστο κοινὸ παρονομαστή τῶν πνευματικῶν θεμελιῶν τοῦ Ἔθνους, πρέπει νὰ ἔχη πρωτεύοντα ρόλο στὸ ἔργο τῆς διαπαιδαγωγήσεως καὶ μορφώσεως τῆς νεολαίας, νὰ προσφέρῃ τὰ κυριώτερα στελέχη τοῦ ἔργου αὐτοῦ καὶ νὰ ἐμπνέῃ καὶ ἐμψυχώνῃ ὅλους τοὺς φορεῖς τῆς ὑπὲρ τῶν νέων δραστηριότητος. Στὰ ἀναρίθμητα κληρικολαϊκὰ μέλη τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐνοριακῶν συλλογικῶν ὀργάνων πρέπει ἐπίσης νὰ εἶναι ἐξασφαλισμένος ὁ ἀναγκαῖος ζωτικὸς χῶρος, γιὰ νὰ συνεισφέρουν αὐτὰ τὶς δυνάμεις τους στὸ ἔργο τῆς ἀνακαινίσεως τῆς πορείας τῶν νέων, οἱ ὅποιοι ἔχουν ἀρχίσει εὐτυχῶς νὰ παρουσιάζουν κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια ἀπτά δείγματα ἀθροῦβου ἐλπιδοφόρου ὀργανώσεως τῶν σὲ ἐνοριακὰ κέντρα καὶ σπουδα-

στικὸς κύκλους ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν Ἱ. Μητροπόλεων, πού ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν ἀξιόλογο νεανικὸ δυναμικὸ στελεχῶν, σεμινάρια ἐπιμορφώσεώς τους, νεανικὰ φεστιβάλ, νεανικὲς συναυλίες κ.λπ.

Παρομοίᾳ προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας συμβαίνει σὲ ὅλες τὶς ἐλεύθερες χῶρες, ἀκόμη καὶ ὑπὸ συνθήκες πλήρους διοικητικοῦ χωρισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κράτους. Στὴ Δ. Γερμανία λ.χ. ὁ ἰσχύων εἰδικὸς νόμος γιὰ τοὺς νέους προβλέπει τὴν — μὲ ἰσότητη ψῆφο — παρουσία σὲ ὅλες τὶς κεντρικὲς καὶ περιφερειακὲς ὑπηρεσίες νεότητος (Jugendämter) ὄχι μόνον ἐπαίοντων προσώπων, πού ἐκλέγονται ἀπὸ τὶς ὑπηρεσίες αὐτές, ἀλλὰ καὶ ἱκανοποιητικοῦ ἀριθμοῦ ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας καὶ διαφόρων ἐξωκυβερνητικῶν ὀργανώσεων καὶ ἰδρυμάτων.

Ἀπαιτοῦνται πολλὲς σελίδες γιὰ νὰ ἐξετασθοῦν ἔστω καὶ ἀκροθιγῶς οἱ ὄντολογικὲς καὶ δεοντολογικὲς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Νεότητος. Γι' αὐτὸ ἐκεῖνο μόνον, πού θέλομε νὰ τονίσωμε στὸ εἰσαγωγικὸ αὐτὸ σχεδίασμα, εἶναι ὅτι ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν ἀνάμιξί της στὴν ἀντιμετώπισι τῶν προβλημάτων τῶν νέων συνίσταται πρὸ πάντων στὴ συστηματικὴ διοργάνωσι τοῦ ἔργου τῆς προσφορᾶς τοῦ γνησίου μορφωτικοῦ της ἰδεώδους, τὸ ὁποῖο αὐτονοήτως δὲν ἔχει καμιὰ σχέσι μὲ τὸ ἀπωθητικὸ φαινόμενο μιᾶς φαρισαϊκῆς ἐξωτερικῆς εὐσεβείας καὶ τυπολατρείας, πού δημιουργεῖ μονοδιαστάτους νευρωτικὸς ἢ κομπλεξικὸς τύπους. Ἀντιθέτως οἱ νέοι ὑπὸ τὶς στοργικὲς πτέρυγες τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἢ πρέπει νὰ εἶναι προσωπικὸι μάρτυρες γιὰ τὸ ὅτι ἡ Χριστοκεντρικὴ ἐν

Ἄγιω Πνεύματι ζωὴ ἀναμοχλεύει τὰ μύχια καὶ ἔσχατα ὄντολογικὰ βάθη τῆς νεανικῆς ὑπάρξεως, ἐκκολάπτει τὸν ἐσώτατο πυρῆνα τῆς προσωπικότητος, σημαίνει ἀναζωπύρησι, πυροδότησι καὶ ἀνάφλεξι ὅλων τῶν ἐμφύτων εὐγενικῶν αἰτημάτων τῆς αὐθεντικῆς νεανικῆς ψυχῆς, ὑποβοηθεῖ τὴν ἀρμονικὴν ἱεραρχικὴν διάρθρωσιν τῶν ἐκλεκτῶν προδιαθέσεών της σὲ ὀργανικὴν ὁλότητα καὶ ἔτσι ἐλευθερῶνει τοὺς νέους ἀπ' τὴν ὑπαρξιακὴν ἀλλοτρίωσιν, ἐξαλείφει κάθε ἐσωτερικὸν διχασμὸν καὶ κάθε πνευματικὴν τους διάσπασιν καὶ ἐκμηδενίζει κάθε κίνδυνον πνευματικῆς ὑποδουλώσεώς τους.

Ἡ Ἐκκλησία ποτὲ δὲν πρέπει νὰ δημιουργῇ τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι γιὰ δημιουργικοὺς λόγους ὑποθάλλει τὶς ἀδυναμίες τῶν νέων, συνθηκολογεῖ μὲ τοὺς φθοροποιούς παράγοντες ἢ τηρεῖ στάσιν οὐδετερότητος ἀπέναντί τους καὶ ἐπιδιώκει νὰ δημιουργήσῃ κατάστασιν ἀνεκτῆς γειτονίας μὲ αὐτούς. Ἡ Ἐκκλησία δὲν πρέπει νὰ ἀνέχεται νὰ εἶναι οὐραγὸς τῆς τυχόν ἐκτροχιασμένης κοινωνίας ἢ ἐξάρτημα καὶ τελευταῖος τροχὸς τῆς κοινωνικῆς ἀμαξας, ποὺ κατευθύνεται ἐνδεχομένως στὸν κρημνὸν, ἀλλὰ θέλει νὰ προπορεύεται, νὰ εἶναι πρωτοπόρος σκαπανεὺς, κοινωνικὴ ἡγέτις.

*

Κατακλείοντες τὸ εὐσύννοπτο σχεδιασμὰ μας γιὰ τὴν ἐπισήμανσιν καὶ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν κρίσιμων προβλημάτων τῶν νέων, κρίνομε σκόπιμο νὰ τονίσωμε τὴν ἰδιοτυπία, ἀξία καὶ σημασία τῆς νεότητος. Ἐὰν τὰ νῆατα περνοῦν γρήγορα καὶ ἐὰν ἡ νεανικὴ ἡλικία ἀπὸ ἀποψὶ βιολογικὴ εἶναι μία μόνον φάσις στὴν πορεία καὶ διαδικασία τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ὅμως γιὰ τὴν φάσιν αὐτὴν — ἀπὸ ἀποψὶ ἀνθρωπολογικὴ καὶ ἀξιολογικὴ — ἰσχύει ὅ,τι δὲν ἰσχύει γιὰ καμιὰ ἄλλην φάσιν τῆς διαμορφώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ συνεχὴς πανανθρωπίνη νοσταλγία γιὰ τὸ ἐλιξήριο τῆς νεότητος σημαίνει ὅτι ἡ νεανικὴ ἡλικία εἶναι ἀναντικατάστατη καὶ ἀναπαλλοτρίωτη σταθερὴ κατηγορία τοῦ αὐθεντικοῦ καὶ ἰδανικοῦ ἀνθρωπίνου εἶναι. Γι' αὐτὸ ἡ νεανικότης ἔχει ὄχι μεταβατικὴν σημασία, ἀλλὰ μόνιμον καὶ σταθερὸν νόημα ὡς θεμελιῶδες ἐκλεκτὸν συστατικὸν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ἡ ὁποία

στὰ πλαίσια τῆς ἀρίστης ἀξιοποιήσεώς της πρέπει νὰ σφύζῃ ἀπὸ δυναμικὸν νεανικὸν σφρῆγος καὶ ζωτικότητα, νὰ πάλλεται ἀπὸ δημιουργικὸν νεανικὸν αὐτοσυναίσθημα, νὰ ἔχῃ ἐμπιστοσύνην στὸν ἑαυτὸν της καὶ θάρρος καὶ νὰ νιώθῃ, κατὰ τὴν ἐκφρασὴν τοῦ ψαλμοδοῦ, ὅτι «ἀνακαινισθήσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης» της (Ψαλμ. ρβ', 5) καὶ ὅτι ἀναμορφώνεται στὸ ἀρχαῖο πρωτόκτιστο κάλλος, ποὺ τῆς ἐ χάρισεν ὁ Δημιουργός, ὅταν τὴν («ἠλάττωσε βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους») καὶ τὴν «ἐστεφάνωσε δόξῃ καὶ τιμῇ» (Ψαλμ. η', 6).

Ἡ Ἱστορία τῆς Τέχνης μαρτυρεῖ, ὅτι στὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ καὶ ρωμαϊκὴ τέχνη, τὸ ἰδανικὸν ἀνθρώπινον ὄν, ποὺ εἶναι προωρισμένο νὰ γράψῃ ἱστορία, ἀποτυπώθηκε πάντοτε στὰ καλλιτεχνικὰ δημιουργήματα μὲ νεανικὴν μορφήν, ὅπως ἐπισημάνθηκε ἰδιαίτερος ἀπὸ τὸν Hegel ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐρμηνείας, τὴν ὁποία ἔκαμε γιὰ τὴν μορφήν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου στὶς «Παραδόσεις» του («γιὰ τὴν φιλοσοφία τῆς Παγκοσμίου Ἱστορίας»).

Γιὰ νὰ διατηρῆται μιὰ κοινωνία δυναμικὴ καὶ γιὰ νὰ ἀνταποκρίνεται στὴν ἱστορικὴν της εὐθύνην, πρέπει νὰ ἔχῃ ἐπάνω της τὴν σφραγίδα τῆς δωρεᾶς τῆς θεμελιώδους ἀνθρωπολογικῆς μορφῆς τῆς ἀνακαινισμένης νεανικότητος. Ἐὰν ἡ νεανικότης δὲν εἶναι ἡ χαρακτηριστικὴ ἀνθρωπολογικὴ σταθερά, προκύπτουν ἐλαττωματικὲς καὶ ἐκφυλισμένες μορφὲς ὑπάρξεως, ποὺ εἶναι μονοδιάστατες καὶ διέπονται ἀπὸ τὸν σχολαστικισμόν, ἀπὸ τὴν στατικὴν ὑπερακρίβειαν τῶν κινήσεων τοῦ ρομπότ καὶ ἀπὸ ἀνθρωπάρεσκον καὶ χαμαιλεοντικὸν «ὀππορτουνισμόν». Ἐπομένως ἡ ὑποχρέωσις τῶν ἐνηλίκων νὰ σημαίνουν συνεχῶς συναγεμὸν καὶ νὰ συνεργάζονται γιὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων τῶν νέων, ἐπιστρατεύοντες στὸ ἔργον τοῦτο καὶ τὸ ἐκλεκτὸν νεανικὸν δυναμικόν, δὲν εἶναι μόνον καθῆκον γιὰ τὴν ἐξασφάλισιν ἑνὸς εὐχερεστέρου μέλλοντος στοὺς καρπούς τῶν σπλάγχθων τους, ἀλλὰ καὶ προσφορά πρὸς τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτὸν τους, πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, πρὸς ὁλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος.

(Τέλος)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΤΟ ΕΝ ΣΑΜΠΕΖΥ — ΓΕΝΕΥΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

(Ἐπὶ τῇ 20ετηρίδι αὐτοῦ, 1966 - 1986)

Συνεπληρώθη πρό τινων μηνῶν εἰκοσαετία ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας τοῦ ἐν Σαμπεζύ-Γενεύης Ὁρθόδοξου Κέντρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ δεκαπενθημέρου πληροφοριακοῦ Δελτίου αὐτοῦ («Ἐπίσκεψις»). Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὁ προϊστάμενος τοῦ Κέντρου σεβ. μητροπολίτης Ἑλβετίας Δαμασκηνός (Παπανδρέου), — εἰς ὃν ἀδιαμφισβητήτως ὀφείλεται ἡ τεραστίᾳ ἀνάπτυξις καὶ πρόοδος τοῦ Κέντρου καὶ πασῶν τῶν δραστηριοτήτων αὐτοῦ—, ἐδημοσίευσεν ἀπολογισμὸν τοῦ συντελεσθέντος ἔργου ἐν τῇ «Ἐπίσκεψι» τῆς 15.10.1986. Παλαιότερον δὲ καὶ ὁ ὑπογράφων τὸ σύντομον τοῦτο σημεῖωμα εἶχε παρουσιάσει πτυχὰς τινὰς τοῦ πολυσχιδοῦς, πολυμόρφου καὶ πολυμόχθου τούτου ἔργου, ἀλλὰ καὶ νῦν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ἀγομένου ἰωβηλαίου ἔκρινε σκόπιμον ὅπως συμπληρώσῃ διὰ τινων νεωτέρων στοιχείων τὴν ἐκθεσιν ἐκείνην χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἐκκλησίας». Πρώτιστα πάντων ὅμως δράττομαι τῆς εὐκαιρίας ταύτης, ἵνα συγχαρῶ ἐγκαρδίως τῷ προϊσταμένῳ τοῦ Κέντρου σεβ. Μητροπολίτῃ Δαμασκηνῷ καὶ τοῖς διακεκριμένοις συνεργάταις αὐτοῦ διὰ τὸ συντελεσθὲν πολυσήμαντον ἔργον αὐτῶν, εὐχρητῶ δὲ ἅμα καὶ τῷ Δελτίῳ («Ἐπίσκεψις») πολυχρόνιον, ἀπρόσκοπτον καὶ θεοφιλῆ συνέχισιν τῆς ἐκδόσεως καὶ καρποφόρου διακονίας αὐτοῦ ἐν τῇ Ὁρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ Θεολογίᾳ ἡμῶν.

Ὡς γνωστόν, τὸ Ὁρθόδοξον Κέντρον ἰδρύθη πρωτοβουλία τοῦ ἀειμνήστου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου κατ' Ἰούλιον τοῦ ἔτους 1966 ἐν Γενεύῃ, τῇ πόλει τῶν εἰρηνικῶν συναντήσεων καὶ συνδιασκέψεων καὶ διαλόγων μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, τῶν ἔθνων καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ ἄλλων παικιλονύμων διεθνῶν ὀργανισμῶν, ἐν οἷς προπολεμικῶς καὶ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Ἐπιδιώκει δὲ τὸ Κέντρον τοῦτο, κατὰ τὸν ἰδρυτικὸν πατριαρχικὸν τόμον, τοὺς ἐπομένους τέσσαρας κυρίως σκοπούς: πρῶτον τὴν πληροφόρησιν τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου τῆς Δύσεως περὶ τῆς Ὁρθόδοξου διδασκαλίας καὶ Θεολογίας καὶ παραδόσεως καὶ λατρείας· δεύτερον τὴν ἐπὶ τόπου μελέτην τῆς Θεολογίας καὶ τοῦ ὅλου πνευματικοῦ βίου τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν· τρίτον τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐπαφῶν μεταξὺ τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καὶ οὕτω τὴν προώθησιν τῆς διορθόδοξου ἐνότητος· καὶ τέταρτον τὴν προαγωγὴν τοῦ οἰκουμενικοῦ πνεύματος διὰ τῆς καλλιέργειας στενωτέρων σχέσεων τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸς τὰς ἄλλας χριστιανικὰς Ἐκκλησίας καὶ Ὁμολογίας μὲ ἀπώτερον στόχον τὴν προώθησιν τῆς διαχριστιανικῆς ἐνότητος. Γενικῶς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον χρησιμοποιεῖ τὸ Ὁρθόδοξον Κέντρον ὡς

ὄργανον τῆς ἡμέρας διευρυνομένης διορθόδοξου καὶ διεκκλησιαστικῆς πολιτικῆς καὶ δράσεως αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοῦ τε ὀρθόδοξου καὶ τοῦ ἑτεροδόξου κόσμου.

Τὴν ἐπίτευξιν, λοιπόν, τῶν ἀνωτέρω σκοπῶν ἐπιδιώκει τὸ Ὁρθόδοξον Κέντρον, τὸ ὅποιον διὰ πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν σιγίλλου ἀνεκηρύχθη ὡς πατριαρχικὸν σταυροπήγιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, καὶ ὡς τοιοῦτον ἀκτῆμα καὶ σταυροπηγιακὸν ἐξάρτημα αὐτοῦ ἔσαι ὑπάρχον καὶ παρ' αὐτοῦ μόνον ἀμέσως δεσποζόμενον καὶ ἐξουσιαζόμενον καὶ κυβερνώμενον... σκοπὸν καὶ προορισμὸν ἔχει τὴν διακονίαν ἀπάσης... τῆς ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας καὶ συμπάσης τῆς ἐπὶ γῆς Χριστιανοσύνης..., εἰδικώτερον δὲ τὴν ἀνάπτυξιν ἐν αὐτῷ ἐπιστημονικοῦ θεολογικοῦ φυτωρίου ἐν οἰκουμενικῇ προοπτικῇ, μέλλοντος ἵνα μεταπτυχιακῶς καταρτίξῃ στελέχη ἐξ ἀπασῶν τῶν κατὰ τόπους ἀγιωτάτων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, χρήσιμα διὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῆς, ἐξειδικευμένα δὲ καὶ εἰς τὴν διεξαγωγὴν διορθόδοξων καὶ διαχριστιανικῶν διαλόγων εἰς ἀντίδοσιν χριστιανικῆς ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς Θεολογίας... ἐπὶ ἐνὶ καὶ μόνῳ στόχῳ, τῇ οἰκοδομῇ τοῦ ὅλου σώματος τοῦ Χριστοῦ εἰς ἐνότητα μιᾶς καὶ μόνης πίστεως καὶ ὁμολογίας», ὡς διαλαμβάνεται ἐν τῷ σιγίλλῳ.

Ὅθεν, πρὸς πραγματοποίησιν τῶν ἀνωτέρω σκοπῶν, τὸ Ὁρθόδοξον Κέντρον ἀνέπτυξε σπουδαιότατας συναφεῖς δραστηριότητας, ἐξ ὧν τινὰς ἀναφέρομεν ἐνταῦθα: α) Ἐν πρώτοις τὸ Ὁρθόδοξον Κέντρον, δεσποζόμενον ὑπὸ μεγάλου καὶ περικαλλοῦς ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου, χρησιμοποιεῖται ὡς κέντρον ἀκαταπαύστου τελείσεως τῆς Ὁρθόδοξου Λατρείας πρὸς τὸν Θεόν, συγκεντροῦν καὶ ἐνοῦν πάντας τοὺς Ὁρθόδοξους πιστοὺς, ἀνεξαρτήτως ἐθνότητος, φυλῆς ἢ γλώσσης ἐκ πασῶν τῶν Αὐτοκεφάλων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, ὡς τις ἐνωτικὸς κρῖκος πάντων. Πράγματι ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καθημερινῶς τελοῦνται αἱ ἀκολουθίαι τοῦ ὄρθρου καὶ τοῦ ἑσπερινοῦ, κατὰ πάσας δὲ τὰς Κυριακάς καὶ μεγάλας ἑορτάς τοῦ ἑνιαυτοῦ τελοῦνται κατὰ κανόνα τρεῖς ἢ τέσσαρες θεῖαι Λειτουργίαι ὑπὸ τῶν τεσσάρων ὀρθόδοξων κοινοτήτων τῆς Γενεύης, καὶ δὴ ἐν μὲν τῷ κυρίως ναῷ τελεῖ τὴν Λειτουργίαν τῆς ἡ Ἑλληνόφωνος κοινότης, ἐν δὲ τῇ κρύπτῃ αὐτοῦ ἢ Ἀραβόφωνος καὶ ἢ Γαλλόφωνος κοινότης καὶ ἐν τῷ τῆς Ἀναστάσεως ἱερῷ ναῷ ἢ Ῥουμανικῇ κοινότης. Τοιοῦτοτρόπως ἐκφράζεται ἢ ἐκ τῆς δογματικῆς ἐνότητος ἀπορρέουσα βαθεῖα καὶ μυστηριώδης ἐσωτερικῆ ἐνότητος τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας διὰ τῆς εὐχαριστιακῆς συνάξεως ἐν τῷ αὐτῷ ἱερῷ ναῷ καὶ

θυσιαστηρίω και τῆς συνεχοῦς κοινῆς προσευχῆς αὐτῆς (ὡπὲρ εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν και τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως). Αὐτονόητος ἡ ὑψίστη οἰκουμενιστικὴ σημασία τῆς δραστηριότητος ταύτης τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου, μὴ χρήζουσα περαιτέρω διασαφήσεως.

β) Τὸ Ὁρθόδοξον Κέντρον ἐστέγασεν, ἐν τῷ μεγάλῳ οἰκοδομικῷ συγκροτήματι αὐτοῦ, τὴν Γραμματεῖαν ἐπὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς ἁγίας και μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὀρισθέντος ὡς προϊσταμένου τῆς Γραμματείας ταύτης τοῦ προϊσταμένου τοῦ Κέντρου. Πράγματι ἀπὸ τῆς Α' Πανορθοδόξου Διασκέψεως τῆς Ῥόδου τοῦ ἔτους 1961 ἤρchiσεν ἡ προπαρασκευὴ τῆς συγκλήσεως τῆς ἁγίας και μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, και πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἰδρύθη κατὰ τὴν συνελθοῦσαν ἐν τῷ Ὁρθοδόξῳ Κέντρῳ τὸ 1968 Δ' Πανορθόδοξον Διάσκεψιν ἡ μόνιμος Γραμματεία διὰ τὴν προπαρασκευὴν τῆς Συνόδου, ἐδρεύουσα ἐν τῷ Κέντρῳ τούτῳ. Πρὸς τοῦτο τὸ Κέντρον ἴδρυσεν και χρηματοδοτεῖ τὰς πολυαριθμοὺς περιοδικὰς ἐκδόσεις και πάντα τὰ δημοσιεύματα τῆς Γραμματείας, ἐν οἷς και τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Συνοδικὰ», ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ πρώτου τεύχους τῆς ὁποίας ἀναφέρεται χαρακτηριστικῶς, ὅτι ταῦτα και τὰ ἄλλα δημοσιεύματα ἐτέθησαν αἰεὶ τὴν διάθεσιν τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου, ἵνα καταστῶσιν ὄργανον προσυνοδικῆς ἐπικοινωνίας πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς συνοδικῆς κοινωνίας τοῦ σώματος τῶν ἐπισκόπων και τοῦ πληρώματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας». Ὁμοίως πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ δυσχεροῦς ἔργου τῆς προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου τὸ Κέντρον ἐφιλοξένησε πάσας τὰς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικὰς Ἐπιτροπὰς και τὰς Προσυνοδικὰς Πανορθοδόξου Διασκέψεις, ὡς τὴν Δ' Πανορθοδόξου Διάσκεψιν (1968), τὴν Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικὴν Ἐπιτροπὴν (1971), τὴν Α' Προσυνοδικὴν Πανορθοδόξου Διάσκεψιν (1976), τὴν Προσυνοδικὴν Πανορθοδόξου Διάσκεψιν (1982), τὴν Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικὴν Ἐπιτροπὴν (1986) και τὴν Γ' Προσυνοδικὴν Πανορθοδόξου Διάσκεψιν (1986), προσέτι δὲ και τὸ εἰδικὸν Συνέδριον περὶ τοῦ κοινοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα (1977) και τὴν Σύσκεψιν τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀστρονόμων πρὸς μελέτην τοῦ αὐτοῦ θέματος (1979).

γ) Πρὸς ταῦτοις τὸ Ὁρθόδοξον Κέντρον, ἐκπροσωποῦν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον και τὸ ὄντως οἰκουμενικὸν πνεῦμα αὐτοῦ, μετέχει και τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως πρὸς προσέγγισιν και συνεργασίαν τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, και ἐντεῦθεν ἐφιλοξένησε τοὺς διμερεῖς θεολογικοὺς διαλόγους μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας και τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν: Παλααιοκαθολικῆς, Ῥωμαιοκαθολικῆς, Ἀγγλικανικῆς, Λουθηρανικῆς, Ἀντιχαλκηδονεῖων και Μετερρυθμισμένων, ἐπὶ πλέον δὲ τελεῖ ἐν στενῇ συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ἐν Γενεύῃ ὁμοίως ἐδρεύοντος Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν και τοῦ ἐγγύς κειμένου Οἰκουμενικῷ Ἰνστιτούτῳ αὐτοῦ ἐν Bossey. Οὕτω συνῆλθον ἐν αὐτῷ: ἡ Προπαρασκευαστικὴ Ἐπι-

τροπὴ τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Παλααιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας (1970) και ἡ Μεικτὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ αὐτοῦ διαλόγου (1975, 1977, 1983), ἡ Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ ὀρθοδοξο-ἀγγλικανικοῦ διαλόγου (1970, 1972) και ἡ Μεικτὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ αὐτοῦ διαλόγου (1981), ἡ Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Θεολογικοῦ διαλόγου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν Ἀντιχαλκηδονεῖων Ἐκκλησιῶν (1979) και ἡ Ἐπιτροπὴ διαλόγου μεταξὺ αὐτῶν (1985), ἡ Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ ὀρθοδοξο-ρωμαιοκαθολικοῦ διαλόγου (1977, 1978), ἡ Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ ὀρθοδοξο-λουθηρανικοῦ διαλόγου (1978) και ἡ Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ ὀρθοδοξο-καλβινικοῦ διαλόγου (1986).

δ) Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1980 τὸ Ὁρθόδοξον Κέντρον ἤρchiσε νὰ ὀργανώῃ ἐτήσια διεθνή Θεολογικὰ Σεμινάρια πρὸς ἐξέτασιν ἐκάστοτε και ἐμβάθυνσιν ἐπικαιροῦ θεολογικοῦ θέματος ἐν οἰκουμενικῇ προοπτικῇ, διὰ τὴν κατάρτισιν στελεχῶν ἐξ ὅλων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐξειδικευμένων εἰς τὴν διεξαγωγὴν διορθοδόξων και διαχριστιανικῶν διαλόγων. Τῶν Σεμιναρίων τούτων, ἅτινα εἶναι μεταπτυχιακοῦ ἐπιπέδου και διαρκοῦσιν ἐπὶ 4 ἕως 5 ἑβδομάδας, μετέχουσι κληρικοὶ ἡ λαϊκοὶ θεολόγοι ὀρθόδοξοι και ἑτεροδόξοι ὡς σπουδασταί, οἱ δὲ διδάσκοντες εἶναι διακεκριμένοι καθηγηταὶ οὐ μόνον ὀρθόδοξοι ἐκ τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ και ἑτεροδόξοι. Ἡ διδασκαλία γίνεται ὑπὸ μορφῇ ἐπιστημονικῶν εἰσηγήσεων μετ' ἀκολουθουσῶν θεολογικῶν συζητήσεων μεταξὺ καθηγητῶν και σπουδαστῶν, ἐφ' ἐνὸς κατ' ἔτος προκαθορισμένου θεολογικοῦ θέματος. Οὕτως ἐλειτοῦργησαν μέχρι σήμερον ἐν τῷ Ὁρθοδόξῳ Κέντρῳ ἑπτὰ Θεολογικὰ Σεμινάρια, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον κατὰ τὸ ἔτος 1980 με θέμα «τασιχὴ και κατὰ τὴν οἰκουμένην Ἐκκλησία», τὸ δεύτερον τὸ 1981 με θέμα «σημασία και ἐπικαιρότης τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου διὰ τὸν σύγχρονον χριστιανικὸν κόσμον», τὸ τρίτον τὸ 1982 με θέμα «ὁ Λούθηρος και ἡ γερμανικὴ Μεταρρυθμισις ἐν οἰκουμενικῇ προοπτικῇ», τὸ τέταρτον τὸ 1983 με θέμα «ἡ Θεολογία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ και ἐν τῷ κόσμῳ», τὸ πέμπτον τὸ 1984, με θέμα «οἱ διάλογοι χθὲς και σήμερον», τὸ ἕκτον τὸ 1985 με θέματα «Ὁρθοδοξία και Οἰκουμενικὴ Κίνησις» και «συμβολὴ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν ἐπικράτησιν τοῦ χριστιανικοῦ ιδεώδους τῆς εἰρήνης», και τὸ ἕβδομον τὸ 1986 με θέμα «ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ». Τὰ πρακτικὰ τῶν Σεμιναρίων τούτων ἐδημοσιεύθησαν ἐν εἰδικῇ σειρᾷ ἐκδόσεων τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου ὑπὸ τὸν τίτλον «Θεολογικαὶ Μελέται», ἧς οἱ ἐκδοθέντες ἑπτὰ τόμοι ἐγένοντο ἐνθουσιωδῶς δεκτοὶ ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς κριτικῆς, ὡς ἐμπλουτίζοντες τὴν διεκκλησιαστικὴν βιβλιογραφίαν και προάγοντες τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην.

Ἄλλὰ τὸ ἐκδοτικὸν ἔργον τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὰς μνημονευθείσας δύο εἰδικὰς σειρὰς («Συνοδικὰ» και «Θεολογικαὶ Με-

Γ' ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΗ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ

Σαμπεζύ, 28 Ὀκτωβρίου — 6 Νοεμβρίου 1986 (*)

Σεβάσιμοι Πατέρες καὶ ἠγαπημένοι Ἀδελφοί, Ἐκ πρόσωποι τῶν Ἀγίων ἡμῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν οἱ συγκροτοῦντες τὴν παρούσαν Διάσκεψιν.

Ἐν Ὄνοματι τοῦ Παντοδυνάμου καὶ ἐν Τριάδι προσκυνουμένου Θεοῦ κηρύττω τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Γ' ταύτης Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως.

Εἴη τὰ Ὄνομα τοῦ Κυρίου εὐλογημένον.

Ἀξιοθέντες, εἰς βραχὺ χρόνον ἀπὸ τῆς λήξεως —κατὰ τὸν τελευταῖον Φεβρουάριον— τῶν ἐργασιῶν τῆς Διορθόδοξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς, νὰ φθάσωμεν καὶ εἰς τὸν νέον τοῦτον σημαντικὸν σταθμὸν, ὁ ὁποῖος μᾶς ὀδηγεῖ πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον, ὀφειλομένῳ πρωτίστως νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν Πανάγαθον Θεὸν διὰ τὴν Χάριν Αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν ἐν τῇ Χάριτι Αὐτοῦ νέαν συνάντησιν ἡμῶν ἐνταῦθα. Ὀφείλομεν ἀκόμη νὰ φανώμεν, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις, δέχεται τῶν ἄνωγόντων τοῦ Παρακλήτου, ὁ ὁποῖος ὀδηγεῖ τὴν Ἐκκλησίαν «εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν» (Ἰω. 16,13), καὶ ὁ ὁποῖος ἐνισχύει ἡμᾶς, ταπεινοὺς ἐργάτας τοῦ θελήματος τοῦ Κυρίου καὶ ἐντολοδόχους τῶν Ἐκκλησιῶν μας, εἰς βαθμιαίαν μὲν, πάντοτε δὲ ὁμοῦ σύντονον προώθησιν καὶ σταδιακὴν ὁλοκλήρωσιν τοῦ ἀναληφθέντος ὑψηλοῦ καὶ ἀγίου ἔργου. Ὀφείλομεν, τέλος, νὰ ἐκφράσωμεν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην μας πρὸς τὰς Ἐκκλησίας μας διὰ τὴν ἀνάθεσιν τῆς ἐκπροσωπησεῶς των εἰς ἡμᾶς κατὰ τὴν φάσιν αὐτὴν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου. Εἶναι ὄντως μεγάλη ἢ προσγινομένη εἰς ἡμᾶς τιμὴ, ἐξ οὗ καὶ ἀνάλογος εἶναι καὶ ὁ βαθμὸς τῆς εὐθύνης μας κατὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ ἐν προκειμένῳ καθήκοντος ἡμῶν.

(*) Ἐναρκτήριος λόγος τοῦ Προέδρου αὐτῆς, Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσόστομου.

Ταῦτα ἐν προομίῳ προσειπὼν, ἔχω τὴν τιμὴν, ὡς Ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, νὰ ἀπευθύνω πρὸς ὄλους σας τὸν χαιρετισμόν, τὰ καλὰ αἰσθήματα καὶ τὰς θερμὰς εὐχὰς τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου. Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης, μετὰ τὴν περὶ Αὐτὴν Ἱεραρχίαν, καλωσορίζουσα ἡμᾶς εἰς τὴν ἱερὰν Πατριαρχικὴν καὶ Σταυροπηγιακὴν ταύτην Στέγην, χαιρετίζει ἐν τῷ προσώπῳ ὑμῶν τοὺς Ἀγιωτάτους Προκαθημένους καὶ τὰς κατ' αὐτοὺς ἀδελφὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας καὶ εὐχεται εὐδόξω καὶ ἐπιτυχίαν εἰς τὸ ἔργον τῆς Διασκέψεως πρὸς παγίαν προκοπὴν τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδοξίας καὶ πρὸς εὐορκὸν διακονίαν τοῦ πιστοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ἐγὼ προσωπικῶς, πρόθυμος διάκονος τῆς ἔδρας ταύτης, οἶμαι χαιρετίζω μετὰ τιμὴν βαθεῖαν καὶ ἀγάπην πολλὴν καὶ εὐχαριστῶ ἐκ τῶν προτέρων διὰ τὴν συναντήληφιν καὶ συνεργασίαν, τὴν ὁποίαν θὰ μοι παρέσχητε κατὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν εὐθυνῶν μου, αἱ ὁποῖαι ἀπορρέουν ἀπὸ τὴν θέσιν μου αὐτὴν.

* * *

Πατέρες καὶ Ἀδελφοί.

Εἶναι γνωστὰ τὰ θέματα, περὶ τὰ ὁποῖα θὰ ἐνδιατρίψῃ ἡ παρούσα Διάσκεψις. Τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον θὰ ἐπιτελέσωμεν ἐδῶ ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῶν σχετικῶν κειμένων, τὰ ὁποῖα συνετάχθησαν ἀπὸ τὴν Διορθόδοξον Προπαρασκευαστικὴν Ἐπιτροπὴν, εἶναι ἔργον ἐ λ ε ὑ θ ε ρ ο ν, ὑ π ε ὑ θ υ ν ο ν, ἀ λ λ ἄ κ α ἰ ὁ ρ ι σ τ ι κ ὄ ν, διότι, ὅτι, προέλθει ἀπὸ ἐδῶ θὰ ἔχη παραπεμφθῆ εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ τελευταίαν φάσιν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ἢ καὶ ὅτι, θὰ ἤθελε κριθῆ ὡς ἀνεπαρκὲς ἢ ἀναθεωρητέον, θὰ ἔχη

λέται», ἀλλ' ἐπεκτείνεται καὶ εἰς ἄλλα πεδία, ὡς π.χ. εἰς πολλὰς ἐκδόσεις τῆς μονίμου Γραμματείας ἐπὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, (τῆς ὁποίας Γραμματείας τὸ ἐκδοτικὸν ἔργον εἶναι πολυσχιδὲς καὶ πολύπλευρον), εἰς ἄλλα τε ποικίλα ἐντυπα αὐτῆς καὶ εἰδικῶς εἰς τὴν τακτικὴν καὶ ἀνελλιπῆ ἀνά δεκαπενθήμερον ἐκδοσιν τοῦ πληροφοριακοῦ Δελτίου τοῦ Κέντρου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπισκέψεις», ἥτις κυκλοφορεῖ εὐρύτατα μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ Ἐτεροδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν. Διὰ τῆς «Ἐπισκέψεως» παρέχεται αὐθεντικὴ πληροφόρησις διὰ τὰ ἐπίκαιρα ἐκκλησιαστικὰ καὶ θεολογικὰ γεγονότα τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἀποθησαυριζομένου ἐν αὐτῇ πολυτίμου πηγαιῶν ἱστορικοῦ ὕλικου μετὰ βιβλιογραφικῆς ἐνημερώσεως καὶ ἀποτυπώσεως τῆς συγχρόνου ἐκκλησιαστικῆς καὶ θεολογικῆς πραγματικότητος.

Τοιαύτη, ἐν πάσῃ δυνατῇ συντομίᾳ (παραλειφθεισῶν ἱκανῶν ἄλλων δραστηριοτήτων), εἶναι ἡ παρουσία καὶ ἡ δραστὴς τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ καὶ τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου τῆς Δύσεως, ὡς καὶ ἡ πολυτιμοτάτη προσφορὰ αὐτοῦ ἰδιαιτάτα εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν. Εὐχρηθῶμεν ὅπως τὸ Κέντρον τοῦτο εὐλογηθῆ δαφιλῶς ἕνωθεν, ἵνα συνεχίσῃ ἀπροσκόπτως ἐπὶ μῆκιστον τὸ λαμπρὸν ἔργον του καὶ ἐορτάσῃ καὶ ἄλλα πολλὰ ἐνδοξα ἰωβηλαῖα, τοῦ Κυρίου συνεργούντος, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας Του, «ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου» (Πράξ. 20,28).

Καθηγητῆς ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΚΑΡΜΠΗΣ
τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν

ἀναπεμφθῆ εἰς περαιτέρω διορθόδοξον διεργασίαν, κατὰ τὰ πανορθόδοξως προαποφασισθέντα καὶ καθορισθέντα.

Τοῦτο δὲν σημαίνει βεβαίως, ὅτι τὸ ἔργον τῆς παρούσης Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως δὲν περιγράφεται, κατὰ τινὰ τρόπον, ἀπὸ τὴν προηγουμένην ἐργασίαν, ἢ ὅποια ἐγένετο ἀπὸ μέρους τῆς Διορθόδοξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου. Ἐκάστη Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις, ὡς καὶ ἡ παρούσα, ἔχει φυσικὴν —καὶ θὰ ἔλεγα— ὄντολογικὴν συνάφειαν πρὸς τὴν προηγηθεῖσαν αὐτῆς Διορθόδοξον Προπαρασκευαστικὴν Ἐπιτροπὴν, ἢ ὅποια καὶ προετοιμάζει αὐτήν καθ' ὕλην ὅσον καὶ κατ' εἶδος. Καὶ τὸ τοιοῦτον εἶναι ἀπολύτως φυσικόν.

Λέγω «καθ' ὕλην» διότι, βασικά, τὰ θέματα ἔχουν εὐρεῖ ἤδη εἰς τὴν Διορθόδοξον Προπαρασκευαστικὴν Ἐπιτροπὴν ὅχι μόνον τὴν ἀναμενομένην καὶ ἐμπρόσπουσαν ἀνάλυσιν καὶ ἐπεξεργασίαν, ἀλλὰ καὶ τὸ πλέον ἐξισορροπημένον θεολογικὸν ὅσον καὶ ἱστορικο-ιδεολογικὸν πλαίσιον ἀναπτύξεως, διαπλατύνσεως καὶ προωθήσεως, εἰς τρόπον ὥστε ὅλα τὰ προτεινόμενα ἐπὶ ἐκάστου θέματος νὰ εἶναι τὰ καλλίτερα ἐκ τῶν δυναμένων νὰ λεχθοῦν καὶ τὰ προβλεπόμενα νὰ γίνονται εὐρύτερον ἀποδεκτὰ ἀπὸ τὰς Ἐκκλησίας μας, ἢ τοῖς ὅσον ἀπὸ τὴν Ἱεραρχίαν των καὶ τὰ ὑπεύθυνα Διοικητικὰ Σώματα των, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸ εὐρύτερον Πλήρωμά των, ἀπὸ τὸν Κλήρον των δηλαδὴ καὶ τὸν Λαόν των, ἐν τῷ μέτρῳ, φυσικά, τῆς ὀφειλετικῆς ἐμπράκτου ἐνημερώσεώς των πρὸς κατάλληλον δημιουργίαν τῆς κοινῆς συνειδήσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Λέγω ὅμως καὶ «κατ' εἶδος» διότι τὰ θέματα ἔλαβον ἤδη καὶ τὴν ἐνδεικνυομένην διατύπωσίν των, κατόπιν πολλῆς, σοβαρᾶς καὶ ἐπιμελημένης συντακτικῆς ἐργασίας. Πολλοὶ ἀπὸ ἡμᾶς, διὰ νὰ μὴ εἶπω οἱ περισσότεροι, καὶ ὁποσδήποτε οἱ ὑπευθυνότεροι, γνωρίζομεν μὲ πόσῃ πολλαχῶς ἐσταθμισμένην προσοχὴν προσέβημεν εἰς τὴν σύνταξιν τῶν κειμένων, τὰ ὁποῖα σήμερον ἔχομεν ἐμπρὸς μας. Ὅχι μόνον αἱ ἰδέαι καὶ αἱ γενικαὶ καὶ θεμελιώδεις ἀρχαὶ ἐπὶ ἐκάστου θέματος, τὸ ὁποῖον διαπραγματεύεται κάθε ἐπὶ μέρος κείμενον, ἀλλὰ καὶ κάθε ἰδιαίτερα φράσις καὶ πολλάκις καὶ αἱ λέξεις ἀπετέλεσαν ἀντικείμενον λεπτομεροῦς καὶ σχολαστικῆς συζητήσεως καὶ ἐπιλογῆς.

Εἰς ὅλα τὰ ἀνωτέρω, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν κατ' ἀντικείμενον καὶ ἐξ ἀντικειμένου θεώρησιν καὶ ἀξιολόγησιν τοῦ ἔργου τῆς παρούσης Διασκέψεως ἐν συνάρτησιν πρὸς τὴν προηγηθεῖσαν Διορθόδοξον Προπαρασκευαστικὴν Ἐπιτροπὴν, πρέπει νὰ προσθέσωμεν καὶ τὸν ὑποκειμενικὸν παράγοντα.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχουν τὰ πράγματα, εἶναι γεγονός ὅτι τὰ περισσότερα ἐκ τῶν πρώτων ὑπευθύνων προσώπων εἰς τὴν παρούσαν Διάσκεψιν ὑπῆρξαν ἐκ τῶν ἀντιστοιχῶς ὑπευθύνων ἐργασθέντων εἰς τὴν προηγηθεῖσαν Διορθόδοξον Προπαρασκευαστικὴν Ἐπιτροπὴν ὡς Ἐκπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν των ἢ ὡς Ἀρχηγοὶ τῶν Ἀντιπροσωπειῶν των. Καὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἔχει τὴν σημασίαν καὶ βαρύτητά του. Ὑπάρχει μίᾳ σχετικῶς μὴ διακοπτομένη διαδοχῇ εὐθύνης τῶν προσώπων εἰς

τὴν προπαρασκευὴν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου. Καὶ αὐτὸ εἶναι μίᾳ ἰδιαίτερα εὐνοια τῆς Θεῆς Προνοίας. Ἡ διαδοχὴ αὐτὴ δημιουργεῖ καθεστὼς σ υ ν ε χ ε ἱ ἄ ς καὶ σ υ ν ε π ε ἱ ἄ ς εἰς τὸ ὅλον ἔργον καὶ ἀποτελεῖ ἓνα παράγοντα μονιμότητος καὶ συνεχοῦς ἀνελλιξεως καὶ βελτιώσεως διὰ τὰ κείμενα καὶ τὰς ἐννοίας καὶ ἀληθείας τὰς ὁποίας ἐκφράζουν.

Ἄλλ' εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ θέτω τὸ ἐρώτημα:

Ὅλα τὰ ἀνωτέρω δεσμεύουν τὰς Ἀντιπροσωπείας, καὶ ἐπομένως καὶ τὰς Ἐκκλησίας, εἰς τὴν παρούσαν φάσιν τῆς Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως, ὅπως καὶ εἰς κάθε ἄλλην ἀνάλογον περιπτώσιν Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως;

Τὸ ἐρώτημα εἶναι εὐρύτερον: Αἱ Προσυνοδικαὶ Πανορθόδοξοι Διασκέψεις δεσμεύονται ἀπὸ τὰς Διορθόδοξους Προπαρασκευαστικὰς Ἐπιτροπὰς καὶ μέχρι ποίου σημείου;

Ἀπαντῶ: Βεβαίως καὶ ἀναντιρρήτως αἱ Προσυνοδικαὶ Πανορθόδοξοι Διασκέψεις εἶναι τὸ ἐκάστοτε μ ε ἱ ἴ ο ν Σ ὶ μ α καὶ ἔχουν τὰ ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου προκύπτοντα ἰδιάζοντα γνωρίσματα καὶ πλεονεκτήματά των. Ὅλα τὰ σημεῖα ταῦτα ἔχουν καθορισθῆ λεπτομερῶς ἐπὶ πανορθόδοξου ἐπιπέδου. Ἡ ἐκάστοτε Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κρίνῃ καὶ ἀξιολογήσῃ τὸ ἔργον τῆς ἢ τῶν Διορθόδοξων Προπαρασκευαστικῶν Ἐπιτροπῶν, νὰ ἀποδεχθῆ τὰ ὑπ' αὐτῶν συνταχθέντα κείμενα, ἢ νὰ τροπολογήσῃ καὶ βελτιώσῃ αὐτὰ —κυρίως νὰ βελτιώσῃ αὐτὰ— ἢ καὶ νὰ θεωρήσῃ αὐτὰ κατὰ περίπτωσιν ὡς ἀνεπαρκῆ καὶ ἀνεπεμπτέα εἰς περαιτέρω διορθόδοξον διεργασίαν, ἔρευναν καὶ διατύπωσιν. Τὸ παράδειγμα τοῦ θέματος τῆς Νηστείας εἶναι ἐν ἑξ αὐτῶν.

Ἀλλὰ καὶ παρὰ τὸ ἀναντιρρήτον αὐτὸ δικαίωμα ἐκάστης Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως, αὕτη, κατὰ τινὰ τρόπον, περιγράφεται, καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ὀριοθετοῦνται ἀπὸ τὸ ἔργον τῆς ἐκάστοτε Διορθόδοξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς. Ὑπάρχει ἠθικὴ τις δέσμευσις ἐπὶ τῶν εἰς ἴσον βαθμὸν πανορθόδοξως διενεργηθέντων ἐν τῇ Διορθόδοξῳ Προπαρασκευαστικῇ Ἐπιτροπῇ. Τοῦτο δὲν σημαίνει μείωσιν ἢ περιορισμὸν τῆς εὐθύνης καὶ τοῦ ἔργου τῆς Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως. Ἀμφότερα τὰ σώματα ταῦτα ἐπέχουν θέσιν «τ ε χ ν ι κ ῶ ν ἐ π ι τ ρ ο π ῶ ν» ἐπ' ἀναφορᾷ πάντοτε πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον. Ἐργάζονται καὶ συγκεκρομένως ποιοῦν τὰ θέματα «a d r e f e r e n d u m» πρὸς αὐτήν, ἢ ὅποια καὶ εἶναι ἡ μόνη τελικῶς ἀποφαινομένη καὶ θεσμοθετοῦσα ἀρχὴ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἀμφότερα εὐρίσκονται εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου καὶ συνοδοιοποροῦν εἰς τὴν γενικωτέραν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς αὐτήν, ὡς ἅμεσα ὄργανα αὐτῆς. Εἶναι τὰ ἐπιτελικῶς προοδοποιοῦντα τὴν Σύνοδον συλλογικὰ σώματα μελέτης καὶ προεργασίας δι' αὐτήν, τὰ ὁποῖα μὲ ὄλην τὴν ἐργασίαν, τὴν ὁποῖαν ἐπιτελοῦν, καὶ τὸ ἔργον τῆς Συνόδου διευκολύνουν, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐρύτεραν κοινὴν συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας διαμορφώνουν καὶ καλλιεργοῦν καθ' ὁδὸν πρὸς τὴν Σύνοδον. Ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐ-

πιτροπή, ὡς ἔλαττον σῶμα, εἶναι τὸ « ἔ ρ γ α σ τ ἤ ρ ι ο ν » τῆς Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως, καὶ αὐτὴ μὲ τὴν σειρὰν τῆς, ὡς μεῖζον σῶμα, εἶναι ὁ ὀριστικὸς « π ρ ο θ ἄ λ α μ ο ς » τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.

Βεβαίως ἡ τοιαύτη προσυνοδικὴ διαδικασία, τὴν ὁποίαν ἀκολουθοῦμεν σήμερον, ἠμπορεῖ νὰ θεωρηθῆ ὡς ξένη πρὸς τὴν εὐρύτεραν περὶ τὰς Συνόδους παράδοσιν καὶ πράξιν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Εἶναι γνωστὸν ὅτι αἱ Σύνοδοι τῆς πρώτης χιλιετηρίδος συνεκαλοῦντο καὶ ἀπεφαινότο ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι καὶ εἰργάζοντο ὡς τὰ ἀπολύτως συλλογικὰ —καὶ θεόπνευστα, προκειμένον περὶ τῶν Οἰκουμεικῶν Συνόδων— ὄργανα τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ συγκροτοῦντες αὐτὰ Πατέρες ἀπεφαινότο κατὰ τὴν συνοδικὴν αὐτῶν συνείδησιν, αἱ δὲ ἀγορεύσεις τῶν ἐκεῖναι ὠριοθέτουσαν καὶ καθόριζον τὴν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι τελικὴν ἀπόφασιν καὶ θέσεις τῆς Συνόδου.

Ἀλλά, θὰ πρέπει νὰ σημειωθῆ, ὅτι καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκεῖνας προηγούμενον μακρὰν πρὸ ἐκάστης Συνόδου περίοδοι καλλιεργίας κλίματος —διὰ μικροτέρων συνάξεων καὶ ἀλληλοεπικοινωνιῶν ἐπισκόπων, διὰ πλουσίας συγγραφικῆς ἢ ἐπιστολιμαίας θεολογικῆς δραστηριότητος καὶ δι' ἄλλων ποικίλων κατ' ἀνθρώπον καὶ κατὰ περιπτώσιν τρόπων— περίοδοι, λέγω, καλλιεργίας εὐρύτερου κλίματος περὶ τὴν ἢ τὰς διδασκαλίας καὶ περὶ τὴν ἢ τὰς ἐκκλησιαστικοκανονικὰς ρυθμίσεις, τὰς ὁποίας θὰ εἰσήγεν ἐκάστη Σύνοδος εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ὅπωςδήποτε δὲ δὲν ἦσαν ἄγνωστοι καὶ αἱ καθ' ὁμάδας καὶ καθ' ὁμοιογενεῖς ὁμίλους, γεωγραφικῶς, ἐθνικῶς, γλωσσικῶς ἢ ἄλλως καθοριζόμενοι, ἐργασίαι ἐν ἐκάστη Συνόδῳ.

Πάντα ταῦτα μαρτυροῦν, ὅτι ὑπῆρχε καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς τῶν πρώτων Συνόδων ποιά τις προσυνοδικὴ καὶ ἐνδοσυνοδικὴ διαδίασιν, ἢ ὁποία καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ἀναγκαία, ἐκ τῶν πραγμάτων ἐπιβαλλομένη καὶ κατὰ τὸ ἀνθρώπινον στοιχεῖον ἰσχύουσα προϋπὸθεσις ὁμαλῆς λειτουργίας τῆς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι τελικῶς ἀποφαινομένης Συνόδου.

Ἐὰν σήμερον, « *mutatis mutandis* », ἀκολουθεῖται ἢ ἤδη πανορθόδοξως καθορισθεῖσα διαδικασία καὶ μέθοδος, ἢ ἄγουσα ἡμᾶς εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην ἡμῶν Σύνοδον, τοῦτο δὲν σημαίνει ἀλλοτριώσιν τῆς Ὀρθοδοξίας ἀπὸ τὴν συνοδικὴν παράδοσιν καὶ πράξιν. Ὁ σκοπὸς καὶ στόχος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀναλλοιώτως ὁ αὐτός: ἡ σύγκλησις τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου ἡμῶν. Αἱ κατ' ἀνθρώπον μέθοδοι καὶ διαδικασίαι δύνανται νὰ διαφέρουν ἢ νὰ ποικίλουν. Ἀλλ' ὁ αὐτὸς Παράκλητος εἶναι ὁ ὀδηγῶν τὴν Ἐκκλησίαν, ὑπὸ πάσας τὰς φάσεις αὐτὰς, πρὸς τὸν τελικὸν σκοπὸν, ὁ ὁποῖος εἶναι ἢ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀπόφασιν καὶ θεσμοθέτησις τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων.

Ἐπὶ ταύτην τὴν προοπτικὴν, ἀντιλαμβανόμεθα ὅλοι ὅποιοι καὶ ὅποσον ὑπεύθυνον καὶ ἱερὸν ἔργον ἔχομεν νὰ ἐπιτελέσωμεν ἐδῶ. Ἐχομεν τὸ ἱερὸν καθήκον νὰ διενεργήσωμεν τὰ πάντα ἐν φόβῳ Θεοῦ. Μακρὰν ἀπὸ κάθε ἰδιωτέλειαν ἐκκλησιαστικὴν ἢ προσωπικὴν. Μὲ

μόνον κριτήριον τὴν διακονίαν τοῦ πιστοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Μὲ σύντονον προσοχὴν διὰ τὴν παντὶ σθένει διατήρησιν τῆς ἐνότητος τῆς Ὀρθοδοξίας. Καὶ αὐτονοήτως, κατὰ συνείδησιν. Κατ' ἀπολύτως ὀρθόδοξον συνείδησιν. Ἀναγνωρίζομένης πάντοτε τῆς ἰδιαζούσης θέσεως, τὴν ὁποίαν κατέχει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐν ἐκάστη φάσει τῆς ἐνδορθόδοξου ἐργασίας ἡμῶν.

* * *

Πατέρες καὶ Ἀδελφοί,

Δὲν θὰ ἐπεκταθῶ εἰς τὴν παρουσίαν καὶ ἀνάληψιν τῶν τεσσάρων γνωστῶν θεμάτων τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως ἡμῶν. Τοῦτο θὰ κάμῃ ὁ Σεβ. Γραμματεὺς.

Θὰ ἐπεθύμω ὅμως νὰ θέσω ὑπ' ὄψει σας τὰς δυναμμένας νὰ ὑπάρξουν σκέψεις περὶ τὸ ἐφ' ἐξῆς *τέταρτον στάδιον* τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης ἡμῶν Συνόδου. Καὶ περισσότερον συγκεκριμένως, περὶ τὰ ἐναπομένοντα τέσσαρα τελευταία θέματα, τὰ ἀναγεγραμμένα εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν αὐτῆς.

Ταῦτα εἶναι τὰ ἐξῆς:

- α) Ὀρθόδοξος Διασπορά.
- β) Τὸ αὐτοκέφαλον καὶ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ.
- γ) Τὸ αὐτόνομον καὶ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ.
- δ) Δίπτυχα.

Εἶναι γνωστὴ ἡ σημασία καὶ σπουδαιότης τῶν τεσσάρων αὐτῶν θεμάτων. Ἀπὸ τὴν ὀρθὴν ἐνδορθόδοξον ἀντιμετώπισιν τῶν καὶ ἀπὸ τὰ θετικὰ ἐπ' αὐτῶν ἀποτελέσματα τῆς διορθόδοξου διεργασίας καὶ συμφωνίας, ὡς καὶ ἀπὸ τὰς σχετικὰς τελικὰς ἀποφάσεις τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου θὰ ἐξαρτηθῆ αὐτὴ αὐτὴ ἢ ἐν ὁ τῆς τῆς Ὀρθοδοξίας.

Ἡμεῖς, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν παρούσαν Γ' Προσυνοδικὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν, καλούμεθα νὰ ὀριοθετήσωμεν τὴν ἐφ' ἐξῆς πανορθόδοξον ἐργασίαν ἡμῶν, ὄχι ἀπλῶς ὀρίζοντες τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς προσεχοῦς Δ' ἢ καὶ Ε' προπαρασκευαστικῆς φάσεως τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ἀλλὰ καὶ συνειδητοποιούντες τὸσον τὴν σπουδαιότητα τῶν θεμάτων αὐτῶν, ὅσον καὶ τὸ ἀλληλένδετον αὐτῶν καὶ τὴν ἐκκλησιολογικὴν περικυρωτικότητά των, μὲ ὅλας τὰς ἐπὶ τῶν συνειδησεῶν τῶν πιστῶν ἐπιπτώσεις καὶ ἐπεκτάσεις αὐτῶν, τὰ ὁποῖα, ὡς ἔχουν σήμερον, ὑποβαθμίζουν τὸ κύρος τῆς Ὀρθόδοξου ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ Διασπορά, μὲ τὴν δύσκολον καὶ περιπεπλεγμένην προβληματολογίαν τῆς σήμερον, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξετασθῆ ἀνεξαρτήτως τῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ ἰσχύουν διὰ τὴν ἐκχώρησιν καὶ ἀπόκτησιν τῆς Αὐτοκεφαλίας καὶ τῆς Αὐτονομίας ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ. Ἀλλ' οὔτε καὶ τὰ θέματα τῆς Αὐτοκεφαλίας καὶ τῆς Αὐτονομίας δύνανται νὰ λυθοῦν ἄνευ τῆς εὐρύτερας διασυνδέσεως, τὴν ὁποίαν παρουσιάζουν πρὸς τὴν σύγχρονον πραγματικότητα περὶ τὴν Διασποράν. Καὶ ἔτι πραιτέρω. Οὐδὲ τὸ ὡς ἀ-

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΙΜΗΛΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΝ ΑΥΤΗΣ(*)

7. Η ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ

Μεταξύ των ποικίλων χειρογράφων τὰ ὅποια διασώθηκαν εἰς τὴν Μονὴν Ζάβορδας, διακρίνονται δύο ἐπὶ χάρτου κείμενα περιέχοντα τὴν Διαθήκην τοῦ Ὁσίου Νικάνορος. Τὸ πρῶτον ἐκ τούτων, ὡς ἀποκατεστάθη ἐσχάτως, ἔχει διαστάσεις 0,41X0,73 μ. καὶ εἶναι τὸ πρωτότυπον κείμενον τῆς Διαθήκης, ἀποτελούμενον ἀπὸ 82 στίχους, μὲ γραφὴν κλείνουσαν πρὸς τὰ δεξιὰ. Πρὸ τοῦ κειμένου, εἰς τὸ ἄνω μέρος, ἀντὶ τίτλου ἢ ἄλλης ἐπιγραφῆς, ὑπάρχει Πατριαρχικὴ ἐπιγραφὴ «γενέφυτος ἔλεω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος τῆς α' Ἰουστινιανῆς, καὶ πάσης βουλγαρίας, σερβίας, ἀλαβανίας καὶ τὸν ληπόν», καὶ ἀκολουθεῖ τὸ κείμενον τῆς Διαθήκης. Τοῦτο ἀντέγραψε κατὰ τὸ ἔτος 1692 εἰς τὸν Κώδικα τῆς Μονῆς, ἀπὸ τὸ πρωτότυπον δεδαίως ὁ «Ἰωάννης Ζωγράφος ἀπὸ τὰ Γιάγγινα». Ἐκ τοῦ Κώδικος ἐδημο-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 629 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 19 τεύχους.

σιεύθη ὑπὸ Νικ. Δελιαλῆ εἰς τὰ «Μακεδονικά» τόμ. Δ' (1955-1960), σελ. 416-425, ὅτε δὲ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1959 ἀπροσδοκῆτως εὑρετὸ χειρόγραφον μεταξὺ ἄλλων παλαιῶν ἐγγράφων κατὰ τὰς μελέτας του εἰς τὴν Μονήν, ὁ καθηγητῆς Λίνος Πολίτης, ἐπανελήφθη ἢ δημοσίευσίς τῆς Διαθήκης ὑπὸ τοῦ Νικ. Δελιαλῆ εἰς τὸν Θ' τόμον τῶν «Μακεδονικῶν», ὁμοῦ μὲ τέσσαρα ἄλλα χειρόγραφα κείμενα, τῶν ὁποίων ἢ δημοσίευσίς θὰ ἀκολουθήσει, μετὰ τῶν ὄσων, ὡς προείπομεν εἰσαγωγικῶς, ὑφ' ἡμῶν τελευταίως ἀνευρέθησαν. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος κείμενον τῆς Διαθήκης ἔχει ὡς κάτωθι (καταχωρεῖται ὡς ἐδημοσιεύθη εἰς τὰ «Μακεδονικά» μὲ εἰδικὴν ἀρίθμησιν τῶν παραπομπῶν) :

«γενέφυτος¹ ἔλεω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος τῆς α' ἰου-

1. Δὲν μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἀμαρτίαιος Ἀ ν θ ἰ μ ο υ Ἀ λ ε ξ ο ὄ δ η, Ἐκκλησι. Ἀλήθεια 1888, τόμ. 9ος, σ. 158 - 160.

πλούστερον ἐμφανιζόμενον θέμα τῶν Διπτύχων ἤμπορεῖ νὰ ἐξετασθῆ καὶ νὰ ἐπιλυθῆ χωρὶς τὴν παράλληλον διευκρίνισιν καὶ θεσμοθέτησιν τῶν ἰσχυουσῶν ἀρχῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ περὶ Αὐτοκεφάλου καὶ Αὐτονόμου, διότι μόνον ὅταν καθορισθοῦν αἱ ἀρχαὶ αὗται τὸ θέμα τῶν Διπτύχων θὰ εὐρη τὴν κανονικὴν καὶ τὴν ὑπὸ πάντων ἀποδεκτὴν δυναμένην νὰ γίνῃ λύσιν του.

Βεβαίως ἰδεολογικαὶ ἐσωτερικῶς καὶ ἄλλαι ἐμπράγματοι προτεραιότητες ἤμποροῦν νὰ ὑπάρξουν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν θεμάτων. Καὶ ἀσφαλῶς θὰ ληφθοῦν καὶ αὗται ὑπ' ὄψιν ἀπὸ μέρους ἡμῶν. Πάντως ἐν τῇ παρούσῃ Διασκέψει, ἢ ὅποια καθορίζει, κατὰ τὰ πανορθόδοξως ἀποφασισθέντα, τὰ θέματα τῆς προσεχοῦς Διασκέψεως, καλούμεθα νὰ ὀρίσωμεν ποῖα καὶ πόσα θέματα ἐκ τῶν ἐναπομένοντων τεσσάρων θὰ περιλάβωμεν εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς δ' περιόδου τοῦ ἔργου ἡμῶν. Ἡ καὶ εὐρύτερον ἀκόμη: Θὰ περιλάβωμεν ὅλα τὰ ὡς ἄνω τέσσαρα θέματα ὁμοῦ, ἢ μερίδα μόνον αὐτῶν, καὶ ποῖα;

Ἡ ἔδρα αὕτη δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν σκέψιν τῶν Συνέδρων πρὸς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν κατεύθυνσιν. Ἀπλῶς ἐπισημαίνει τὴν ὑπαρξίν τοῦ προβλήματος καὶ τὰς ὑπαρχούσας ἐξ ἀντικειμένου δυσκολίας πρὸς ἀντιμετώπισίν του. Ἐκεῖνο πάντως τὸ ὅποιον θὰ ἠδύνατο νὰ εἶπῃ εἶναι ὅτι, λόγῳ τῆς φύσεως τῶν ἐνώπιον ἡμῶν κειμένων τεσσάρων προσεχῶν θεμάτων, ἢ ἀναμένουσα τὰς Ἐκκλησίας μας ἐργασία θὰ εἶναι δύσκολος καὶ ἢ διανοιγομένη περίοδος δύναται νὰ προβλεφθῆ ὡς ἀρχαίντως μακρά.

Καὶ ἐὰν μὲν κατ' ἀρχὴν δὲν διαχωρισθοῦν τὰ θέματα ἀπ' ἀλλήλων, θὰ χρειασθῆ μία μὲν, ἀλλὰ μακροτέρα προσνοδικὴ περίοδος, ὅπως ἴσως, δέ, ἐὰν θέλωμεν νὰ γίνῃ καλὴ καὶ εἰς βάθος ἐργασία, θὰ ἀπαιτηθοῦν πλείονες συγκλήσεις τῆς Διορθόδοξου Προπα-

ρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸ τῆς Προσνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως. Ἐὰν πάλιν προτιμηθῆ ὁ διαχωρισμὸς τῶν θεμάτων ἀπ' ἀλλήλων, θὰ χρειασθοῦν περισσότεραι τῆς μᾶς προσνοδικαὶ περίοδοι, ὅσαι τοῦλάχιστον θὰ εἶναι καὶ αἱ δέσμαι τῶν θεμάτων, τὰ ὅποια θὰ ἐπιλεγοῦν.

Ἄλλ' ἐπὶ πάντων τούτων τὸν λόγον ἔχετε σεῖς, Πατέρες καὶ Ἀδελφοί.

Ἴσως θὰ ἀπαιτηθῆ νὰ ὀρίσωμεν μίαν εἰδικὴν μικρὰν Ἐπιτροπὴν μελέτης τοῦ σημείου τούτου τῆς προσεχοῦς Ἡμερησίας Διατάξεως καὶ νὰ ζητηθῆ ἀπὸ αὐτὴν νὰ ὑποβάλῃ τὴν ἔκθεσιν τῆς πρὸς τὴν Ὀλομέλειαν μὲ τὰς ἐν προκειμένῳ σκέψεις καὶ εἰσηγήσεις αὐτῆς, ἵνα ἢ Ὀλομέλεια κρίνῃ ἐπὶ τῶν ἐφ' ἐξῆς μὲ βάσιν ὀρισμέναις καὶ συγκεκριμέναις πλείον προτάσεις.

Περὶ αὐτοῦ ὁμοῦ θὰ ἀποφασισθῆ τὸ δέον κατὰ τὴν κατάλληλον στιγμὴν τῶν συνεδριάσεων ἡμῶν.

* * *

Σεβάσμιοι Πατέρες καὶ ἀγαπητοὶ Ἀδελφοί.

Ἴδου αἱ σκέψεις τῆς ἔδρας ἐπὶ τῆς φύσεως καὶ τῆς ἐκτάσεως τοῦ ἔργου ἡμῶν κατὰ τὴν παρούσαν Γ' Προσνοδικὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν.

Χαιρετίζων καὶ πάλιν ὑμᾶς ἐν ἀγάπῃ πολλῇ, εὐχομαι ἀδιάλειπτον τὴν παρουσίαν τοῦ Παρακλήτου ἐν μέσῳ ἡμῶν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας καὶ ἐπικαλοῦμαι δαφιλῆ τὴν Χάριν Του ἐφ' ὅλους ἡμᾶς, ἵνα ἐπιτελέσωμεν τὸ ἐμπιστευθὲν εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας μας ἔργον ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ζήλῳ ἀνυποκρίτου.

Ἐστω ὁ Κύριος βοηθὸς καὶ σκεπαστὴς τῆς Διασκέψεως καὶ πάντων ἡμῶν.

Γ έ ν ο ι τ ο .

† Ὁ Μύρων ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

σινιανῆς καὶ πάσης βουλγαρίας, σερβίας, ἀλαβανῆς καὶ τὸν ληπόν—

νικάνωρας ἱερομόναχος, τάχα καὶ πνευματικὸς πατήρ, καὶ ηγούμενος τῆς ἐν τῇ μονῇ τῆς σεβασμίας τοῦ σωτύρου χριστοῦ, ὡ γέγονας, καὶ κήτωρ τῆς αὐτῆς μονῆς, / κατα παραχώρησον Θεοῦ γενομένου, ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, καὶ πολυκίνδυναις τοῦ ὀγδόου αἰῶνος, τοῖς εὐρισκομένοις μοναχοῖς, ἱεροδιακόνους τε, καὶ / ἱερομονάχοις ται καὶ πνευματικοῖς μετὰ καὶ τοῦ δευτεροαίου² τοῦ λεγομένου δικαίου, καὶ τῶν μέλλοντα κατὰ κερδὸν τὴν ἡγουμενίαν ἀναδέχεσθαι. ἐν κυρίῳ / χαῖρειν ἐγὼ ἀδελφοὶ ἐβουλόμην γράφαι διαθήκην πλαυτέρον, διαλαμβάνουσαν τὰ πάτρια τῆς μονῆς πὸς ἐκτίσθη καὶ μεθόσων κόπων, καὶ κινδύων καὶ μὲ πόσης παλίκης³, καὶ συνδρομῆς ἐπεριποιήθησαν τὰ μετόχια καὶ πάντα τὰ ἐναντιῆς, καὶ ἐβουλόμην γράφαι καὶ πόσα δυνά ὑπέστην ἐν / τῇ συλλογῇ τῶν μοναχῶν. καὶ ὅσα κατεπάλαισα πικρά. ἀλλ' ὁ καιρὸς ἐκβιάζει με εἰς ἕτερα, ἐπειδὴ ἐνεχειρίσθη τὴν ἐν τῷ καλισιράτῳ ὄρι οἴκησιν, / καὶ τὴν ἀνάκτησιν, τῆς σεβασμίας μονῆς, τῆς εἰς ὄνομα τιμώμενον, ἁγιος γεώργιος⁴, κακίθεν μετάναστεύω λοιπὸν συγρὰ ἀπὸ ὄρος, εἰς ὄρους. / καὶ ἀπὸ τοῦ καλλισιράτου, ἐρχόμενος ἀπάνου, εἰς τὴν κορηφὴν τοῦ θουνοῦ εὐρὸν πέπλωμένο, καὶ χαλασμένο Θεμέλλιω⁵, καὶ τόπος / δισόβατος, καὶ λόνγκος πολλῆς, καὶ διαποκάλυφην Θεοῦ ἐρχομένου μου ἀπάνου εἰς τὸ ὄρος. καὶ δουλέθοντας τὸν τόπων, εὐρὸν τὴν οἰκὸνα τοῦ σωτύρου χριστοῦ τῆς μεταμωροφόσεως⁶. κακί με πολλοὺς κόπους καὶ μόχθους, ἀνίγνυρα τῶν ναῶν τοῦ σωτύρου χριστοῦ τῆς μεταμωροφόσεως. μετὰ τῶν κελίων / καὶ τράπεζαν. καὶ ἀρχωνταρίκην, καὶ μαγκιπίων⁷, καὶ ἀμπελικές. καὶ τα μετόχη. τοὶ σπουζομάδης⁸ λέγω, μετὰ δίω μίλους. καὶ τὴν σύννιτσα⁹ καὶ τὴν λογκά¹⁰ μετὰ ὠριά τῆς καὶ μετὰ χοραφιά τῆς κλισοῦρας¹¹. καὶ εὐρίσκονται καὶ τὴν σήμερον ταῦτο πεπαλαιωθέν, βούλομαι προσπίασαι, Θεοῦ βοηθοῦντος, εἴαν καὶ φθάσω ταῦταις γούνταις φροντίσι περιπλακείς, καὶ τὸ ἀπληροφόρητον τοῦ θανάτου φοδηθῆς. ἐκρίνα γράφαι ἂν μικρὰν διαθήκην δια πολλῆς τῆς πρὸς ὑμᾶς ἀγάπης. ὅθεν παρενῶ

2. δευτεράριος: διαχειριστής.

3. παλίκη: πάλη;

4. Ἅγιος Γεώργιος: βλ. Ν. Δ ε λ ι α λ ῆ, ἔ.δ. σ. 418, σσμ. δ.

5. εὐρὸν πεπαλαιωμένο καὶ χαλασμένο θεμέλιω: Τὸ μοναστήρι κτίστηκε στὰ ἐρείπια παλαιότερου κτίσματος, πράγμα τὸ ὁποῖο ἀποδεικνύει ἢ ὑπαρξὴ ἀρχαιότερων ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν ἐνσωματωμένων στὸ σημερινὸ κτίσμα· α) μαρμαρίνου ἀμφικιονίου πὸς χρησιμεύει σὰν σκαλοπάτι στὴν εἴσοδο τοῦ ὑπογείου, β) μαρμαρίνου ἀμφικιονίου, πὸς χρησιμεύει σὰν κλίμα στὸ γὰρ τοῦ μετοχίου τῆς μονῆς.

6. βλ. σχετικὴ τοιχογραφία τῆς Μεγάλης Παναγίας Σαμαρίνας.

7. μαγκίπιον: ἀρτοποιεῖον.

8. σπουζομάδη: πιθανὸν τοπωνύμιον. Ἡ λέξις δὲν ὑπάρχει στὸ κείμενον τοῦ ἀντιγράφου τῆς διαθήκης.

9. Σύννιτσα: πιθανὸν τοπωνύμιον.

10. Λογκά: τοπωνύμιον, βλ. Ν. Δ ε λ ι α λ ῆ, ἔ.δ., σ. 419, σσμ. 10.

11. Κλισοῦρα: τοπωνύμιον παρὰ τὴν μονήν.

καὶ παραγγέλω πάντας. ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ σωτύρου χριστοῦ ἵνα κοινοβιακῶς πολιτεύεσθαι ἀπο τὴν σήμερον εἰς πάν ὅτι καὶ ἂν ἔχετε, θρωτά, καὶ ποτά, καὶ ἐνδύματα. καὶ εἰς χρυσόν, καὶ ἀργυρον. πρὸ πάντων δὲ τὴν εἰς Θεὸν ἀγάπην, καὶ τὴν εὐλάβειαν, καὶ τὴν ευσέβειαν, καὶ τὴν εἰς ἀλλήλους πνευματικὴν ἀγάπην τε καὶ ὁμόνοιαν. τιμάτε σὺν ἀλλήλους, καὶ ὑποτάσσεσθαι ἐν φόβῳ Θεοῦ. καὶ ἐγγρατεῖεσθε ἐκ πολλῶν θρωμάτων. καὶ μὴ σπαιταλίεσθε ὡς οἱ κοσμικοὶ. καὶ μὴ γελάτε ὡς τὰ ἔθνη. / καὶ μὴ ἀργολογεῖτε, καὶ κοφρομίλειτε εἰς τὴν ρούγαν ὡς αἱ πελελαί¹² τῶν γυναικῶν. ἀλλὰ σιωπάτε, καὶ λέγετε κύριε ἰησοῦ χριστὲ ἐλέησον με. καὶ μὴ προδίδετε καὶ ἐγκαλλήτε ἀλλήλους ὡς ἰουδας καὶ μὴ φανερώνετε τὰ μυστηριακά σας εἰς τοὺς κοσμικοὺς ὡς ἰουδας. καὶ μὴ ἐμπεζέτε ἀλλήλους / ὡς οἱ χαναναῖοι¹³ τῶν πατέρα αὐτῶν. καὶ μὴ μεθύσκεσθαι ὡς ὡς σοδομίτε. καὶ μὴ βλασφημεῖτε ὡς ἰουδαῖοι. καὶ μὴ μετεωρίζεσθε ὡς ἄσσοφι. / ἀλλ' ὡς σοφοὶ καὶ ὀρθόδοξοι χριστιανοί, καὶ μοναχοί, εὐσεβῶς καὶ δικαίως πολιτεύεσθαι. καὶ κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἁγίων πατέρων ὅσα ἐν τῷ / νόμῳ ἐγγραφῶν περὶ πείτεως, καὶ περὶ πολιτείας. καὶ ὅσα τὸ τυπικὸν τοῦ ἁγίου σάβα¹⁴ διάκελεθῆ περὶ τάξεως ἐκκλησιαστικῆς, καὶ περὶ ἀρετῆς οὕτως / κρατεῖτε. καὶ γυναῖκα μὴ εἰσελθῆ εἰς τὸ μοναστήρι. μῆτε καλογραία, μῆτε κοσμικῆ. μῆδὲ ἂν βασίλισσα, ἢ βασιλέως μήτηρ, ἢ θυγάτηρ. μὴ / δὲ νέον παιδί δεχθῆτε ἀπὸ τὴν σήμερον ἀπὸ τοῦς δέκα καὶ ὀκτῶ χρόνους καὶ κάτωθεν¹⁵. ὅσοι δὲ εὐρέθησαν πρὸ τῆς διαθήκης μενῆταιωσαν ἐν τῷ / μοναστηρίῳ μῆτε παιδίον κοσμικὸν μανθανέτω αὐτόθεν γράμματα. μῆδὲ ἀνάξιον τινὰ χειροτονήσῃτε διάκονον, ἢ προσβεῖτερον. μῆτε φθογερὸν, μῆτε μέθεισον ἢ ὑβριστὴν, ἢ παιδαριστὴν, ἢ φιλοκάβαλον. ἢ φιλοσυμποσιαστὴν ὅτιοι γὰρ ἐρῆμωσαν τὰ μοναστήρια, καὶ τῶν κόσμων. / καὶ ἄλλο δὲν παροξύνει τὸν Θεὸν ὡς ἀνάξιος ἱερεὺς, ἢ διάκων. δια τοῦτο οἱ μέλλοντες γενέσθαι διάκωνοι, καὶ ἱερεῖς, ἐσιώσαν καθαρὸν καὶ ἀκαταγνώστου βίου. / ἐχοντες καλλὴν μαρτυρίαν ἔσωθεν ἀπὸ τῶν πνευματικῶν πατέρων, καὶ ἔξωθεν ἁπανίας ἀνθρώπων, καὶ πρότιον χειροτονηθῆναι, καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν, νὰ μὴ / δὲν τρώγοπιναρίζον μετὰ ἀλλοπίστους μῆτε με κατίνους, μῆτε νὰ φένονται εἰς αὐτοὺς, μῆτε φίλιαν καὶ ἀγάπαις νὰ ἔχον μενῆταιούς. μῆτε εἰς / κρισιν νὰ ὑπάγη διάκωνος, ἢ προσβύτερος. ἀλλὰ τὲς ἐξωτέρες κρίσεις, καὶ ταῖς χονδροδουλείαις, καὶ ταῖς ἀπανδοχαῖς τῶν αὐθεντιάδων, νὰ ταῖς / ἐπίβλεπον οἱ ἰδιώταις, καὶ ἢ γέροντες τοῦ μοναστηρίου μὲ πολλὴν φόβον καὶ τρόμον, καὶ πολλὴν εὐλάβειαν, καὶ με ἀλλείθειαν, πρὸς τὰ ἔξοδα ἢ / δὲ τῆς θελείου νὰ τρογοπιναρίζει με αὐθεντιάδαις τοῦ καιροῦ τούτου ὡς εἶναι ἰσμάλλιται¹⁶, καὶ νὰ διαβαίνει ὁ λόγος του εἰς αὐτοὺς, νὰ ἔχη φι-

12. πελελαί: στὸ ἀντίγραφον π ε λ α ι, 'κοινὰι γυναῖκες.

13. Χαναναῖοι: βλ. Γένεσις, Κεφ. ι', παρ. 6-18.

14. Τυπικὸν Ἁγίου Σάββα: βλ. Π α π α δ ο π ο ὕ λ ο υ Α. Χ ρ υ σ ο σ τ ὀ μ ο υ, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων, σ. 181.

15. Ἰσχύει καὶ ἐδῶ τὸ «ἔβατον» τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

16. Ἰσμαηλίται: Ὁθωμανοί.

λίαν / μετανιούς, ἄς ἀφήσει τὴν ἱερωσύνη, καὶ οὕτως ἄς διῶκει τὰς τοιαύταις ὑπόθεσιν. καὶ ἱερομόναχον μὴ γυνόσκοντα τὸν νόμον, καὶ τὰς ἀγίας γραφᾶς ὡς πρέπει, ἠγοῦμενον μὴ ποιῆσεται. ἀλλὰ μανθανέτω πρότερον τὸν νόμον καὶ τὰς ἀποτολᾶς, καὶ τότε γενέστω διδασκαλός, καὶ ἠγοῦμενος. ἐπὶ μὴ εἰδὼς νόμον, πῶς διδάξει νομον, πῶς διορθώσει, πῶς κανονήσει, τυφλὸς γὰρ τυφλὸν ἐάν ὀδηγῆ, ἀμφότεροι / εἰς βόθυνον¹⁷ ἐμπεσοῦνται φησὶ ὁ κύριος. ἐάν δὲ μὴ εὐρεθῆ ἄξιός γενηθῆναι ἠγοῦμενος ἀπατητῆς τῆς ἀγίας μονῆς τοῦ σωτῆρος χριστοῦ, καὶ κινδυνεύει τὸ μοναστήριον, χωρὶς ποιμένα. σκενδάτωσαν οἱ γέροντες τὸν μοναστήριον, καὶ τῆς συνάξεως, καὶ ἐρωτάτωσαν μετὰ ἀκριθείας καὶ τοῦς ἰδιώτας. καὶ ἐάν εὐρεθῆ πρόσωπον εἰς τὴν μονήν, τοῦ σωτῆρος χριστοῦ τοῦ μετεώρου πρόσκαλεσάστωσαν αὐτῶν, καὶ ποιήσωσιν ἠγοῦμενων, καὶ ἐάν δὲν εὐρεθῆ ἐκὶ ἄς / ἐξεζητίωσιν, ἐκ τὴν μονὴν τοῦ θαλασσίου. καὶ ἐάν καὶ ἀπεκὶ γέν(η) στέρισις, ναυπάγειται εἰς τὸ μοναστήριον, τοῦ τιμίου προδρόμου, τοῦ ἐν τῇ σκήτῃ / τῆς θέρεως, εἰς τὸ κτήριον τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ καὶ συνασκητοῦ, κυρ διονισίου. μετὰ πολλῶν δακρύων καὶ ὠμογῶν καὶ στεναγμῶν νὰ προσκαλέσεται τίμιον πρόσωπον δια ἠγοῦμενον. ἐάν δὲ μὴ εὐρεθῆ πρόσωπον ἄξιον λόγῳ καὶ ἔργῳ εἰς τὰς προειρημένας μονᾶς, ποιήτωσαν καὶ τὸν τυχόντα ἐν τῇ μονῇ, / μόνον ἔστω εὐλαβεὶς καὶ σώφρων, καὶ ἄξιός ἱερέυς. παραγγέλλω δὲ καὶ τοῦτο ἵνα μὴ γέννηται χειροτονητὸς ἠγοῦμενος, τοῦ ἀγίου ἀρχιερέως. διότι ὁ χειροτονηθεὶς ἠγοῦμενος, παρὰ ἀρχιερέως ὀφείλει μέχρι θανάτου εἶναι ἠγοῦμενος. καὶ ἡ παροῦσα γεννᾷ μικρόψυχος οὖσα, οὐ δύναται τοῦτο / ὑπομεῖναι. καὶ διὰ τοῦτο αἰτοῖ τους, ἡ μοναχοὶ ποιήτωσαν τὸν ἠγοῦμενον, καθὼς οἶδαμεν καὶ εἰς τὸ ἅγιον ὄρος. καὶ εἰς τὰς ἀγίας μονᾶς τοῦ μετεώρου. / μόνον ἐρωτάτωσαν τὸν ἀρχιερέα, καὶ λαμβάνετωσαν συγχώρησιν καὶ μόνον. καὶ ὅταν μέλουσιν ποιήσωσιν ἠγοῦμενον, προσκαλεσάστωσαν τὸν / εὐρισκόμενον ἠγοῦμενον, ἐν τῷ μετεώρῳ, ἢ ἐν τῷ θαλασσίῳ, ἢ ἐκ τῆς ἀγίας μονῆς τοῦ τιμίου προδρόμου ἵνα μετὰ τὸ μνημονεῦθῆναι παρὰ τοῦ ἱερέως, τὸν μέλλοντα γενέσθαι ἠγοῦμενον, ἐπάρῃ τὴν πατερτίξαν ὁ εὐρεθῆς ἠγοῦμενος ἀπὸ τὰ τρία Μοναστήρια / ὡς προεγράψαμεν, ἀπὸ τὴν ἀγίαν εἰκόνα τοῦ δεσποῦ χριστοῦ καὶ δίδωσι τῶν νέων ἠγοῦμενον τοῦ σωτῆρος χριστοῦ τῆς μεταμωροφύσεως. καὶ ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τοῦ εὐρεθέντος ἠγοῦμενου, ὁ νεὸς ἠγοῦμενος καὶ λαμβάνει τὴν πατερτίξαν. καὶ ὅταν καθίσῃ εἰς τὸν θρόνον, ἀσπάσετε ὁ εὐρεθῆς ἠγοῦμενος τὴν χεῖρα τοῦ νέου ἠγοῦμενου καὶ δίδωσι τὴν διαθήκην / εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ λέγει αὐτῶν, βλέπε ἀδελφέ, μὴ παρέβης τὴν ἐντολήν, μήπως ἐξῆς τὸ τῆς παρακοῆς κρίμα, ἀλλαν / ὀρίζου, καὶ κραταιοῦσθω ἡ καρδία σου. καὶ πρόσθε μάλλον ἐπὶ καλῶ τὸ καλόν. καὶ καθεξῆς ἀσπάζονται ἅλοι οἱ ἀδελφοὶ τὸν καθιγούμενον. παραγγέλλω δὲ καὶ τοῦτο, ἵνα μὴ ἀπέρχονται εἰς τὰς πανηγύρεις

17. Βόθρον (βόθυνον): Βλ. Μ α τ θ α λ ο υ, κεφ. ΙΒ', πρ. 11, κεφ. ΙΕ', πρ. 14, ὡς καὶ Λ ο υ κ ἄ, κεφ. ΣΤ', πρ. 39.

τῶν κοσμικῶν οἱ μοναχοί. μήτε / ἀπὸ τῷ μοναστήρι, μήτε ἀπὸ τα μετόχια. ὅτι λέγει ὁ Θεὸς νόμος ἀβδᾶς εἰς λιτήν¹⁸ κοσμικῶν καθίσας ὡς ἀρκον λογιζέται ἀπὸ τὸν / ὁ Θεός. ἵνα δὲ καὶ ἐργοχειροῦν οἱ μοναχοὶ ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν. καὶ ἄλλος ἐν ἀμπέλω, καὶ ἄλλος ἐν γκῦπο, καὶ ἕτερος ἐν περιβολίῳ ἐργαζέτωσαν. καὶ μὴ καθεξέσθωσαν ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπὶ τὴν λόντζαν¹⁹ ἀργολογούντες. χεῖρα κανεὶς νὰ μὴν ἀπλοῖ εἰς ἄλλον / καὶ τύπει τον. εἰ δὲ τίς τολμήσει, διοχθῆτω τῆς μονῆς. καὶ ἀφίνω λοιπον τὸ μοναστήριον ἐλευθέρον καὶ αὐτεξούσιον, εἰς κατα διάδοχὴν μοναχῶν. ἀπὸ μοναχοῦς εἰς μοναχοῦς. καὶ ἀπὸ ἠγοῦμενον εἰς ἠγοῦμενον. καὶ τινᾶς κοσμίως καὶ μηδὲν τὸ ὀρίζει. μήδὲ να το διακρένει. καὶ τὸν ἀρχιερέα να τιμάτε, καὶ να τῶν μνημονέβετε. καὶ να τῶν ἀγαπάτε. καὶ μήτε να ἐγκαλίσθαι εἰς / αὐτον, μήδε να κρίνεσθε μήδε εἰς ἀρχωντας. ἀλλ' αὐτοὶ σας διακρίνεσθε, καὶ διορθοῦσθε. καὶ τιμάτε πάσα ἀνθρωπίνην σφᾶν καὶ πάσα / γλώσσα. καὶ τινᾶν μήδεν υβρίζετε. καὶ τινᾶν μηδὲν διαβάλλετε, καὶ μηδὲν συγκοφαντεῖτε. καὶ εἰς τὴν ἐοριθῆν, μὴ καλεῖτε τιναν. μονο / οἰτῆς ἔλθῃ αὐτὸς του ἐκεῖνον καὶ δέχεσθε. καὶ τα μετόχια, ὅπου ἐπεριποιήθημεν μετὰ πολλῶν κόπων, καὶ μόχθων, καὶ ἐξόδων, μὴν τὰ ἀφή/σετε καὶ χαλάσων. τὰ ἀνοθεν γεγραμένα, ταῦτα τὰ προειρημένα φυλάξατε. καὶ ἀπο ἄλλα μοναστήρια, μοναχοῦς μὴν δέχεσθε πλέον / ἡμερῶν τριῶν. ταῦτα φυλάξατε ὡς ἔφην. ἵνα ἡ του θεοῦ ἡ χάρις, καὶ τὸ ἐλεὸς οἴῃ μετὰ πάντων ἡμῶν ἀμῆν. εἰ δὲ τῆς τολμήσει, καὶ μελετίσει διωρθμίαν²⁰, καὶ ἔχη αὐτόθι πεκούλιον²¹ κριφόν, καὶ πέρον ἀπὸ ψυχοδοσίματα ὅπου τὰ δίδουν, ἡ χριστιανὶ διὰ πρόθεσες, ἡ σαρανταλύτουργα / ἡ μνιμόσυνα, οἱ καὶ ἡ μοναχὶ ἰ οἰδιότητες ὅπου διακροτοῦν τα μούλκια²² τοῦ μοναστηρίου, καὶ γίνονται, κόνθι καὶ παρακονόμοι, καὶ χαρκακρέει²³. καὶ μιλονάδες, καὶ πιστικῆ²⁴, καὶ τζέλνικι²⁵ εἰς πρόβια, καὶ γελάδια, ἡ καὶ ὁ εὐρισκόμενος ἠγοῦμενος, καὶ προηγοῦμενος, ἡ καὶ ὁ λεγόμενος δοχιάρης²⁶. ἂν πολλοῦν, ἡ γένιμα κριφὰ ἀπὸ τῶν ἰγοῦμενον, ἡ ἀλα τίποτες ἡ κροσὶ ἡ σοσρίματα, ἡ χαλκεὺς πουλι σιδερικὰ, ἡ μουτάφης²⁷ πουλι ἀπο τὴν τέχνη του ἀκριφὰ, ἡ τζενγκάρης πουλι παπούτζη ἡ τζετίκα²⁸, ἡ ἄλην τινὰ πῶδεσι, ἡ καὶ ὁ δοχιάρης κριβὶ τίποτε ἀπο τὸ δοχίω, εἰ / οἶνε τινᾶς ράπτῆς, καὶ πέρον ρα-

18. λιτή: πανήγυρις, ἐορτή.

19. λόντζα: στὸ ἀντίγραφο λότζα, πρέπει νὰ ἐξηγηθῆ ὡς ἐξῆς: Ὁ πρὸς τὰ βόρεια τῆς μονῆς ἐλέπων ὑπόστεγος χώρος μετὰ ξυλίνων καθισμάτων, ὅπου περνοῦσαν τὴν ὥρα τους οἱ μοναχοί.

20. διωρθμίαν: στὸ ἀντίγραφο διὰ ὀριθμίαν (ἀρρυθμίαν), παραβασίς τοῦ τυπικοῦ τῆς μονῆς.

21. πεκούλιον: ἀτομικὸν θαλάσιον.

22. μούλκια: κτήματα τῆς μονῆς.

23. χαρκακρέει: σφαγεὶς ζώων.

24. πιστικοί: ὑπηρέτες μὲ συμφωνία (ποιμένες).

25. τζέλνικιοι: τσελιγκάδες.

26. δοχειάρης: ἀποθηκάρης.

27. μουτάφης: κατασκευαστῆς ταπήτων.

28. τζετίκα: ἡ λέξις δὲν ὑπάρχει στὸ ἀντίγραφο τῆς διαθήκης πιθανὸν σημαίνει: εἶδος ὑποθήσεως.

πικᾶ ἀπο καλογέρους. ἡ ῥάπτι ξένα καὶ πέρι ρα-
πικα καὶ δὲν τα δίδη εἰς το μοναστήρι ἀμι τὰ δια-
κρατι χῶριά του / καὶ λέγει ὅτι ἀπὸ τὴν τέχνη μου τὰ
ἔχω καὶ δὲν τα θάνο εἰς το μεσος. ἡ ἔνε τινᾶς ὅπου
ἔχι ἡδιά του ἄσπρα ἡ παιρικά του καὶ διακρατι χῶρια
του καὶ / δὲν τα κηροδιάζη, ὡ τιοῦτος να δόσι τῶν
θάναιων του ἀνανία, καὶ τῆς σαπφύρας, καὶ εκ τῆς
μονῆς ἐξοριζέσθω, ἡ εἶνε τινᾶς ὅπου παγένουν / νὰ
ισάζουν αὐθεντικῆς δουλίεσ του μοναστήριου, καὶ ἐξο-
διάζη ὀλίγα καὶ εἰς τῶν λογαριασμὸ ῥίχνι πολὰ διὰ
να κρατι ἀπὸ ἐκίνα δια πε/κούλιον. ἀπὸ αὐτουνοῦς
ὄλους ὅπου ἐπροοῖπα καὶ εγραφα, κὰν μικρός, ἡ μέ-
γας, ὀπιὸς κἀμνη ζαβία εἰς το μοναστήρι, καὶ πουλί
καὶ κρε/μνίζη. καὶ κλέπι δια νὰ ἐχη πεκούλιον. ἡ
δεχθῆ σπανὸ ἀπὸ δέκα ὀκτιῶ χρονον καὶ κἀπο, ἡ πε-
δίων μανθάνει κοσμικόν. ἡ γυνέκα / ἀφίσει ἐλθεῖν
ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἡ χειροτονήσουν ἀνάξιον διὰ κeno-
δοξίαν, καὶ προσπάθιαν. ἡ ἐν τινᾶς ἀνάξιος καὶ κα-
ταφρονοὶ / τὸν Θεὸν καὶ λειτουργὰ ἡ ἀπέλθη καὶ
ἐνγκαλέσι τω μοναστηρίῳ, εἰς τοὺς κρατουῖντας, τοὺς
λεγομένους ἡμομηλίτας. ἡ εἰς ἀρχωντας / ἡ εἰς ἀρ-
χιερέαν, ἡ περιπατῆ εἰς πανηγύρια κοσμικὰ ἔξο ἀπὸ
ἀνάγκη τοῦ μοναστηρίου, ἡ ζιτίεσ κἀμνον, ἄβουλα
τῶν πατέρων. ἔξο / ἀπο λόγων οἶνον ὅπου διετάξα-
μεν συνάξεσθαι δια το θέρος, εἰς τὸν κόσμον. καὶ εἰς
τὴν ἐαυτῶν στάνδιαν ἡγρον εἰς τὴν ἐορτήν τοῦ / σω-
τύρος. καὶ ὀλιγων οἶνον εἰς τὸ γρεβενο, καὶ ἄλο εἰς
ἀλεσ χορες. καὶ ἀπανταχοῦ. εἰ δὲ οἷτις παρέβη τὴν
παροῦσαν μου διαθήκη, καὶ εὐγη ἔξο ἀπὸ τὰ ἄνο-
θεν γεγραμμένα, ἄπερ ἔγραφα, καὶ ἐπαρηγγίλια, καὶ
καταφρονίσοι τοὺς θίους νόμους τῶν ἁγίων πατέρων,
ἔχω αὐτὸν ἀφορισμένον καὶ ἀσυγχώρητον παρὰ Θεοῦ
παντωκράτωρος, καὶ παρὰ τῆς ὁμοουσίου καὶ ἀδιεραί-
του τριάδος καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν μέλλοντι καὶ
ἡ μερῆσ αὐτοῦ / μετὰ τὸν ἰούδα ἐχέτω [καὶ] τὰς ἀρᾶς
τῶν τριακοσίων δέκα, καὶ ὀκτιῶ Θεοφόρων πατέρων,
τῶν ἐνικαία συναθροισθέντων ἔστω δὲ καὶ τυμπανίας
εἰς αἰῶνας²⁹ ἀμήν.

ὧδε εἰσιν στίχοι ὁπου ἡῦραμεν γραμένος εἰς μίαν
πλάκαν καὶ τοὺς... κἀτωθεν³⁰

ἡγειρον ναὸν ἐκ βάθρων τω σωτήρι Νικάνωρ
προσιάτης τε μονῆς τῆς θοίας σὺν τῇ ἀδελφότητι
ψυχῆς ἐκ πόθου τοῦτοις λόγε δῶρησα παισιμαίων
λύσιν.

ἐν ἔτει ,ζ.μ. ἰνδικτιῶνος β³¹.

29. ἔστω δὲ καὶ τυμπανίας εἰς αἰῶνας: ἡ φράση δὲν ὑπάρ-
χει στὸ κείμενο τοῦ ἀντιγράφου.

30. Ἡ φράση εἶναι γραμμένη μετ' ἄλλο χέρι: μία λέξη δυσ-
ανάγνωστη.

31. ἡγειρον... ἰνδικτιῶνος β: οἱ στίχοι αὐτοὶ δὲν ὑπάρχουν
στὸ κείμενο τῆς προηγουμένης δημοσιεύσεως. Τοὺς εἰσάκουσε
δύο γραμμένους σὺν κτητορικῇ ἐπιγραφῇ σὲ πλάκα μαρμα-
ρινῆ ἐντοιχισμένη στὸ κωδωνοστάσιο τῆς μονῆς (βλ. Ν. Δ ε-
λ ι α λ ἡ, ἔ.δ. σ. 416). Ἡ χρονολογία ,ζμ = 1532 ἀντιστοι-
χεῖ μετ' ἐξῆς ἔτος ἰνδικτιῶνος καὶ πρέπει αὐτὴν τὴν χρονο-
λογίαν νὰ θεωρήσωμεν ὀρθήν. Τὸ ἔτος ,ζμβ (1534) τῆς μαρ-
μαρινῆς πλακῆς ὀφείλεται προφανῶς σὲ κακὴ ἀνάγνωσις τοῦ
πρωτοτύπου.

Ἐκ τῆς μελέτης τῆς Διαθήκης, ἡ ὁποία ἐγράφη
περὶ τὸ 1532 ὡς μαρτυρεῖ σχετικῇ ἐπιγραφῇ εἰς τὸ
τέλος τοῦ κειμένου, ὁμοίᾳ ἄλλωστε μετ' κτητορικῆν ἐπὶ
μαρμαρίου ἐντοιχισμένου εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν
τοῦ κωδωνοστασίου, διαπιστώνει κανεὶς ὅτι ὁ Ὅσιος
ὡς ἡγούμενος καὶ πνευματικὸς πατήρ τῆς ὑπ' αὐτοῦ
ἰδρυθείσης μοναχικῆς ἀδελφότητος, κατὰ πνευματικὸν
χρῆς παραδίδει εἰς τοὺς ἀσκουμένους μοναχοὺς συμ-
βουλὰς καὶ Κανόνας περὶ τοῦ πῶς δεόν νὰ ζῆ ὁ μονα-
χὸς καὶ περὶ τοῦ πῶς νὰ διοικῆται τὸ ἱερὸν Μοναστή-
ριον.

Κατὰ τὸ ἔτος ,ζμη', δηλαδή ἀπὸ Χριστοῦ 1540, ὁ
ὅσιος συνέταξεν καὶ μικροτέραν συνοπτικὴν διαθήκην
ποῦ αὐτὴν τὴν φορὰν καθορίζει ἡ μάλλον διαθέτει τὰ
περιουσιακὰ στοιχεῖα τῆς Μονῆς, εἴτε εἰς παλαιὰ δι-
δλία, εἴτε εἰς κτήνη, εἴτε εἰς κτήματα. Τὸ κείμενον,
τὸ ὁποῖον ἀνεύρομεν κατὰ τὰς ἐρεύνας ἡμῶν εἰς τὸ ἀρ-
χεῖον τῆς Μονῆς εἶναι γεγραμμένον ἐπὶ χάρτου διαστά-
σεων 0,16X0,12 μ. ἔχει γραφὴν ὁμοίαν τῆς προηγη-
θείσης μεγάλης διαθήκης καὶ ἀναγράφει τὰ ἑξῆς:

«Ὁ ἐγὼ ὁ ἡγούμενος ὁ νικάνωρος ἀπὸ τὸν ἅγιον
Γεώργιον⁶, ἀπὸ τὴν ζάμπουρδα εἰς τὸ κατλίκι τοῦ
γρεβενοῦ καὶ εἰς τὸ φλάμπουρω τοῦ γιάννινου ἄφικα
τὴν ἐκκλησίαν μου μετ' ὅτι εὐρίσκονται ἀρχ(αῖα) εὐ-
αγγέλια καὶ ἄλλα χαρτία, ὅσα, καὶ ἂν εὐρίσκονται,
καταπόσ τὰ ἔχουν τὰ μοναστήρια, καὶ μετ' τὰ ἱερά
τῆς καθόλου, ὅτι εὐρίσκονται καὶ ἀμπέλια ὅσα εὐρί-
σκονται. καὶ χωράφια ὅσα εὐρίσκονται καὶ κίπους
καὶ μύλους καὶ πρόβατα καὶ γίδια καὶ ἀγελάδια καὶ
μελίσια καὶ ἄλογα καὶ μουλάρια καὶ τὰ χωράφια
ὅπου ἔχω εἰς τὸ μπουζομάδι καὶ τὰ ἀμπέλια καὶ τὰ
περιβόλια ἔτοις ,ζμΗ» (7048 — 5508 = 1540).

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Γρεβενοῦ ΣΕΡΓΙΟΣ

ΕΡΜΗΝΕΙΑΙ ΕΥΣΕΒΕΙΣ

τοῦ ψυχοφελεστάτου καὶ θαυμαστοῦ θιβλίου
ὀνομαζομένου

ΠΕΡΙ ΜΙΜΗΣΕΩΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

μετ' ὀνόματι πνευματικαῖς καὶ κατάνυξι
εἰς κάθε κεφάλαιον

Ἡ «Μίμησις» αὐτῆ τοῦ Χριστοῦ διαφέρει θα-
σικῶς ἀπὸ ὅλεσ τῆς μέχρι τῶρα μεταφράσεις εἰς
τὴν ἑλληνικὴν. Εἶναι ἡ πληρεστέρα, ἀπὸ ὀρθο-
δόξου ἐπόψεως.

Ἀνατύπωσις καλαίσθητος κατὰ τὸ πρωτότυ-
πον ἐκδόσεως Ἐνετίας, ἔτους 1770. Μετ' ἐγκρι-
σιν καὶ ἐυλογίαν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλη-
σίας μας.

Σελίδες 532, ἐξώφυλλον εἰς τετραχρωμίαν,
δρχ. 650 (πλέον ταχυδρομικὰ).

Κεντρικὴ διάθεσις: Ἄ π ο σ τ ο λ ι κ ἡ
Δ ι α κ ο ν ι α, Ἱασιού 1, 115 21 Ἀθήνα, τηλ.
722.8008.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ(*)

Ἄδικοῦν κάθε συγγραφέα, ιδιαίτερα δὲ τὸν Αὐγουστῖνο ὅσοι στηρίζονται σὲ μεμονωμένα ἀποσπάσματα γιὰ νὰ ἐξάγουν ἄδικα συμπεράσματα. Ἄς πάρουμε τὴν λίγο μελαγχολικὴ του στάση ἐναντι τοῦ κακοῦ. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι περιγράφει τὴν ζωὴ ὄχι μὲ αισιοδοξία καὶ φωτεινὴ ἐλπίδα. Ἡ ζωὴ εἶναι γεμάτη ἀπὸ σκοτεινὲς ἐχθρικές δυνάμεις, ἀπὸ τὸν ἄρχοντα τοῦ κόσμου, τὸν Διάβολο (De agone christiano I,1). Γι' αὐτὸ ὁ χριστιανὸς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ πολεμήσῃ, ν' ἀμυνθῇ, νὰ ἐπιτεθῇ, ν' ἀγωνισθῇ. Ἡ ζωὴ εἶναι Agon. Τὸ πεδίο τῆς μάχης εἶναι ὁ Mundus. Ἄλλ' ἢ Ἐκκλησία μὲ ἐπιμέλεια προπονεῖ τὸν καθένα γιὰ τὴν νίκη. Ὁ στέφανος τῆς νίκης τὸν περιμένει. Πολλοὶ στὴν ἐποχὴ του ἦταν ἔτοιμοι νὰ πέσουν ὑπὲρ ἠθικῶν ἀξιών, γιὰ τὴν πίστη. Ὁ Αὐγουστῖνος δανείζεται εἰκόνες ἀπὸ τὰ ἀγωνιστήρια καὶ τὰ στάδια τῆς ἐποχῆς του, ἀλλ' ἢ τοπογραφία τους ἀλλάζει. Στρέφει τὴν προσοχὴ τοῦ χριστιανοῦ ἀγωνιστῆ στὸν ἐσωτερικὸ ἄνθρωπο. Τὸ ἀμφιθέατρό του εἶναι ἡ καρδιά (11,2).

Καὶ ὁ Ὁριγένης, παλαιότερα, πολὺ δικαίως ταυτίζει κάθε πιστὸ ὁπαδὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μὲ τοὺς Μάρτυρες. Ἡ ὑπομονὴ του, τὰ ὅσα παθαίνει ὑπὲρ τῆς ἀγάπης Ἐκεῖνου εἶναι ἐξ ἴσου πολὺτιμη προσφορά στὸ θυσιαστήριο ὅσο καὶ τὸ αἷμα τῶν Μαρτύρων. Κανένας Πατέρας δὲν ἀπολυτοποιεῖ τὸ εἶδος τοῦ τιμῆματος, ποὺ καταβάλλομε, διότι ποικίλει ἀναλόγως τῶν περιστάσεων. Κάθε ἐκδήλωση ἀγάπης πρὸς τὸν Χριστὸ παρὰ στὸν κόσμο εἶναι θυσία εὐπρόσδεκτη. Ὁ Αὐγουστῖνος δὲν περιορίζει τὸν τίτλο τοῦ Μάρτυρα μόνον σὲ ὄσους θυσιάστηκαν μὲ τὸ αἷμα. Μάρτυρας εἶναι ἀκόμα καὶ ὅποιος σαπίζει ἄδικα σὲ φυλακὴ σὰν δεσμώτης. Εἶναι ἀκόμα ὁ ἄρρωστος ποὺ προτιμᾷ καρτερικά νὰ ὑπομένει τοὺς πόνους, παρὰ νὰ καταφύγῃ σὲ μάντις καὶ μάγους γιὰ νὰ βροῖ ἀνακούφιση (Enarr. in Ps. 127, 6. Sermo 4,37. P. L. 38, 52). Γι' αὐτὸ ἀναγνωρίζει τὸ ἴδιο μαρτύριο στὸν Εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη, ποὺ δοκίμασε φυσικὸ καὶ ὄχι βίαιο θάνατο, ὅσο καὶ στὸν ἀπ. Πέτρο μάρτυρα τὸ ἴδιο ἔπαθλο (De bono coniugali 21,26).

Ἀπὸ πολὺ νωρὴς ἡ Ἐκκλησία ἀμφοτέρους τοὺς τίμησε. Στὸ Martyrium Polycarpi ὁ ἅγιος περιγράφεται στεφανωμένος σὺν τοῖς ἀποστόλοις καὶ πᾶσι τοῖς δικαίοις ἀγαλλιάμενος δοξάζει τὸν Θεό... καὶ εὐλογεῖ τὸν Κ.Ι.Χ. (19,2). Ἡ τιμὴ πρὸς αὐτοὺς, κατὰ τὸν ἰ. Αὐγουστῖνο, εἶναι μιὰ ἐκδήλωση τιμῆς, κοινωνίας, εὐγνωμοσύνης, ποὺ μοιάζει μὲ θαυμασμὸ καὶ τὴν ὀφειλετικὴ τιμὴ ἐπὶ τῆς γῆς σ' ὄσους ἄνδρες καὶ γυναῖκες ζοῦν κατὰ Θεό, ἔχουν τὶς ἴδιες διαθέσεις καὶ κίνητρα γιὰ τὸ μαρτύριο (Contra Faustum XX,21). Ἀργότερα οἱ ἀσκητικοὶ Πατέρες τῆς Ἐρήμου δὲν θὰ παύσουν νὰ ὑπενθυμίζουν στοὺς ἀγωνιζόμενους

ὅτι τὰ πάθη, οἱ αἰσθήσεις, οἱ ἀκάθαρτοι λογισμοί, ὁ ἐγωϊσμὸς, ὁ «σκορπισμὸς» τοῦ νοῦ, εἶναι ἐξ ἴσου πεδία μαχῶν ἐναντίον τοῦ Πονηροῦ ἀπ' τὰ ὁποῖα ἀναδεικνύονται μάρτυρες καὶ ὁμολογητές, ὄχι τόσο ἐπὶ τοῦ πεδίου διακήρυξης τῆς Πίστης καὶ Ὁρθοδοξίας, ἀλλὰ κυρίως τῆς ὀρθοπραξίας.

Ἡ ζωὴ κάθε χριστιανοῦ εἶναι ἓνας ἐσωτερικὸς πόλεμος ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τῆς ψυχῆς. Ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου εἶναι ὁ ἄρχων τῶν «παθῶν» καὶ «ἐπιθυμιῶν» μας. «Δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται διαρκῶς νὰ ἐπικρινούμε τὸν Διάβολο γιὰ τὸ κάθε τί. Ὑπάρχουν περιπτώσεις ποὺ κάποιος γίνεται ὁ ἴδιος διάβολος τοῦ ἑαυτοῦ του». (Enarr. in Ps. 136,9). Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο ἡ νίκη ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν συμμαχία κάποιου ἐσωτερικῆς πηγῆς δυνάμεις. «Μένειν ἐν Χριστῷ» εἶναι ἡ σίγουρη βάση ἐνίσχυσης μέσα μας. Γιατὶ ὅσες φορές ὁ «ἔσω Χριστὸς κοιμᾶται, ἡ λέμβος τῆς ψυχῆς κυριεύεται ἀπὸ ἐπιθυμίες τοῦ κόσμου. Ἄλλ' ἐὰν ὁ Χριστὸς αὐτὸς γρηγορεῖ στὴν ψυχῇ, τότε ἡ ταραγμένη ψυχὴ ἡρεμεῖ πάλι (Enarr. in Ps. 147,3).

Τὴν ἐσωστρεφικὴ αὐτὴ πνευματικὴ ἰσως νὰ τὴν συνάντησε καὶ στὸν Πλωτῖνο. «Ὅταν ἀντίκρυσε συνανθρώπους του ἐθνικοὺς μὲ πολὺ χαμηλὲς θρησκευτικὲς ἀντιλήψεις, ἔστρεψε τὴν προσοχὴ τους στὰ ἐσώτατα τοῦ ἀνθρώπου. Ἐννοεῖται ὅτι ὑπῆρχε κολοσσιαία διαφορά μεταξὺ τῶν δύο. Γιατὶ ἐνῶ γιὰ τὸν Πλωτῖνο ἡ θεότητα εἶναι ἀφηρημένη καὶ ἀπρόσωπη καὶ κατοικεῖ στὴν ψυχῇ, γιὰ τὸν Αὐγουστῖνο Αὐτὸς ποὺ κατοικεῖ εἶναι ὁ Χριστὸς. Ἐνῶ ὁ Πλωτῖνος ἀπευθύνετο σ' ἓνα στενὸ κύκλο ἀριστοκρατικὸ τῆς Ρώμης, ὁ Αὐγουστῖνος ἐκύρυττε στὴν Ἰππῶνα καὶ Καρθαγένη στὸ λαὸ κάθε Κυριακὴ καὶ ἑορτές. Στὴν διάθεσή τους ἐξ ἄλλου οἱ πιστοὶ εἶχαν σὲ πολὺ ἐκλαϊκευμένη λατινικὴ τὸ ἔργο De agone christiano (Retractationes 11,29).

Συγχρόνως ζητεῖ νὰ διαλύσῃ φροῦδες ἐλπίδες περὶ ἀνταμιβῆς ὀριστικῆς καὶ ἀπόλαυσης ἀπόλυτης εὐτυχίας στὴν ἐδῶ ζωὴ. Αὐτὴ εἶναι ἀτελής, περιορισμένη, μερικὴ, ἐφήμερη. «Μπορεῖς νὰ εὐχέσαι νὰ γίνῃς εὐτυχισμένος ἐδῶ, ἀλλὰ ἡ πλήρης εὐτυχία δὲν βρίσκεται ἐδῶ. Εὐτυχία εἶναι μιὰ πραγματικότητα, ἀγαθὴ καὶ μεγίστη. Ἄλλ' ἔχει τὸν δικὸ της τόπο καὶ χῶρο. Ὁ Χριστὸς ἦρθε ἀπὸ ἐκεῖνο τὸν τόπο τῆς εὐτυχίας, ποὺ δὲν μπορούμε νὰ τὸν βροῦμε σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν κόσμον» (Sermo 19,4). Συνεπῶς, ἓνας Χριστιανὸς ἂς μὴ διανοηθῇ ὅτι πλησιάζει τὸν Θεό, ὅπως ἓνας δυνατὸς παλαιστῆς θὰ πλησίαζε ἓνα ἀδέκαστο κριτὴ γιὰ νὰ διεκδικήσῃ ἓνα βραβεῖο. Πρέπει νὰ προσέλθῃ μὲ τὸν πόθο τοῦ ἀτελοῦς ποῦ θὰ πληρωθῇ, τοῦ παροδικοῦ ποῦ θ' ἀποκτήσῃ σταθερότητα. Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ἰππῶνας προσήρχοντο στὸ Βάπτισμα ψάλλοντας τὸν ψ. 41,5. Τότε ὁ ἐπίσκοπός τους θὰ τοὺς εἶπε πῶς νὰ προσδοκοῦν κάτι πιὸ θεμελιώδες καὶ μόνιμο, ἐν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 633 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 19 τεύχους.

ἀντιθέσει μὲ τὰ πρόσκαιρα ὀφέλη καὶ κέρδη. Γιατὶ ὁ Θεὸς ἂν καὶ πραγματικὰ εἶναι ἡ πηγή, δὲν μπορεῖ κανένας νὰ τὸν χωρέσῃ, γιατί εἶναι ἀπρόσιτος, ἀχώρητος, αἰώνια πηγή (Enarr. in Ps. 41,4). Ἡ ἀκόμα: «Ἰδοῦ, ἐνίοτε πληρούμεθα χαρᾶς λόγω κάποιας ἐσωτερικῆς εὐφροσύνης. Τὸ πνεῦμα μας πραγματικὰ πέτυχε νὰ ἀγγίξῃ μιὰ δεσμίδα, γιὰ μιὰ φευγαλέα στιγμή, κάτι ποῦ δὲν ὑφίσταται ὁ νόμος τῆς ἀλλαγῆς. Τώρα ἔχω τὴν αἴσθησιν ποῦ διαπερνᾷ ὅλο μου τὸ εἶναι, ἐνὸς πράγματος ποῦ ξεπερνᾷ τὸν χρόνον» (Enarr. in Ps. 41,10). Καὶ ἄλλοῦ ἐξηγεῖ τὸ ἀνικανοποίητο τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς: «Ὡ ἀπληστε, τίποτε ἄλλο δὲν μπορεῖ νὰ σὲ ἱκανοποιήσῃ, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Θεό, καὶ μόνο Αὐτόν» (Sermo 158,7).

Θεολόγος καὶ Ποιμὴν.

Ἦξερε ὁ Αὐγουστίνος ὅτι πολλοὶ θρησκεύουν καὶ ἀποφεύγουν τὴν ἁμαρτία ἀπ' τὸν φόβον τῆς ἀπειλῆς τιμωριῶν καὶ τῆς αἰώνιας κόλασης. Ἀλλά, τοὺς ἐξηγοῦσε, ὅτι τὸ αἶσθημα τῆς ἀπώλειας ἐνὸς ἀγαπημένου προσώπου μᾶλλον καὶ ὄχι τόσο ἡ τιμωρία πρέπει νὰ ἐνδιαφέρει τὸν ἁμαρτάνοντα. Τὸ ὅτι ἐπιγράναμε, ὅτι ἐλυπήσαμε τὸν Θεὸ τῆς ἀγάπης πρέπει νὰ μᾶς ἀπασχολεῖ πάντοτε καὶ πάνω ἀπὸ κάθε ἄλλο. Μιὰ κόρη μπορεῖ νὰ λείπει στὸν ἀγαπημένο της: «Μὴ φορᾶς αὐτὸ τὸ εἶδος τοῦ ρούχου γιατί δὲν θὰ μ' ἀρέσῃς. Καὶ τότε αὐτὸς θὰ συμμορφωθῇ. Ἐὰν ὅμως στὴν περίοδο τοῦ χειμῶνα τοῦ λείπει «Μοῦ ἀρέσεις πιὸ πολὺ μὲ τὰ κοντά σου ρούχα», τότε δὲν θὰ πρέπει νὰ παρεξηγηθεῖ. Θὰ ὑποστῇ καὶ αὐτὴ τὴν ψυχρολουσία, παρὰ νὰ θελήσῃ νὰ τὴν προσβάλλῃ. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι αὐτὴ δὲν ἔχει διάθεσιν νὰ τὸν ἐξευτελίσῃ. Ὅχι, ἓνα μόνο πρᾶγμα αὐτὸς φοβᾶται ἀπ' αὐτὴ. Τὴν φράσῃ «Δὲν θέλω νὰ σὲ ξαναδῶ καὶ πάλιν» (Sermo 161,10).

Σὰν γνήσιος ἐπίσκοπος ἤξερε ἐπίσης τὴν εὐθραστή πίστη καὶ θρησκευτικὴτητα πολλῶν. Συνήθως πολὺ εὐκόλα ἐνθουσιαζόμεστε, ἐκφράζουμε τὴν ἱκανοποίησή μας γιὰ ἐκκλησιαστικὰ μέτρια καὶ ἐπιφανειακὰ. Λησμονοῦμε ὅτι συνήθως προτιμοῦμε νὰ ζοῦμε στὴν

περιφέρεια παρὰ στὸ κέντρο τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ λόγοι τότε τοῦ ἄμβωνα δὲν βρίσκουν ἀντίκρουσμα. Ὁμοιάζουν μὲ ἓνα ποτάμι ποῦ χύνεται σ' ἓνα περιπλεγμένο σύστημα ἀρδευτικό. Χάνει τὴν ἀρχικὴ του δύναμιν στὰ πνεύματα τοῦ ἀκροατηρίου, γιατί συναντᾷ δεκάδες ἐμπόδια, ὅποτε ἀδυνατίζει καὶ σπαταλᾶται ἡ ὁρμὴ καὶ ἡ ἔντασις τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Στὴν ἐκκλησία πολλοὶ τότε ἐκκλησιαζόμενοι ἀπὸ συνήθεια, δὲν ἐβλεπαν τὸ μυστήριον, τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ. Κάτι τοὺς εἶχε μείνει ἀπὸ τὴν πολυθεΐαν παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι εἶχαν βαπτισθῇ. Τὰ εἶδωλα ὑπὸ ἄλλη μορφή καὶ σχῆμα, ἐπανεμφανίζονται στὴν καθημερινὴ τους ζωὴ. Ἐπὶ πλέον, διανοούμενοι ἐξέφραζον οὐμανιστικὰς ἰδέας σχετικοποίησης τοῦ Εὐαγγελίου ἢ ἐκλεκτισμοῦ, παίρνοντας ἔτι τοὺς ἄρεσε. «Τὸ Εὐαγγέλιον δὲν μπορεῖ νὰ ἐφαρμοστῇ σ' αὐτὸν τὸν κόσμον», διέδιδον. «Εἶναι ἀπόκοσμος, ὑπερκόσμιος, ὄχι ἐγκόσμιος. Ὁ Χριστὸς ἀξίζει σεβασμοῦ, ἀλλὰ εἶναι ἀνεδαφικός, ἀφελὴς καὶ τὰ ἐνδιαφέροντά του ἀφοροῦν ἀποκλειστικὰ τὴν ἄλλη ζωὴ» (Enarr. in Ps. 40,3).

Ὁ Αὐγουστίνος διεκτραγωδεῖ τὴν διπλοπροσωπία καὶ ὑποκρισία πολλῶν κατ' ὄνομα μόνο πιστῶν, κυρίως στὸν ἄνθρωπον τῆς συζυγικῆς ἠθικῆς. Δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ὁ λαὸς ἀμείλικτος ἐναντι μιᾶς γυναίκας ποῦ παραβαίνει τὴν συζυγικὴν πίστην, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ν' ἀμνηστεύεται ἢ ἐξωσυζυγικὴ ἀκολασία τῶν ἀνδρῶν: «Δὲν ἐννοῶ οἱ παντρεμένες χριστιανὲς γυναῖκες νὰ δεσμευτοῦν μὲ τέτοια ἄδικα καὶ ἀπαράδεκτα κριτήρια. Σὰς προειδοποιῶ μὲ ὅλη τὴν ἐπισιμότητα. Θεσπίζω ἓνα νόμον καὶ εἰσηγοῦμαι. Θεσπίζω σὰν ὁ ἐπίσκοπός σας. Καὶ αὐτὴ τὴν στιγμήν εἶναι ὁ Χριστὸς ποῦ προστάζει μὲσφ' ἐμοῦ. Ὁ Θεὸς ξέρει, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἡ καρδιά μου καίγεται. Μάλιστα, τὸ ἐπαναλαμβάνω, σὰς προστάζω. Ἐπὶ τόσα χρόνια ὡς τώρα, βαπτίσαμε τόσους πολλοὺς ἄνδρες, ἀλλὰ μάταια, ἂν δὲν βρισκεται τουλάχιστον ἓνας ἐδῶ ποῦ νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι τηρῇ τίς ἀνεληγμένες ὑποσχέσεις ἐγκράτειας. Θὰ μοῦ ἦταν προτιμώτερον νὰ μὴν ἦμιον ἐπίσκοπός σας παρὰ νὰ βρεθῶ σὲ μιὰ τέτοια περίπτωσι. Ἀλλ' ἐλπίζω καὶ πιστεύω στὸ ἀντίθετον. Τέτοια διαπίστωση εἶναι τμήμα τῆς δύσκολης καὶ ὀδυνηρῆς θέσης μου, γιατί ἐνῶ εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ γνωρίζω κάθε τι ποῦ ἀφορᾷ μοιχοὺς, νὰ μὴν εἶμαι ὅμως ἐνημερωμένος γιὰ τοὺς ἀγνοῦς. Οἱ ἀρετές σας ποῦ χαροποιοῦν μοῦ εἶναι κρυμμένες, ἐνῶ ὅ,τι μὲ θλίβει καὶ μὲ τρομάζει εἶναι γεγνῶτα τόσο πασίγνωστα» (Sermo 392,4 καὶ 6).

Σὲ κάθε ἐποχὴ οἱ κίνδυνοι τῆς Ἐκκλησίας θὰ εἶναι μᾶλλον ἐσωτερικοὶ καὶ λιγώτερον ἐξωτερικοὶ. Ἡ υγεία κλονίζεται ἀπὸ ἀπροσεξίαι καὶ ὑπερβολὰς τοῦ ἴδιου τοῦ ἀνθρώπου, παρὰ ἀπὸ ἐξωτερικὰ μικρόβια. Οἱ ἔρκοι καὶ βαρεῖες ὑποσχέσεις τῶν βαπτισθέντων εὐκόλα τότε λησμονοῦνται. Εἶναι τρομερὸ πρᾶγμα ἢ ἐξοικείωσις μὲ τὸ μυστήριον καὶ τὴν λειτουργικὴν ζωὴν. Λατρεία καὶ θρησκεία κινδυνεύουν νὰ καταστήσωνται κατεστημένο, κατὰ συνθήκην παράδοσι, τμήμα τῆς ἱστορίας καὶ κουλτούρας ἐνὸς τόπου. Μιὰ κοινωνία ποῦ ἀπλῶς καὶ μόνο θαυμάζει ἓναν ἅγιον ἢ ἓνα ἀσκητὴν, ἀπλῶς καὶ μόνο σὰν φαινόμενο περιέργου, ἀσυνήθιστο

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Παρακαλοῦνται οἱ συνδρομητῆς τῶν περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» καὶ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ», κάθε ἀλλαγὴ τῆς διευθύνσεώς τους νὰ τὴ γνωρίζουν ἀμέσως στὰ Γραφεῖα τῶν Περιδικῶν, Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21 Ἀθήνα, ἀναφέροντας ἀπαραίτητα καὶ τὴν παλαιὰ τους διεύθυνση, γιὰ νὰ γίνεται κανονικὰ ἢ ἀποστολὴ τῶν Περιδικῶν.

κατόρθωμα, είναι άνησυχητικό σύμπτωμα καταρράκωσης τής Χριστιανικής ήθικης. Γιατί ό άγιος και ή παρουσία του πρέπει να υπενθυμίζει τόν κίνδυνο τών έκτροπών και παρεκτροπών του κόσμου. Τό ν' άπομονώσης τόν άγιο από τό κοινωνικό σύνολο, από τήν καθημερινή πραγματικότητα, σαν ένα παράξενο θέαμα, σαν ένα υπεράνθρωπο και τίποτε παραπάνω, άπομονώνεις τότε και τήν όλη έν Χριστώ ζωή σαν μιá άπασχόληση και ειδικότητα τών όλίγων, τών θρησκευομένων, περιεργων τύπων, χωρίς καμμιά σχέση και επίδραση στο ύπόλοιπο κοινωνικό σώμα.

'Εναντίον τής οικτρής αύτης πλαστογραφίας και τής άσυνέπειας τών παραχαρακτών τής ύγιους πνευματικότητας, επαναστατεί ό Αύγουστίνος και εκφράζει τόν άποτροπισμό του, αλλά και τόν πόνο του: «Σκέπτεστε όλοι σας όλα όσα πάντοτε σας κηρύττω. Καί έν τούτοις σεις εξακολουθείτε να κάνετε ό,τι πάντοτε έχετε συνηθίσει να κάνετε. Τί άλλο περισσότερο μπορώ να κάμω τώρα που σας φαίνομαι σαν ένα παλιό τραγούδι συνηθισμένο και επαναλαμβανόμενο; Διορθωθήτε, διορθωθήτε, σας ίκετεύω! Τό τέλος τής ζωής μας είναι πάντοτε άγνωστο. 'Ο καθένας στην πορεία του δέν αποκλείεται ξαφνικά να πέση νεκρός. Σας ίκετεύω, άδελφοί, και άν ακόμα λησμονήσατε τόν έαυτό σας τουλάχιστον λυπηθήτε έμένα τόν όμιλούντα» (Sermo 232,8).

* * *

Τό ποιμαντικό έργο του ί. Αύγουστίνου, όπως και κάθε ποιμένα, έχει μιá πλευρά που είναι άχαρη: να υπενθυμίζει διαρκώς τά ίδια. 'Ο Αύγουστίνος δέν θα ήθελε όλοι οι πιστοί να ξεχάσουν τι προναμιούχο θέση κατέχουν έντός του σώματος του Χριστού.: ότι είναι regnum Dei, regnum Christi, communio sanctorum. Αυτό έννοείται, δέν αποκλείει δυσάρεστες έκπληξεις, όλισθήματα, πτώσεις. Δέν παύουμε να είμαστε εύθραστοι, αδύνατοι. 'Η εκκλησία είναι corpus permixtum (De Doctrina Christiana III, 32, 45), υπό τόν όρο αύτοι που βαδίζουν να επιμένουν συνεχώς, ν' αγωνίζονται, να μη σταματούν, να μη συνθηκολογούν με τήν κακία, ούτε ν' άπελπίζονται από τις πτώσεις. 'Η Ecclesia sanctorum είναι τό τέρμα, τό ιδεώδες, τό τέλος. 'Η διαδρομή πρέπει να είναι άνοδική, με φάρμακα θεραπευτικά αντιμετωπίζοντας τά δυστυχήματα και τις τυχόν πληγές. Χωρίς άκρότητες και με σοφία, υπενθυμίζω στους φανατικούς Δονατιστές και στους πιστούς του, τήν φύση τής 'Εκκλησίας: «'Εμεϊς όλοι είμαστε ή 'Αγία 'Εκκλησία. Δέν προσφέρω τό έ με ις με τήν έννοια όλων ήμούν μόνον που βρισκόμαστε τώρα, αύτη τή στιγμή έδω, και αποκλειστικώς όλων σας που με ακούτε τώρα. 'Ολοι μας με τή χάρη του Θεού, ανήκουμε με τήν Χριστιανική Πίστη σ' αύτη τήν 'Εκκλησία, δηλαδή σ' αύτη τήν πόλη. 'Αλλ' επίσης ανήκουν και οι άλλοι όλοι τής επαρχίας αύτης, όλοι όσοι κατοικούν σ' αύτη τήν διοίκηση, όλοι όσοι ζουν πέρα από τά όρια τής θάλασσας,

όλοι όσοι υπάρχουν σ' όλη τή γή. Τέτοιες είναι οι διαστάσεις τής καθολικής 'Εκκλησίας, άληθινή μας μητέρα τής άληθινής νύμφης του Νυμφίου» (Sermo 213,7).

Διαρκώς να συμβουλεύουν τά παιδιά τους και να υπενθυμίζουν τά καθήκοντά τους, είναι ή εύθύνη τών γονιών. Τό ίδιο και τών ποιμένων. 'Ο Αύγουστίνος υπενθυμίζει τόν άδικο θάνατο του Χριστού άκριβώς για να δείξη πώς και μεϊς πρέπει ν' άντικρύσουμε τόν θάνατο, χωρίς φόβο. 'Εξάγει ήθικό δίδαγμα από τό ιστορικό γεγονός του θανάτου του 'Ιησού. Σε μιá όμιλία του που εκφώνησε τό 417, τήν επέτειο του Μάρτυρα 'Αγίου Λαυρεντίου, δείχνει πώς, χωρίς άπαράτητα να γευτούμε τήν φρίκη του μαρτυρίου, μπορούμε όμως να μιμηθούμε τόν Χριστό:

«'Ας τό καταλάβουμε καλά, πώς και χωρίς χύσιμο αίματος και χωρίς τόν κίνδυνο του μαρτυρίου, ό χριστιανός μπορεί ν' ακολουθή τόν Χριστό. 'Ο άπόστολος αναφερόμενος στο Χριστό λέει γι' Αύτόν 'Εν μορφή Θεού υπάρχων ουχ άρπαγμόν ήγήσατο τό είσαι ίσα Θεώ (Φιλ. 2,6). Τί ύψος μεγαλείου. 'Αλλ' έκένωσεν έαυτόν, μορφήν δούλου λαβών (2,7). Τί ταπεινώση! 'Ο Χριστός ταπεινώνεται. 'Εδω χριστιανέ, έχεις ό,τι πρέπει για να στηριχτής. 'Ο Χριστός (υπάκουσε), γιατί τότε σ' να μη υπακούς και να υπερηφανεύεσαι; Μέχρι που ό Χριστός υπάκουσε; Μέχρι να γίνη άνθρωπος, μέχρι τής ένσάρκωσης του Λόγου. Μέχρι τής συμμετοχής του στη θνητή μας φύση. Μέχρι τής μισαλλοδοξίας του 'Ιουδαϊκού λαού. Μέχρι του να δεχτή έμπυσμους και τά δεσμά. Μέχρι φραγγελώματος και άποδοκιμασίας βλασφημιών. 'Εάν αυτά δέν σας φαίνονται άρκετά, ακούστε τότε: υπάκουσε (μέχρι θανάτου) Φιλ. 2,8. Και άν πρέπει να προστεθή κάτι σε σχέση με τό είδος του θανάτου, (μέχρι θανάτου, θανάτου δε σταυρού). 'Εχουμε ένα τέτοιο παράδειγμα ταπεινώσης σαν φάρμακο έναντι τής υπερηφάνειας» (Sermo 304,3. PL 38, 1396).

(Συνεχίζεται)

'Ο Σηλυβρίας ΑΙΜΙΑΙΑΝΟΣ

Προμηθευθήτε έγκαίρως τόν

ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗ ΤΟΙΧΟΥ

'Ετους 1987

τής 'Αποστολικής Διακονίας

'Απευθυνθήτε: 'Ιασιού 1, 115 21 'Αθήνα
Τηλ. 01/722.8008

Δραγατσάνιου 2 - Πλατεία Κλαυθμώνος
Τηλ. 322.8637

ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΠΟΨΗ (*)

Δέν υπάρχει άμφισβήτηση, ότι σήμερα αρκετές άρρώστιες θεραπεύονται ή προλαμβάνονται, χάρις στην άλματώδη ανάπτυξη και πρόοδο της 'Ιατρικής έπιστήμης, της 'Ιατρικής τεχνολογίας και των Βιολογικών 'Επιστημών γενικώτερα. Βέβαια υπάρχουν πρὸς τὸ παρόν και μερικὲς ασθένειες, οἱ ὁποῖες δέν θεραπεύονται μὲν, μποροῦν ὅμως νὰ ἐλεγχθοῦν (π.χ. χρονιαία βρογχίτιδα, διάφορες μορφές ἀρθρίτιδας, ζαχαροδιαβήτης, υπέρταση, κάποιες μορφές ἀγγειακῶν παθήσεων κ.ἄ.). Τοῦτο σημαίνει πὼς ἡ ἐπιβίωση ἀπὸ τίς χρόνιες ασθένειες θὰ εἶναι μεγαλύτερα και στὸ μέλλον θὰ ζοῦμε περισσότερο και θὰ αἰσθανόμαστε ὑγιέστεροι.

Τὸ περιοδικὸ U. S. News and World Report ἀναφέρει τίς παρακάτω συγκεκριμένες περιπτώσεις θεραπείας και μακροβιότητας¹:

1. Χάρις στην ἐπανάσταση, πὸ ἔφερε τὸ DNA, ἡ γενετική αὐτὴ βάση τῆς ζωῆς μας, πολλές γενετικές ἀνωμαλίες θὰ ἐκλείψουν.
2. Ὁ πόνος, ἡ ἀμνησία, ἡ κατάθλιψη, ἡ σχιζοφρένεια και ἡ ἐγκληματική συμπεριφορὰ θὰ θεραπεύονται μὲ εἰδικὰ φάρμακα (ἀναλγητικά, ψυχοφάρμακα κλπ.), πὸ ἡ δράση τους μπορεῖ νὰ παρακολουθεῖται μὲ εἰδικὴ συσκευή.
3. Τὸ χειρουργικὸ νυστέρι θὰ παραχωρήσει τὴ θέση του ἴσως γρήγορα στὶς ἀκτίνες Lasers, στὴ ραδιενέργεια και στὴ φαρμακοθεραπεία.
4. Ἡ ἐγγείρηση στεφανιαίας (Coronary-Bypass Operation) στὸ τέλος τοῦ αἰῶνα θὰ ἀναφέρεται σὲ κάποια ὑποσημείωση τῆς 'Ιατρικής 'Ιστορίας, ἐνῶ τώρα μόνον στὶς Η.Π.Α. γίνονται 120.000 τὸ χρόνο.
5. Γίνεται λόγος ἀκόμη γιὰ τεχνητὰ (πλαστικά) μέρη τοῦ σώματος: ἀγγεῖα αἵματος, δέρμα, γόνατα, ἀρθρώσεις, ἰσχία, δάκτυλα, γνάθο, γλῶσσα, μάτια, αὐτιά, νεφρά, πνεύμονες, καρδιὰ και πάγκρεας. Μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ ἔχουν ἤδη κατασκευασθεῖ. Οἱ γιατροὶ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Utah ἀνάπτυξαν, ὅπως εἶναι γνωστὸ, ἕνα φορητὸ τεχνητὸ νεφρὸ, 8 λίτρων μὲ μπαταρίες, πὸ κρέμεται ἀπὸ τὴ ζώνη και κάμνει τὴν αἰμοκάθαρση. Ἡ τεχνητὴ καρδιὰ εἶναι πλέον γεγονός. Ὁ Willem

J. Kolff, Διευθυντῆς τοῦ 'Ινστιτούτου Βιοϊατρικῆς Γενετικῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Utah, λέγει, ὅτι ἀν δέν υπάρχουν πολλά ἐμπόδια, θὰ υπάρχουν 5.000 ἄνθρωποι μὲ τεχνητὴ καρδιὰ στὰ ἐπόμενα 5 χρόνια. Ἄλλοι πάλι γιατροὶ προτιμοῦν τίς μεταμοσχεύσεις καρδιάς και πνευμόνων ἀπὸ δωρητές, ἀνθρώπους και ζῶων, ὅπως π.χ. τοῦ χοίρου. Ὁ Καθηγητῆς και Διευθυντῆς τῆς Καρδιοχειρουργικῆς Μονάδος τοῦ John Hopkins Πανεπιστημίου, Bruce Reitz, ἰσχυρίζεται, πὼς ἡ τεχνητὴ καρδιὰ δὲ θὰ προοδεύσει τόσο γρήγορα, ὅσο οἱ μεταμοσχεύσεις και ἡ ἀνοσολογία. Ἐπίσης λέγει, ὅτι ἡ μεταμόσχευση φυσικῶν ὀργάνων δίδει καλὴ ποιότητα ζωῆς, κάτι πὸ δέν παρέχει ἡ μηχανικὴ καρδιὰ.

Τὶ λέγει ἡ Ἐκκλησία, ἡ Θεολογία και ἡ Χριστιανικὴ Ἠθικὴ γενικώτερα γιὰ τὰ παραπάνω ἐπιτεύγματα, πὸ κατακτῆθηκαν μὲ τόσο κόπο, ἀγάπη, θυσία και αὐταπάρνηση και ἀποβλέπουν στὴ βελτίωση τῆς υγείας τοῦ ἀνθρώπου;

Ἡ Ἁγία Γραφή ἐκφράζεται μὲ περίσσεια ἀγάπη και θερμότητα γιὰ τὴν Ἰατρικὴ και τὴν ἐπιστῆμη γενικὰ. Τὸ βιβλίον Σοφία Σειράχ, 38, 1-15, λέγει ὅτι ἡ Ἰατρικὴ Ἐπιστῆμη ἢ ἡ Ἐπιστῆμη γενικὰ εἶναι Θεοῦ δροτη, ὅτι ἔχουμε ἀνάγκη τοῦ γιατροῦ και τῶν φαρμάκων. Δέν πρέπει νὰ ἀδιαφοροῦμε γιὰ τὴν υγεία μας, πρέπει νὰ καταφεύγουμε στὸ γιατρὸ και στὸ Θεό. Ἀκόμη τόσο ὁ γιατρός ὅσο και ὁ φαρμακοποιὸς μὲ τὴν ἐπιστῆμη τους ὑπηρετοῦν τὸν ἄνθρωπο. Στὴ συνέχεια μᾶς συνιστᾶ νὰ τιμοῦμε, νὰ ἀγαποῦμε, νὰ εὐγνωμονοῦμε και νὰ ὑποστηρίζουμε τὸ γιατρὸ και τὴν Θεόδοτη Ἰατρικὴ και τὴν ἐπιστῆμη γενικώτερα. Δὲ θυμίζουμε, στ' ἀλήθεια, τὰ λόγια αὐτὰ τὸν ὄρκο τοῦ Ἰπποκράτη;

Ἄλλοῦ πάλι ἡ Ἁγία Γραφή λέγει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὄχι μόνον ἀπεριῆγεν... τὰς πόλεις πάσας και κώμας διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς και κηρύσσων τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας και θεραπεύων πᾶσαν νόσον και πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ², ἀλλὰ και στοὺς μαθητῆς του ἔδωσε ἐντολὴ συγχρόνως μὲ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου νὰ θεραπεύουν κάθε ασθένεια και ἀρρώστια³. Ἀκόμη πρέπει νὰ προσθέσω, ὅτι ἡ σωματική, ἢ ψυχικὴ και πνευματικὴ υγεία τοῦ ἀνθρώπου κατέχει κεντρικὴ θέση στὴ χριστιανικὴ ἠθικὴ. Ἦγεία πὸ θὰ στηρίζεται στὰ ἐκάστοτε δεδομένα τῆς Ἰα-

* Ἡ παρούσα σύντομη εἰσήγησή μου ἔγινε στὴ Συζήτηση στρογγύλης Τραπεζῆς μὲ θέμα «Σύγχρονα προβλήματα Ἰατρικῆς ἠθικῆς», στὰ πλαίσια τοῦ Ὁμίλου Μελέτης Ἰατρικῆς Ἠθικῆς», στὸ Ἐμπερικὸ και Βιομηχανικὸ Ἐπιμελητήριο, στὶς 13 Μαΐου 1986.

1. May 9, 1983, p.p. 5-7.

2. Ματθ. 9,35· 4,23· 14,14· Μάρκ. 1,34· 3,10· Λουκᾶ 4,40· 5,15· 7,21.

3. Ματθ. 10,1· 10,8· Μάρκου 3,15· Λουκᾶ 9,1 και 6· 10,9.

τρικῆς Ἐπιστήμης καὶ στὸ Θεῖο παράγοντα, στὴ Θεία Χάρη⁴.

Περαιτέρω τόσο ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας, ὅσο καὶ ὁ Ρωμαιοκαθολικισμὸς καὶ ὁ Προτεστάντισμὸς ἀκολουθώντας τὴν παραγγελία καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου (μὲ διαφόρους καὶ ποικίλους τρόπους διὰ μέσου τῶν αἰώνων) συνέβαλαν θετικὰ καὶ ἀποτελεσματικὰ ἀφ' ἑνὸς μὲν στὴν καταπολέμηση καὶ θεραπεία τῶν ἀσθενειῶν καὶ στὴ σωματικὴ καὶ ψυχικὴ ὑγεία τῶν ἀνθρώπων, ἀφ' ἑτέρου δὲ στὴν προώθηση, ἀνάπτυξη καὶ πρόοδο τῆς Ἱατρικῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐρευνας γενικώτερα. Δὲν εἶναι τοῦ παρόντος νὰ εἰσελθῶ σὲ λεπτομέρειες. Ἀπλῶς ἀναφέρω τοῦτο ὅτι χαρακτηριστικὸ γινώρισμα τοῦ Βυζαντίου ἦταν ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ κοινωνικὴ πρόνοια⁵. Φορεῖς δὲ ποὺ πρωτοστάτησαν καὶ ἔπαιζαν ἀποφασιστικὸ ρόλο στὸν τομέα τοῦτον εἶναι ἡ Ἐκκλησία, τὰ Μοναστήρια, ἡ πολιτεία καὶ φιλάνθρωποι ἰδιῶτες⁶.

4. Σοφία Σειράχ 38,1-15· Ματθ. 9,1-8· Μάρκου 2,1-12· Λουκᾶ 5,17-24· Λουκᾶ 10,25-37· Λουκᾶ 15,11-32· Ματθ. 26, 36 καὶ 40.

5. Ἰδε Θεοφυλάκτου Σιμοιάττη, Ἱστορία 1,5, ἐκδ. Charter de Boor (Leipzig), 1887, 48, «Τοιγαροῦν διὰ τὴν ἐκ τῆς εἰρήνης εὐνοίαν ἀνημνοῦσι Ρωμαῖοι (Βυζαντινοὶ) τῶν ὑπὸ σοῦ προὔτηργμένων δεινῶν, καὶ πολλῶν ἀδικημάτων γεγόνασιν ἐπιλήσιμονες, καὶ φιλανθρωπία πάντων τῶν ἐθνῶν διαφέροντες οὐ πρὸς ὄρεξιν ἀντιλυπήσεως κενιήκασιν ὄπλα». Αὐτόθι VI.2: «αὐτοὺς τε τῶν Ρωμαίων (Βυζαντινῶν) ἔθνος ἀκηκόστας ἐπὶ τε πλοῦτῳ καὶ φιλανθρωπία λίαν, ὡς ἔστιν εἰπεῖν εὐκλεέστερον». Φωτίου Ἐπιστολαὶ ἀριθ. 218. Ἐκδ. Ν. Βαλέτας σ. 533. «Τοῦ φιλανθρωποτάτου γένους τῶν Ρωμαίων». Νικολάου Μυστικίου, Ἐπιστολαὶ ἀριθ. 82, Ἐκδ. ΜΡΕ, τ. III, σ. 312 Α. «Καὶ γὰρ πολλῶν ὑπαρχόντων οἷς τὸ Ρωμαϊκὸν (Βυζαντινὸν) σεμνύνεται γένος, ἐν τοῦτο ὑπάρχει ἐξαιρετὸν τὸ τῆς φιλανθρωπίας αὐτῶν καὶ ἐπιεικείας. Καὶ τοῦτου μάρτυς, οὐχ ὁ ἐμὸς λόγος... Πάντες ἄνθρωποι κατὰ πᾶσαν γῆν, καὶ πᾶσα ἱστορία ταύτην παρέχονται τὴν μαρτυρίαν...». Ἀκόμη καὶ ὁ Edward Gibbon, The history of the decline and fall of the Roman Empire, III, London, 1887, 252, ἀρ. 73, ποὺ ἐπικρίνει τὴ Βυζαντινὴ (Ρωμαϊκὴ) Αὐτοκρατορίαν γιὰ βαρβαρισμὸ καὶ δεισιδαιμονία, ἐγκωμιάζει καὶ ἐπαινεῖ «τὴ βυζαντινὴ φιλανθρωπικὴ φιλοσοφία καὶ τὴν πρακτικὴ τῆς ἐφαρμογῆς» Πρβλ. Α. Ν. Διομήδου, Βυζαντινὰ Μελέται, I, σ. 263.

Τις παραπάνω παραπομπὲς δανείστηκα ἀπὸ τὴν πολὺ ἐνδιαφέρουσα καὶ ἐπιστημονικὰ τεκμηριωμένη μελέτη, Βυζαντινὴ Φιλανθρωπία καὶ Κοινωνικὴ Πρόνοια, Ἐκδόσεις «Φῶς», Ἀθήναι, 1986, σελ. 13-16 τοῦ π. Δημητρίου Ι. Κωνσταντέλου, Πρωτοπρεσβυτέρου καὶ Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, ποὺ μὲ σαφήνεια, πρωτοτυπία καὶ ἐπιστημονικὴ καὶ κριτικὴ μέθοδο ἀναπτύσσει τὸ ὅλο θέμα τῆς εὐποιίας, κοινωνικῆς πρόνοιας καὶ γενικὰ τῆς Ἱατρικῆς καὶ Νοσοκομειακῆς περιβάλλειας στὸ Βυζάντιο. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ὁ Καθηγητὴς Σπ. Γ. Μαρκέτος καὶ ὁ Δρ. Ἱατρός Ἀριστ. Χρ. Εὐτυχιάδης σὲ ἓνα πολὺ ἐνδιαφέρον ἄρθρο τους, Ἱατρικὴ ψυχολογία καὶ ψυχικὴ ὑγιεινὴ, συμφώνως πρὸς Ἑλληνικὰ Ἱατρικὰ Κείμενα ἀπὸ τοῦ 1453 μέχρι τῶν μέσων τοῦ 19ου αἰῶνος», Θεολογία, τόμος ΝΖ, τεύχος 1ο, Ἰανουάριος-Φεβρουάριος-Μάρτιος, 1986, σελ. 173-178, γράφουν, ὅτι «Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ νέου εἰδικοῦ κλάδου τῆς Ἱατρικῆς Ψυχολογίας καὶ ψυχικῆς ὑγιεινῆς ἔχει τρεῖς ρίζες τῆς εἰς ἀγνωστα ἑλληνικὰ ἱατρικὰ χειρόγραφα καὶ εἰς ἐκτελεσμένα ἱατρικὰ κείμενα, ἀπὸ τοῦ 1453 μέχρι τῶν μέσων τοῦ 19ου αἰῶνος, ἑλλήνων ἱατρῶν συγγραφέων, οἱ ὅποιοι διέπρεψαν εἰς τὸν ἑλληνικὸν ἢ τὸν εὐρωπαϊκὸν χώρον».

6. Δ. Ι. Κωνσταντέλου, αὐτόθι σελ. 103-210.

Ἰδιαίτερα ἡ δραστηριότητα γύρω ἀπὸ τὰ Νοσοκομεῖα, Κλινικὲς καὶ Ἱατρεῖα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Μοναστηρίων τὴν περίοδο αὐτὴ εἶναι μεγάλη καὶ ἐκπληκτικὴ. Ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρει κανεὶς τὴ «Βασιλειάδα»⁷, τὸ ὀργανωμένο τοῦτο φιλανθρωπικὸ συγκρότημα, ποὺ θὰ τὸ ζήλευε καὶ ἡ ἐποχὴ μας καὶ πολλὰ θὰ μπορούσε νὰ διδαχθεῖ ἀπὸ αὐτὸ καὶ ἀπὸ τὸ Νοσοκομεῖο καὶ τὸ Ἱατρικὸ Κέντρο τοῦ Παντοκράτορα⁸.

Θὰ ἦταν παράλειψη, ἂν δὲν σημειώνα, ὅτι ἰδιαίτερα ὁ Ρωμαιοκαθολικισμὸς, ἀλλὰ καὶ ὁ Προτεστάντισμὸς κατὰ τὸ μεσαίωμα ἴδρυσαν ὄχι μόνον Νοσοκομεῖα, Ἱατρικὰ Κέντρα Ἐρευνας, ἀλλὰ καὶ πλήρη Πανεπιστήμια στὴν Εὐρώπη καὶ στὶς Η.Π.Α. καὶ τὰ διατηροῦν καὶ σήμερα. Τὰ Ἐπιστημονικὰ καὶ Ἱατρικὰ αὐτὰ Κέντρα καὶ Πανεπιστήμια ἔπαιζαν καὶ παίζουν καὶ σήμερα ἀκόμη μεγάλο ρόλο στὴν ἀνάπτυξη καὶ πρόοδο τῶν Ἱατρικῶν Ἐρευνῶν καὶ στὴν καταπολέμηση τῶν ἀσθενειῶν⁹.

Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἐδῶ καὶ στὸ ἐξωτερικὸ μὲ τὰ πολυάριθμα καὶ ποικίλα εὐαγγῆ ἰδρύματά της καταπολεμᾷ τίς ἀρρώστιες, ἀνακουφίζει τὸν πόνο καὶ ὑπηρετεῖ τὸν ἄνθρωπο, ἀδιακρίτως θρησκευματος, φυλῆς καὶ χρώματος.

Συμπερασματικὰ σημειῶνω ὅτι ἡ Ἐκκλησία, ὅπως καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτσι καὶ σήμερα ὄχι μόνον μὲ χαρὰ καλωσορίζει τὴ ραχδαία αὐτὴ πρόοδο ἀλλὰ καὶ μὲ πολλὴ συμπάθεια δέχεται τὴς διάφορες ἐπιστημονικὲς κατακτήσεις. Ἀκόμη ἐνθαρρύνει, ὑποστηρίζει καὶ εὐλογεῖ τὴν ἐλεύθερη, ἀνεμπόδιση καὶ χωρὶς περιορισμοὺς καὶ ἐπεμβάσεις ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, ποὺ στόχο ἔχει ὄχι μόνον τὴν ἔρευνα καὶ τὴν πρόοδο τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ τὴν προαγωγή τῆς σωματικῆς, ψυχικῆς, πνευματικῆς, ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς ὑγείας τοῦ ἀτόμου, τὴν καλλιτέρευση τῶν ὄρων διαβίωσής του καὶ τὴ γενικώτερη βελτίωση τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου.

Ἐπάρχουν ὅμως ὀρισμένες ἐφαρμογὲς τῆς Γενετικῆς, τῆς Ἱατρικῆς καὶ Ἱατρικῆς τεχνολογίας, ἀπὸ τίς ὁποῖες, ἄλλες ἐφαρμόζονται σήμερα καὶ στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸ ἐξωτερικὸ, καὶ ἄλλες ἀνάγονται στὸ μέλλον, καὶ ποὺ ἀρκετὲς ἀπὸ αὐτέες, προξενοῦν δέος, ἐμπνέουν πολλὰς ἀνησυχίες καὶ φόβους, ἐγκυμονοῦν κινδύνους καὶ μᾶς βάζουν μπροστὰ σὲ πολλὰ ἐρωτήματα καὶ ἠθικὰ διλήμματα, ὅταν μάλιστα οἱ ἐφαρμογὲς αὐτέες παρεμβαίνουν στὸ DNA, στὴ βάση καὶ οὐσία τῆς κληρονομικότητάς μας. Μερικὲς ἀπὸ αὐτέες εἶναι:

1. Πειραματισμὸς στὰ ἔμβρυα καὶ στοὺς ἀνθρώπους.
2. Στείρωση τοῦ ζευγαριοῦ.

7. Σωζομένου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σ. 34 καὶ Δ. Ι. Κωνσταντέλου, αὐτόθι, σ. 112 καὶ 146.

8. Δ. Ι. Κωνσταντέλου, αὐτόθι, σ. 230-37 καὶ 248-49.

9. Ἡ ξενόγλωσση βιβλιογραφία γύρω ἀπὸ τὸ θέμα τοῦτο εἶναι τεράστια. Ἰδε ἐπίσης Dictionary of Medical Ethics, ed. by A. S. Duncan, G. R. Dunstan, R. B. Welbourn, London, 1981, σ. 66-70.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

(Οι ἐκδηλώσεις γιὰ τὴ 10ετηρίδα τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀλήθειας»)

Μέσα σὲ ἐκδηλώσεις ἀγάπης καὶ τιμῆς τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας, τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, καὶ τοῦ χριστεπινύ-
νυμου πληρώματος, γιόρτασε ἡ 15ηθήμερη ἐφημερίδα
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀ-
λήθεια» τὴ 10ετηρίδα τῆς ἐκδόσεώς της. Τὸ πρωὶ τῆς
Πέμπτης 16ης Ὀκτωβρίου τελέσθηκε στὸ Συνοδικὸ
Παρακλήσιο (Καθολικὸ) τῆς Μονῆς Πετράκη Θ.
Λειτουργία, στὴν ὁποία προέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης
Μεγάρων καὶ Σαλαμίνος κ. Βαρθολομαῖος καὶ ἔλαβαν
μέρος οἱ Παν. Ἀρχιμ. π. Πέτρος Δακτυλίδης καὶ
Ἰγνάτιος Λάππας. Στὸ δεξιὸ ἀναλόγιό ἐψαλε ἡ καλ-
λίφωνη χορωδία μοναχῶν τῆς Ἱ. Μονῆς. Ἐψαλαν ἀ-
κόμη ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Σ. Παν. Ἀρχιμ. π.
Ἰάκωβος Παπαθανασίου - Γκίνης καὶ ὁ Πρωτοσύγκελ-
λος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ Καθηγούμενος
τῆς Ἱ. Μ. Παν. Ἀρχιμ. π. Δημήτριος Μπεκιάρης, ἐνῶ
ὁ Διευθυντὴς τῆς «Ε.Α.» κ. Ἱ. Μ. Χατζηφώτης ἀνέ-

γνωσε τὸν Προοιμακὸ. Τελέσθηκε καὶ Ἀρτοκλασία
ὕπὲρ τοῦ Μακαριωτάτου, τῶν μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου,
τοῦ πρώτου Διευθυντῆ, τῶν διατελεσάντων συντακτῶν
καὶ συνεργατῶν καὶ ἀναγνωστῶν τῆς ἐφημερίδας μας.
Μιλώντας κατὰ τὴ Θ. Λειτουργία ὁ Σεβ. Μεγάρων κ.
Βαρθολομαῖος, Πρόεδρος τῆς Εἰδ. Συνοδικῆς Ἐπιτρο-
πῆς Τύπου εἶπε:

«Μέτοχος καὶ ἐγὼ στὴ χαρὰ τῆς ἀγίας μας Ἐκ-
κλησίας γιὰ τὴν συμπλήρωσι δέκα χρόνων ζωῆς τῆς
ἐφημερίδας «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ» θὰ
ζητήσω τὴν ἄδειά σας νὰ ἐξωτερικεύσω, μέσα σὲ ἐ-
λάχιστα λεπτὰ τοῦ χρόνου, κάποιες σκέψεις μου ἐπά-
νω σιὸ μεγάλο θέμα τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Τύπου.

Ἐὸ Ἐκκλησιαστικὸς Τύπος ἐπιτελεῖ βασικὰ τὴν
ἴδια λειτουργία μὲ τὸν κοσμικὸ Τύπο. Καὶ οἱ δύο
εἶναι ὄργανα πληροφόρησης τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Ἐκ-

3. Ἐξωσωματικὴ γονιμοποίηση IVE (in vitro fer-
tilization), παιδιὰ τοῦ σωλῆνα μὲ σπέρμα δωρητῆ.
4. Ἀναπληρώτρια Μητέρα ἢ ὑποκατάστατο Μητέρας
(surrogate mother).
5. Κλωνοποίηση (cloning — asexual reproduction).
6. Recombinant DNA — Chimeras: Χίμαιρες:
δημιουργία ὑβριδίων, τεράτων, κ.ἄ.
7. Ectogenesis: (ἐκτογενεοποίηση): γονιμοποίηση καὶ
ἀνάπτυξη τοῦ ἐμβρύου σὲ πλαστικὸ-τεχνητὸ πλα-
κοῦντα, σὲ γυάλινη μήτρα καὶ ὄχι φυσικῆ.
8. Καθορισμὸς καὶ ἐπιλογή φύλου.
9. Ἐλεγχος συμπεριφορᾶς (behavior control), ψυ-
χοχειρουργικὴ (psychosurgery)¹⁰.

Βέβαια τὸ ὅλο θέμα τῶν παραπάνω ἱατρικῶν
καὶ βιολογικῶν ἐφαρμογῶν δὲν ἐξαντλεῖται ἐδῶ. Χρειαί-
ζεται ἐλεύθερος, ἀντικειμενικὸς καὶ καλόπιστος διά-
λογος μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Ἱατρικῆς καὶ Ἐπι-

στήμης γενικὰ, ποὺ θὰ βοηθήσει πολὺ στὴν ἐπίλυση
πολλῶν ἐκκρεμούντων ἠθικῶν διλημμάτων. Εἶναι
ἀνάγκη καὶ στὴ χώρα μας νὰ δημιουργηθεῖ ἓνα ἀνε-
ξάρτητο Ἰνστιτούτο ἢ Κέντρο Βιοηθικῆς καὶ Ἱατρικῆς
ἠθικῆς, ὅπως τὸ Hastings Center, τὸ Kennedy
Institute καὶ τὰ ἄλλα 19 Κέντρα Βιοηθικῆς στὴν
Εὐρώπη¹¹.

Κλείνω τὴ σύντομη τοῦτῃ εἰσήγησή μου μὲ τὰ
λόγια 1) τοῦ Καθηγητῆ-ἐρευνητῆ Victor Weiss-
kort, «Ἡ ἐπιστήμη δὲν ἀναπτύσσεται, ἀν δὲν γίνεται
χάριν τῆς γνώσης καὶ τῆς ἀλήθειας. Δὲν θὰ ἐπιβιώσει,
ἀν δὲν χρησιμοποιεῖται δυνατὰ καὶ συνετὰ γιὰ τὴν
καλλιτέρευση τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ὄχι σὰν ὄργανο
καταδυναστεύσεως τῆς μιᾶς ομάδας ἐπὶ τῆς ἄλλης.
Ἵπάρχουν δυὸ ἰσχυρὰ στοιχεῖα στὴν ἀνθρώπινη
ὑπαρξή: συμπόνια καὶ δίψα γιὰ μάθηση. Δίψα γιὰ
μάθηση χωρὶς συμπόνια εἶναι ἀπάνθρωπη, σκληρῆ.
Συμπόνια χωρὶς δίψα γιὰ μάθηση εἶναι ἄχρηστη»¹²
καὶ 2) τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, παρμένα ἀπὸ τὸν
Ἵμνο τῆς Ἀγάπης: «Καὶ ἐὰν ἔχω προφητεῖαν καὶ
εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν καὶ
ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν
ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν εἰμι»¹³.

† Ὁ Φωκίδος ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

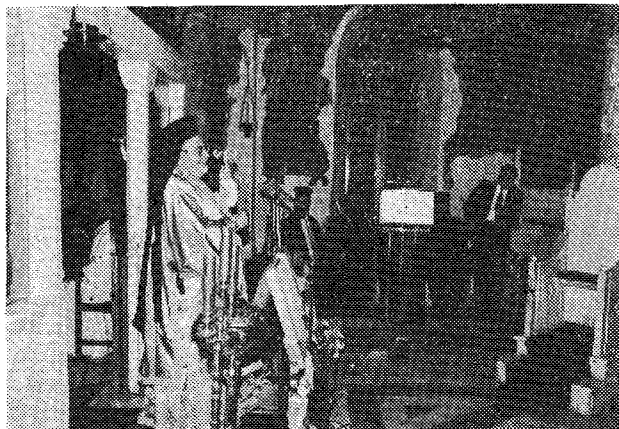
10. Ἐδῶ ἀκόμη πρέπει νὰ παρατηρήσω, ὅτι ἡ Ἐκκλησία
εἶναι ἀντίθετη 1) στὶς ἐκτρώσεις γιατί εἶναι φόνος, ἀνθρωπο-
κτονία. Ἀφαιρεῖται ζωὴ ἀπὸ τὸ ἐμβρυο, ποὺ ἔχει καὶ αὐτὸ δι-
καιώματα, ὅπως ὁ κάθε ἄνθρωπος. Εἶναι ἄνθρωπος ἐν δυνάμει,
ἄνθρωπος ἐν ἐξελίξει, εἰκόνα καὶ ὁμοίωμα τοῦ Θεοῦ. Τὸ γονι-
μοποιημένο ὠάριο, ὁ ζυγωτὴς μὲ τὰ 46 χρωμοσώματα, ἔχει
ὄλο τὸ DNA, ὀλόκληρο τὸ γενετικὸ κώδικα, ὅλες τὶς βιολο-
γικὲς προϋποθέσεις, ποὺ μπορεῖ, ἀν δὲν διακοπεῖ νὰ γίνει ἓνας
πλήρης ἄνθρωπος ὅπως ὁ κάθε φυσιολογικὸς ἄνθρωπος. Τοῦτο
εἶναι βιολογικὸ γεγονός, ποὺ δὲν ἐπιδέχεται καμμιά ἀμφισβή-
τηση. 2) Ἡ Ἐκκλησία ἀντιτίθεται ἐπίσης στὴν εὐθανασία,
γιατί εἶναι φόνος καὶ γιὰ ἄλλους λόγους, ποὺ ἀναφέρω σὲ ἄλλη
μελέτη μου, μὲ τίτλο «Ἡ εὐθανασία σήμερα καὶ ἡ θέση τῆς
Ἐκκλησίας», ποὺ δημοσιεύθηκε στὴν «Ἐκκλησία».

11. Ἡ Ἐκκλησία πρωτοστάτησε στὴν ἴδρυση Ἰνστιτού-
των ἢ Κέντρων Βιοηθικῆς στὶς Η.Π.Α. καὶ στὴ Δυτικὴ Εὐ-
ρώπη καὶ ἔκτοτε ἐνεργὰ συμμετέχει σὲ αὐτά.

12. «The Significance of Science», Science 176 (1972)
σελ. 146.

13. Α' Κορ. 13,2.

κλησιαστικός, όμως, Τύπος έχει μία σημαντική ιδιότητα. Αναπύσσει την λειτουργία του μέσα στο Σώμα του Χριστού, μέσα, δηλαδή, στους κόλπους της αγίας μας Εκκλησίας. Η πραγματικότητα αυτή διαγράφει και το «τέλος», τον σκοπό δηλ. τον οποίο πρέπει να υπηρετεί και εξοχήν ο Εκκλησιαστικός Τύπος. Και ο σκοπός αυτός δεν είναι άλλος, παρά ο σκοπός που έταξε ο Κύριός μας στην αγία Του Εκκλησία, να είναι «ιθωτός» και όργανο σωτηρίας. Με βάση την τοποθέτηση αυτή, πιστεύουμε ότι δεν θα άποτελοῦσε ασέβεια, εάν σε αναφορά στο σημερινό Αποστολικό ανάγνωσμα, προσδιορίζαμε τον σκοπό του Εκκλησιαστικού Τύπου με την φράση «να και αυτοί (οι αναγνώστες δηλ. του Εκκλησιαστικού Τύπου) σωτηρίας τύχωσι της εν Χριστώ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου» (Β' Τιμοθ. 6' 10).

Ἀπό τή Θ. Λειτουργία στή Μ. Πετράκη (Σεβ. Μεγάρων)

Ο ξεχωριστός και ύψηλός σκοπός που επιδιώκει ο Εκκλησιαστικός Τύπος, του προσδίδει μίαν ιδιαίτερη εδύνη. Εάν η διακονία της πληροφορήσεως έξω από τον χώρο της Εκκλησίας είναι μία λειτουργία υπεύθυνη, ή όποια πρέπει να υπηρετεί την αλήθεια, και μόνο την αλήθεια, χωρίς σκοπιμότητες, παγιδεύσεις και αθλιότητες, πολύ περισσότερο ο Εκκλησιαστικός Τύπος, που καλείται να υπηρετήσει όχι μόνο την αλήθεια αλλά και την εν Χριστώ σωτηρία των ανθρώπων, επωμίζεται μία μεγάλη δυσβάστακτη θά την εξαρακτιρίζα, εδύνη.

Η αντίδοκρσι στήν ιδιαίτερα ύψηλή αυτή εδύνη δεν ήμπορεί να επιτευχθῆ χωρίς την χάρι του Αγίου Πνεύματος. «Όλοι, όσοι εργάζονται στήν Εκκλησιαστικό Τύπο, πρέπει να είναι «πνευματοφόροι», να ένοικει μέσα τους τό Πανάγιο Πνεύμα. Γιατί μόνον αυτό χαρίζει στήν άνθρωπο την «σύνεσιν», την όποια με τόση θέρμη εύχεται ο Απόστολος Παῦλος στήν μαθητή του Τιμόθεο, «δώη γάρ σοι ο Κύριος σύνεσιν εν πάσω» (Β' Τιμοθ. 6' 7). Χωρίς δέ «σύνεσιν» ο Εκκλησιαστικός Τύπος δεν δύναται να λειτουργήσει σωστά.

Τί είναι όμως ή «σύνεσις»; Εάν θά θέλαμε να εξειδικεύσουμε την άπάντησι στό θέμα που μάς άπα-

σχολεί θά μπορούσαμε να πούμε ότι σύνεσι είναι τό θεόδοτο εκείνο δώρο, τό «χάρισμα» του Αγίου Πνεύματος, να μεταδίδει κανείς την αλήθεια, χωρίς να την ροθεύει ή να την φαλκιδεύει, κατά τέτοιο όμως τρόπο, ώστε να μη κορημίζει, να μη σκανδαλίζει τούς άδύνατους, αλλά μόνο να οικοδομεί και να προσανατολίζει σωστά τόν άνθρωπο στό μεγάλο «τέλος», την Βασιλεία του Θεού.

«Όλοι, όσοι μοχθοῦν για την έκδοσι της εφημερίδας «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ», έχουν συνειδητοποιήσει την αλήθεια αυτή. Γι' αυτό και αισθάνθηκαν την ανάγκη να γιορτάσουν την σημερινή ήμερα, όχι κατά τρόπο κοσμικό, αλλά με θαθεία πνευματικότητα, μέσα σ' αυτό τό κατασκευτικό περιβάλλον του Καθολικού της Ιστορικής Μονής Ἀσωμάτων Πετράκη, προσευχόμενοι και ζητώντας τόν φωτισμό του Αγίου Πνεύματος για να έχουν πάντοτε την θεόδοτη σύνεσι, ώστε να υπηρετούν και την αλήθεια της πληροφορήσεως, αλλά και να διακονούν ταυτόχρονα και στό έργο της σωτηρίας των ανθρώπων.

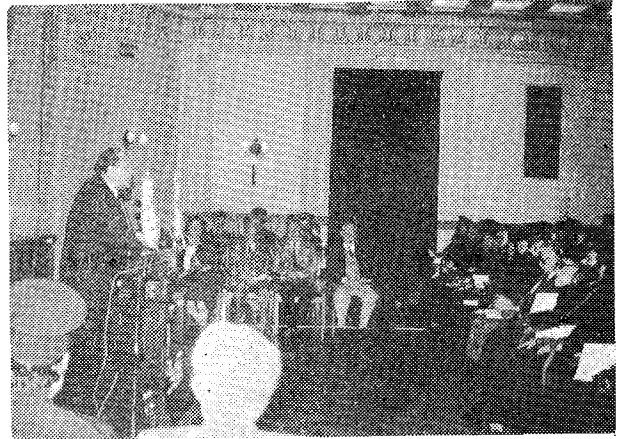
Τή Θ. Λειτουργία παρακολούθησαν συμπροσευχόμενοι ο Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου κ. Ἀλέξανδρος, οί Παν. Γραμματεῖς τών Συνοδικών Ἐπιτροπών, ή δουλευτής κ. Ἄννα Συνοδινού, οί κ. Τάκης Φαρακῆς και Δημ. Φερούσης, μέλη της Ειδ. Συνοδικής Ἐπιτροπής Τύπου, οί συντάκτες κ.ά. συνεργάτες της «Ε.Α.» Στή συνέχεια παρατέθηκε δεξίωση στό γραφεία της εφημερίδας στό Συνοδικό Μέγαρο, όπου προσήλθαν και της εύχῆθηκαν όλοι σχεδόν οί υπάλληλοι και συνεργάτες της Ἰ. Σ. και τών Συνοδικών Ὄργανισμών με επικεφαλής τόν Παν. Ἀρχιμ. π. Ἰάκωβο Παπαθανασίου - Γκίνη, Ἀρχιγραμματέα, τόν Παν. Ἀρχιμ. π. Πέτρο Δακτυλίδη, Ἀναπλ. τόν Γεν. Διευθυντή της Ἀπ. Διακονίας, τόν Καθηγητή κ. Εὐ. Θεοδώρου, Διευθυντή του περ. «Εκκλησία», οί Καθηγητές Ἀλ. Σταυρόπουλος και Μιχ. Μακράκης, οί Παν. Ἀρχιμ. π. Ἀθανάσιος Σφουγγατάκης, Γραμματεῦς της Μ. Ε. Κατακομιδών της Μήλου κ.ά.

Η εκδήλωση στόν «Παρνασσό» άρχισε με προβολή της ταινίας μικροῦ μήκους «Τό Κρυφό Σχολείο», παραγωγής του Γραφείου Τύπου της Ἐρᾶς Συνοδου. Κατόπιν τόν λόγο έλαβε ο Διευθυντής της «Ε.Α.», ο όποῖος εῖπε:

«Αν άλλοτε ή Εκκλησία μας χρειαζόταν τόν τύπο και τό έντυπο γενικά για την οικοδομή του χριστιανισμόν πληρώματός της και τη διάδοση των σωτηριών μηνυμάτων του Εὐαγγελίου και της διδασκαλίας των Αγίων και Θεοφόρων Πατέρων, στήν σημερινούς παράφρονες καιρούς, έχει ανάγκη από τόν εκκλησιαστικό τύπο για μερικούς πρόσθετους λόγους, όπως είναι ή άνασκευή των αντίεκκλησιαστικών δημοσιευμάτων ή αντίκρουση των ποικιλομορφων εκθέσεων που έχουν εξαπολύσει εναντίον της κάθε είδους έχθροί του Χριστού και της Εκκλησίας Του, ή αντιμετώπιση των αἱρέσεων και του προσηλυτισμοῦ σέ βάρος του ποιμνίου της και ή σεμνή, αλλά άπαραίτητη προβολή του έργου της τόσο σέ συνοδικό όσο και

σὲ κατὰ Μητροπόλεις δεδομένου ὅτι ὁ ἐχθρὸς δια-
κείμενος ἀπέναντί της Τύπος ὄχι μόνον παρουσιάζει
τὴν τεράστια προσφορά της σὶν κοινωνικὸ σύνολο,
ἀλλὰ τὴν ἐλέγχει καὶ ἀπὸ πάνω γιὰ ἀδράνεια ὅπως
συνέβη πρόσφατα μὲ τοὺς σεισμοὺς τῆς Καλαμάτας,
ὅταν μερικοὶ προχειρογράφοι καὶ ἄλλοι κακοπροαίρε-
τοι μηδένισαν ἢ ἐλαχιστοποιήσαν τὴν καταπληκτικὴ
κινητοποίηση δόλοκληρης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλά-
δος ὑπὲρ τῶν σεισμοπαθῶν. Τῇ στιγμῇ αὐτῇ μόνον οὐ
χορῆμα οἱ προσφορὰς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν μι-
σῶν Ἱ. Μητροπόλεων ξεπέρασαν τὰ 80.000.000 δρχ.
καὶ σύμφωνα μὲ τοὺς μετριοτέρους ὑπολογισμοὺς θὰ
φθάσει τὰ 150.000.000 δρχ. Γι' αὐτὸ χρειάζεται ὁ
ἐκκλησιαστικὸς Τύπος, γιὰ νὰ πληροφορεῖ σωστὰ,
ἐπεύθυνα, μὲ γνώση τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.
Μὲ μέτρο πάντοτε καὶ χωρὶς κοσμικὰς μεθόδους γιατί
ἡ Ἐκκλησία ἂν καὶ κινεῖται μέσα σὶν κόσμῳ, εἶναι
θεοῦδριτος ὀργανισμὸς μὲ πρωτίστια πνευματικὸ χα-
ρακτῆρα. Τὴν ἐποχὴ αὐτῇ, πὸν πάλιν ἡ «Ἡρωιδίης
μαίνετῃ», ἢ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀλήθειῃ», ἐκδοθεῖσα
πρὶν 10 ἀκριβῶς χρόνια ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴ Δια-
κονία ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ Σεβ. Πειραιῶς, —τότε
Ρωγῶν— κ. Καλλινίκου καὶ ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριον
1983 ἐκδιδομένη ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱ. Συνό-
δου ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ ὀμιλοῦντος, εἰσηλθε ἡδὴ
σὴν δευτέρῃ δεκαετίᾳ ἐκδόσεώς της. Τὸ χρονικὸ αὐ-
τὸ διάστημα δὲν εἶναι πολὺ μεγάλο, οὔτε πολὺ μικρὸ
γιὰ 15νήμερη 8σέλιδη ἀνελλιπή ἐκδοση (τελευταία,
συχὰ καὶ 12σέλιδη). Σὶν διάστημα αὐτὸ, παρὰ κά-
ποιες ἀρχικὰς ἀντιδράσεις ἀπὸ κύκλους πὸν θίγεται
τὸ «μονοπώλιόν» τους, ἔγινε ἀντιληπτὴ ἀπὸ ὄλους ἢ
ἀναγκασιότητα τῆς ἐκδόσεώς της. Πολλοὶ μάλιστα ζη-
τοῦν τὴν πύκνωσιν τῆς περιοδικότητάς της τουλάχιστον
σὲ ἑβδομαδιαία. Ἔτσι, ἄλλωστε, τὴν εἶχε ὀραματι-
σθεῖ ἡ Ἱεραρχία τοῦ 1958, πὸν εἶχε πάρει καὶ σχε-
τικὴ ἀπόφαση ἐκδόσεως δημοσιογραφικοῦ ὀργάνου
τῆς Ἐκκλησίας, χωρὶς ὄμως νὰ πραγματοποιηθεῖ πο-
τὲ ἢ ἀπόφαση ἐκείνη. Γι' αὐτὸ τὸ 1976, ὅταν ἡ Ἀπο-
στολικὴ Διακονία, μὲ πρωτοβουλία τοῦ τότε Γενικοῦ
Διευθυντῆ της Σεβ. κ. Καλλινίκου μὲ τὴν ὀλόθυμη
συμπράξιν καὶ τὸ συνεχὲς προσωπικὸ ἐνδιαφέρον
τοῦ σεπιτοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας μας Μακα-
ριωτάτου Ἀρχιεπισκοπῶν Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλ-
λάδος κ. Σεραφεῖμ, προσέβη σὴν ἐκδοση τῆς «Ἐκ-
κλησιαστικῆς Ἀλήθειας» ἀναβιώνοντας τὸν τίτλον τοῦ
ὀμωνύμου μνημειώδους περιοδικοῦ συγγράμματος τῆς
Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὀπῆρξε πράγματι
ἱστορικὸς σταθμὸς σὴν ἐν γένει ἐνημερωτικῇ προσ-
πάθειᾳ τῆς Ἐκκλησίας μας, πὸν σὴν θυγατέρα συνέ-
χιζε τὴν παράδοσιν τῆς Μητροδ Ἐκκλησίας τῆς Κων-
σταντινουπόλεως. Καὶ εἶναι ξεχωριστὴ τὴ στιγμὴ αὐ-
τῇ ἢ συγκίνησιν καὶ νὰ διακρίνομε ἀνάμεσα σὶν ἐκ-
λεκτὸ ἀκροατήριον τῆς ἐσπερίδας αὐτῆς τὸν Σεβ. Κο-
λωνίας κ. Γαβριήλ, μέλος τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς
Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, σὶν πρόσω-
πο τοῦ ὀποῖου βλέπομε αὐτὴ τὴν ἴδια τὴ σεπιτὴ κορυ-
φὴ τῆς Ἀγίας μας Ὀρθοδοξίας, τὸν Παναγιώτατον
Οἰκουμενικὸν μας Πατριάρχη κ. Δημήτριον, ἀλλὰ καὶ
ὀλόκληρην τὴν Ἱεραρχία, τὸν Ἱερὸν Κλήρον καὶ τὸ πλή-

ρωμα τοῦ ἱστορικοῦ Φαναρίου. Θεωροῦμε τὴν παρο-
σία του ἐξαιρετικὴ τιμὴ καὶ εὐλογία τοῦ Τριαδικοῦ
Θεοῦ. Ὄπως καὶ τὴν παρουσία τοῦ Πανοσιολογιω-
τάτου ἐκπροσώπου τοῦ Μακαριωτάτου, τῶν Σεβα-
σμιωτάτων καὶ Θεοφιλεστάτων Ἀρχιερέων, τῶν σε-
βαστιῶν κληρικῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἀξιότιμων ἀκροα-

Ἐορτασμὸς σὶν «Παργασοῦ»
(Ἀπὸ τὴν ὀμιλία τοῦ Δ/ντῆ τῆς «Ε.Α.»)

τῶν πὸν παρὰ τὴ βροχὴ, κατέκλυσαν τὴ μεγάλη αὐτὴ
αἶθουσα τοῦ «Παργασοῦ». Ἐκφράζομε πρὸς ὄλους
θεομὲς εὐχαριστίες ὅπως καὶ πρὸς τὸ Δ.Σ. τοῦ γερα-
ροῦ φιλολογικοῦ συλλόγου, πὸν μᾶς φιλοξενεῖ ἀφιλο-
κερδῶς ὡς πάντοτε καὶ ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὸν φίλ-
τατον Ἀντιπρόεδρον τοῦ Καθηγητῆ κ. Παπαζαχαρίου.
Ξενίζει δέβαια ἢ ἀπουσία τοῦ σεβαστοῦ Προέδρου
Καθηγητῆ κ. Κονιδάου, ἐπέστρεψε ὄμως μόλις σήμε-
ρα τὸ πρῶτον ἀπὸ τὴ μακρινὴ Αὐστραλία μετὰ ἀπὸ κο-
πιωδέστατον ταξίδιν καὶ δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ παρασθεῖ
αὐτοπροσώπως. Μᾶς διεθίβασε ἐν τούτοις τὶς εὐχές
του γιὰ τὶς ὀποιες, ὅπως καὶ γιὰ ὄλη τὴν ἀγάπην του
τὸν εὐχαριστοῦμε ἰδιαίτερα. Ἀκόμη ὀφείλομε πολλὰς
εὐχαριστίες σὴν ἐξαιρετῇ Ἑλληνικῇ Βυζαντινῇ Χο-
ρωδία καὶ τὸν λαμπρὸν Διευθυντῆ της κ. Δουκοῦργον
Ἀγγελόπουλον, πὸν μὲ μεγάλη προθυμία ἀνταποκρί-
θηκε σὴν παράκλησιν καὶ νὰ πύκνωσιν τὴν ἀπορι-
νὴ βραδιὰ μὲ ἕνα σύντομον, ἀλλὰ μὲ ἰδιαίτερην φρον-
τίδα ἐπιμελημένον πρόγραμμα. Ἐκφράζομε ἐξ ἄλλου
τὴ συγκίνησιν καὶ γιὰ τὶς τόσες ἐκδηλώσεις ἀμέριστης
ἀγάπης πρὸς τὴν ταπεινὴν καὶ προσπᾶθεια πὸν ἔγι-
ναν ἀπὸ Σεβ. Ἱεράρχης, ἄλλους κληρικοῦς, διακεκρι-
μένες προσωπικότητες τῆς Νεοελληνικῆς Κοινωνίας
καὶ πολλοὺς ἀναγνώστες τῆς ἐφημερίδας μας. Μᾶς
ἐγκαρδιῶνομε καὶ μᾶς ἐνισχύνομε σὶν ἀνάντη δρόμον
μας. Ἡ παρουσία ἰδίως τῆς διακεκριμένης καλλιτέ-
χνιδος καὶ βουλευτοῦ κ. Ἀννας Συνοδικοῦ, ὄχι μόνον
ἀπόψε, ἀλλὰ καὶ τὸ πρῶτον, κατὰ τὴ Θ. Διευθυνσιν σὴν
Μονῇ Πετρακῆ, ὀπου προσῆλθε ἀνθρόμητα καὶ συμ-
προσενχῆθηκε μᾶς, ἦταν γιὰ ὄλους τοὺς ἐργαζο-
μένους σὴν «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀλήθειᾳ» μιὰ μεγάλη
ἠθικὴ ἰκανοποίηση. Εὐχαριστίες ὀφείλομε τέλος σὶν
Παν. Ἀρχιμανδριτῆ π. Χρυσόστομον Ρουμελιώτη,
Προηγούμενον τῆς Ἱ. Μονῆς Πετρακῆ καὶ παλιὸ φίλον

Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ(*)

Το θέμα τούτο κατέχει κεντρική θέση στις τρέχουσες συζητήσεις του Τμήματος Πίστης και Τάξης (ΠΤ) του Παγκόσμιου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν (ΠΣΕ). Ἦδη ὑπῆρξε, πρόσφατα, ἀντικείμενο Συνεδρίου ἀντιπροσώπων τῶν Ἐκκλησιῶν μελῶν τοῦ ΠΣΕ πού πραγματοποιήθηκε στήν Πράγα τῆς Τσεχοσλοβακίας κατά τὸ διάστημα 25 Σεπτεμβρίου μέχρι 2 Ὀκτωβρίου 1985, καί πρόκειται νά συζητηθῆ διεξοδικώτερα στήν ἐπομένη Γενική Διάσκεψη τοῦ ΠΤ τοῦ ΠΣΕ.

Ἡ μικρή αὐτή μελέτη βασίζεται σέ ὀμιλία πού ἔκαμα στό Συνέδριο τῆς Πράγας καί ἀντιπροσωπεύει μιὰ γενική ἀνταπόκριση στό προκείμενο θέμα ἀπό Ὁρθόδοξη σκοπιά. Οἱ κύριες ἐπιδιώξεις τῆς μελέτης αὐτῆς εἶναι δύο: μέ τήν πρώτη ἐπιδιώκω μιὰ γενική ἀπάντηση στά ὅσα ἔχουν γενικά λεχθῆ ἐπάνω στό συζητούμενο θέμα¹· μέ τή δεύτερη ἐπιδιώκω μιὰ προκα-

ταρκτική θεωρητική ἔκθεση γύρω ἀπό τήν Ὁρθόδοξη κατανόηση τῆς θέσεως ἀνδρῶν καί γυναικῶν στήν Ἐκκλησία καί τήν Κοινωνία.

1. Διαφοροποίηση στή γενική προοπτική

Πρῶτα πρῶτα πρέπει νά ἐπισημάνω μιὰ διακριτική ἀσυνέπεια πού παρατηρεῖται στό πρόγραμμα μελέτης τοῦ θέματος ὅπως διατυπώνεται σήμερα καί ὅπως διατυπώθηκε ἀρχικά στή Δίμα καί πού ἔχει σοβαρές θεολογικές ἐπιπτώσεις. Ἡ ἀρχική διατύπωση μιλοῦσε γιά «ἐνότητα τῆς ἐκκλησίας καί ἀνανέωση τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας», ἐνῶ σήμερα γίνεται λόγος γιά «ἐνότητα καί ἀνανέωση τῆς ἐκκλησίας καί τῆς

and Human Community», in *The Ecumenical Review*, Vol. 36, No. 3, July 1984, pp. 252-262.

4. Paul A. Crow, jr., «Unity and Renewal: Introductory Reflections», Moderator's Introduction at the Faith and Order Plenary Commission meeting, Stavanger, Norway, August 1985 (FOCSt/85:22).

5. The Church-Women and Men in Community, excerpts from Crawford, Janet and Kinnamon, Michael (ed.), *In God's Image: Reflections on Identity, Human Wholeness and the Authority of Scripture*. Geneva, WCC, 1983, and Parvey, Constance F., *The Community of Women and Men in the Church*, Geneva, WCC, 1983.

6. A Letter from Sheffield to the Churches/Select Bibliography on the Community of Women and Men in the Church Study.

7. Boucher, Madeleine, «Authority-In-Community», *Med-Stream*, Vol. 21, No. 3, July 1982, pp. 402-417.

* Γιά τὸ ἀγγλικὸ κείμενο τοῦ παρόντος ἄρθρου βλέπε *Texts and Studies* vol. IV (1985) 335-344.

* Τὰ κείμενα τὰ ὁποῖα ἐτέθησαν ὑπ' ὄψιν τῶν συνέδρων στήν Πράγα ἦσαν τὰ κάτωθι:

1. «The Unity of the Church and the Renewal of Human Community: Programme Outline», in *The Ecumenical Review*, Vol. 36, No. 3, July 1984, pp. 323-328.

2. «Unity/Renewal: Proposed Consultations», in *Minutes of the Meeting of the Committee of the Standing Commission*, 1984, Crete. Faith and Order Paper No. 121. pp. 43-52.

3. Mary Tanner, «Unity and Renewal: The Church

τῆς ἐφημερίδας μας, πού μᾶς ἔστειλε τὰ δοριαστικά αὐτὰ λάβαρα, δύο τοῦρτες καί γλυκίσματα τὸ πρῶτο γιά τὴ γιορτὴ μας καί τὰ μέλη τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς γιά τὴν ἀπονομή τοῦ Ἐπάθλου Ἀρχιεπισκόπου Σεραφεῖμ. Παρίστανται ἀπόψε ἐδῶ ὁ κ. Κώστας Σαρδέλης, συνεπὴς μαχητῆς τῆς ἐλληνορθόδοξης παράδοσης καί ἀξιόλογος συγγραφέας κι ὁ κ. Δημήτρης Φερούσης, ἄλλοτε ἀρχιεπισκόπος τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀλήθειας» καί ἐπιτελικὸ στέλεχος τῆς ἀπὸ τὸ πρῶτο τῆς φύλλο, σήμερα Γεν. Γραμματέας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρίας Δημοσίων Σχέσεων. Καί ὀφείλω τὴν ἐπίσημη αὐτὴ σιγμὴ νά πληροφορήσω τὴν ἀγάπη σας δι' τὸν κ. Φερούση χροεσιῶ τὴ συνεργασία μου μέ τὴν ἐφημερίδα τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἦταν Ὀκτώβριος τοῦ 1976, πρὶν 10 ἀκριβῶς χρόνια, πού συναντηθήκαμε ἕνα πρωινό, σὺν παλιὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἐστίας», στήν ὁδὸ Σιαδίου. «—Θά σᾶς ἀφήσω σὺν Ταμεῖο τοῦ Βιβλιοπωλείου ἕνα φύλλο ἀπὸ τὴν

ἐφημερίδα τῆς Ἐκκλησίας μας, πού μόλις ἐκδόθηκε. Θά χαροῦμε νά δημοσιεύσουμε μιὰ συνεργασία σας». Στὴ συνέχεια μέ γνώρισε μέ τὸν Σεβ. Πειραιῶς κ. Καλλίνικο, πού μετὰ τὴ δημοσίευση δύο ἄρθρων μου γιά τὴν προσφορὰ τοῦ μοναχισμοῦ, μέ προσέλαβε ὡς τακτικὸ συνεργάτη τῆς. Ἐυχαριστῶ γι' αὐτὸ καί τοὺς δύο. Δὲν ξεύρω ἂν λησιμόνησα κανένα. Δὲν τόκανα σκοπίμα. Κατακλείοντας τὸν λόγο παρακαλῶ τὸν π. Δαμασκηνὸ νά ἀναγνώσει τὸ Πρακτικὸ ἀπονομῆς τοῦ Ἐπάθλου Ἀρχιεπισκόπου Σεραφεῖμ σὺν Ἀιδεσιμολογιώτατο Πρωτοπρεσβύτερο π. Γ. Μεταλληνό, Ἐπίκ. Καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, σιενὸ συνεργάτη τῆς ἐφημερίδας μας».

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΛΑΠΠΑΣ
Ἀ' Γραμματεὺς Ἱ. Συνόδου
Ἀρχιεπισκοπῆς Ἐκκλ. Ἀληθείας»

ανθρώπινης κοινωνίας». Δηλαδή τὸ θέμα ἔχει μετατοπισθῆ σὲ ἄλλο ἐπίπεδο, ἐφ' ὅσον ἐκκλησία καὶ κόσμος παρουσιάζεται κάτω ἀπὸ τὸ πρίσμα κοινῶν ἀναγκῶν. Τοῦτο φαίνεται ἀκόμη καθαρώτερα στὰ πρόσφατα κείμενα πού ἀσχολοῦνται μὲ τὸ θέμα αὐτὸ ὅπου καταβάλλεται προσπάθεια ὥστε ὄχι μονάχα νὰ ἐξηγηθῆ ἀλλὰ καὶ νὰ δικαιολογηθῆ αὐτὴ ἢ μετατόπιση τοῦ θέματος. Τονίζεται — γιὰ νὰ δώσω ἕνα παράδειγμα — ὅτι ἡ «ἐνότητα» καὶ ἡ «ἀνανέωση» δὲν εἶναι δύο ξεχωριστοὶ πόλοι πού ἀναφέρονται ἀντίστοιχα στὴν ἐκκλησία καὶ στὸν κόσμο ἀλλὰ ἔχουν κοινὴ ἀναφορά καὶ στὰ δύο αὐτὰ μεγέθη. Ἡ τοποθέτηση ὅμως αὐτὴ εὐρίσκεται σὲ καθαρὴ διαφωνία, ἀν ὄχι ἀσυνέπεια, μὲ τὴν τοποθέτηση τῆς ἀρχικῆς διατύπωσης τοῦ θέματος. Πραγματικά θὰ ἔλεγα ὅτι ὑπάρχουν δύο διατυπώσεις τοῦ θέματος, ἡ ἀρχικὴ (τῆς Λίμας) καὶ ἡ πρόσφατη (τῆς Πράγας), πού ἀποκαλύπτουν δύο ἀντίθετες προοπτικές. Τὸ ἐπισημαίνω αὐτὸ γιὰτὶ πιστεύω ὅτι ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τὴ μιὰ προοπτικὴ στὴν ἄλλη ἔχει μεγάλη σημασία γιὰ τὸν Ὀρθόδοξο Θεολόγο. Ἡ Ὀρθόδοξη ἐμπειρία τονίζει ἀνεκδοκίαιστα ὅτι ἡ «ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας» εἶναι Θεόδοτη καὶ κατὰ συνέπεια ἀποτελεῖ τὴν ἀδιάσειστη βάση γιὰ τὴν ἀνανέωση τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας καὶ ὀλοκλήρου τοῦ κτιστοῦ κόσμου. Δὲν μπορεῖ ὅμως ἡ ἐμπειρία αὐτὴ παρὰ νὰ θεωρῆ κάθε ἔγνοια «ἀνανέωσης τῆς Ἐκκλησίας» σὰν ὀλοκληρωτικὰ ἀπαράδεκτη, ἐφ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία σὰν «καινὴ κτίσις» ἀνανεώνει τὰ πάντα.

Γιὰ τὸν Ὀρθόδοξο Θεολόγο ἡ Ἐκκλησία ταυτίζεται κατ' ἀρχὴν μὲ «τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ἐνανθρωπήσαντα Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ», στὴν ἀνθρωπότητα τοῦ ὁποίου ἰδρύθηκε μιὰ «καινὴ κτίσις» καὶ ἕνας «καινὸς ἄνθρωπος» (Γαλ. 3,28). Ἐπίσης ἡ Ἐκκλησία γίνεται κατανοητὴ, ἀπὸ Ὀρθόδοξη ἀποψη, μὲ βάση τὴ θεία χάρις πού χορηγεῖται διὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ πού προσοικειώνει τὴν «ἐν Χριστῷ» ἀλήθεια μέσα στὴν ἱστορικὴ πραγματικότητα τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀνακαινίζει τὴν ἀνθρώπινη κοινωνία σύμφωνα μὲ τὴν ἐνδογενῆ καινότητα καὶ τελειότητα αὐτῆς τῆς «ἐν Χριστῷ» ἀλήθειας. Ἡ οἰκείωση μὲ τὸν Χριστό καὶ τὴν Ἐκκλησία εἶναι, κατὰ συνέπεια, ἡ πραγματικὴ βάση γιὰ ἀνανέωση ἢ ἀνακαινίση στὴν ἀνθρώπινη κοινωνία. Κάτω ἀπὸ τὴν προοπτικὴ αὐτὴ πῶς εἶναι δυνατό νὰ μιλήσῃ κανεὶς γιὰ «ἀνανέωση» ἢ «ἀνακαινίση» τῆς Ἐκκλησίας; Ἐξυπακούεται ὅτι θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ τὸ πράξῃ αὐτὸ μόνον ἐὰν χρησιμοποιοῦσε σὰν βάση κάποια διαφορετικὴ ἐκκλησιολογικὴ προοπτικὴ. Αὐτὸ ἀκριβῶς πιστεύω ὅτι ὑποκρύπτεται πίσω ἀπὸ τὴ μετατόπιση τοῦ θέματος ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ δια-

τύπωση στὴν πρόσφατη πού υἰοθετήθηκε γιὰ τὸ Συνέδριο τῆς Πράγας.

2. Διαφοροποίηση στὴν ἐκκλησιολογία

Τὰ σύγχρονα προτεσταντικὰ κείμενα πού πραγματεύονται τὸ συζητούμενο θέμα προϋποθέτουν μιὰ ἐκκλησιολογία ἢ ὁποία βασίζεται σὲ μιὰ «ἀντιδιαστολή» (μάλιστα θὰ ἔλεγα ὅτι σὲ πολλὲς περιπτώσεις γίνεται «ριζοσπαστικὸς διαχωρισμὸς») μεταξὺ Θεοῦ καὶ Χριστοῦ ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά καὶ ἐκκλησίας τοῦ κόσμου ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού γίνεται ἀποδεκτὴ ἡ «ἀντιδιαστολή» αὐτὴ, τότε παρέχεται ἡ δυνατότητα τοῦ νὰ μιλάει κανεὶς — ὅπως καὶ συμβαίνει στὴν πραγματικότητα — γιὰ τὸ Θεὸ καὶ τὸ Χριστὸ σὰν τὴ βάση τῆς ἐνότητας καὶ ἀνανέωσης τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου (τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας) χωρὶς νὰ ἐννοεῖ τὴν ἐνότητα καὶ ἀνανέωση αὐτὴ σὰν μιὰ ἤδη θεμελιωμένη ἐκκλησιολογικὴ πραγματικότητα, ἀλλὰ μάλλον σὰν μιὰ ἀπλῶς ἐπιθυμητὴ ἢ καὶ ἐπιζητούμενη κατάσταση ἢ ὁποία ὅμως δὲν ἔχει ἐπιτελεσθῆ γιὰτὶ ἀνήκει στὸ μέλλον. Ἀπὸ τὴν ἐκκλησιολογικὴ αὐτὴ προοπτικὴ τὸ «πρόγραμμα γιὰ τὴν ἐνότητα καὶ ἀνανέωση» χαιρετίζεται σὰν... πρόγραμμα στρατηγικῆς σημασίας γιὰ τὸν προσανατολισμὸ τοῦ ὄλου ἔργου τοῦ ΠΣΕ. Κατὰ συνέπεια δὲν εἶναι καθόλου παράξενο ὅτι τὰ πορίσματα πού ἐξάγονται καὶ οἱ ὑποδείξεις πού γίνονται ἀποτελοῦν λογικὲς συνέπειες τῆς προοπτικῆς αὐτῆς. Τὸ ἀκόλουθο ἀπόσπασμα ἀποτελεῖ ἐντυπωσιακὸ παράδειγμα αὐτῆς τῆς ἀντιδιαστολῆς στὴν ἐκκλησιολογία γιὰ τὴν ὁποία μίλησα πρὶ πάντων: «Ἡ πηγὴ τῆς ἐνότητας, κοινωνίας καὶ νέας ζωῆς, τόσο γιὰ τὸν ἁμαρτωλὸ κόσμον ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἐκκλησία πού ἀπαρτίζεται ἀπὸ ἁμαρτωλοὺς ἄνδρες καὶ γυναῖκες, δηλαδή, ἡ πηγὴ τῆς ἀπώτερης ἐλπίδας γιὰ ὅλα τὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἡ ἀκατανίκητη κυριαρχία τοῦ Θεοῦ πού ἀποκαλύπτεται στὸν Ἰησοῦ Χριστὸ τὸν Κύριον πού σταυρώθηκε καὶ ἀναστήθηκε. Ἡ ἀναζήτηση γιὰ τὴν ὀρατὴ ἐνότητα στὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν ἀνανέωση στὴν ἀνθρώπινη κοινωνία στὴν ὁποία ἀνήκει ἡ Ἐκκλησία δρῖσκονται πάντοτε κάτω ἀπὸ τὴ δίκαιη κρίση καὶ ἀπολυρωτικὴ χάρις τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ. Εἶναι μιὰ ἀναζήτηση πού ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθῆ ὀλοκληρωτικὰ ἢ μόνιμα μέσα στὸν χρόνο, ἀλλὰ ἐπιδιώκεται μὲ τὴν πεποίθηση ὅτι θὰ ἐκπληρωθῆ ἐσχατολογικὰ ἀπὸ Ἐκεῖνον». Στὸ κείμενο αὐτὸ «ὁ ἁμαρτωλὸς κόσμος» καὶ «ἡ ἁμαρτωλὴ ἐκκλησία» συνδέονται τόσο στενὰ μεταξύ τους ὅσο ἀντιδιαστέλλονται ἢ διαχωρίζονται ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τὸν Χριστό. Λέγεται ρητὰ καὶ μονομερῶς ὅτι «ἡ ἐκκλησία ἀνήκει στὸν κόσμον» καὶ τονίζεται ὅτι ἡ ἐνότητα καὶ ἀνανέωση τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου εἶναι μιὰ «ἀναζήτηση» καὶ ὅτι — κάτι ἀκόμη πρὶ ἐκπληκτικὸ — ἡ ἀναζήτηση αὐτὴ «δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ πραγματοποιηθῆ μέσα στὸν χρόνο οὔτε ὀλοκληρωτικὰ, οὔτε μόνιμα» γιὰτὶ θὰ ἐκπληρωθῆ «μονάχα ἐσχατολογικὰ».

Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ὑπογραμμίσω περισσότερο τὸ σημεῖο αὐτό. Ὅφειλω ὅμως νὰ τονίσω ὅσο σαφέστερα μπο-

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρομικὲς ἐπιταγὲς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος», νὰ σημειώνουν καὶ τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

ρῶ ὅτι αὐτὸ τὸ εἶδος ἐκκλησιολογικῆς προοπτικῆς δὲν ἀνήκει στὴν ἐμπειρία τοῦ Ὁρθόδοξου θεολόγου. Ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη δογματικὴ θεολογικὴ προοπτικὴ, ἡ ὁποία ἔχει τὶς ρίζες τῆς στὴν ἐμπειρία τῶν ἁγίων καὶ πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, μιὰ προοπτικὴ σὰν τὴν παραπάνω ἀρνεῖται, σὲ τελευταία ἀνάλυση, τὴν Ἐνσάρκωση καὶ φαίνεται νὰ προϋποθέτει μιὰ νεστοριανίζουσα Χριστολογία (στὴν καλλίτερη περίπτωση) ἢ μιὰ ἰουδαϊζουσα ἐβιονιτικὴ κατανόηση τοῦ Χριστοῦ (στὴ χειρότερη περίπτωση). Γιὰ τὸν Ὁρθόδοξο θεολόγο ἡ Ἐκκλησία δὲν μπορεῖ νὰ κατανοηθῆ ὀρθῶς χωρὶς πρωταρχικὴ ἀναφορὰ στὴν Ἐνσάρκωση καὶ μάλιστα στὴν ἀνθρώπινη φύση τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ δευτερεύουσα ἀναφορὰ στὴ συμμετοχὴ τῶν ἀνθρώπων στὸ μυστήριον τοῦ ἐνσαρκωθέντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν «κατὰ χάριν» ἐνσωμάτωσή τους στὴν ἀνθρωπότητά Του. Μόνον ἐὰν διατηρηθῆ σαφῆς ἡ ἀναφορὰ αὐτὴ στὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκτιμηθῆ σωστὰ ἡ χάρις τῆς Παναγίας Τριάδος καὶ ἡ ἀκατανίκητη κυριαρχία τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι, ἀπὸ αὐτὴν ἀκριβῶς τῆ σκοπιᾶ, πιστεύω νὰ γίνεται σαφές γιὰ τὴν Ὁρθόδοξο θεωρῶ ἀπαράδεκτη τὴν μετατόπιση ἀπὸ τὴν προοπτικὴ «τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας σὰν τῆ βάση γιὰ τὴν ἀνανέωση τοῦ κόσμου» στὴν προοπτικὴ «τῆς ἐνότητος καὶ ἀνανέωσης τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου μὲ βάση τὸ συνεχιζόμενο καὶ συνεχῶς διαφοροποιούμενο ἔργο τοῦ Θεοῦ ποῦ ποτὲ δὲν βρίσκει τὸν στόχο του μέσα στὴν ἱστορία ἐφ' ὅσον δὲν βρίσκεται ὁ στόχος αὐτὸς μέσα στὴν ἱστορία καὶ στὸ χρόνο, ἀλλὰ σὲ ἕνα ἐσχολογικὸ ἐπίπεδο ποῦ εἶναι ὑπερβατικὸ καὶ ποῦ πρόκειται νὰ ἀποκαλυφθῆ μετὰ τὸ τέλος».

Δὲν εἶναι δίκαιο νὰ ὀνομάσουμε τὴν πρώτη προοπτικὴ Ὁρθόδοξη καὶ τὴ δεύτερη προτεσταντικὴ; Ὅποιες ὅμως καὶ ἂν εἶναι οἱ ἐτικέτες ποῦ θὰ χρησιμοποιήσουμε ἢ οἱ ἰδέες ποῦ θὰ υἱοθετήσουμε σχετικὰ μὲ τὶς δύο αὐτὲς ἐκκλησιολογικὲς προοπτικὲς, δὲν θὰ πρέπει νὰ τὶς λάβουμε ὑπ' ὄψη ὅσο πὺρ σοβαρὰ μπορούμε μέσα στὸ πλαίσιο τοῦ διαλόγου καὶ τῆς μελέτης τοῦτου τοῦ συζητούμενου θέματος; Φοβοῦμαι ὅτι ἂν δὲν εἴμαστε διατεθειμένοι νὰ τὸ πράξουμε αὐτὸ, δηλ. ἂν δὲν ἔχουμε τὴν πρόθεση νὰ παρουσιάσουμε μὲ εὐλικρίνεια τὶς ἐμπειρίες μας (ἰδίως τὶς ἐκκλησιολογικὲς), ἢ νὰ ἐξιχνιάσουμε τὰ φρονήματα ποῦ διαμορφώνουν τὶς ἐκκλησιολογικὲς μας ταυτότητες καὶ ἐμπειρίες, τότε ὁ προσανατολισμὸς μας δὲν θὰ μᾶς ἐπιτρέψει νὰ ἐπιτύχουμε στὸν ἀπώτερο σκοπὸ τῶν συζητήσεων καὶ ἐπαφῶν μας.

Θὰ μπορούσα νὰ συνεχίσω στὴν ὑπογράμμιση καὶ ἄλλων δηλώσεων πάνω στὸ συζητούμενο θέμα ποῦ εἶναι ἀπαράδεκτες ἀπὸ Ὁρθόδοξη ἄποψη, θὰ ἀρκεσθῶ ὅμως στὴν παράθεση ὀρισμένων μόνον ἀντιπροσωπευτικῶν φράσεων καὶ διατυπώσεων οἱ ὁποῖες ἀποκαλύπτουν τὴν διαφοροποίησι στὴν ἐκκλησιολογία τὴν ὁποία προσπαθῶ νὰ ἐπισημάνω. Τέτοια εἶναι ἡ ἰδέα τῆς «θραυσμένης ἐνότητος καὶ ἀνάγκης γιὰ ἀνανέωση μέσα στὴν Ἐκκλησία», ἢ «τῶν ἀποτυχιῶν τοῦ κόσμου ποῦ ἐμποδίζουν τὴν ἀνανέωση τῆς Ἐκκλησίας», ἢ «τῆς Ἐκκλη-

σίας ποῦ χρειάζεται νὰ ὑπερβῆ τὴν ἀνθρώπινη ἀμαρτωλότητα καὶ τὶς διαιρέσεις τῶν μελῶν τῆς», ἢ «τῆς Ἐκκλησίας ὡς συμβόλου τῆς ἐπερχομένης ἐνότητος τοῦ ἀνθρώπινου γένους», ἢ «τῶν μεταμορφώσεων ποῦ πρέπει νὰ πραγματοποιηθοῦν μέσα στὴν ἐκκλησία προκειμένου νὰ ἀνανεωθῆ καὶ νὰ προσχωρήσῃ στὴν ἐνότητα τῆς ζωῆς ποῦ προσφέρεται», ἢ «τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος ποῦ πρέπει νὰ εἶναι πὺρ περιεκτικὴ» (.), ἢ «τῆς ἐκκλησίας ποῦ πρέπει νὰ ἀνασυσταθῆ καὶ νὰ προσχωρήσῃ μέσα στὴ ζωὴ τῆς ἐνότητος», ἢ «τῆς ὁμολογίας ὅτι ἡ ἐκκλησία εἶναι διηρημένη θεολογικὰ καὶ αἰσθηματικὰ μὲ διαιρέσεις ποῦ ὑφίστανται μέσα στὴν ἀνθρώπινη κοινωνία ἐφ' ὅσον τὰ κοινωνικὰ διαιρετικὰ ζητήματα εἶναι ταυτόχρονα καὶ ἐκκλησιαστικά», ἢ «τοῦ οἰκουμενικοῦ ζητήματος ποῦ ἀφορᾷ τὴν ἀνανέωση τῆς ἐκκλησίας», κτλ. κτλ. Στὴν τελευταία ἀνάλυση ὅλα αὐτὰ τὰ παραδείγματα ὁδηγοῦν στὴ διαπίστωση τῶν διαφορετικῶν ἐκκλησιολογικῶν προοπτικῶν ποῦ ἔχω ἐκθέσει πὺρ πάνω, δηλ. στὴν προοπτικὴ κατὰ τὴν ὁποία ἡ ἐκκλησία κατανοεῖται σωστὰ μόνον σὲ ἄμεση ἀναφορὰ πρὸς τὸ Χριστὸ καὶ τὴ χάρις τῆς Παναγίας Τριάδος καὶ στὴν προοπτικὴ κατὰ τὴν ὁποία ἡ ἐκκλησία κατανοεῖται σὲ ἄμεση ἀναφορὰ πρὸς τὸν κόσμον καὶ τὴν ἀνθρωπότητα θεωρουμένη ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ ἐνσαρκωθέντος Θεοῦ.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴ γενικὴ αὐτὴ ἐκκλησιολογικὴ διαφοροποίησι ὑπάρχει καὶ μιὰ ἄλλη στὰ πρόσφατα κείμενα ποῦ καταπιάνονται μὲ τὸ συζητούμενο θέμα ποῦ ἀναφέρεται στὴ μεθοδολογία καὶ ποῦ εἶναι ἐξ ἴσου προβληματικὴ.

(Συνεχίζεται)

Πρωτοπρ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΔΡΑΓΑΣ, ἔ.Θ.

Πανεπιστήμιο Ντάραμ, Ἀγγλία

«PANTA TA EΘNH»

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία μὲ τὸ εἰδικὸ ἱεραποστολικὸ περιοδικὸ «Πάντα τὰ Ἐθνη»

* πληροφορεῖ ὑπεύθυνα γιὰ τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο ποῦ ἀσκεῖ σήμερον ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία,

* περιγράφει τὸ περιβάλλον μέσα στὸ ὁποῖο ἀσκεῖται ἡ ἱεραποστολή.

«Ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἐγγραφοῦν συνδρομητὲς μποροῦν νὰ στείλουν τὴν ἐτήσια συνδρομὴ τους (300 δρχ.) στὴ διεύθυνση:

Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Πάντα τὰ Ἐθνη», Ἴω. Γενναδίου 14, 115 21 Ἀθήνα. Τηλ. 7212.112.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ο ΣΤΟΥΔΙΤΗΣ*

ὡς ἀνακαινιστῆς τοῦ μοναχικοῦ βίου

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω σημείων, ἄτινα, ὡς εἴπωμεν, ἀποτελοῦν τὰς ἀρχὰς τοῦ Θεοδώρου περὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου, δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν εἰσέτι ὅτι ἐξ ἴσου σπουδαίαν ἀρχὴν τοῦ Θεοδώρου, ἀποτελεῖ καὶ γνώμη ἣν ἔχει οὗτος περὶ τῆς σωματικῆς ἐργασίας τῶν μοναχῶν καὶ τῆς πνευματικῆς τοιαύτης, ὡς καὶ περὶ τῶν διαφόρων ἀρετῶν τῶν μοναχῶν ἥτοι τῆς ἀπεριόριστου ὑπακοῆς εἰς τὸν ἡγούμενον, τῆς ἀκρας ἀκτημοσύνης, τῆς παρθενίας καὶ ἄλλων σπουδαίων καὶ ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ἀνόρθωσιν τοῦ μοναχικοῦ βίου στοιχείων καὶ ἀρετῶν περὶ τῶν ὁποίων λεπτομερέστερον θὰ γίνῃ κατωτέρω λόγος.

Οὐχ ἤττον σπουδαία ἀρχὴ τοῦ Θεοδώρου εἶναι καὶ ἡ συγκαταβατικώτερα γνώμη, ἣν ἔχει εἰς τὸ ζήτημα τῆς προσευχῆς καὶ τῆς ἐν γένει ὑπερέτρου ἀσκήσεως τῶν μοναχῶν. Πολλοὶ δηλ. μοναχοὶ μὴ ἀρκούμενοι εἰς τὴν συνήθη ἀσκησιν ὑπεβάλλοντο εἰς ἔτι μεγαλυτέρας στερήσεις καὶ κακώσεις. Τὸ τοιοῦτον ἐθεώρησεν ὁ Θεόδωρος πρόξενον μεγάλης βλάβης εἰς τοὺς μοναχοὺς καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἐν μέτρῳ τῶν δυνάμεων ἐκάστου μοναχοῦ γενομένην ἀσκησιν ἐθεώρησεν οὗτος ὡς ἀπαραίτητον ἀρχὴν εἰς τὸ περὶ τῶν μοναχῶν κεφάλαιον καὶ συνέστησεν εἰς τοὺς μοναχοὺς ἵνα μὴ ὑποβάλλωνται εἰς ὑπερβολικὰς ἀσκήσεις, ἀλλὰ «πάντα ἐπιτελεῖσθω ἐμμέτρως καὶ κατὰ τὴν ἐκάστου δύναμιν, συντηρουμένης καὶ τῆς υἰείας τοῦ σώματος»⁷².

Αὗται λοιπὸν εἶναι ἐν συνόψει αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Θεοδώρου περὶ τῆς μοναχικῆς ζωῆς, αἵτινες ἀναφέρονται εἰς τὰς γενικὰς βάσεις τοῦ μοναχισμοῦ καὶ στηρίζονται ἀναντιρρήτως ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐπὶ τῶν ἀπόψεων τὰς ὁποίας διεδόρφωσεν οὗτος ἐκ τῆς μελέτης τῆς ἀγ. Γραφῆς καὶ δὴ τῶν συγγραμμάτων τῶν Πατέρων, ἰδίᾳ τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ πείρας, τῆς εὐγενοῦς ἠθικῆς ἀτομικότητος καὶ τοῦ θερμοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς προόδου καὶ ἀναπτύξεως τῆς μοναχικῆς πολιτείας.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΣΤΟΥΔΙΤΕΙΟΝ ΜΟΝΑΧΙΚΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΝ

Κεφάλαιον Α'.

Αἱ κατὰ τὸν Στουδίτην ἀρεταὶ τῶν μοναχῶν.

Ἄποια ἀρετὰ ἔδει ἵνα κοσμοῦσι τοὺς μοναχοὺς κατὰ τοὺς πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Θεοδώρου τοῦ Στου-

δίτου Πατέρας, οἵτινες ἔλεγον ὅτι αἱ ἀρεταὶ εἶναι ὡς μέσα ἀπελευθερώσεως ἐκ τοῦ κακοῦ καὶ ἀποβλέπουσι πρὸς ἕνα σκοπὸν, εἰς τὸ ἀγαθόν, πρὸς τὸ ὁποῖον καὶ μόνον πρέπει νὰ τείνωσιν οἱ μοναχοί, αἱ αὐταὶ ἀρεταὶ δέον ἵνα κοσμοῦσι τοὺς καὶ κατὰ τὸν ἱερὸν Θεόδωρον, ὁ ὁποῖος ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς μοναχοὺς αὐτοῦ λέγει, ὅτι ἐφ' ὅσον ἐγκατέλιπον τὸν κόσμον πρέπει πάντοτε νὰ ἔχωσι πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι ὁ βίος αὐτῶν δὲν εἶναι βίος ἀναπαύσεως καὶ τρυφῆς, ἀλλὰ βίος πλήρης ἀγῶνων καὶ πολέμων πνευματικῶν. «Ἴνα δὲ ἀνταπεξέλθωσι νικηταὶ δέον, λέγει, ὅπως ἔχωσι τὰ ὄπλα τὰ πνευματικά, ἄτινα εἶναι ἡ ρομφαία ὑπακοῆς, ἡ ἀκτημοσύνη, ἡ βασίλισσα τῶν ἀρετῶν παρθενία, ἡ σύμμετρος ἐγκράτεια, ἡ οὐρανοδρόμος προσευχῆ, ἡ ἐργασία, ἡ δακρυτρόφος κατάνυξις, ἡ ὑπομονή, ἡ ἐργήγορσις καὶ ἡ συντριβοκάρδιος ταπεινώσις»⁷³.

Καὶ ἤδη ἄς ἴδωμεν περὶ μιᾶς ἐκάστης τῶν ἀρετῶν τούτων πῶς ἀποφαίνεται ὁ Θεόδωρος.

Καὶ ἐν πρώτοις περὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ὑπακοῆς οὗτος λέγει ὅτι αὕτη εἶναι ἡ μεγίστη ἐκείνη ὑπόσχεσις, ἣν δίδει ὁ μοναχὸς μόλις ἀσπασθῆ τὸν μοναχικὸν βίον καὶ τὴν ὁποῖαν ὑποχρεοῦται οὗτος ἵνα φυλάσῃ μέχρι θανάτου. «Ὅστις δὲ δειλιᾷ καὶ ἀθετεῖ ταύτην, τοῦτο ποιεῖ ἐξ ἀπιστίας καὶ οὐχὶ ἐκ λόγου ὅτι εἶναι δύσκολος καὶ ἀδύνατος ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς.

Θεωρεῖ δὲ τὴν ὑπακοὴν ὁ Θεόδωρος ὡς «τὴν μεγίστην ἀθλήσιν» καὶ μακαρίζει ἐκείνον, ὅστις ἐκβιάζει ἑαυτὸν καθ' ἐκάστην εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ καὶ ὑποφέρει τὰ δυσχερῆ τῆς ὑπακοῆς ἔργα.

Οὐκ ὀλίγην σημασίαν δίδει ὁ Θεόδωρος καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν τῆς ἀκτημοσύνης θεωρῶν ταύτην ἀπαραίτητον διὰ κάθε μοναχόν, ὅστις θέλει πράγματι νὰ εἶναι ἀφωσιωμένος εἰς τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ ἀποστολήν.

Καὶ ὄντως ἡ ἀρετὴ αὕτη, τῆς ἀκτημοσύνης, εἶναι τὸ κυριώτατον πλεονέκτημα καὶ ἡ κυριωτάτη ἀρχὴ τοῦ βίου τῶν μοναχῶν, καθ' ὅτι ἡ ἀκτημοσύνη εἶναι καὶ σωφροσύνη. Ἀδύνατον ὁ μοναχὸς νὰ εἶναι σώφρων ἐὰν δὲν εἶναι ἀκτῆμων. Διό, τόσον οἱ πρὸ τοῦ Θεοδώρου θαυμάσται τοῦ μοναχισμοῦ ὅσον καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Θεόδωρος, δικαίως ἐννοῦσε τὴν ἀκτημοσύνην ὡς βᾶσιν τοῦ μοναχικοῦ βίου.

Οὕτω γράφων ὁ Θεόδωρος πρὸς τινὰ μαθητὴν αὐτοῦ ὀνόματι Νικόλαον, ἡγούμενον ὄντα, ἀπαγορεύει αὐτῷ αὐστηρότατα τὴν κτῆσιν ἢ τὴν θησαυρίσιν περιουσίας τινὸς μέχρις ἀκόμη καὶ ἐνὸς ἀργυρίου, συνιστᾷ δὲ αὐτῷ καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν μοναχοῖς ἵνα περὶ τῶν βρωμάτων, ἱματίων καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιτηδείων

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 644 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 19 τεύχους.

72. Μικρὰ Κκτ. ΕΑ'. σελ. 217.

73. Μεγάλη Κατήχ. ΑΑ' καὶ ΑΒ'. σελ. 229 καὶ 239.

τοῦ σώματος τοσοῦτον νὰ φροντίζωσι «ὅσον πρὸς τὸ ζῆν καὶ ἐξυπηρετεῖν ταῖς ἐντολαῖς τοῦ Θεοῦ».

Ἐπίσης ὁ Θεόδωρος ἐν πολλοῖς συνιστᾷ καὶ μίαν ἄλλην ἐπίσης σπουδαίαν ἀρετὴν τοῖς μοναχοῖς, τὴν παρθενίαν, ἧς ἡ διαφύλαξις ἦτο εἰς αὐτοὺς τὸ ὑψιστον καὶ κυριώτατον τῶν καθηκόντων. Αὕτη ἀποτελεῖ κατὰ τὸν Στουδίτην τὴν ὑψίστην τῶν ἀρετῶν, τὴν κρηπίδα καὶ βάσιν, τὴν δύναμιν καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ μοναχικοῦ βίου. Διὸ ὁμιλῶν ὁ Θεόδωρος περὶ τῆς ἀρετῆς ταύτης εἰς τοὺς μοναχοὺς αὐτοῦ καὶ ἐγκωμιάζων αὐτὴν λέγει σὺν ἄλλοις καὶ ταῦτα: «Παρθενία ἐστὶν ἡ βλαστήσασα τὴν ζωὴν τῶν ἀπάντων. Παρθενία ἐστὶν ἡ βασιλίσα τῶν ἀρετῶν. Παρθενία ἐστὶν ἡ νύμφη ἡ νυμφεύτρια Χριστοῦ»⁷⁴.

Ἀλλαχοῦ δὲ γράφων ὁ Θεόδωρος πρὸς μοναχὸν ἀποβαλόντα τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ ἀθετήσαντα τὴν ἀρετὴν τῆς παρθενίας ἀποκαλεῖ αὐτὴν ἀένδυμα εὐαγγελικὸν καὶ σεβάσιμον ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις πολιτευμα»⁷⁵.

Ἄλλ' ὅσον ὑψηλὴ καὶ ἀξία λόγου εἶναι ἡ ἀρετὴ αὕτη τῆς παρθενίας τοσοῦτον εἶναι δυσκατόρθωτος, διὸ ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς κατὰ τὸν Θεόδωρον πλεῖστοι ὅσοι πόνοι καὶ ἰδρώτες. Καὶ ὅπως τὸ νὰ ἀψηταῖ τις τῆς κορυφῆς τοῦ οὐρανοῦ εἶναι μέγα κατόρθωμα, οὕτω μέγιστον εἶναι καὶ τὸ τῆς παρθενίας κατόρθωμα, καὶ καθὼς αἰὲν τις ἴδοι ἀνθρωπὸν ὑπόπτερον εἰκότως ἀν θαυμάσειε πῶς τὸ μὲν ἀνθρώποις τὸ δὲ ἀγγέλου εἶδος ἔχει· οὕτω καὶ ὁ τὴν παρθενίαν ἀσκήων ξένον τὴν θεάμα καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις κατέστηκεν»⁷⁶. Πολὺ δίκαιως δὲ λέγει ταῦτα ὁ Θεόδωρος διότι ὄντως ὁ ἀσκήων τὴν ἀρετὴν ταύτην καίτοι ζῆ ἐν σαρκὶ ὅμως ζῆ ὑπὲρ τὴν σάρκα, καίτοι εἶναι ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ὅμως εἶναι ὑπὲρ τὸν κόσμον.

Ταῦτα μὲν ἐν ὀλίγοις περὶ τῆς ἀρετῆς τῆς παρθενίας.

Ἀλλὰ κατὰ τὰς θεωρίας τοῦ Θεοδώρου μεταξὺ τῶν θετικῶν ἔργων τῆς ἀσκήσεως ἐξέχουσιν ἰδιαιτέρως ἡ προσευχὴ, ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ ἐργασία.

Καὶ ἡ μὲν προσευχὴ πάντοτε μὲν ἦτο ἐκ τῶν κυριωτέρων μοναχικῶν καθηκόντων, καὶ ἡ ὁποία πανταχοῦ καὶ πάντοτε ὤφειλε νὰ γίνηται ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὰς κεκανονισμένας ὥρας ἐν τοῖς μοναστηρίοις. Ὡς δὲ μαρτυροῦσι διάφορα χωρία τῶν ὑποτυπώσεων τοῦ Θεοδώρου φαίνεται ὅτι ἐγένετο ἡ προσευχὴ συμφώνως πρὸς τοὺς ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας παραδεδεγμένους τύπους· οὕτω ἀναφέρονται τὸ λυχνικόν, ὁ ὄρθρος, αἱ ὥραι, ὁ ἔσπερινός, τὰ ἀπόδειπνα, διάφορα ἀναγνώσματα, μετάνοιαι, κανόνες, στίχοι κ.λ.π. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὸν τρόπον τοῦ προσεύχεσθαι ὁ Θεόδωρος γράφων πρὸς μονάζουσαν τινα Ἄνναν, ἧτις ἠρώτησε τοῦτον ἐν προκειμένῳ λέγει ὅτι τοῦτο εἰδίδασκεν αὐτὸς ὁ Κύριος διὰ τοῦ «Πάτερ ἡμῶν» καὶ τοῦ μηδὲν ζητεῖν πρόσκαιρον, ἀλλὰ τὴν αἰώνιον δικαιοσύνην. Καὶ ἐν

συνεχεῖ ἀπάγεται· «ἐὰν οὖν μέλλῃς προσεύχεσθαι, εὐχαρίστει τῷ Κυρίῳ καὶ Δεσπότη, ὅτι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παρήγαγέ σε· ὅτι ἐλυτρώσατό σε ἐκ πάσης πλάνης· καλέσας καὶ ἀξιώσας τῆς ἑαυτοῦ ἐπιγνώσεως μέτοχον γενέσθαι, πλάνης ἐθνικῆς, πλάνης αἰρετικῆς· εἶτα ὅτι καὶ τοῦ μοναδικοῦ καὶ ἰσαγγέλου βίου εἶναι ἐντός σε παρεσκευάσεν ὑπάρξαι μετὰ τὴν τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἀπόλαυσιν... Ὅταν οὕτως εὐχαριστίας ἀναπέμψῃς τῷ Θεῷ ἐξαγόρευε αὐτῷ λέγουσα· Σὺ οἶδας, Δέσποτα, ὅσα σοι ἤμαρτον καὶ ὅσα ἁμαρτάνω καθ' ἐκάστην ὥραν.

Μετὰ τοῦτο αἴτησον, στέναξον, δεήθητι τοῦ Κυρίου σου, τὴν τούτων ἄφεισιν, τὴν πρὸς τὸ μέλλον πρὸς τὸ εὐαρεστεῖν αὐτῷ ἐνδυναμώσιν. — Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπικαλοῦ τὴν ἁγίαν Θεοτόκον, ἐλεῆσαι σε, τοὺς ἀγίους ἀγγέλους... τὸν Πρόδρομον, τοὺς Ἀποστόλους, τοὺς ἀγίους Πάντας»⁷⁷.

Ἐκ τούτων λοιπὸν φαίνεται ὅτι ἡ προσευχὴ κατὰ τὸν ἱ. Θεόδωρον τρία τινα σκοπεῖ, τὴν εἰς Θεὸν εὐχαριστίαν, τὴν τῶν ἁμαρτημάτων ἐξαγόρευσιν καὶ τὴν τῆς ἀφέσεως αὐτῶν αἴτησιν⁷⁸. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς προσευχῆς ὁ Θεόδωρος ἦτο συγκαταβατικώτερος τῶν πρὶν νομοθετησάντων πατέρων, διότι ἀπηγόρευσε τὴν ὑπερβολικὴν προσευχὴν εἰς τοὺς ἀδυνατάτους κατὰ τὸ σῶμα μοναχούς· διὸ καὶ σὺν ἄλλοις συνέστησε τοῖς μοναχοῖς καὶ ταῦτα: «τὸ μέτρον τῶν γονυκλισιῶν ἐπιτελείσθω, καὶ ἡ συνήθεια τῆς στιχολογίας ἐκπληρούσθω κατὰ τὴν ἐκάστου δύναμιν· συντηρουμένης καὶ τῆς ὑγείας τοῦ σώματος»⁷⁹.

Μετὰ τῆς προσευχῆς ὁ Θεόδωρος συνέδεσε καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον γινόμενον καὶ φέρον τὸ ὄνομα «Κ α τ η χ ῆ σ ε ι ε ς». Τὰς κατηχήσεις ταύτας συνέταξεν ὁ Θεόδωρος καὶ ἀνεγινώσκοντο ζῶντος ἔτι αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἀνεγινώσκοντο ἐν ὀρισμένη ὥρᾳ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ὄρθρου ἢ καθ' ἐσπέραν «προστιθέντος καὶ τοῦ ἐκάστοτε ἡγουμένου τὰ παρ' ἑαυτοῦ».

Καὶ ἤδη προκειμένου περὶ τοῦ δευτέρου θετικοῦ ἔργου τῆς ἀσκήσεως τοῦ Θεοδώρου, τῆς ἐργασίας δηλονότι, λέγομεν ὅτι οὗτος ἐν τῷ ἀνακαινιστικῷ αὐτοῦ σχεδίῳ ἔδωκε μεγίστην σημασίαν εἰς τὴν ἐργασίαν τὴν τε σωματικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν τοιαύτην, ὡς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν ἐκτενεστέρον, καὶ συνέδεσε ταύτην μετὰ τῆς προσευχῆς διὰ τὴν δόσιν ταύτην περισσώτερον κῦρος. Συνιστῶν δὲ ταύτην τοῖς μοναχοῖς αὐτοῦ ὁ Θεόδωρος λέγει· «τοῖς ἐργοχείροις ἡμῶν προσέχοντες, ταῖς ψαλμῳδαίαις, ταῖς στιχολογίαις, ταῖς ἀναγνώσεσι ἵνα τῇ τοιαύτῃ ἀσχολίᾳ κατέχωμεν τὸν νοῦν ἀποσπῶντες αὐτὸν τῆς ἐπὶ τὰ μάταια διατριβῆς· ἐπειδὴ ἀργία μῆτηρ κακίας, ἡ δὲ ἐργασία

77. Αὐτ. Ἐπιστ. Α'. 42, σελ. 1061.

78. Ἡ ἐξαγόρευσις τῶν ἁμαρτιῶν ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου καθ' ἐκάστην ἐν τῷ ὄρθρῳ καὶ ἦτο τοῦτο ἀπαραίτητον καθῆκον εἰς τοὺς μοναχοὺς, ὡς κατωτέρω ὀφόμεθα, διὸ καὶ ὁ παραλείπων τοῦτο ἐτιμωρεῖτο ἀστυχεῶς.

79. Μικρὰ Κατ. ΕΑ'. σελ. 217.

74. Migne σελ. 596.

75. Αὐτ. ἐπ. Β'. 102 σελ. 1357.

76. Μικρὰ Κατ. ΔΕ', σελ. 127.

φυλακή νοός»⁸⁰, και ἀλλαχοῦ «...οὕτως τὸν Χριστὸν μέσον ὑμῶν σχολήμεν, πῆ μὲν ἐργαζόμενοι, πῆ δὲ προσευχόμενοι, και ποτὲ μὲν ἡσυχάζοντες, ποτὲ δὲ ἀναγινώσκοντες»⁸¹.

Εἶναι δὲ ὁ Θεόδωρος ὁ μόνος μετὰ τὸν μ. Βασίλειον, ὅστις ἐθέσπισε τὴν διττὴν ταύτην ἐργασίαν εἰς τοὺς μοναχοὺς ὡς ἀπαραίτητον αὐτοῖς ἀσχολίαν πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀργίας, τῆς μητρὸς πάσης ἀμαρτίας ἀλλὰ και πρὸς πορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων. Διὸ λέγει ὁ ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερσὶν οὐ μόνον δὲν εἶναι ἐπιβαρῆς, ἀλλ' οὔτε κατακρίνεται ὡς ἀργὸς και ἀνάξιος νὰ ἐσθίη.

Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τέλος περὶ τῆς ἐγκρατείας, αὕτη κατὰ τὸν Θεόδωρον ἀπετέλει ἓνα τῶν σπουδαιοτάτων ὄρων και συντελεστῶν ἐξ τοῦ κεφάλαιον τῆς ἀρετῆς τῶν μοναχῶν και δὲν ἴτο ἄσκοπος και ἄλογος, ἀλλ' ἐγίνετο μετὰ μεγάλης συνέσεως ἰσταμένη ἐν μέσῳ τῶν ἄκρων, ἐγκρατευομένων μὲν τῶν δυναμένων, τὸναντίον δὲ παρεχομένης διαίτης εἰς τοὺς ἀσθενεῖς τὸ σαρκίον ἵνα μὴ παρεμποδίζηται ἡ ἐκτέλεσις τῶν διαφόρων μοναχικῶν καθηκόντων. Ἐντεῦθεν και ὁ Θεόδωρος συμβουλεύει τὴν προμνησθεῖσαν Ἄνναν «μῆτε νηστεύειν, μῆτε ταλαιπωρεῖσθαι διὰ τὸ ἔχειν αὕτην σῶμα νοσηρόν, μόνον δὲ τὰ δυνατὰ εἰσφέρειν και τῷ πλεονασμῷ τῆς ταπεινοφροσύνης τὸ τῆς ἀσκήσεως ἐνδέον ἀναπληροῦσα»⁸².

Ἄλλοτε δὲ πάλιν πληροφορηθεὶς οὗτος ὅτι μονάζουσα τις ἔκαμμεν αὐστηρὰν ἐγκράτειαν γράφει πρὸς ταύτην ταῦτα· «ἀκήκοα ὅτι ἐγκράτειαν ἔλκεις πολλὴν και ἥσθη· πλὴν ἐπειδὴ τὸ μέτριον ἐν πᾶσιν ἄριστον ὑπομιμνήσκω μετρίωσον ἑαυτὴν και τούτῳ ἵνα και δουλαγωγῆσαι τὸ σῶμα, και μὴ ἀτονῆ ὑπουργεῖν ταῖς ἐντολαῖς»⁸³. Αἱ ὑγιεῖς ὅμως τῷ σώματι ἔπρεπε κατὰ τὸν Θεόδωρον νὰ ὑποβάλλωνται σχετικῶς εἰς αὐστηροτέραν νηστείαν και τὰς λοιπὰς ἀσκήσεις.

Ἡ νηστεία, ἑτέρα ἀρετὴ τῶν μοναχῶν ἐπίσης σπουδαία κατὰ τὸν ἱερόν Θεόδωρον, δὲν εἶναι μόνον ὡς ἀποχὴ ὠρισμένων βρωμάτων, ἀλλὰ και ὡς ἀποχὴ παντὸς αὐτοῦ, διὸ συμβουλεύων ὁ Θεόδωρος τοὺς μοναχοὺς αὐτοῦ ἐν προκειμένῳ λέγει· «Νηστεύσωμεν κατὰ πρῶτον μὲν λόγον ἀπὸ τοῦ μὴ εἰσοικίζεσθαι τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς ἐν τῇ καρδίᾳ, κάντεῦθεν ἀνάπτεσθαι εἰς ἐπιθυμίας ἐκτόπους... Νηστεύσωμεν δὲ κατὰ δεύτερον λόγον και ἀπὸ βρωμάτων ποσότητός τε και ποιότητος· και τοσοῦτον ὀπόσον ἡ δύναμις τοῦ σώματος φέρει»⁸⁴. Και ἀλλαχοῦ «νηστεία ἐστὶ οὐ μόνον ἡ ἀποχὴ τῶν ποικίλων και κατὰ

κόρον τροφῶν και ποτῶν, ἀλλὰ και φθόνου και μίσους, θυμοῦ και ἔριδος, ζήλου και γογγυσμοῦ και ὑπερηφανίας και παντὸς ἄλλου μυσαρωτάτου πάθους»⁸⁵.

Πᾶσα κυρίως ἡμέρα κατὰ τὸν Θεόδωρον εἶναι ἡμέρα νηστείας διὰ τοὺς μοναχοὺς, ἰδίᾳ ὅμως ἐνήστευον αὐστηρῶς κατὰ πᾶσαν Τετάρτην και Παρασκευὴν ὡς και κατὰ πάσας τὰς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὀρισθείσας νηστείας⁸⁶. Ἐὰν ὅμως κατὰ τὰς Τετάρτας και Παρασκευὰς συνέπιπτον αἱ ἑορταὶ τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου, τῆς κοιμήσεως αὐτῆς, τῶν εἰσοδίων, τῆς Ὑπαπαντῆς, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τῆς γεννήσεως τοῦ Προδρόμου, τῶν ἀγίων Ἀποστόλων και τῆς θ. Μεταμορφώσεως κατέλου εἰς ἔλαιον και ἰχθεῖς. Κατὰ δὲ τὰς λοιπὰς ἡμέρας καθ' ἑκάστην και ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐπετρέπετο ἡ κατάλυσις εἰς πάντα ὁ Θεόδωρος ἐπέτρεπε ταύτην εἰς πᾶν εἶδος τροφῆς και ἀπηγόρευε μόνον τὴν τοῦ κρέατος κατάλυσιν, οὐχ ἦττον δὲ ἐπέτρεπε ταύτην εἰς τοὺς ἀσθενεῖς.

Και ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη ὁ Θεόδωρος ἦτο πάντοτε θιασώτης ὑπὲρ τῆς μεμετρομένης νηστείας διὸ θέλει μὲν τοὺς μοναχοὺς αὐτοῦ νὰ τρώωσι και νὰ πίνωσιν, ἀλλὰ νὰ κάμνωσι τοῦτο «ἀρμυδίως και θεοπρεπῶς και σωστικῶς πρὸς τε δύναμιν τοῦ σώματος, διὰ τὰ πρὸς χρεῖαν κατεπείγοντα ἔργα»⁸⁷.

Και ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾷ περὶ τῆς νηστείας. Κατὰ τὸν Στουδίτην ὅμως ἀπαραίτητοι ἀρεταὶ διὰ τοὺς μοναχοὺς εἶναι ἡ κατάνυξις ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἥτις «ἀποσμήχει και ἀποπλύνει τὴν καρδίαν ἀπὸ ἀμαρτιῶν, και καθαρὰν αὕτην παρίστησι τῷ Κυρίῳ»⁸⁸, ἡ ὑπομονή, ἥτις εἶναι τὸ μέγιστον τῶν ἀρετῶν κατόρθωμα και διὰ τῆς ὁποίας «ὅπως οἱ μάρτυρες ἀνεδήσαντο τὰ αὐράνια διαδήματα και οἱ ὅσιοι τὰ τῆς δικαιοσύνης ἀπειλήφασιν γέρας οὕτω και οἱ μοναχοὶ δι' αὕτης θὰ ὑποφέρωσι πᾶσαν θλίψιν, πᾶσαν στενοχωρίαν, πάντα πειρασμὸν ὄρατόν τε και ἀόρατον, πᾶσαν ταπεινώσιν και πᾶσαν ταλαιπωρίαν»⁸⁹.

Και τέλος εἶναι ἡ ἐγρήγορις ἡ συντελοῦσα εἰς τὴν διηνεκῆ ἐπιτέλεσιν τῶν ἀγαθῶν ἔργων, και διαφυλάττουσα τὸν μοναχὸν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐμπίπτη εἰς τὰ πεπυρωμένα τοῦ Σατανᾶ βέλη και τὰ ψυχοφθόρα τῆς ἀμαρτίας πάθη.

Ἄλλὰ διὰ νὰ ἐπιτελέσῃ ὁ μοναχὸς πάσας τὰς

80. Μικρὰ Κατ. ΝΗ'. σελ. 208.

81. Ἐπιστ. Α'. 180 σελ. 1557.

82. Migne Ἐπ. Α'. 42.

83. Αὐτ. ἐπ. Β'. 91. Πόσον ἐνεργητικὴ θὰ ἦτο ἡ γνώσις τῆς τοιαύτης ἀπόψεως τοῦ Θεοδώρου εἰς τοὺς περισσότερους ἡγουμένους και μοναχοὺς τῶν μονῶν τοῦ Ἄγ. Ὄρους, οἵτινες ὑποβάλλονται και ὑποβάλλουν τοὺς ὑπ' αὐτοὺς μοναχοὺς εἰς αὐστηρὰς ἀσκήσεις, ὑπὲρ τῶν σωματικῶν δυνάμεων αὐτῶν οὕσας!!

84. Migne ἐπ. Β'. 135.

85. Μ. Κατήχ. ΑΓ'. σελ. 239.

86. Ὡς τοιαύτας ἀναφέρει ὁ Θεόδωρος τὰς εἰς τύπον τῆς ζωαρχικῆς Τριάδος νομοθετηθείσας, δὴλ. α'.) τὴν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν εἰς τύπον τοῦ Πατρὸς, β'.) τὴν μ. Τεσσαρακοστὴν εἰς τύπον τοῦ Μονογενοῦς υἱοῦ αὐτοῦ και γ'.) τὴν εἰς τύπον γενομένην τοῦ Ζωοποιοῦ Πνεύματος, ἣν ἴνες και τῶν ἄγ. Ἀποστόλων καλοῦσι. Μεταξὺ τῶν νηστειῶν συγκαταλέγει οὗτος και τὰς 14 πρώτας ἡμέρας τοῦ Σεπτεμβρίου, τὰς ὁποίας μονάζοντες, ὅλας φυλάττουσιν εἰς δόξαν και ἔπαινον τοῦ σταυρικοῦ ξύλου, ἴνες δὲ μόνον 4, ἄλλοι μόνον 4, σύμπας δὲ ὁ λαὸς τοῦ Χριστοῦ αὕτην τὴν ἡμέραν τῆς ὑψώσεως ὡς και τὴν νηστείαν τῆς θεομήτορος και τὰς παραμονὰς τῶν Θεοφανείων». (πρβλ. Κατήχησιν χρονικὴν Migne 99, σελ. 1693 παραγρ. 1-7).

87. Migne σελ. 689.

88. Μικρὰ Κατ. ΕΑ'. σελ. 216.

89. Αὐτόθ. 237.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΗ

Ἡ πρώτη ἑορτὴ ἐκάστου ἡμερολογιακοῦ ἔτους, ἀπέχουσα μάλιστα ἑορτολογικῶς ἐλαχίστας μόνον ἡμέρας ἀπὸ τὸ μεγάλο γεγονός τῆς Χριστιανοσύνης, τῆς Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἥτις δονεῖ τὸ σύμπαν καὶ ἠλεκτρίζει τὰς ψυχὰς ὅλων, φέρει πάντοτε εἰς τὴν σκέψιν τὸν ἱστορικὸν βίον τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ Ἀποστολικὸς λόγος εἴκοσι αἰῶνας τώρα διετρέξεν ὅλα τὰ μήχη καὶ πλάτη τῆς ὑδρογείου καὶ ἔφερε εἰς τοὺς πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης ἀνθρώπους καὶ λαοὺς τὸ μῆνυμα τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὴν γῆν, «μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν», (Ματθ. 3,2). Εἶναι πάντα ἐπίκαιρον τὸ θέμα ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τὴν Οἰκουμένην. Περισσότερον ἐπίκαιρον γίνεται σήμερον ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀμέτρητοι θρησκευτικαὶ καὶ ἰδεολογικαὶ κοσμοθεωρίαι κατακλύζουν τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον, διαδιδόμεναι μάλιστα μὲ ἰλλυγιώδη ταχύτητα διὰ τῶν γνωστῶν μέσων ἐνημερώσεως τῆς σήμερον καί, χωρὶς νὰ διαθέτουν ἐπιχειρήματα ποῦ νὰ ἀντέχουν εἰς τὴν δημοσιότητα καὶ εἰς τὴν κριτικὴν, διεκδικοῦν διάλογον μὲ τὸν Χριστιανισμὸν ἐπὶ «ἴσους ὅροις», ἀφ' ἑτέρου δὲ δοκιμάζονται σήμερον αἱ συνειδήσεις τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τὴν ἀπολυτότητα τοῦ Εὐαγγελίου ὡς Θεοῦ Νόμου καὶ ἀπὸ τὴν τραγικὴν τοῦ κόσμου ὄψιν, ἣν σήμερον ἐμφανίζει.

Εἰς τὴν Οἰκουμένην σήμερον συμβαίνουν σκηναὶ ἀποκαλύψεως. Καὶ ἔχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ ἀναμένονται καὶ ζωηρότερα. Ἐὰν ἔξῃ εἰς τὴν ἐποχὴν μας ὁ Γκαϊτε, θὰ ἔλεγε καὶ πάλιν καὶ αὐτὴ τῇ φασὶ μὲ περισσότερα ἐπιχειρήματα, ὅτι «ἀπὸ τῆ στιγμῆ ἐτούτῃ ἀρχίζει μία νέα ἱστορία». Πράγματι ἡ ἐποχὴ μας εἶναι κοσμογονικὴ. Δαμάζομεν τὰ ἔργατα τῆς γῆς, ἐξάγοντες ἐκεῖθεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν πολύτιμα διὰ τὴν ζωὴν στοι-

χεῖα. Ἐπιχειροῦμεν ξεναγήσεις εἰς τὸ διάστημα, μετ' οὐ πολὺ πλανῆται θ' ἀποτελοῦν («γειτονιές») τῆς γῆς. Ἐπιτεύγματα φανταστικά εἰς τὴν τεχνολογίαν καὶ εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ἐπιστήμης. Καὶ μετὰ τινὰ ἔτη, ἢ μᾶλλον μήνας καὶ ἡμέρας, ὅλα αὐτὰ θὰ προκαλοῦν θυμηδία. Ἐλύθησαν αἱ δυνάμεις τῆς φύσεως, ὡς ἄλλοι «ἄσχοι τοῦ Αἰόλου». Τὴν ἐποχὴν μας μαστιζει ἡ ἀγωνία, τὸ ἀδιέξοδο. Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ἀναζητᾷ τὴν λύτρωσιν. Καὶ ἡ λύτρωσις ὑπάρχει. Εἶναι ἀκριβῶς ἡ στιγμὴ ποῦ ὁ καθεὶς ἐπιστρέφει εἰς τὸν Θεὸν Πατέρα.

Α'

Εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ὁ Χριστιανισμὸς ἠκολούθησε μίαν πορείαν μὲ κύριον χαρακτηριστικὸν τὴν πάλην μὲ τὰ στοιχεῖα τοῦ «αἰῶνος τούτου». Εἰς τὰς κατακόμβας ἠνδρώθη. Ἐκεῖ συνειδητοποίησεν ὄχι μόνον τὴν κληρονομίαν του, ἣν ἔφερεν, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐθύνην του διὰ τὴν τύχην καὶ τὰ πεπρωμένα τοῦ κόσμου. Δι' αὐτὸ καὶ ἡ ἀγωνία του διὰ τὴν τραγικὴν ὄψιν τοῦ κόσμου δὲν εἶναι τυχαία. Οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ διάδοχοί των, δεσμευμένοι ἀπὸ τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα ἔθνη», ἔπρεπε νὰ φέρουν τὸ μῆνυμα τοῦ Εὐαγγελίου εἰς ὅλην τὴν Οἰκουμένην. Ὁ καιρὸς τῶν διωγμῶν, ἥτοι οἱ τρεῖς πρώτοι αἰῶνες, εἶχεν περιορίσει τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Θεοῦ Αἰόλου. Ὁ Χριστιανισμὸς διὰ τὴν καλύτεραν του ἄμυναν ἀνέδειξεν τοὺς Ἀπολογητάς, οἱ ὅποιοι ἀνέλαβον τὸν διάλογον μὲ τὸν ἕξω κόσμον καὶ τὴν δικαίωσιν τῆς νέας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ Θρησκείας. Κατέβαλεν δὲ καὶ τὴν πρώτην του προσπάθειαν, ἵνα συστηματοποιήσῃ τὰς ἀληθείας του πρὸς ἐπιτυχῆ ἀν-

προαναφερθείσας ἀρετὰς καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ σκοποῦ πρέπει νὰ ἔχη τὴν «ἀσπίδα» τῆς ταπεινότητος, ἥτις εἶναι ἡ βᾶσις τῆς μοναχικῆς ζωῆς, καὶ τὴν ὅποιαν οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Θεοδώρου θεωροῦσιν ὡς τὴν θεμελιώδη ἀφετηρίαν διὰ τὴν ἐνάρετον πρόοδον καὶ ἐξύψωσιν τοῦ μοναχισμοῦ.

Διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης βοηθεῖται ἡ ἀγάπη, ἡ ὑψηλότερα αὐτῆ ἀρετῆ τῆς χριστιανικῆς καρδίας, ἡ πραότης, ὁ σεβασμὸς, ἡ εἰρήνη τῆς ψυχῆς καὶ ἡ οὐρανόκλητος ὑπακοή, ἀποφεύγονται δὲ αἱ φιλοδοξίαι, αἱ παρακοαί, οἱ γογγυσμοί, οἱ ψιθυρισμοί, αἱ ὀκνηρίαι, οἱ φθόνοι, αἱ ἐριδες, τὰ μίσση, αἱ κατακρίσεις καὶ πᾶν βδελυκτὸν πάθος.

Αὗται εἶναι ἐν ὀλίγοις αἱ ἀρεταὶ κατὰ τὸν Θεόδωρον, διὰ τῶν ὁποίων οὗτος εἶχε τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι θὰ ἐπιτευχθῇ ἡ μοναχικὴ τελείωσις.

Ὅθεν ταῖς ὑποδεικνυόμεναις ταύταις ἀρεταῖς ἐπόμενός τις ἠδύνατο ἀφεύκτως νὰ καταστῇ ἰδεώδης τύπος μοναχοῦ, πρᾶγμα εἰς τὸ ὅποιον ἔτεινον πᾶσαι αἱ διδασκαλίαι καὶ παραινέσεις τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀνδρός. Εὐνόητον ἐντεῦθεν ὁποῖους ἀτρύτους κόπους καὶ ἀγῶνας, ὁποῖους ἰδρώτας καὶ ἠλίχην αὐταπάρνησιν καὶ ὅποιαν σκληραγωγίαν ἐμελλε νὰ ὑφίσταται ὁ ἀληθῆς μοναχὸς τοῦ Στουδίτου.

Δικαίως λοιπὸν ἔλεγεν ὁ Θεόδωρος «μοναχῶν οὖν ἀληθῶς τὰ τοιαῦτα κατορθώματα καὶ ἀθλήματα καὶ μοναχοὶ τὰ νεῦρα καὶ ἐδραϊώματα τῆς Ἐκκλησίας»⁹⁰.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΣΥΝΕΣΙΟΣ ΚΤΕΝΑ

τιμετώπισιν τῆς θύραθεν πολεμικῆς, ἥτις διέθετεν πλήρεις φιλοσοφικὸν καὶ θρησκευτικὸν σύστημα. Τὰ πρῶτα ἐκεῖνα θεολογικὰ συγγράμματα τῶν Ἀπολογητῶν, πολυτιμώτατα εἰς εἶδος καὶ περιεχόμενον, ἀπετέλεσαν τὴν λεγομένην «φυσικὴν θεολογίαν».

Μετὰ τὸ διάταγμα τῶν Μεδιολάνων καὶ τὴν ἀνεξιθρησκείαν, ἥτις διὰ πρώτην φοράν ἤρχισεν νὰ ἐπικρατῆ εἰς τὸν κόσμον, ὁ Χριστιανισμὸς ἄφησεν τὰς κατακόμβας καὶ ἐλεύθερος πλέον ἐπεδόθη εἰς τὴν πραγματώσιν τοῦ «πορευθέντες...». Οἱ διωγμοὶ ἔπαψαν, ἀλλὰ ἀμέσως σχεδὸν ἤρχισαν διὰ τὸν Χριστιανισμὸν νέαι ἀντιξοότητες, αἱ αἰρέσεις, αἱ ὁποῖαι συνετάραξαν τὸ νέον τῆς Ἐκκλησίας σκάφος. Καὶ εὐθὺς μετὰ τὰς αἰρέσεις ἐμφανίζεται ὁ νέος ἐξ ἀνατολῶν κίνδυνος, ὁ ἀλλόθρησκος φανατισμὸς, ὅστις ἐπιτίθεται ἀκάθεκτα.

Τὸ Βυζάντιο εἰς τὴν Ἀνατολὴν παλαίει καὶ ἀνθίσταται ἡρωϊκά. Διασώζει τὸ δόγμα, καί, παρὰ τὰς ἱστορικὰς κακουχίας, διασώζει καὶ τὴν Παράδοσιν. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Δύσιν ὁ Χριστιανισμὸς εἰς περιπέτειες. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰς γνωστὰς ὑπερβολὰς ὀρισμένων ἐκπροσώπων του κατὰ τὸν μεσαίωνα, ὁ ὀρθολογισμὸς κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα ἐπιχειρεῖ ν' ἀλλοιώσῃ τὴν χριστιανικὴν διανόησιν. Ὁ ὀρθολογισμὸς, ὅστις ἐβασίσθη εἰς λογοκρατικά καὶ φιλοσοφικὰ κυρίως πλαίσια, εὐμετάβολα εἰς κάθε ἐποχὴν, δὲν ἔπαψε νὰ ἐπηρεάζῃ ὅλας τὰς πτυχὰς τῆς διανοήσεως καὶ κατὰ τὸν ἀμέσως ἐπόμενον αἰῶνα. Ὁ 19ος αἰὼν ἤτο κρίσιμος διὰ τὸν Χριστιανισμὸν. Βαρὺς ὁ χαρακτηρισμὸς δι' αὐτόν. Συνεδυάσθη μὲ τὴν συντηρητικότητα, τὴν ἐνελευθερίαν, τὴν νωχέλειαν. Ἐθεωρήθη ἀκόμη ἀντίθετος πρὸς τὴν πρόοδον, τὰ γράμματα καὶ τὸν πολιτισμὸν καὶ εὐθύνετο δῆθεν διὰ πολλὰ δεινὰ τῶν κοινωνιῶν. Ἡ κάθε μορφή ἀρνήσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ πολεμικῆς ἀκόμη κατ' αὐτοῦ ἐθεωρήθη ἐξέλιξις καὶ πρόοδος. Μὲ πρωτοφανῆ τότε μανίαν ἠγωνίσθησαν οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἐπιστήμης καὶ οἱ πάσης φύσεως λόγιοι καὶ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων καὶ μὲ πάθος ἐπολέμησαν τὸν Χριστιανισμὸν, ἐπιδιώκοντες ὄχι μόνον ἵνα περιορίσουν τὴν ἐπίδρασίν του εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ νὰ ἐκλείψῃ αὐτὴ ἢ «πεπαλαιωμένη θρησκεία». Καὶ ὁ γδοῦπος ὅλης αὐτῆς τῆς μαζικῆς κινητοποιήσεως κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔφθασεν ἕως τὰς ἀρχὰς τοῦ 20οῦ αἰῶνος. Καὶ ὅμως. Ἐνῶ συνέβαινον αὐτὰ κατὰ τὴν ὡς ἦνω ἐποχὴν ἀπὸ τὴν θύραθεν διανόησιν ἐν σχέσει μὲ τὸν Χριστιανισμὸν καὶ κυρίως εἰς κάποιον ἀκαδημαϊκὸν ἐπίπεδον, κατὰ τὴν ἰδίαν ἀκριβῶς χρονικὴν περίοδον, 18ος, 19ος καὶ ἀρχαὶ 20οῦ αἰῶνος, αἱ βιβλικαὶ ἐταιρεῖται εἰς τὸν κόσμον τῆς Δύσεως καὶ τῆς Ἀμερικῆς ἀνετύπωνον κατὰ χιλιάδας χιλιάδων τὴν Ἁγίαν Γραφήν. Αἱ δὲ ἐπὶ μέρας Ἐκκλησίαι, ἰδίως αἱ Ὁρθόδοξοι, συνειδητοποιοῦν ἔτι περισσότερον τὴν ὑπ' αὐτῶν φερομένην κληρονομίαν καὶ εἶχον μάλιστα καὶ ἐντυπωσιακὴν ἀναγέννησιν εἰς τὴν ζωὴν τῶν πιστῶν καὶ εἰς τὰ θεολογικὰ γράμματα.

B'

Ὁ 20ὸς αἰὼν ἐπεφύλαξεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα πολλὰ δεινὰ. Δὲν εἶχε κἄν συνέλθει ὁ κόσμος ἀπὸ τὴν φρίκην τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου καὶ ἀμέσως σχεδὸν ἤρχισεν ἡ θύελλα τοῦ δευτέρου μὲ τὰς γνωστὰς καὶ τραγικὰς καταστροφὰς διὰ τὸν κόσμον καὶ τὸν ἄνθρωπον. Ἡ δὲ σημερινὴ ὄψις τῆς γῆς, κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν πλείστων ὄσων ὑπευθύνων, προκαλεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον δικαιολογημένας ἀνησυχίας. Φωταῖα πολέμου εἰς πολλὰ σημεῖα τῆς ὕδρογείου, πολλὰ ἔστια ἔτοιμοι διὰ ἀνάφλεξιν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν καὶ ὥραν, ὁ κίνδυνος μιᾶς πανανθρωπίνης συμφορᾶς ἐκ τῶν μαζικῶν μέσων καταστροφῆς πιέζει ὀλονέν καὶ περισσότερον τὰς ψυχὰς ὄλων. Ζοφερός ὁ διεθνὴς ὄριζων, εὐαίσθητος ἡ ὑπόθεσις τῆς εἰρήνης εἰς ὅλα τὰ μῆκη καὶ πλάτη τῆς γῆς. Αὐτὴ ἡ κατάσταση τοῦ κόσμου, ποῦ δὲν ἔχει παρόμοιο προηγούμενον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ποῦ ἡ τύχη τῆς ἔξαρτᾶται ἀπὸ δύο κουμπιὰ-διακόπτας τῶν ὀπλικῶν συστημάτων καὶ τῶν πυρηνικῶν ὀπλοστασίων, προκαλεῖ φρίκην εἰς τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον καὶ δὴ τὸν νέον. Τὸ ἄγχος καὶ ἡ ἀγωνία τῶν καιρῶν εὐρίσκεται εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν. Ἀπ' ἐδῶ ἀναμφιβόλως ἐκκινᾷ καὶ ἡ ἀναζήτησις τοῦ ἀνθρώπου διὰ μίαν ἀσφαλῆ καταφυγὴν, ἣν ἐλπίζει νὰ εὕρῃ εἰς τὰς διαφόρους καὶ ποικιλωνύμους δοξασίας, θρησκευτικῆς κυρίως χροιάς. Εἰδικία, κατὰ φαντασίαν πολλὰς φορές, συγγραφεῖς, κοινωνιολόγοι, οἰκονομολόγοι, παιδαγωγοί, ἱστορικοί, φιλόσοφοι, οἰκολόγοι, περιβαλλοντολόγοι κ.ἄ., ποτὲ ἡ ἀνθρωπότης δὲν εἶδε τὴν σημερινὴν αὐτῶν πληθώρα, ἔχουν πιάσει αὐτὸν τὸν σφιγμὸν τῆς ἐποχῆς. Ἐπιγίγος καταλαμβάνει τὸν ἄνθρωπον σήμερον ἀπὸ τὴν πολλότητα καὶ τὴν πολυμορφίαν τῶν θεωριῶν, ποῦ κυκλοφοροῦν. Καὶ εἶναι αἱ θεωρίαι αὗται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι ἐσημάδευσαν τὴν πορείαν τοῦ κόσμου ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ἕως σήμερον. Δοξασίαι νέαι, δοξασίαι ποῦ ἀναβιώνουν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ἱστορίας, δοξασίαι προερχόμεναι ἀπὸ σύνθεσιν καὶ συγκριτισμὸν συγχρόνων καὶ παλαιῶν στοιχείων, δοξασίαι τῆς καθημερινῆς συμβατικότητος καὶ ἄλλαι μὲ πρόχειρον, ἢ καὶ ἀστεϊαν, δομὴν. Κυκεῶν φαινομενολογίας πρώτης τάξεως, τοῦ ὁποῖου αἱ πρακτικαὶ διαστάσεις εἰς τὴν ζωὴν ἐκδηλώνονται μὲ πολλὰς ἀντινομικὰς ἐνεργείας, εἰς ἃς προβαίνει τὸ άτομον ὡς διέξοδον ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδον, ὡς τὴν βίαν, τὴν τρομοκρατίαν, τὸν ἀμοραλισμὸν κ.ἄ. Πραγματικὴ τραγωδία ζεῖ ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος. Φαίνεται, ὅτι ἔχει χάσει τὸν προσανατολισμὸν του καὶ εὐρίσκεται ἐν πορείᾳ μὲ ἀγνωστον κατεύθυνσιν, ὡς ὁ ναυαγός, ὅστις λόγῳ ἀτυχήματος εἰς τὸν ὠκεανὸν ἀπώλεσε πυξίδα καὶ τιμόνι.

Ἀπὸ αὐτὴν, τὴν ἀνευ προηγουμένου σύγχυσιν καὶ ἀναταραχὴν τῶν πάντων εἰς τὴν ζωὴν, τὴν διάφορον σήμερον ἱεράρχησιν θεσμῶν τε καὶ ἀξιών, ποῦ ἴσχυσαν ἐπὶ αἰῶνας καὶ ἐγαλούχησαν γενεὰς γενεῶν, πιέζεται ὁ σύγχρονος τῆς ζωῆς ὀδοιπόρος νὰ συμβιβάζεται μὲ τὴν καθημερινότητα καὶ τὴν πεζότητα, νὰ

ἀρνεῖται καὶ νὰ ἀπεμπολῇ τὸ ἄριστον καὶ τὸ ἀπόλυτον ἀπὸ τὴν ζωὴν του.

Γ'

Εἰς τὴν ἐποχὴν μας κυριαρχεῖ τὸ παράδοξον. Εἰς ἔξαρσιν τὸ ἄγχος, ἡ ἀγωνία, αἱ ψυχικαὶ ἀσθένειαι, ὁ ὕλισμός, ὁ μηδενισμός, τοῦ Θεοῦ ἢ ἄρνησις. Καὶ κατὰ τραγικὴν εἰρωνείαν, πλανᾶται ὡσάν δαμόβλειος σπάθη ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἀνθρωπότητα ἡ φοβερὴ ἀπειλὴ ἐνὸς παγκοσμίου πυρηνικοῦ ὀλοκαυτώματος, πού θ' ἀφανίσῃ ἀκόμῃ καὶ τὴν παραμικρὰν σταγόνα ζωῆς. Ἀπὸ ὅλην αὐτὴν τὴν δραματικὴν κατάστασιν ἐφευρέθη ὁ συμβιβασμός. Ὁ συμβιβασμός εἶναι προῖον τῆς καταναλωτικῆς κοινωνίας τῆς σήμερον. Ἐφευρέθη εὐκόλως καὶ ἐπεκράτησεν εὐκολώτερον, διότι ὁ ἄνθρωπος ἔχει σήμερον ζωτικὴν τὴν ἀνάγκην διὰ μία «κάποιαν λύσιν» εἰς τὰ ποικίλα του προβλήματα καὶ ἐρωτηματικά, καὶ ἐπὶ πλεόν εἶναι πάμπτωχος εἰς πνευματικὸν ἐξοπλισμόν.

Σήμερον τὸ ἄτομον ἀγωνιᾷ, ἅς μὴ τὸ δείχνει. Ζεῖ χωρὶς παράδοσιν, χωρὶς πνευματικότητα. Ἡ πνευματικότης καὶ ἡ παράδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ, φύσει θεϊκὴ, πλέει εἰς τὸν χρόνον καὶ κατευθύνεται εἰς τὴν αἰωνιότητα, εἶναι σταθερὰ καὶ ἀσφαλὴς καὶ «μένει εἰς τὸν αἰῶνα» (Α' Πέτρ. 1,25). Ὡστόσο τὸ ἄτομον ζεῖ τὴν ἰδικὴν του ζωὴν, τὴν ἰδικὴν του αὐθεντίαν, τὸν ἀτομικισμόν του. Κυριολεκτικῶς εἶναι αἰχμάλωτος τοῦ ἐγῶ του. «Ὁμως μόνον τοῦ Εὐαγγελίου «ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώνει ὑμᾶς» (Ἰωάν. 8,33).

Ἵπάρχει παντοειδὴς κρίσις εἰς τὸν κόσμον. Τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα εἶναι ὑποβαθμισμένον εἰς παγκόσμιον κλίμακα. Ἡ φρενίτις διὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ὕλιστικῶν ἀγαθῶν εἰς ἐπικίνδυνα ὕψη. Εἰς αὐτὴν τὴν σύγχρονον καὶ ἄνευ προηγουμένου βαβυλωνίαν, πού ζεῖ καὶ κινεῖται ὁ ἄνθρωπος, ἡ ἐλπίς καὶ ἡ παρηγορία τῆς πίστεως του ἀποβαίνει σήμερον σάντις σωτηρίας. Ὁ Χριστιανισμός περικλείει καὶ διαθέτει ἀνεξαντλήτους πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς δυνάμεις καὶ πλούσιον θεολογικὸν καὶ ἀνθρωπιστικὸν στοχασμόν. Ὁ σήμερινὸς ἄνθρωπος, ἀδιαφορῶν διὰ τὴν πίστιν του εἰς τὸν Θεόν, χάνει πολῦτιμα ἐφόδια διὰ τὴν ζωὴν του χρήσιμα, ὅσον ποτὲ ἄλλοτε. «Ἐκεῖνοι πού πιστεύουν εἶναι δυνατώτεροι καὶ συνεπῶς εὐτυχέστεροι. Ἀντέχουν στὴν κάθε δοκιμασία, πού συναντοῦν. Δὲν ἀντιμετωπίζουν τόσα ἀδιέξοδα, ὅσα ὅσοι δὲν πιστεύουν. Δὲν δοκιμάζονται ἀπὸ τὸ ἄγχος, ὅσο ἐκεῖνοι πού κυμαίνονται ἀνάμεσα σὲ πίστι καὶ ἀπιστίαν».

Δ'

Τὸ διάγγελμα τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὸν κόσμον εἶναι σήμερον ἐπικαιρὸν καὶ ἀποκτᾷ μάλιστα καὶ ἰδιαίτεραν σημασίαν διὰ τὸν ἄνθρωπον τῆς σημερινῆς κοινωνίας. Ὁ Χριστιανισμός φέρει τὴν εὐτυχῆ εἶδησιν τῆς ἐλεύσεως τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον. Ἡ διδασκαλία περὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ οὐσία τοῦ Χριστιανισμοῦ,

«ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. 6,33). Ὁ Χριστιανισμός ἀναγγέλλει εἰς τὸν κόσμον μας τὴν ἀπόλυτον ζωὴν ἐν σχέσει καὶ εἰς διαστολὴν πρὸς τὴν σχετικὴν τοῦ κόσμου τούτου. Ὁ ἀπόλυτος χαρακτήρ τοῦ Εὐαγγελίου, ἀποκαλύπτοντος εἰς τὸν κόσμον τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀληθινὴν καὶ αἰωνίαν ζωὴν, φαίνεται δύσκολον νὰ προσαρμολῆ πλήρως πρὸς τὴν ἡμετέραν καθημερινότητα, ὅπου τὰ πάντα διεξάγονται κατὰ τρόπον σχετικόν. Ἰδιαίτερος δὲ μὲ τὴν κρισιμότητα τῶν καιρῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος καὶ μὲ τὰς ἰδιαζούσας κοινωνικὰς καὶ ψυχολογικὰς συνθήκας τῆς σήμερον καὶ εἰς ἅς ἐλαχίστως ἀνεφέρθημεν ἐν τοῖς ἀνωτέρω, τὸ Εὐαγγελικὸν διάγγελμα πρὸς τὸν κόσμον, «δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία», πού ἤχησε καὶ πάλιν εἰς τὴν οἰκουμένην, σκεπτικῶς τὸ δέχεται ὁ σήμερινὸς τῆς ζωῆς ὀδοπόρος καὶ, ὅσον καὶ νὰ προσπαθῆσῃ, πάντοτε θὰ ὑπάρχῃ εἰς τὴν ζωὴν του κενόν, πού θὰ τοῦ ὑπενθυμίζει τὴν ἀποστασίαν του ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὁ χαρακτήρ τοῦ Εὐαγγελίου, ὡς Θεοῦ Νόμος, εἶναι τέλειος, αἰώνιος καὶ συνεπῶς ἀπόλυτος, «ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὡσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι» (Ματθ. 5,48).

Ὡτως εἰς τὸ μάτι τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου, πού ζεῖ εἰς τὰ γνωστὰ μέτρα καὶ σταθμά, ὁ Εὐαγγελικὸς Νόμος φαίνεται ἀπρόσιτος καὶ ἀπραγματοποίητος. Ἡ Ἐκκλησία ἔκανε καὶ κάμνει μεγάλας προσπάθειας νὰ ἐρμηνεύσῃ εἰς τὸν κόσμον τὸ μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου, πού ἀποσκοπεῖ κυρίως εἰς τὸ ν' ἀφυπνίσῃ τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν καθημερινότητα, νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἀναγέννησιν καὶ ἀνακαίνισιν, πού εἶναι δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῇ ἐντός του, ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τὰς κοινωνικὰς καὶ πολιτιστικὰς συνθήκας, εἰς ἅς ζεῖ. Καὶ ἐὰν ἔχωμεν τὴν ἀπολυτότητα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἔχομεν συγχρόνως καὶ τὴν διαβεβαίωσίν του, «ὅτι πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι». Ἡ εὐαγγελικὴ Ἀποκάλυψις ἐνήργησεν πάντοτε εὐεργετικῶς εἰς τὰς κοινωνίας, αἱ ὁποῖαι τὴν ἐδέχθησαν. Δι' ἐνὸς τρόπου ἐσωτερικοῦ τῶν ἀνθρώπων, ἐνδομήχου καὶ ἀοράτου ἐπέφερον ἀλλαγὴν καὶ μεταμόρφωσιν εἰς τὰς πτυχὰς τῆς ζωῆς, ἐτροποποίησεν τὴν πρωτόγονον ψυχὴν τοῦ κόσμου καὶ διήγειρεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους νέας συγκινήσεις, «οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως» (Λουκ. 17,20). Καὶ ὅταν ἐπιθυμοῦμεν τὴν ἐλευσίαν τῆς κατὰ τρόπον αἰσθητόν, ἐπιζητοῦμεν καὶ κινούμεθα εἰς τὴν οὐτοπίαν. Ἡ δύναμις, ἡ ὁποία ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν Χριστιανισμόν καὶ τὴν Εὐαγγελικὴν Ἀποκάλυψιν, ἐλευθερώνει τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸ ἄγχος καὶ τὴν ἀγωνίαν τῶν καιρῶν, ἀπὸ τὴν ἀλαζονίαν καὶ τὸν ἐγωισμόν, ἀπὸ τὴν ἀπληστίαν, πού ἀγνοεῖ τὸν κορεσμόν καὶ τὴν ἐπάρκειαν.

Χωρὶς νὰ γίνῃ ἔρμαιον τοῦ συμβιβασμοῦ, γνώρισμα τῶν καιρῶν καὶ τῆς ἀδυνατίου τοῦ ἀνθρώπου φύσεως, ὁ σήμερινὸς καταναλωτικὸς ἄνθρωπος δὲν πρέπει ν' ἀπεμπολῆσῃ ἀπ' τὴν ζωὴν του τὸν Χριστιανισμόν καὶ ν' ἀποξενωθῇ ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ Εὐαγγελίου μὲ δικαιολογίαν τὴν ἀπολυτότητα ἀφ' ἐνὸς τοῦ

Θεοῦ Νόμου καὶ τὴν σχετικότητα ἀφ' ἑτέρου τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Ἡ πρόχειρος λύσις εἶναι ὁ συμβιβασμὸς μὲ τὴν πεζότητα καὶ τὴν καθημερινότητα. Ὁ συμβιβασμὸς, φθινὸς ἀπὸ τὴν φύσιν του, ἐκφυλίζει τὸν ἄνθρωπον καὶ ἀμαυρώνει τὴν προσωπικότητά του. Τὰ μικροπροβλήματα τῆς καθημερινότητος, τὰ ὁποῖα ταρασσοῦν κάθε στιγμὴν τῆς ζωῆς, ἀφήνονται εἰς τὴν ἐλευθέραν καὶ δημιουργικὴν κρίσιν τοῦ ἀνθρώπου, καίτοι πλεῖστα ἐξ αὐτῶν ἐπιλύονται κατὰ τρόπον θελημαστὸν ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν διανόησιν. Τὸ διάγγελμα τοῦ Εὐαγγελίου πρὸς τὸν κόσμον καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐσωτερικὴν κάθαρσιν αὐτοῦ, εἰς τὴν πνευματικὴν ἔλλαμψιν, εἰς τὴν ἀνακαινήσιν, τὸν ἀγιασμόν, τὴν θέωσίν του. Ὁλος ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἀκριβῶς αὕτη ἡ δημιουργικὴ κλήσις τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἀνεξαρτήτου χρόνου καὶ ἐποχῆς. Ἡ χάρις καὶ τὰ δῶρα τῆς μᾶς χορηγοῦνται ὑπὸ τοῦ Οὐρανοῦ Πατρός. Ἰδοὺ τὸ διέξοδον ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδον, ἡ λύτρωσις ἀπὸ τὸ ἄγχος καὶ τὴν ἀγωνίαν τῶν καιρῶν, ἡ πραγματικὴ πρόοδος καὶ σωτηρία.

Ε'

Ὁ ἄνθρωπος ζεῖ σήμερον μὲ σύντροφον τὴν ἀβεβαιότητα. Ποτὲ δὲν ἠσθάνθη τόση ἀνασφάλεια. Γνωρίζει, «ὅτι τὰ γεγονότα ποὺ ἔρχονται, εἶναι πολὺ κρίσιμα, ἴσως καὶ φοβερά». Ὡστόσο δέ, ἐὰν ἔρχονται γεγονότα «φοβερά», ἔρχεται μέσα ἀπ' αὐτὰ καὶ ὁ Μέγας «Ἀναμενόμενος», «ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος», ποὺ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ γεγονότα, διακηρύσσει, «ὅτι πρῶτος εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ καὶ εὐρήσατε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν· ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρηστός καὶ τὸ φορτίον μου ἕλαφρόν ἐστιν» (Ματθ. 11,30).

Τοῦ 20οῦ αἰῶνος οἱ πολῖται, «κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι» ἀπὸ τὰς γνωστὰς κοσμογονικὰς μεταβολὰς, ποὺ ραγδαίως συντελοῦνται εἰς τὴν κοινωνίαν, πρέπει, ὅπως ἀκριβῶς τὰ ρόδα καὶ τὰ ἄνθη στρέφουν πρὸς τὸν ἥλιον, νὰ στρέψουν καὶ οἱ ἴδιοι τὴν ζωὴν των πρὸς Ἐκεῖνον, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, «ποὺ κτυπάει τὴ θύρα τους τόσο διακριτικά... καὶ νὰ τοῦ ἀνοίξουν... διὰ νὰ δειπνήσῃ μαζί τους». Αὐτὴν τὴν εὐχαριστιακὴν κοινωνίαν, ἣτις σήμερον συγκινεῖ ὅλο καὶ περισσότερον τὸν κόσμον, προσέφερον καὶ προσφέρει πάντοτε ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τὴν Οἰκουμένην εἰς ἀτμόσφαιραν ἀγάπης καὶ εἰρήνης. Καὶ ὁ σύγχρονος τῆς ζωῆς ὁδοιπόρος, δὲν ἔχει, παρὰ νὰ ἐνθυμηθῇ τὴν θεϊκὴν του καταγωγὴν καὶ νὰ γεμίσῃ τὰ κενὰ τῆς ζωῆς του ἀπὸ τὸ «ὔδωρ τὸ ζῶν» (Ἰωάν. 4, 11), ποὺ ὡς ἀν καταρράκτης ξεχύνεται ἀπὸ τὸν Τριαδικὸν Θεὸν πρὸς τὴν Οἰκουμένην καὶ τὸν Ἄνθρωπον.

Ἡ πίστις εἰς τὸν Θεὸν δὲν εἶναι σύμπλεγμα κατωτερότητος, οὐδὲ ἡ ὑπερφυσικὴ τοῦ Θεοῦ Ἀποκάλυψις ἐπιστήμη ἀνεδαφικὴ. Ἡ χριστιανικὴ σκέψις καὶ ζωὴ εἶναι πρωτίστως μία ἐνορατικὴ σύλληψις καὶ βίωμα τῆς δεδομένης ἀληθείας διὰ Ἰησοῦ Χρι-

στοῦ, καὶ προέρχεται ἀπὸ τὴν δημιουργικὴν τῆς ἀνάγνωσιν καὶ ἐρμηγείαν. Ὁ Χριστιανισμὸς ἱκανοποιεῖ κατὰ τὸν πλέον καλῦτερον τρόπον τὰ μύχια ψυχικὰ βάθη τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ περιεχόμενό του, βιούμενον καθ' ἑκάστην, μεταβάλλει τὸ ἄγχος καὶ τὴν ἀγωνία εἰς ψυχικὴν γαλήνην, ποὺ τόσο στερεῖται ὁ πολῖτης τοῦ 20οῦ αἰῶνος.

Τὸ 1986 ἐκπνέει. Παραδίδει τὴν σκυτάλη τοῦ χρόνου εἰς τὸ 1987. Ἦτο ἐν δραματικῶν ἔτος δι' ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα. Ὁ ἱστορικὸς τοῦ μέλλοντος μὲ ὀδύνη θὰ μελετήσῃ καὶ θὰ καταγράψῃ τὰ συμβάντα του. Φεύγει ἀσθμαίνων καὶ παραδίδει εἰς τὸν νέον τόσα δεινά.

Τὴν διεθνή κατάστασιν καλύπτει σήμερον τόση ὀμίχλη, τόσες ἀναθυμιάσεις τῶν γεγονότων. Μόλις οἱ ἄνθρωποι διαισθάνονται τὸ στερέωμα καὶ τὸν ἥλιον. Ὡστόσο ζῆμος εἰς τὸ βάθος τῶν γεγονότων καὶ τῆς ὀμίχλης των διαφαίνεται Πολύφωτος Λυχνία. Εἶναι ἡ Οἰκουμένη Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ὑπὸ τὰς πτέρυγας Τῆς σκέπει τοὺς πάντας καὶ δὴ τοὺς «κοπιῶντας» καὶ «πεφορτισμένους». Καὶ αὕτη ἡ ἀλήθεια φαίνεται σήμερον ὡς τὸ «σημεῖον τῶν καιρῶν». Οἱ πλεῖστοι σήμερον στρέφουν τὴν ζωὴν των πρὸς τὸν Θεόν. Ἐφθασε ἡ ὥρα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκαστος εὕρισκε ἐκεῖ ἀσφάλεια, εἰρήνη καὶ ζωὴ, ὡς ἀκριβῶς ὁ ἄσωτος τῆς παραβολῆς ἀνεπαύθη μόνον εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός. Αὐτὸ εἶναι τὸ μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου πρὸς τὴν Οἰκουμένην καὶ τὸν Ἄνθρωπον καὶ τῆς Ἐνσαρκώσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡ ἀγκάλη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός εἶναι ἀνοικτὴ καὶ εἰς τὸν διαβάτην τοῦ 20οῦ αἰῶνος. (Δ ε ὕ τ ε π ἄ ν τ ε ς...).

Ἄρχιμ. ΠΑΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΤΟΣ

Γραμματεὺς Τύπου τῆς Ἱεραῆς Συνόδου

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Διορθοδόξου Κέντρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπευθύνει θερμὴν ἔκκλησιν εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον, ὅπως ἔλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὸν ἐμπλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Κέντρου διὰ τῆς ἀποστολῆς παντὸς εἶδους συγγραμμάτων ἀναφερομένων εἰς τὴν Θεολογίαν καὶ γενικώτερον εἰς τὸ ἀντικείμενον μελέτης πασῶν τῶν θεωρητικῶν ἐπιστημῶν.

Διεύθυνσις: Διορθόδοξον Κέντρον Ἐκκλησίας Ἑλλάδος

Ἰασιῶ 1, 115 21 Ἀθήναι.

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΕΙΡΗΝΗΣ

(Έπ' ευκαιρία της αφιερώσεως του 1985 ως Έτους Νεότητας και του 1986 ως Έτους Ειρήνης υπό του ΟΗΕ).

Το παιδί πρέπει, έφ' όσον είναι δυνατόν, να αναπτυχθή με την φροντίδα και την παρακολούθησιν των γονέων και όπωσδήποτε εις μίαν άτμόσφαιραν στοργής, ως και ήθικής και ύλικής άσφαλείας. Το παιδί της νηπιακής ήλικίας δέν πρέπει, πλην έξαιρετικών περιπτώσεων, να άποχωρισθή της μητρός του. Η κοινωνία και τό κράτος όφείλουν να παρέχουν ειδικήν μέριμναν εις τά άνευ οικογενείας παιδιά, καθώς και εις εκείνα τά όποια στερούνται οικονομικώς (άρθρ. 6), διότι όπως ανέφερε τό μήνυμα της UNICEF του 1966 «γεμάτα υγεία, ευχαριστημένα παιδιά μπορούν να γίνουν ειρηνοποιοί της αύριον. Πεινασμένα παιδιά, άρρωστα παιδιά, ή δυστυχία τους μπορεί να δυναμώσση τις φωτιές του πολέμου. Δι' ένα ειρηνικόν αύριον πρέπει να άρχίσωμεν από τά παιδιά της σήμερα»!

Η στοιχειώδης εκπαίδευσις πρέπει να είναι ύποχρεωτική εις την γενικήν καλλιέργειάν του και να διδη εις αυτό την ευκαιρίαν, επί βάσεως ίσης μεταχειρίσεως, να αναπτύξη τās ικανότητάς του, την προσωπικότητά του και τό αίσθημα ήθικής και κοινωνικής ευθύνης διά να καταστή χρήσιμον μέλος της κοινωνίας. Εις τό παιδί εκ παραλλήλου με την μόρφωσιν, πρέπει να διδηται ή ευκαιρία αναφυγής και διασκέδασεως. Η κοινωνία και τό Κράτος όφείλουν, πρός τόν σκοπόν αυτόν να καταβάλουν πάσαν προσπάθειαν ως αναφέρει και τό 7ον άρθρον της προμνημονευθείσης Διακηρύξεως τών Δικαιωμάτων του παιδιοῦ³¹. Εις τās ΗΠΑ, τόν Καναδάν και τās χώρας της Δυτ. Ευρώπης εις εκάστην συνοικίαν ύπάρχουν τά λεγόμενα «Recreation Centers of Children», όπου εκεί περνοῦν τās ελευθέρας ώρας παίζοντα διάφορα παιχνίδια, παρακολουθούντα ειδικά προγράμματα, κολυμβώντα εις ειδικάς κολυμβητικές δεξαμενάς, μετέχοντα εις σχολικούς χορούς πάντοτε υπό την εποπτείαν τών ειδικώς εκπαιδευμένων καταλλήλων προσώπων³².

Τό παιδί επίσης πρέπει να προστατεύηται έναντιόν παντός είδους άμελείας, σκληρότητος και έπιβολής. Πρέπει να καταβλήται προσπάθεια όμως παραμείνη εις τόν αυτόν τόπον διαβίσεως και ανάπτυξέως του. Άπαγορεύεται να εργάζεται πριν μιās

* Συνέχεια εκ της σελ. 648 του ύπ' άρ. 19 τεύχους.

31. Πλείονα άνάγνωθι εις την Διακήρυξιν τών Άνθρωπίνων Δικαιωμάτων του Παιδιοῦ υπό του ΟΗΕ.

32. Τοιαύτην εισήγησιν έκαμον διά την πόλιν τών Ιωαννίνων εις τό Δημοτικόν Συμβούλιον αυτής προβληματιζόμενον διά την καλύτεραν χρήσιν της δωρεάς του ευεργέτου αυτής Πυρσινέλλα (Έφημερίς, Ηπειρωτικός Άγών, Νοέμβριος 1964).

33. Περιοδ. Φωνή της ειρήνης, 1966.

ώρισμένης ήλικίας και άπαγορεύεται οιαδήποτε άπασχόλησις αυτού, ή όποία θα έμποδίση την σωματικήν, ψυχικήν και ήθικην ανάπτυξιν αυτού. Ίδιαιτέρως τό παιδί πρέπει να προστατεύηται από ένεργείας, αι όποιαι είναι δυνατόν να ύποθάλπουν φυλετικάς, θρησκευτικάς και άλλου είδους διακρίσεις. Πρέπει να αναπτύσσηται υπό τό πνεύμα κατανοήσεως, ανοχής, φιλίας τών λαών, ειρήνης και παγκοσμίου άδελφότητος και με πλήρη συνείδησιν ότι ή ένεργητικότης του και τά προσόντα του πρέπει να αφιεροῦνται εις την ύπηρεσίαν του συνανθρώπου του» (Άρθρ. 10). Έπ' αυτές τās συνθήκας θα έχωμεν παιδιά όμαλώς άνεπτυγμένα, ολοκληρωμένα, τά όποια θα συμβάλουν εις την άνεურεσιν και διατήρησιν της αληθοῦς ειρήνης. Ο άλλσμόνητος Κένεντυ ειπεν: «Είναι δυνατόν να εκπονηθῶν προγράμματα διά την ειρήνην που να περιλαμβάνουν συνεργασία σε παγκόσμια κλίμακα σιδόν τομέα της παιδείας και της ίατρικής»³³.

Σήμερα ύπάρχουν εις τά σχολεία και τά Πανεπιστήμια όλων σχεδόν τών χωρών του κόσμου μαθηται και φοιτηται από όλα τά έθνη και τās φυλάς της γής. Είδον εις τόν Καναδάν, τās ΗΠΑ, την Έλβετίαν και Άγγλίαν παιδιά διαφόρων εθνικοτήτων να παίζου μαζί, να τρώγου μαζί, να τραγουδοῦν μαζί, να όμιλοῦν διά τά θέματα και προβλήματα του κόσμου, να ενδιαφέρονται διά την ειρήνην του κόσμου και τότε ένεθυμήθην τά λόγια του Άποστόλου τών Έθνών Παύλου: «Οὐκ ένι Ιουδαίος οὐδέ Έλλην, οὐκ ένι δοῦλος οὐδέ ελευθερος, οὐκ ένι άρσεν και θήλυ, πάντες γάρ υμεῖς εις έστε έν Χριστῷ Ιησοῦ» (Γαλ. 3, 28).

Πώς όμως βλέπουν την ειρήνην του κόσμου οι μαθηται και οι φοιτηται τών Πολυεθνών Σχολείων; Τοῦτο θα αναπτύξωμεν εις την έπομένην παράγραφον.

5. Απόψεις τών μαθητῶν και φοιτητῶν τών πολυεθνών Σχολείων διά την ειρήνην.

Η φοιτήτρια Ahmed el Bouri εκ Λιβύης λέγει: «Η ειρήνη είναι αναγκαία διά την ζωήν μας. Δέν ήμποροῦμε να χαροῦμε την ζωήν υπό την άπειλήν πολέμου. Ο κόσμος ήμπορεί να ζή με ειρήνην ώσαν μία οικογένεια. Έμεῖς έδῶ εις την Σχολήν τών Ηνωμένων Έθνῶν αισθανόμαστε ώσαν μία οικογένεια. Η ειρήνη δίνει χαρά εις την ζωήν. Διάφορες χώρες μποροῦν να ζήσουν έν ειρήνη και αδελφωσύνη». Η μικρή

34. Αι έντός εισαγωγικών γῶμαι τών ξένων σπουδαστῶν και μαθητῶν είναι ειλημμένα από τό γραπτόν ένημερωτικόν ὕλικόν του Έπουργείου Προνοίας, 1966.

Debbie Oppenheim από το Σουηδικό Νηπιαγωγείο λέγει χαρούμενα: «Ειρήνη είναι όταν τα λουλούδια χαιρετούν τον ήλιο», ενώ μία άλλη νηπιαγωγός από το Κινέζικο Νηπιαγωγείο παρατηρεί: «Ειρήνη είναι όταν τα βατράχια κοιμούνται επάνω στα νούφαρα». Χαρακτηριστικά είναι τα λόγια της Αμερικανίδος σπουδαστριάς Alexandra Polylea: «Η ειρήνη αρχίζει από μέσα σου. Εάν είσαι ευτυχής όταν συναντάς τους φίλους σου, τότε θα είσαι πάντα ευτυχής μαζί τους και δεν θα μαλώνεις. Αλλά εάν είσαι λυπημένος όταν τους συναντάς, τότε θα είσαι πάντα δυστυχής και κακός απέναντί τους και δεν θα σε θέλουν. Μ' αρέσει να βλέπω ανθρώπους να βοηθούν ό ένας τον άλλον και να μη μαλώνουν. Χαίρομαι στην σκέψη ότι τα Ήνωμένα Έθνη βοηθούν συνεχώς δια να σταματήσουν οι πόλεμοι».

Ο John Nygourari, Αυστραλοαμερικανός, αναφέρει τα εξής: «Το λεξικόν λέγει ότι ειρήνη σημαίνει ελευθερία από πόλεμο. Ειρήνη σημαίνει και δημοσία τάξις και ασφάλεια. Η ειρήνη πρέπει να είναι πάντα γύρω από τον κόσμο. Ο πόλεμος δεν δίνει καμμία λύσι. Θα πρέπει να εργαζώμαστε πάντα για να διατηρήσουμε την ειρήνη και να προσπαθούμε να διευθετούμε τις διαφορές συζητώντας ό ένας με τον άλλον και σεβόμενοι τις σκέψεις και τις απόψεις των αντιπάλων μας. Έτσι μπορούμε να δημιουργήσουμε ένα καλύτερο κόσμο για μᾶς». Ένας άλλος Αμερικανός, ο Timothy Moe, σημειώνει τα εξής, δια την ειρήνη. «Η ειρήνη είναι το καλύτερο πράγμα που υπάρχει. Σταματά τον πόλεμο, τις διαφωνίες και την δυστυχία. Τα Ήνωμένα Έθνη, προσπαθούν να φέρουν ειρήνη σ' όλα τα Έθνη. Χωρίς αυτήν ό κόσμος δεν θα ύπηρε. Εύχομαι τα Η.Ε. να κατορθώσουν να φέρουν ειρήνη στον κόσμο. Μπορούμε να βοηθήσουμε εφαρμόζοντάς την στο σπίτι και στο σχολείο».

Ο Έλληνο-Αμερικανός Gregory Scozzafava λέγει: «Ειρήνη είναι να ήμεθα ελεύθεροι από πόλεμο, να ζούμε άρμονικά. Η ειρήνη είναι όμορφο πράγμα και ανεκτίμητο. Όταν έχουμε ειρήνη, δεν χάνονται ζωές, δεν καταστρέφονται σχολεία, βιβλιοθήκες, εκκλησίες και μουσεία. Και σπουδαιότερο απ' όλα: Δεν υπάρχει ό φόβος του πολέμου. Είναι αναγκαία ή ειρήνη τώρα στο μικρό μας κόσμο».

Όταν συζητή τις με τους μαθητές, τότε αντιλαμβάνεται πόσον ειρηνικά και φιλικά σκέπτονται. Έπισκεπτόμενος ένα προάστειον της πόλεως Montreal του Καναδά το 1964 και συζητών με έναν μαθητή των 12 περίπου ετών, τον ήρώτησα τί γνώμην είχε δια τα γεγονότα της Κύπρου (Βομβαρδισμός 1964, μήν Αύγουστος) μου απήντησε: «Δεν γνωρίζω πολλά πράγματα από την Ιστορίαν, ούτε ποιός έχει περισσότερον ή ολιγώτερον δίκαιον, αλλά πιστεύω ότι πρέπει να μάθουν οι Έλληνες Κύπριοι και οι Τουρκοί να ζούν ειρηνικά και να αγαπάη ό ένας τον άλλον και να μην έχουν πόλεμον». Και φαίνεται εις το πρόσωπόν του ότι τα λόγια του προήρχοντο από την εύγενικήν ψυχήν του και την άδολη καρδίαν του.

Θαυμάσια ήσαν τα λόγια ενός των ύπευθύνων

όργανωτών του σεμιναρίου δια το μάθημα των θρησκευτικών εις τα σχολεία της Άγγλιας εις Bedford 1977 τα όποια ειπεν κατά την έναρκτήριον όμιλίαν του:

«Είναι άληθές ότι εις τα Σχολεία μας και τις γειτονίες μας είναι παιδιά από όλον τον κόσμο, όπως εἴσθε και εἴσεis, κύριοι εκπρόσωποι όλων των χωρών. Τα παιδιά αυτά ζούν ειρηνικά και αγαπημένα και θέλουμε να συνεχίσουν να ζούν κατ' αυτόν τον τρόπον και μέσα εις την αυτήν άτμόσφαιραν. Έχομεν διαφορές πολλές, αλλά περισσότερες όμοιότητες αι όποιες θα μᾶς βοηθήσουν να ζήσωμεν άκόμη καλύτερα και εδώ εις την Άγγλιαν αλλά και εις όλον τον κόσμο».

Ότω, λοιπόν, σκέπτονται οι μαθηταί και οι φοιτηταί των πολυεθνικών Σχολείων και των διαφόρων Παγκοσμίων Πανεπιστημίων (International Universities) και άλλων Ίδρυμάτων τα όποια διευθύνουν ειδικοί εκπαιδευμένοι επιστήμονες. Εκτός των άνωτέρω πνευματικών Ίδρυμάτων ένθ' επικρατεῖ ειρηνικόν κλίμα, διοργανώνονται, ως και πρότερον έτονίσθη, κατ' έτος από το Παγκόσμιον Συμβούλιον Έκκλησιών, την UNICEF, την ΧΑΝ ως και άλλων διεθνών όργανώσεων, κατασκήνώσεις, εις τας όποιας συμμετέχουν φοιτηταί από όλον τον κόσμο και εργάζονται δια τον αυτόν σκοπόν, τουλάχιστον έξ έπιόφους κοινωνιολογικής και ειρηνικής. Επίσης ή ανταλλαγή επισκέψεων μεταξύ των μαθητών των διαφόρων χωρών εις οικογενειακόν επίπεδον, ό τουρισμός και ή άλληλογραφία μετά των μικρών μας μαθητών (pen friends) μετά των συμμαθητών των εκ ξένων χωρών συμβάλλει πολύ εις την δημιουργίαν φιλικού κλίματος και έτοιμάζεται το έδαφος δια μίαν στενωτέρα συνεργασίαν δι' έν ευρύτερον ειρηνικόν μέλλον.

Εις την χώραν μας υπάρχουν γραφεῖα των άνωτέρω διεθνών όργανώσεων τα όποια προσφέρουν τας υπηρεσίας των εις την πατρίδα μας και εις την ανθρωπότητα. Υπάρχουν, επίσης, Οικοτροφεία, όπως της Άπ. Διακονίας της Έκκλησίας της Ελλάδος, των διαφόρων Μητροπόλεων, αι Φοιτητικαί Έστιαί, της ΧΑΝ, όπου υπηρετούνται τρόφιμοι από πολλὰς ξένας χώρας Άνατολής και Δύσεως. Από τα διάφορα αυτά Οικοτροφεία της χώρας μας, εις τα όποια το παιδί συναντά μίαν ευρύτεραν κοινότητα έξέρχονται λαμπροί νέοι, εκτός έξαιρέσεών τινων, εις την κοινωνίαν μας. Άλλα Οικοτροφεία ενδιαφέρονται δια την καλλιτέρευσιν του τόπου μας. Άξίζει να μνημονεύσωμεν το Έλληνικόν Κέντρον Άγωγής του Παιδιού δια την διοργάνωσιν των μορφωτικών περιπάτων μεταξύ ομάδων παιδιών του δημοτικού σχολείου από νέους και νεάνιδας καταλλήλως προητοιμασμένας και με την διάθεσιν να προσφέρουν κάτι το ωφέλιμον και αναγκαίον εις τα μικρότερα Έλληνόπουλα. Περί τούτου ό προμνημονευθείς Άρ. Άσπιώτης γράφει: «Εκεί υπήρχεν ή χαρά, το ενδιαφέρον, ή κίνησις, το τραγούδι, το παιχνίδι, ή διήγησις. Εκεί υπήρχε το χαμόγελο του άρχηγού και δεν υπάρχει παιδί το

όποιοι να μη ανταποκρίνεται εις τὸ χαμόγελο»³⁵.

Ἡ ὑπαρξίς περισσοτέρων Κέντρων Ἀγωγῆς ἢ Πνευματικῶν Κέντρων εἰς τὸν χῶρον τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς χώρας μας ἀπαιτεῖ μεγαλυτέρας ἐπιχορηγήσεις ἐκ μέρους τοῦ Κράτους^{35α}, ἐνίσχυσιν τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καὶ ἐμφάνισιν ἐμπνευσμένων προσώπων τὰ ὅποια θὰ ὑλοποιήσουν τὰς ἰδέας ἐκείνας αἱ ὁποῖαι συμβάλλουν εἰς τὴν ὀμαλὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ παιδιοῦ καὶ τὴν εἰρηνικὴν του διαβίωσιν μετὰ τῶν ὁμοπατριδῶν νέων καὶ γενικώτερον μετὰ τῶν νέων τῆς ἀνθρωπότητος. Ἦδη ἕως θίγομεν θέματα τὰ ὅποια ὑπάγονται εἰς τὰς προτάσεις μας διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κοινωνικότητος τοῦ παιδιοῦ, πρᾶγμα τὸ ὅποιοι θὰ ἐξετάσωμεν εἰς τὴν ἐπομένῃν παράγραφον.

6. Προτάσεις διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κοινωνικότητος τοῦ παιδιοῦ ἐντὸς τῆς Κοινωνίας γενικώτερον καὶ ἐντὸς τῆς Ἐνορίας εἰδικώτερον.

Διὰ μέσου τῶν ἀνωτέρω παραγράφων ἐγένετο μία προσπάθεια νὰ παρουσιασθοῦν λίαν συνοπτικῶς αἱ εἰρηνικαὶ διαθέσεις τοῦ παιδιοῦ ἐντὸς τῆς Ὁμάδος καὶ τῆς Κοινότητος καὶ ἐτονίσθη ὅτι αὐτὰ ἀποτελοῦν μίαν σοβαρὰν προϋπόθεσιν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν μιᾶς παγκοσμίου εἰρήνης. Τοῦτο ἂς θεωρῆ μία μικρὰ προσφορά εἰς τὴν ὅλην πνευματικὴν κίνησιν τοῦ Ἔτους τῆς Νεότητος, 1985, τὸ ὅποιοι παρῆλθεν, καὶ μία ἀφορμὴ διὰ μεγαλυτέρας ἐργασίας σχετικᾶς μετὰ τὸν πνευματικὸν κόσμον τοῦ παιδιοῦ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος, τὸ «Ἐτος τῆς εἰρήνης», τὸ 1986.

Διατρέχοντες τὸ 1986 δυνάμεθα νὰ κάμωμεν καὶ μίαν γενικωτέραν κριτικὴν εἰς τὸ τι δὲν ἐποιήσαμεν κατὰ τὸ 1985, καὶ ὁμιλοῦντες καὶ γράφοντες διὰ τὴν ἀξιοποίησιν, ἐπαύξησιν καὶ διατήρησιν τῶν εἰρηνικῶν διαθέσεων τοῦ παιδιοῦ. Ἐξ ὧσων ἀνέγνωσα εἰς τὸν ἡμερησίον καὶ περιοδικὸν τύπον, ἐξ ὧσων ἤκουσα ἀπὸ ραδιοφώνου καὶ εἶδον εἰς τὴν τηλεόρασιν, διεπίστωσα ὅτι δὲν ἐλήφθησαν οὔτε καν καὶ πρακτικὰ μέτρα ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων διὰ τὴν δημιουργίαν εὐνοϊκῶν συνθηκῶν διαβίωσης τῶν παιδιῶν. Συγκεκριμένως θὰ ἠδύναντο νὰ ληφθοῦν τὰ ἀκόλουθα μέτρα:

α) Διὰ τὴν ἐργαζομένην μητέρα, ὥστε νὰ ἔχη περισσότερον χρόνον ἐλεύθερον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κυήσεως καὶ πολὺ περισσότερον μετὰ τὴν γέννη-

35. Ἄρ. Ἀσπιώτου, *Τὸ παιδί καὶ ἡ κοινωνικὴ του ζωὴ*, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 156.

35α. Οἱ φοιτηταὶ τῶν ξένων πανεπιστημίων μένουσιν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν σπουδῶν τῶν ὅλοι σχεδὸν εἰς Φοιτητικὰ Ἐστία, διὰ τοῦτο ἔχουν καὶ καλὴν ἐπίδοσιν. Εἰς τὴν χώραν μας τὸ πλεῖστον μένει ἐκτός, διότι ἀπλούστατα δὲν ὑπάρχουν ἀρκεταί, δι' ὅ καὶ καθυστεροῦν εἰς τὰς σπουδὰς των καὶ πολλοὶ διακόπτουν. Τοῦτο συμβαίνει εἰς μεγαλυτέραν κλίμακα εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν Λυκείων οἱ ὅποιοι προέρχονται ἀπὸ τὴν ὑπαίθρου χώραν. Γενικῶς αἱ Φοιτ. Ἐστίαὶ καὶ τὰ Οἰκοτροφεία ἐπιτυχῶν εἰς τὴν ἀποστολὴν των ἐφ' ὅσον ὑπηρετοῦνται ἀπὸ πνευματικὰ πρόσωπα καὶ ἐφαρμόζονται πιστῶς οἱ κανονισμοί.

σιν, διὰ νὰ εὐρίσκηται ἐπὶ μακρότερον διάστημα πλησίον τοῦ παιδιοῦ τῆς. Δύο μῆνες ἀδείας μετὰ τὸν τοκετὸν καὶ δύο ὧραι ἐλαττώσεως τοῦ ὠραρίου ἐπὶ δύο ἔτη, τὸ ὅποιοι μάλιστα δὲν παρέχεται εἰς πολλὰς τῶν ὑπαλλήλων, δὲν εἶναι ἀρκετὸν διὰ τὴν παρακολούθησιν καὶ ἀνατροφὴν τοῦ παιδιοῦ. Εἰς πολλὰς ξένας χώρας αἱ μητέρες λαμβάνουν ἀδείας μετ' ἀποδοχῶν ἀπὸ 1-2 ἔτη, ἢ ἀδειαν ἀπουσίας ἀνευ ἀποδοχῶν κατὰ βούλησιν, ἰκανὰ ἐπιδόματα καὶ ἔχουν πλείστας ὅσας ἄλλας διευκολύνσεις. Παρόμοια μέτρα ἐπιβάλλεται νὰ ἐφαρμοσθοῦν καὶ εἰς τὴν χώραν μας καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις θὰ ἀποτελοῦν ἓνα μέσον καταπολεμήσεως τῆς ὑπογεννητικότητος, ἢ ὁποῖα θανασίμως πλήττει τὴν χώραν μας. Ἀναγκαία ἡ ἴδρυσις Σχολῶν Μητέρων κατ' ἐνορίας.

β) Νὰ δοθῆ ἡ ἀρμόζουσα θέσις εἰς τὸν διδάσκαλον, τὸν καθηγητὴν καὶ εἰς πάντα πνευματικὸν ἡγέτην, διότι οὗτοι «εἶναι οἱ δοτῆρες τῆς ψυχικῆς, ἠθικῆς, πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀγωγῆς τῶν παιδιῶν, τῆς ἀληθινῆς ἐλευθερίας καὶ ἀξιοπροπέσιαις, τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης, τῆς ὑγιούς κοινωνικότητος καὶ εἰρηνικῆς συμβιώσεως τῶν λαῶν»³⁶. Νὰ μὴ ἐμφανίζουσι τούτους συλλήβδην ὡς φορεῖς τῆς αὐταρχικῆς παιδείας καὶ καταπιεστικῆς αὐθεντικότητος.

γ) Νὰ ἐλεγχοῦν αὐστηρῶς οἱ ἐκπαιδευτικοὶ ἐκεῖνοι ἢ οἱ ἀρμοδίιοι διὰ θέματα νεότητος, οἱ ὅποιοι δὲν μορφώνουν τοὺς νέους μετὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἑλληνο-χριστιανικῆς ἀγωγῆς, ἢ ὁποῖα εἶναι ἡ μόνη τροφὸς τῶν εἰρηνικῶν διαθέσεων τοῦ παιδιοῦ καὶ ἢ ὁποῖα εἶναι κατωχυρωμένη διὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος.

δ) Νὰ περιορισθῆ ἡ δρᾶσις τῶν ἐχθρῶν τοῦ παιδιοῦ, ἢτοι ἡ χρῆσις τῶν ναρκωτικῶν, τὰ ποικίλα ἄσμενα περιοδικά, ἢ προβολὴ ἀνηθικῶν καὶ τολμηρῶν κινηματογραφικῶν ἔργων, ἢ φθοροποιῶν καὶ ἐκμαυλίζουσα τοὺς νέους κακόηχος μουσικῆ, ἢ δημοσίευσις καὶ διαθέσις ἔργων μετὰ ἱστορικὰς ἀνακριβείας καὶ παραποιήσεις, καὶ ἄλλα πολλά, τὰ ὅποια ὅλα ὁμοῦ ἐπιτυγχάνουν τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν ἐπανάστασιν τοῦ παιδιοῦ, ἢ ὁποῖα θὰ ὀδηγήσῃ τοῦτο εἰς τὴν ἀσέβειαν καὶ τὴν ἀπόρριψιν τῶν αἰωνίων ἰδανικῶν του.

ε) Νὰ καταγγέλλωνται ὑπὸ τῶν συλλόγων γονέων καὶ κηδεμόνων καὶ τῶν διαφόρων ὀργανώσεων προστασίας τοῦ παιδιοῦ εἰς τοὺς Διεθνεῖς Ὁργανισμοὺς καὶ τὴν κοινὴν γνώμην τὰ ξένα συνθήματα τὰ ὅποια προέρχονται ἀπὸ χώρας αἱ ὁποῖαι «διδάσκουν τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὴν πλεόν τρυφερὰν ἡλικίαν ἐγωπαθῆ καὶ σωβινιστικὰ διδάγματα, καλλιεργοῦν εἰς αὐτὰ πεποιθήσεις ἀλαζονικῆς καὶ ἀθεμελιώτου ἐθνικῆς ὑπερφοσύνης, τοὺς ἐμφυτεύουν τὴν καχυποψίαν ἀπέναντι τῶν ἄλλων γειτονικῶν καὶ μὴ λαῶν καὶ ἐμπνέουν συναισθηματὰ μίσους εἰς τὰς τρυφερὰς καρδίας των. Τοὺς προβάλλουν ὡς καθήκον τὴν κατασκοπείαν καὶ τὴν ἀδίστακτον κατάδοσιν τῶν

36. Ἑλληνοχριστιανικὴ Ἀγωγή, Ἰανουάριος 1980, ἄρθρον τῆς Συντάξεως, σ. 3.

τυχόν αντιφρονούντων και τὰ ἀσκοῦν εἰς τὴν χρῆσιν εἰκονικῶν και πραγματικῶν φονικῶν ὄπλων»³⁷.

στ) Νὰ τονίζηται συνεχῶς ἐκ μέρους ὄλων μας ἡ ἐμμονὴ μας εἰς τὴν Ἑλληνο-Ὁρθόδοξον Παράδοσιν και νὰ υπομνησκηται τὸ αἰώνιον κήρυγμα τοῦ Κυρίου, τὸ «χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν» (Ἰω. 15,51) και ὅτι διὰ τοῦ Χριστοῦ και μόνον εἶναι δυνατόν νὰ μορφωθῶμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι «εἰς ἄνδρας τελείους, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ. 4,13).

ζ') Νὰ αὐξηθοῦν οἱ μαθητικαὶ και φοιτητικαὶ Ἑστία διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι προέρχονται ἀπὸ τὰ ἀπομεμακρυσμένα μέρη και ὑποφέρουν, στεροῦνται και ἀναγκάζονται νὰ διακόψουν ἢ νὰ γίνουν θύματα ποικίλων προπαγανδῶν.

η) Νὰ ἐλέγχωνται ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων τὰ μέρη εἰς τὰ ὁποῖα καταφεύγουν οἱ νέοι διὰ ψυχαγωγίαν και ἀκόμη αἱ συνθηκαὶ ἐργασίας των. Εἰς τὸν Καναδᾶν ὑπάρχει ἕνας νόμος ὁ ὁποῖος ἀφαιρεῖ τὴν ἄδειαν τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ κινήματογράφου και τῶν οἰνοπνευματῶδων καταστημάτων, ἐὰν συλληφθῇ ἔστω και ἕνας νέος κάτω τῶν 16 ἐτῶν νὰ εἶναι ἐντός.

θ) Νὰ ἰδρυθοῦν Κέντρα Ψυχαγωγίας εἰς ἐκάστην πόλιν μὲ ποικιλίαν παιχνιδιῶν, προγραμματῶν μουσικῆς, ἀθλοπαιδιῶν, παιδαγωγικῶν φιλμς, κολυμβητικῶν δεξαμενῶν και ἄλλων μέσων, και ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν ὀλοκληρωμένων προσώπων.

ι) Διὰ τὴν Ποιμαίνουσαν Ἐκκλησίαν μας θὰ εἶχον νὰ προτείνω ἢ μᾶλλον νὰ ἐπαναλάβω τὴν γνωστὴν ἐπιταγὴν τῆς ὀργανώσεως τῆς Ἐνοριακῆς ζωῆς^{37α}. Τοῦτο θεωρῶ ὡς λίαν ἀναγκαῖον, διότι ἡ ὀργανωμένη Ἐνορία ἀπὸ ὀλοκληρωμένα ἐκκλησιαστικά στελέχη ἔχει νὰ προσφέρῃ ὑψίστας ὑπηρεσίας εἰς τὰς οἰκογενείας τῆς, τοὺς νέους και γενικώτερον τὴν κοινωνίαν, τὸ Ἔθνος και τὴν ἀνθρωπότητα. Τὸ γεγονός ὅτι σήμερον μέσα ἀπὸ τὰς χριστιανικὰς οἰκογενείας ὑφαρπάζουν τὰ παιδιὰ ἀπὸ τῆς σχολικῆς ἡδῆ ἡλικίας οἱ χιλιασταὶ και τὰ ἄθεα ὀλιστικά συστήματα διὰ τῆς πολιτικῆς, μᾶς ὑποχρεώνει περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλην φορὰν νὰ διαφυλάξωμεν τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἡμεθα πλησίον των ποιμαίνοντες, διδάσκοντες και μαχόμενοι ἐναντίον τῶν εἰσβαλόντων «ἐν ἐνδύμασι προβάτων» λύκων (Ματθ. 17,15). Εἶναι ἴσως ἡ τελευταία εὐκαιρία τῆς ἐλευθέρως ἐργαζομένης Ἐκκλησίας νὰ ἀνασυντάξῃ τὰ πνευματικά

37. Αὐτόθι, σ. 2 και 3.

37α. Ἐνταῦθα δὲν ἀσχολούμεθα μὲ τὸν τρόπον διοργανώσεως ταύτης. Λίαν χρήσιμος γνώμας και προτάσεις εὐρίσκουμεν εἰς τὰς ἐργασίας τῶν:

Πρωτ. Ν. Στασινοπούλου, Ἐνοριακὴ Ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, περ. Ἐφημέριος 1/15 Σεπτεμβρίου, 1985.

Πρωτ. Δ. Νίκου, Θεολογικὴ θεμελιώσις τῆς ἐποικοδομητικῆς συνομιλίας, περ. Ἐφημέριος 1/15 Δεκ. 1985, σ. 299 κ.ε.

Ἄλ. Μ. Σταυροπούλου, ἐπ. καθ., Σχεδιάσμα πνευματικῆς γεωγραφίας, περ. Ἐφημέριος 1/15 Σεπτεμβρίου 1985, σ. 231 κ.ε.

Ι. Φουντούλη, καθ. Πανεπιστημίου., Ἡ Ὁργάνωσις τῆς Ἐνορίας, περ. Ἐφημέριος κ.λπ.

τέκνα τῆς και νὰ προστατεύσῃ ταῦτα ἀπὸ τὸν ἰδεολογικὸν ἀποπροσανατολισμὸν και νὰ παραδώσῃ αὐτὰ εἰς τὴν προβληματιζομένην ἀνθρωπότητα. Ἴσως νὰ ἀντεῖπη τις ὅτι ὑπάρχουν πολλὰ ἐμπόδια διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς. Θὰ ἔλεγον ὅτι ἐλλεῖπει μᾶλλον τὸ ὀργανωτικὸν πνεῦμα, διότι τὰ ἄλλα προβλήματα ἐπιλύονται ἀρκεῖ νὰ θελήσωμεν τοῦτο. Μεμορφωμένον προσωπικὸν ὑπάρχει (πολλοὶ πτ. Θεολογίας), χρήματα ὑπάρχουν και ὅπου δὲν ὑπάρχουν ὁ εὐσεβὴς λαὸς προσφέρει, ἀρκεῖ νὰ διαπιστώσῃ ὅτι καλῶς διατίθενται.

Ἐπίσης εἶναι καιρὸς νὰ σταματήσῃ ἡ ἀντίληψις ὅτι ἕνα πνευματικὸν κέντρον, ὅπου γίνονται τὰ Κατηχητικά, αἱ διαλέξεις και ἡ ἐν γένει πνευματικὴ κίνησις, εἶναι ἀρκετὸν διὰ τὴν πνευματικὴν καθοδήγησιν τῶν χριστιανῶν. Ἐχει διαπιστωθῆ ὅτι ὁ ἐνοριτῆς εὐκολώτερα πηγαίνει εἰς μίαν συγκέντρωσιν τῆς ἐνορίας και δυσκολώτερα μεταβαίνει εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Ἐξ ἄλλου οἱ ἱερεῖς δραστηριοποιοῦνται περισσότερο εἰς τὴν ἐνορίαν, ἔρχονται εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν και τῶν τέκνων των και δίδεται ἡ εὐκαιρία διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ διαλόγου ἐπὶ διαφορῶν θεμάτων. Διὰ τῆς ἐνορίας ἡ Ἐκκλησία ἀναζητεῖ τὰ τέκνα και ἐκεῖνα εὐρίσκουν τὴν πνευματικὴν των Μητέρα.

Ἡ Ποιμαίνουσα Ἐκκλησία θὰ φροντίξῃ νὰ πληροῖ τὰς θέσεις μὲ προσοντούχους κληρικούς, τοὺς δυναμένους νὰ κηρύττουν, νὰ διοργανῶνουν τὰ Κατηχητικά Σχολεῖα, νὰ διεξαγάγουν τὸν διάλογον, νὰ ἀσκοῦν ἀποτελεσματικῶς τὸ ποιμαντικὸν ἔργον. Ἐκεῖ θὰ μεταβῇ ὁ ἱεροκῆρυξ και ὁ ἐπίσκοπος νὰ προσφέρῃ και νὰ συνεργασθῇ μετὰ τοῦ ἱερέως. Ἐκεῖ ὅλοι μαζὶ και μὲ τὴν βοήθειαν τῶν λαϊκῶν θεολόγων και ἄλλων ἐπιστημόνων θὰ προβληματισθοῦν και θὰ δώσουν λύσεις εἰς τὰ πνευματικὰ προβλήματα τῶν ἐνοριτῶν. Ἀπὸ τὴν ἐνορίαν αὐτὴν θὰ ἐκπληρῶσιν οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι θὰ φανοῦν πολλαπλῶς ὀφέλιμοι ὅπου και ἂν ἐργασθοῦν, πρὸς μικροὺς και μεγάλους, πρὸς χριστιανούς και μὴ. Οὕτω θὰ καλλιεργηθοῦν τὰ μέλη και οἱ νέοι οἱ ὁποῖοι ἂν ἀγαποῦν χριστιανικὰ τὸν κόσμον και τὸν πλησίον και θὰ γίνουν παράγοντες και φορεῖς τῆς ἐπικοινωνίας τῶν ἀνθρώπων και συντελεσταὶ τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου διὰ τῆς ἀγάπης³⁸.

Διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν προσφέρονται ἄριστα αἱ ἐκκλησιαστικαὶ Κοινότητες τῶν παροικιῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ αἱ ὁποῖαι εὐκολώτερον δύνανται νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἐπικοινωνίαν και κατ' ἐπέκτασιν τὴν κοινωνικοποίησιν³⁹ τῶν Ὁρθόδοξων μετὰ τῶν ἑτεροδόξων και

38. Κοινωνικοποίησις μὲ περιεχόμενον τὴν ἀγάπην (Ἄρ. Α. Ἀσιώτου, Τὸ παιδί και ἡ κοινωνικὴ του ζωὴ, τ. 46, σ. 150). Ὁμοίως, ἀνάγνωθι ἐπτὰ ἄρθρα τοῦ ἔλλογ. κ. Ἐμμανουὴλ Κορῆ ὑπὸ τὸν τίτλον, Ἡ ἀγάπη ὡς παράγων τῆς παγκοσμίου εἰρήνης, ἐν ἔφημ. Ἑστία ἀπὸ 21-28 Ἰανουαρίου, 1986, σ. 1.

39. Ἡ κοινωνικοποίησις τοῦ ἀτόμου ἀποτελεῖ και μίαν μέθοδον τῆς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς δι' ἧς ἐπιτυγχάνεται ἡ προσέλευσις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν (C. F. Kemp, Learning about pastoral care, Abingdom Press, Nashville, 1970, p. 68.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

«Δεῦτε, ἴδωμεν πιστοί...».

Ἡ ἐορτὴ τῶν Χριστουγέννων καλεῖ ἡμᾶς οὐ μόνον νὰ φέρωμεν εἰς τὸν νοῦν μας ἐν παρωχημένον ἱστορικὸν γεγονός, ὅπερ συνέβη πρὸ δύο χιλιάδων περίπου εἰῶν ἐν Βηθλεέμ, ἀλλὰ καὶ νὰ διώσωμεν αὐτὸ ὡς τελεσιουργούμενον μυστικῶς καὶ ἐν πνεύματι ἐνώπιον ἡμῶν. Δι' αὐτὸ οἱ ὕμνοι τῆς μεγάλης ταύτης ἐορτῆς, αἰσθητοποιούντες τὸ βίωμα τοῦ λεγομένου «λειουργικοῦ χρόνου», ἀφ' ἐνὸς τονίζουν, ὅτι ἡ «Παρθένος σ ή μ ε ρ ο ν τὸν προαιώνιον Λόγον ἐν σπηλαίῳ ἔρχεται ἀποτεκεῖν ἀπορρήτως» ἢ ὅτι «ἡ Παρθένος σ ή μ ε ρ ο ν τὸν ὑπερούσιον τίκτει», καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀπενθύνουν εἰς ἡμᾶς τὴν πρόσκλησιν «Δεῦτε ἴδωμεν πιστοί, ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστός», ἵνα «ἀκολοθῆσωμεν», ἔνθα ὀδεύει ὁ ἀστὴρ καὶ ἵνα ἔχωμεν προσωπικῶς τὴν ἐμπειρίαν καὶ μέθεξιν τῆς Χριστοφανείας καὶ Θεοφανείας.

Οὕτως ἡ βίωσις τοῦ νοήματος τῆς μεγάλης ἐορτῆς καθιστᾷ συνειδητὸν, ὅτι ὁ Σωτὴρ εἶναι «χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἐβρ. ιγ' 8), πάντοτε παρῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μας. Δι' αὐτὸ πρόει ἐκαστος ἐξ ἡμῶν νὰ ἔρχηται εἰς ἐπικοινωνίαν μετ' αὐτοῦ καὶ νὰ τὸν ὑποδέχεται ὡς προσωπικόν του Σωτήρα καὶ Ἀντιρωτὴν.

Ἐκκλησία καὶ Δημόσια Σχέσεις.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐταιρεία Δημοσίων Σχέσεων εἰς πρόσφατον ἐορταστικῇ ἐκδήλωσιν, γενομένην ἐν τῷ Ἰ. Ναῶ Ἁγίου Διονυσίου Ἀρεοπαγίου Ἀθηνῶν

ἀκόμη τῶν μὴ χριστιανῶν, λόγῳ τῶν περιβαλλοντολογικῶν συνθηκῶν ἐπικοινωνίας καὶ λόγῳ τῆς ἀνθρωπίνης δίψης πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας.

Ὅθεν οἱ ποιμένες μας ἐνῶ προσφέρουν τὰς πνευματικὰς ὑπηρεσίας των εἰς τοὺς ἐμπειστημένους εἰς αὐτοὺς ἐνορίτας ταυτοχρόνως τὰ βλέμματά των εἶναι ἐστραμμένα πρὸς τὴν Οἰκουμένην καὶ καλοῦν διὰ τούτων τὰ μέλη Ἀ ὕ τ ῆ ς νὰ γνωρίσουν τὴν ἐνορίαν των, τὴν Ἐκκλησίαν, ἔνθα θεραπεύονται αἱ πνευματικαὶ καὶ ἀκόμη αἱ ὕλικαι ἀνάγκαι τοῦ πιστοῦ.

Τοῦτο δύναται νὰ ἐπιτύχη καὶ αὐτὴ ἡ μικρὰ ἐνορία τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας διὰ τῶν Μεταναστῶν ἐνοριτῶν τῆς καὶ διὰ τῶν φοιτητῶν τῶν φοιτῶντων εἰς τὰ πανεπιστήμια τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ ἐνορία γίνεται μία εὐρύτερα Κοινότης εἰς τὴν ὅποιαν τὰ μέλη τῆς καὶ ἰδιαιτέρως οἱ νέοι γίνονται τὸ «ἄλγας», τὸ ὅποιον θὰ δώσῃ τὸ πραγματικὸν νόημα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ἡ «ζύμη» διὰ τῆς ὁποίας ἡ ἀνθρωπότης θὰ ζυμωθῇ καὶ θὰ μεταβληθῇ εἰς μίαν εἰρηνικὴν χριστιανικὴν κοινωνίαν.

ἀφ' ἐνὸς ἀνεκλήρουξε τὸν Ἀπόστολον τῶν Ἐθνῶν Παῦλον προστάτην τοῦ ἔργου τῶν μελῶν τῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀπένειμεν εἰς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ τὸ πρῶτον χρυσοῦν μεταλλίον αὐτῆς διὰ τὴν πρωτοποριακὴν, συνεχῆ καὶ εὐδόκιμον ἐφαρμογὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῶν δημοσίων σχέσεων.

Οὕτως ἡ πρώτη ἐκ τῶν δύο τούτων ἐνεργειῶν ἐπενθυμίζει, ὅτι ὁ Ἀπ. Παῦλος, ὡς θὰ ἔλεγεν Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, κατέστη «ὁ τῆς Οἰκουμένης διδάσκαλος, ὁ γῆν καὶ θάλασσαν καθάπερ ὑπόπερος περιδραμῶν, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ὁ νυμφαγωγὸς τοῦ Χριστοῦ, ὁ τῆς Ἐκκλησίας φυτοργός, ὁ σοφὸς ἀρχιτέκτων, ὁ κήρυξ, ὁ δορυμέυς, ὁ ἀγωνιστής, ὁ στρατιώτης, ὁ παιδαγωγός, ὁ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ὑπομνήματα τῆς οἰκείας ἀρετῆς καταλιπών...». Ὁ Παῦλος ἦτο «ἡ οὐρανομήκης ἐκείνη ψυχὴ, ὁ τῶν ἐθνῶν διδάσκαλος, ἡ γλῶττα τῆς οἰκουμένης..., ἡ μέριμνα πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν» (MIGNE Ἐ.Π. 48,772 καὶ 53,97).

Ἐξ ἄλλου ἡ πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον ἀπονομὴ τοῦ χρυσοῦ μεταλλίου εἶναι τιμητικὴ ἐκδήλωσις, ἡ ὁποία ἀφ' ἐνὸς ἐξαιρεῖ τὰς προσωπικὰς προσπαθείας αὐτοῦ ὡς Προκαθημένου τοῦ ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν Χριστεπωνύμου πληρώματος καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀντανακλᾷ εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, διότι ὑπομιμνήσκει τὴν συνεχῆ προσπάθειαν αὐτῆς διὰ τὴν —καίτοι πν ποιμαντικῶς διαλόγου— ἀνακαίνισιν τοῦ κόσμου καὶ «ἀνακεφαλαίωσιν» ἐν Χριστῷ

Ὅτω ὁ Χριστιανισμὸς καλεῖται νὰ προβάλῃ τὸ ἀληθὲς νόημα τῆς εἰ ρ ῆ ν η ς ἢ ὁποία δέον νὰ στηρίζεται εἰς τὴν ἐ ν ὀ τ η τ α τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὸ ὅποιον χαρίζει τὴν πνευματικὴν συγγένειαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους⁴⁰, τὴν ἀγάπην, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν εὐσέβειαν ὅλων τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας⁴¹ με πρωτοπόρους τοὺς νέους, τοὺς φορεῖς πολλῶν εἰρηνικῶν στοιχείων.

(Τέλος)

ΔΗΜ. ΧΡ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ

Θεολόγος-Καθηγητῆς τῆς Ζωσιμαίας Ἀκαδημίας Ἰωαννίνων

40. Εὐαγ. Θεοδώρου, Ἀνθολόγιον Πατερικῶν Κειμένων, Ὁ Χριστιανὸς καὶ οἱ Κοινωνικὲς Ἀξίες — Ἐνότῃτα καὶ Εἰρήνη, Ἰ. Χρυσόστομου, Ἀθήναι 1978, σ. 162.

41. Αὐτόθι, Ἡ ἀλληλεξάρτησις εἰρήνης καὶ δικαιοσύνης, Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου, σ. 164. Ὁμοίως ἀνάγνωθι Εὐαγ. Δ. Θεοδώρου, καθηγ. Παν., Ἐκκλησία καὶ Κοινωνισμὸς, 4 ἄρθρ. ἐν Περ. ΕΚΚΛΗΣΙΑ, 1/15 Ἰουλίου-1 Ὀκτωβρ., 1985.

τῶν οὐρανίων καὶ τῶν ἐπιγείων ὄντικῶν πραγματικότητων.

Σημαντικὸν ὁρόσημον.

Κατὰ τοὺς γενομένους ἑορτασμούς ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 50 εἰτῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας», περὶ τῶν ἐπιτευγμάτων καὶ προοπτικῶν τῆς ὁποίας θὰ γραφοῦν περισσότερο εἰς τὸ προσεχὲς τεύχος τῆς «Ἐκκλησίας», ἐξήρθη ἡ μέχρι τοῦδε δραστηριότης τοῦ λαμπροῦ αὐτοῦ Ὄργανισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὡς κατεδείχθη ἐκ τῶν γενομένων κατὰ τοὺς ἑορτασμούς τούτους ὁμιλιῶν, ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» ἔδωκε σημαντικὴν ὥθησιν εἰς τὴν ἀνανεωτικὴν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὸ νὰ εἶναι ἡ σιάμη τῆς ποιότητος τοῦ ἀνακαινιστικοῦ ἔργου τῆς ὁλονὲν καὶ περισσότερον ἀναῖδησα.

Παρὰ τὰς κατὰ καιροὺς αὐξομειώσεις τῶν προβλημάτων, τῆς ἀποδοτικότητος καὶ τῆς καρποφορίας τῆς, εἶναι ἀναντίρρητον, ὅτι ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία» ἀποτελεῖ σημαντικὸν ὁρόσημον εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διότι ἐγένετο ἀπ' ἐνὸς συνισταμένη καὶ ἐνοποιῶς παράγων πολλῶν ἐπὶ μέρους ἀναγεννητικῶν προσπαθειῶν, αἱ ὁποῖαι ὑπῆρχον ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπ' ἐτέρου ἐπιτελικῶν κέντρων σχεδιασμοῦ καὶ προγραμματισμοῦ καὶ θαλαρῶν φρυαζῶν νέων δραστηριοτήτων καὶ ἐξορμήσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἄλλ' ἡ πεντηκονταετηρίς τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας» εἶναι οὐχὶ μόνον εὐκαιρία προβολῆς τῶν λαμπρῶν δραστηριοτήτων τῆς, ἀλλὰ καὶ εὐκαιρία αὐτοκριτικῆς καὶ συνειδητοποιήσεως τῆς ἀληθοῦς τῆς ταυτότητος καὶ ἐπομένως λυκανγῆς νέων ἐλπιδοφόρων δραματισμῶν, διὰ τὴν τελικὴν διαμόρφωσιν καὶ πραγμάτωσιν τῶν ὁποίων εἶθε ὁ Θεὸς εἰς ἐκάστην συγκοιμένην στιγμήν νὰ ἀποκαλύπτῃ τὸ θέλημά Του καὶ νὰ ἀναδεικνύῃ τὰ κατάλληλα ἐκλεκτὰ στελέχη.

Οἱ Νεομάρτυρες.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ παρόντος περιοδικοῦ, μετασχὼν τοῦ εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τῶν Νεομαρτύρων Θεολογικοῦ Συνεδρίου, ὅπερ ἀξιεπαίνως ὀργανώθη ὑπὸ τῆς Ἱεραῆς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἐν ἀρχῇ τῆς γενομένης ὑπ' αὐτοῦ εἰσηγήσεως ἐτόνισεν, ὅτι «εἶναι εἰς ὅλους γνωστόν, ὅτι ὁ Παραγωγίατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων ἔχει μεγάλη εὐαισθησία καὶ ἔχει ἀναπτύξει ἰδιαιτέραν στρατηγικὴν ἰσσοῦν σιὸ νὰ ἐμπλουτίσῃ τὸ ἑορτολόγιον μὲ νέες ἑορτὲς ἁγίων, ὅσων καὶ σιὸ νὰ ἐμπεδώσῃ σιὴ συνείδησι τοῦ Χριστιανοῦ πληρώματος τὴ συναισθησι τοῦ χρέους μας ἀπέναντι σὲ μεγάλες μορφὲς τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι μετὰ τὶς γνωστὲς προσπάθειές του πρὸς ἀνάδειξιν καὶ προβολὴν λ.χ. τῶν μορφῶν τοῦ ἁγίου Δημητρίου, τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, τοῦ ἁγίου Συμεῶν Θεσσαλονίκης, τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Παλαμά, τοῦ ἁγίου Φιλοθέου Κοκκίνου κ.ά., ἐρχεται ἰώρα ἡ εὐστοχος πρωτοβουλία του γιὰ τὴν

ἐξαρσι τοῦ ἔργου τῶν Νεομαρτύρων, πολλοὶ ἀπ' τοὺς ὁποίους συνδέονται ἀμέσως πρὸς τὴν κατ' ἐξοχὴν πόλιν τῶν Ἑλλήνων Ἁγίων, τὴν ὠραίαν πόλιν τῆς Θεσσαλονίκης».

Ἐν τῷ Ἐπιλόγῳ τῆς ἰδίας εἰσηγήσεως, ἡ ὁποία θὰ δημοσιευθῇ εἰς τὸ προσεχὲς τεύχος τοῦ «Ἐφημερίου», ὁ εἰσηγητὴς, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ Συνεδρίου ἐτόνισεν, ὅτι ἡ ρηξικέλευθος ἱστορικὴ πρωτοβουλία περὶ τῆς συγκλήσεως τοῦ περὶ τῶν Νεομαρτύρων Συνεδρίου «θὰ ἀποτελέσῃ ὁρόσημον εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς κατ' ὅλον Ὀρθοδόξου καὶ δὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ «θὰ ἀνοίξῃ μίαν νέαν λαμπρὰν σελίδα εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ κατ' ὅλον ποιμαντικοῦ, λειτουργικοῦ, κηρυκτικοῦ καὶ κατηχητικοῦ ἔργου αὐτῆς. Κάποτε ὁ σπόρος, ὁ ὁποῖος ἐρρίφθη καὶ θὰ ριφθῇ διὰ τῶν εἰσηγήσεων καὶ συζητήσεων τοῦ Συνεδρίου, ἀσφαλῶς θὰ καρποφορήσῃ καὶ θὰ φέρῃ καρπὸν ἑκατονταπλασίονα πρὸς δόξαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους, ἐφ' ὅσον οἱ Νεομάρτυρες ὑπῆρξαν καὶ Ἐθνομάρτυρες».

Ἡ «Ἐνωσις Σμυρναίων».

Αἶαν ἐπιβλητικὸς καὶ λαμπρὸς ὑπῆρξεν ὁ πρόσφατος ἑορτασμὸς τοῦ «χρυσοῦ ἰωβηλαίου» τῆς πεντηκονταετηρίδος τῆς ἰδρύσεως τῆς «Ἐνώσεως Σμυρναίων», ἡ ὁποία εἶναι λαμπρὸν καὶ δραστηριώτατον πνευματικὸν Ἰδρυμα, τὸ ὁποῖον συνεχῶς καὶ ἀδιακόπως διεξάγει πολὺπλευρον ἀγῶνα διὰ τὴν ἀναζωπύρωσιν, ἀξιοποίησιν καὶ συνέχισιν τῶν πολιτιστικῶν παραδόσεων τῶν «ἀληθινοῦς πατρίδων» καὶ τοῦ Ὀρθοδόξου Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ὡς εὐστόχως καὶ ἀξιεπαίνως ἐτονίσθη κατὰ τὸν ἑορτασμὸν τοῦτον, ἡ «Ἐνωσις Σμυρναίων» συνεχῶς καὶ ἀδιακόπως ὑπενθυμίζει «τὸν ὅλον τοῦ παπᾶ καὶ τοῦ δασκάλου σιὸ νὰ κρατήσουν ἀναμμένη τὴ δάδα τοῦ Ἑλληνισμοῦ μὲ τὴν πίστι σιὴν Ὀρθόδοξη Ὁρησκεία καὶ μὲ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα. Μὲ τὴ λαμπάδα καὶ μὲ τὸ βιβλίον σῶθηκε καὶ ἀναστήθηκε ὁ Ἑλληνισμὸς σιὸς πέρα τοῦ Αἰγαίου ἀπὸ τὸ ὅς συμπαγῆς ἐθνικὸ σῶμα ἀνάσαινε καὶ ἀπέκλιθε ἐμισοσύνην δι θὰ ξανακερδίσῃ τὴν ἐλευθερία του, κὶ ὅς ἦταν βαρεία καὶ ἀσκήκη τοῦ Τούρκου ἢ σκλαβιά. Ἀλλὰ πολιτιστικὰ οἱ Ἕλληνες ἦταν οἱ κυρίαρχοι...».

Ἐρχόμεθα, ὅπως ἡ ἀκτινοδόλος «Ἐνωσις Σμυρναίων» προάγῃ ὁλονὲν καὶ περισσότερον τὸ πολὺπτυχον καὶ πολυδιάστατον ἔργον αὐτῆς πρὸς συνεχῆ πρόβωλὴν τῆς πολιτιστικῆς κληρονομίας τῶν μικρασιατικῶν ἐσσιῶν.

«Καλλιτεχνικοὶ» ἐκτροχιασμοί.

Ἐπῆρξαν δεικαιολογημένοι αἱ ἀντιδοράσεις πολλῶν Θεσσαλονικέων διὰ μερικὸς ἐκτροχιασμοὺς τῆς αὐτῆς κατ' ἐναντιὴν ἀξιεπαίνων ἐν Θεσσαλονικῇ πολιτιστικῆς προσπάθειας τῆς «Β' Μπιενάλε Νέων Καλλιτεχνῶν». Οἱ ἐκτροχιασμοὶ οἱτοί, γενόμενοι ἐν ὄνματι τοῦ δόγματος «Ἡ Τέχνη διὰ τὴν Τέχνην» καὶ μὲ τὴν δεικαιολογίαν διὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιβληθῇ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Ιερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

«Ἡ ὀργάνωση CAUSA, πού εἶναι ἡ πολιτική πτέρυγα τῆς «Ἐνωτικῆς Ἐκκλησίας» τοῦ Κορεάτη Σάν Μούνγκ Μούν, σέ κείμενο πού κυκλοφόρησε αὐτές τῆς μέρες στήν Ἀθήνα καί στήν Πάτρα, ἀναφέρει ὅτι ἡ διέξοδος ἀπό τόν Μαξισμό, πού προτείνει ἡ CAUSA στηρίζεται στή διδασκαλία τοῦ Μούν, ἡ ὁποία προσφέρει τήν ἐναλλακτική λύση γιά τόν «εἰρηνικό μετασχηματισμό τοῦ κόσμου». Ἐπειδή ἡ ἀνακοίνωση αὐτή ὑπογραμμίζει πῶς τὸ «ἑνωτικό συγκολλητικό» γιά τήν ἔνωση «τῶν θεοσεβῶν ἀνθρώπων στηρίζεται σέ κοινές σέ ὅλες τῆς θρησκείες ἀρχές», πράγμα πού ἀσφαλῶς φέρει σύγχυση στά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ὑπευθυμίζουμε παλαιότερη ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ Μούν εἶναι ἀσυμβίβαστη μέ τή χριστιανική πίστη.

Γιά ἕναν Χριστιανό τὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς Σωτήρος εἶναι μοναδικό καί ἀνεπανάληπτο καί ὁ ἰσχυρισμός τῆς ἐν λόγω ὀργανώσεως ὅτι ὁ Μούν ταυτίζεται μέ τὸ «ἀρνίον τῆς Ἀποκαλύψεως» εἶναι βλάσφημος καί ἀντίχριστος. Σημειώνουμε ἀκόμη ὅτι ἡ ἐν λόγω ὀργάνωση ἔχει δραστηριοποιηθεῖ στόν δυτικοευρωπαϊκό χώρο πρὶν τῆ διεξαγωγή τῶν ἐκεῖ ἐκλογῶν ὑπὲρ συγκεκριμένων κομμάτων, τὰ ὁποία ὅμως μέ δικαστικά μέτρα ἀπαγόρευσαν αὐτή τήν «προσφορά» καί μέ τῆς ὀργανώσεις νεολαίας τους διακήρυξαν ὅτι ἡ κίνηση τοῦ Μούν εἶναι ἐπικίνδυνη γιά τὸ ἄτομο καί τήν κοινωνία. Ὁ ἰσχυρισμός ὅτι ἐπιδιώκεται «εἰρηνικός μετασχηματισμός τοῦ κόσμου» δέν ἀνταποκρίνεται στίς λεγόμενες «θεῖες ἀρχές» τοῦ Μούν (τὸ «Εὐαγγέλιο» τῆς κινήσεως), γιὰτί, ὅπως ἀναφέρθηκε καί σέ προηγούμενο δελτίο τύπου τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, σύμφωνα μέ αὐτές, ἂν αὐτὸ δέν μπορεῖ νά γίνει μέ εἰρηνικό

τρόπο, εἶναι ἀναγκαῖος ὁ τρίτος παγκόσμιος πόλεμος». (Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου, 19.11.86).

«Σχετικά μέ τῆς ἀνακοινώσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, ἡ Ἐκκλησία θεωρεῖ ἐπιβεβλημένο νά ἐπαναβεβαιώσει ὅτι ἐπιθυμεῖ πάντοτε, καθ' ὅσον ἐξαρτᾶται θέβαια ἀπὸ τήν ἴδια, τῆ διατήρηση τῶν ἀπὸ μακροῦ ὑφισταμένων καλῶν σχέσεων τῆς μέ τήν Πολιτεία.

Εἰδικότερα γιά τὸ θέμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρουσίας, ἀναμένει μέ ἡρεμία τῆς ἀναγκαῖες προσαρμογές» στὸ κατατεθειμένο Νομοσχέδιο, πού ὁ κ. Ὑπουργός ἔχει ἀνακοινώσει ὅτι θὰ τῆς ἀποστείλει, ὥστε μετὰ τήν λήψη τους νά διατυπώσει μέ τὰ ἀρμόδια ὀργανὰ τῆς τῆς θέσεις τῆς, ἐπιτελώντας πάντοτε μέ εὐθύνη καί συνέπεια τὸ ἔργο τῆς».

(Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου, 27.11.86).

'Ιερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφείμ:

— Π ρ ο ῆ δ ρ ε υ σ ε σ τῆς συνεδριάσεως τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου (2 - 4.9.86), καί στίς ἐργασίες τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας (23 - 24.9), πού ἐξέλεξε τὸν νέον Μητροπολίτη Φωκίδος κ. Ἀθηναγόρα καί ἀκολούθως ἀσχολήθηκε μέ τὸ ζήτημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρουσίας. Συμπαραστατούμενος ἀπὸ ἄλλους δέκα Ἀρχιερεῖς χειροτόνησε τὸν Ἐκλεγέντα, τὴν Κυριακὴ 28.9 στόν Ἱερό Ναὸ Ἀγίου Νικολάου Ἀχαρνῶν.

— Π ρ ο ῆ δ ρ ε υ σ ε σ τῆς συνεδριάσεως τοῦ Δ.Σ τοῦ Κασιματείου Κληροδοτήματος (8 καί 14.9).

— Δ ἔ χ θ η κ ε σέ ἐθιμοτυπικὴ ἐπίσκεψη ἡ ἐνημερωτικὴ ἀκρόαση τὸν κ. Βλάσιο Φειδᾶ, καθηγητὴ Πανεπιστημίου (4 καί 18.9), ἐκπροσώπου τοῦ Π. Σ. Ε. (10.9), τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Χίου κ. Διονύσιου, τὸν

εἰς ἔργα τέχνης (μεσαιωνικὴ λογοκρισία), ἐκορυφώθησαν, διὰν καὶ αὐτὸς ὁ ἱερός χώρος τοῦ μνημειακοῦ Ἱ. Ναοῦ τῆς Ροτόντας ἐβεβηλώθη διὰ πρροβολῶν πορνῶν ἢ διὰν ἐπὶ τοῦ Λευκοῦ Πύργου, κατὰ τὰ γραφέντα εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἀνητητήθησαν προκλητικαὶ φωτογραφία.

Ἐντὺνχῶς αἱ ἀντιδράσεις συντέλεσαν εἰς τὸ νά δοθῆ εἰς τὸν Παναγιώτατον Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης ἡ διαβεβαίωσις, ὅτι θὰ ληφθῆ μέριμνα, ἵνα μὴ σημειωθῆ νέον κροῦσμα προσβολῆς ἱεροῦ χώρου. Πρὸς τὴν κατεῦθυνσιν ταύτην ἐστάλη καὶ σχετικὴ ἐντολὴ τῆς Κας Ὑπουργοῦ Πολιτισμοῦ.

Ἀλλ' ἀνεξαρτήτως τοῦ χώρου τῶν καλλιτεχνικῶν ἐκδηλώσεων, εἶναι καιρὸς ἐπὶ τέλος νά κατανοηθῆ ὅτι ἐν οἰκώδηποτε χώρῳ εἶναι ἀπαράδεκτος ἡ καλλιτεχνικὴ κωνταρδιὴν καὶ δι, ὡς κατ' ἐπανάληψιν ἐχομεν ἐπισημάνει, — ἐὰν ἐν τῷ δημοκρατικῷ κρᾶτει κατ' ἀρχὴν πρέπει νά ἀποφεύγηται ἡ προληπτικὴ λογοκρισία —, οἱ ἄξιοι τῆς ἀποστολῆς τῶν καλλιτέχων πρέπει νά αὐτοελέγχωνται μέ συναίσθησιν τῆς κοινωνικῆς τῶν εὐθύνης, διότι ἄλλως θὰ εἶναι ἀναγκαῖα καταστασιακὰ μέτρα πρὸς προστασίαν τῶν ἀνωρῶν πολιτῶν καὶ τῆς νεολαίας.

Πρέπει νά προβληματισθοῦν οἱ ἀρμόδιοι.

Προσφάτως ἐν Ἀμερικῇ εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως ἐμελέτησε τὰς κοινωνικὰς ἐπιπτώσεις τῆς πορνογραφίας. Τὸ κυριώτερον συμπέρασμα ἐκ τῆς μελέτης ταύτης εἶναι, ὅτι ἡ πορνογραφία συνδέεται μετὰ τῶν διαφόρων μορφῶν ἀντικοινωνικῆς συμπεριφορᾶς καὶ εὐθύνεται ἰδιαίτερος διὰ τὴν σεξουαλικὴν βίαν καὶ τὴν ἐπιθετικότητα. Ὁθεν ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος Ἐπιτροπὴ καλεῖ τοὺς Ἀμερικανούς νά ἀντιδράσουν κατὰ τῆς κοινωνικῆς αὐτῆς μάστιγος καὶ ὑποδεικνύει εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν Κυβέρνησιν νά σιγραφῆ κατὰ τῆς βιομηχανίας πορνῶ, θεσπίζουσα ἀσπιροτέρους νόμους καὶ ἀσπιροτέρας ποινὰς διὰ τὴν ἀπαράδεκτον πρροβολὴν τῶν ἀσέμνων. Καὶ πράγματι ἡ Ἀμερικανικὴ Κυβέρνησις εἰτοιμάζει νέαν ἀσπιροτέραν σχετικὴν νομοθεσίαν.

Αἱ εἰδήσεις αὐταὶ πρέπει νά προβληματίσουν καὶ τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἀρμόδιους, δοθέντος ὅτι αὐξάνεται συνεχῶς καὶ γίνεται ὀλονὲν καὶ περισσότερον ἀπειλητικὴ ἡ πρροβολὴ τοῦ (πορνῶ), ἀκόμη καὶ ἀπὸ τῶν περιπέτρων τῶν ὁδῶν, ἐνίοτε καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς τηλεοράσεως ἢ τῶν θεατρικῶν αἰθουσῶν.

Προνούνσιο του Βατικανού και τον πρ. ύπουργό κ. Γεράσιμο Ἀποστολάτο (18.9), τον Σεβ. Μητροπολίτη Αυστρίας κ. Χρυσόστομο και τὸ Δ.Σ. τοῦ Προσφυγικοῦ Σωματείου Νέας Σμύρνης (14.10) και τὸν ἐκλεγέντα δήμαρχο Ἀθηναίων κ. Μιλτιάδη Ἔβερτ (31.10).

— Π α ρ έ σ τ η στή συνεδρία τοῦ Δ.Σ. τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς (30.10).

— Π ρ ο έ σ τ η στήν τελετῆ τῆς ὀρκωμοσίας τῶν νέων Μελῶν τῆς Κυβερνήσεως (31.10).

— Τ έ λ ε σ ε τὰ ἐγκαίνια τοῦ Φυσιοθεραπευτηρίου στή Στέγη Κατακοίτων Γερόντων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, στήν Ἐνορία τοῦ ἱ. Ν. Ἀγίου Αἰμιλιανοῦ Σκουζέ (30.10) και ἀκολούθως προέστη στήν ἐξέδριο Ἀκολουθία κατὰ τὴν κηδεία τοῦ κοιμηθέντος πατρὸς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, στοῦ Ἀ΄ Κοιμητηρίου Ἀθηνῶν.

Ἱ ε ρ ᾶ Μ ο ν ῆ Ἀ σ ω μ ᾶ τ ω ν - Π ε τ ρ ᾶ κ η .

Στὸ ἱστορικὸ Μοναστήρι τῶν Ταξιάρχων, πού εἶναι πόλος ἔλξεως τῶν φιλοκλούθων, συνεχίζεται ἡ καθιερωθεῖσα λατρευτικὴ τάξη τῶν τακτικῶν καθημερινῶν Ἀκολουθιῶν (Ὁρθρος - Θ. Λειτουργία κάθε μέρα: 6-8 π.μ., Ἐνάτη - Ἐσπερινός: 5.45' - 6.45' μ.μ. και Ἀπόδειπνο με Χαιρετισμούς: 9 μ.μ.). Παράλληλα ὁμως προσφέρονται και ἄλλες λατρευτικὲς εὐκαιρίες.

Τὴν Κυριακὴ 26 Ὀκτωβρίου τελέσθηκε ἡ ἀρχαιοπρεπὴς θεία Λειτουργία τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου, ἀπὸ τὸν Καθηγούμενο και Πατέρες τῆς Μονῆς.

Ἐπίσης, με τὴν εὐκαιρία τῆς Πανηγύρεως, τελέσθηκε πανηγυρικὸς Ἐσπερινός με συμμετοχὴ ὄλων τῶν Ἀδελφῶν, κήρυγμα τοῦ Ἡγουμένου ἀρχιμ. Δημητρίου Μπεκιάρη, και ἐπηκολούθησε σεμνὴ δεξίωση στοῦ Ἀρχονταρῆ, ὅπου και ἔγινε ἀπολογισμός τοῦ ἐπιτελεσθέντος πνευματικοῦ και ἀνακαινιστικοῦ ἔργου. Τὸ πρῶτο, ἔγινε ἱερατικὸ συλλεῖτουργο, με κήρυγμα τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Μονῆς ἀρχιμ. Παγκρατίου Μπρούσαλη. Στὶς Ἀκολουθίες ἔψαλαν χοροὶ ἱεροψαλτῶν και πατέρων τῆς Μονῆς.

Ἱερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Ἡ Χριστιανικὴ Νεολαία Δημητριάδος —ΧΝΕΔ— ἔδωσε και πάλι ἕνα δυναμικὸ και ἐλπιδοφόρο παρὸν συμμετέχοντας ἀντιπροσωπευτικὰ στοῦ Γ΄ Συνεδρίου τῆς πού ὠργανώθηκε στοῦ Βόλο τὸ Σάββατο 22 Νοεμβρίου. 800 και περισσότεροι νέοι, μαθητὲς Γυμνασίου και Λυκείου —μέλη τῆς ΧΝΕΔ— πήραν μέρος στὶς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου, ἐκπροσωπώντας ἄλλα 4.000 παιδιά πού εἶναι ἐνταγμένα στὶς τάξεις τῆς ΧΝΕΔ κατὰ ἐνορίες σὲ ὄλη τὴ Μητροπολιτικὴ μας περιφέρεια. Τὸ θέμα τοῦ Συνεδρίου ἦταν: «Πανσεξουαλισμός: λύση ἢ διάλυση;» και τὸ ἐπεξεργάσθη με δεξιότητες και πληρότητα ὁ καθ. κ. Εὐ. Θεοδώρου τ. Πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου, προσφέροντας πλῆθος ἐρεθισμάτων για ἕνα διάλογο πού ἀκολούθησε τὴν εἰσήγηση.

Τὸ Συνέδριο ἄρχισε με Θ. Λειτουργία στοὺν Μητροπολιτικὸ ναὸ τοῦ Ἀγ. Νικολάου, πού ἐτέλεσε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας. Πήραν μέρος τὰ περισσότερα παιδιά. Τὴν ὁμιλία ἔκανε ὁ π. Θεόδ. Μπατάκας, μιλώντας για τὴν χριστιανικὴ ἠθικὴ και τὴ θέση τῆς Ἐκκλησίας ἀπέναντί της. Στους ἐκκλησιαζομένους μοιράσθηκαν τὰ κείμενα τοῦ Ἀποστόλου και τοῦ Εὐαγγελίου στοῦ πρωτότυπο και σὲ μετάφραση. Ὁ χορὸς ἀπαρτιζόταν ἀπὸ νέους μέλη τῆς ΧΝΕΔ. Οἱ κύριες ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου ἔλαβαν χώραν στοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ἱ. Ναοῦ τῆς Ἀναλήψεως κατὰλληλα διασκευασμένου, με προσευχὴ και προσφώνηση τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη μας. Χαιρετισμὸ στοῦ Συνεδρίου ἀπήντησαν ὁ βουλευτὴς κ. Γ. Σούρλας, ὁ Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Βόλου κ. Ἱ. Γέντζερης, ὁ σχολικὸς Σύμβουλος κ. Νικ. Ζέρβης, ἡ ἐκπρόσωπος τῆς Ἐνώσεως Συλλόγων γο-

νέων κ. Φωτεινάκη, ὁ Σχολάρχης τοῦ Ἐκκλ. Λυκείου κ. Κ. Σπηλιώτης και ἡ μαθήτρια Σαρδέλη ἐκ μέρους τῶν Συνέδρων.

Στὴν εἰσήγησή του ὁ καθ. κ. Εὐ. Θεοδώρου ἔκαμε ἀνατομία τῆς σημερινῆς καταστάσεως και τῶν ἀντιλήψεων τοῦ πανσεξουαλισμοῦ πού κυριαρχοῦν στὰ νεανικὰ περιβάλλοντα και στή συνέχεια πήρε κριτικὴ θέση ἀπέναντί των. Με ἐπιχειρήματα ἀπέδειξε τὴν ἀπατηλὴν διάσταση τοῦ πανσεξουαλισμοῦ πού δὲν προσφέρει λύσεις, ἀλλὰ ἀντίθετα διαλύει τὴν προσωπικότητα. Ἡ μεγάλη συμμετοχὴ τῶν παιδιῶν στοῦ διάλογο πού ἀκολούθησε ἦταν ἐνδεικτικὴ τῶν θετικῶν ἀντιδράσεων πού προκάλεσε τὸ θέμα και ἀπέδειξε και τὴν τόλμη τῆς Ἐκκλησίας νὰ κουβεντιάσει ὑπεύθυνα με τὰ παιδιά ἕνα τόσο καίριο και φλέγον θέμα, χωρίς παρωπίδες και ὑποκριτικότητες.

Τὸ γεῦμα προσφέρθηκε μέσα σὲ πακέτο για κάθε παιδί στοὺν περίβολο τῆς Ἐκκλησίας και ἡ ὠραία ἡμέρα διευκόλυνε τὴν κοινὴ συνείσταση ὄλων τῶν παιδιῶν. Τὸ ἀπόγευμα στὰ πλαίσια τοῦ Συνεδρίου ἔγινε μεγάλη συγκέντρωση τῶν συνέδρων στοῦ Πνευματικὸ Κέντρο με ἀντικείμενο τὴν ἀνάληψη σταυροφορίας κατὰ τῆς ἐξάπλωσης τῶν ναρκωτικῶν. Στὴν ἀρχὴ προβλήθηκε εἰδικὴ ταινία και στή συνέχεια μίλησε στὰ παιδιά ὁ Σεβασμιώτατος, Ἀκολούθησαν τὰ ἐγκαίνια τῆς Ἐκθέσεως για τὰ ναρκωτικά πού ετοίμασε ἡ Ἱ. Μητρόπολις και εἰδικότερα ὁ Συμβουλευτικὸς Σταθμὸς προβλημάτων ἐφηβείας πού ἔχει ἡ ἴδια συστήσει πρὸ ἐνὸς ἔτους. Ἡ Ἐκθεση περιέχει πλούσιο φωτογραφικὸ και στατιστικὸ ὕλικό, εἶναι ταξινομημένη κατὰ ἐνότητες πού διευκολύνουν τὸν ἐπισκέπτη και προσφέρει ἀπλητεὶς γνώσεις πάνω σὲ κάθε λεπτομέρεια πού σχετίζεται με τὰ αἷτια ἕνεκα τῶν ὁποίων τὰ παιδιά καταφεύγουν στὰ ναρκωτικά, τοὺς τόπους και τρόπους χρήσεως, τὶς συνέπειες, τὴν διακίνηση και ἐμπορία, τὴν πρόληψη και θεραπεία κ.λπ. Στὴν Ἐκθεση προβάλονται μέσα σὲ εἰδικὴ προθήκη ναρκωτικὰ σὲ φυσικὴ κατάσταση, ὥστε τὰ παιδιά νὰ γνωρίζουν τὴν ὄψη τους για νὰ προφυλάσσονται. Στὴν Ἐκθεση λειτουργεῖ και θίντεο πού προβάλλει ταινίες και συνεντεύξεις για τὰ ναρκωτικά, λειτουργεῖ δὲ και πρόχειρο βιβλιοπωλεῖο με εἰδικὰ ἐνημερωτικὰ βιβλία για τοὺς ἐνδιαφερομένους.

Ἡ Ἱ. Μητρόπολις στὰ πλαίσια τῆς Ἐκθέσεως ἐξέδωσε ὁδηγὸ για τὸν ἐπισκέπτη, καθὼς ἐπίσης και δύο ἄλλα τεύχη. Τὸ ἕνα ἐπιγράφεται: «Τί ξέρω για τὰ ναρκωτικά» και περιέχει σὲ μορφή ἐρωταποκρίσεων εἰδησεις και γνώσεις γύρω ἀπὸ τὴν καταστρεπτικὴ μανία τῶν ναρκωτικῶν. Τὸ τεῦχος αὐτὸ ἀπευθύνεται στὰ παιδιά. Τὸ δεύτερο ἐπιγράφεται: «Τί οἱ γονεῖς πρέπει νὰ γνωρίζουν για τὰ ναρκωτικά» και περιέχει χρήσιμες πληροφορίες και ἄλλα στοιχεῖα πού διευκολύνουν τοὺς γονεῖς στήν ἐγκαιρὴ ἐπισήμανση χρήσεως ναρκωτικῶν ἀπὸ τὰ παιδιά τους. Καὶ τὰ δύο τεύχη προσφέρονται δωρεάν, ἐκδόθηκαν δὲ με τὴ γενναία χρηματικὴ ἐνίσχυση τῶν βολιώτικων βιομηχανιῶν Βαμβακουργίας και Κυλινδρομύλων Λούλη. Τὴν Ἐκθεση ἐπισκέπτονται καθημερινὰ πλῆθος νέων και ἄλλων ἐνδιαφερομένων. Θὰ παραμείνει ἀνοικτὴ μέχρι τὶς ἐορτές.

Ἱερά Μητρόπολις Μονεμβασίας και Σπάρτης

Ἡ Σχολὴ Γονέων τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως με τὴ βοήθεια τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ εἰσηλθε στοῦ πέμπτο ἔτος τῆς λειτουργίας της. Ὑστερα ἀπὸ τὶς διακοπὲς τοῦ καλοκαιριοῦ ἄρχισε και πάλι τὴ λειτουργία της με ἀποκλειστικὸ κίνητρο και με μοναδικὸ σκοπὸ νὰ βοηθήσει ὅσο μπορεῖ περισσότερο τοὺς γονεῖς στοῦ δύσκολο μὲν, ἀλλὰ και ὕψηλὸ ἔργο τῆς σωστῆς ἀνατροφῆς και διαπαιδαγωγῆς τῶν παιδιῶν τους.

Στὶς 2 Νοεμβρίου ἔγινε Ἀγιασμὸς ἐπὶ τῆ ἐνάρεξι

των εργασιών της νέας περιόδου στην αίθουσα της Στέγης Νεότητας της Μητροπόλεως.

Το Πρόγραμμα της Σχολής Γονέων μέχρι τὰ Χριστούγεννα είναι τὸ ἀκόλουθο:

2 Νοεμβρίου, ὁμιλητὴς ὁ κ. Γεώργιος Καθβαδίας, Καθηγητὴς τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μὲ θέμα: «Οἱ νέοι στὴν κοινωνία τῆς ἀφθονίας».

17 Νοεμβρίου, ὁμιλήτρια ἡ κα Σπυριδοῦλα Λέκκου, Ψυχολόγος - Κοινωνικὴ Λειτουργός, μὲ θέμα: «Ἐμεῖς καὶ οἱ ἔφηβοι» (Πῶς μᾶς βλέπουν, πῶς τοὺς βλέπουμε, πῶς ἐπικοινωνοῦμε).

1 Δεκεμβρίου, ὁμιλητὴς ὁ κ. Γεώργιος Κρουσταλάκης, Ἐπίκουρος Καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μὲ θέμα: «Προβλήματα τῆς σημερινῆς νεολαίας» (καὶ παιδαγωγικὴ τους ἀντιμετώπιση).

15 Δεκεμβρίου, ὁμιλητὴς ὁ Αἰδεσιμ. Πρωτοπρ. κ. Παναγιώτης Ρούτσος, Θεολόγος - Φιλολόγος, μὲ θέμα: «Ὁ ἔφηβος καὶ τὰ αἰσθήματα μειονεκτικότητας».

Ἱερά Μητρόπολις Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας

Ἐπ' εὐκαιρία τῆς ἐνάρξεως τοῦ Κατηχητικοῦ ἔτους ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας κ. Τιμόθεος ἐπεσκέφθη τὴν 4ην Ὀκτωβρίου τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίας Εὐφημίας Ν. Χαλκηδόνος καὶ ἀπηύθυνε πατρικὰς νουθεσίας καὶ εὐχὰς εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ τὰς μαθητριάς δλων τῶν τύπων. Εἰς τὸ τέλος προσεφέρθησαν εἰς τὰ Κατηχητόπαιδα Ἱ. Εἰκόνες, διάφορα βιβλία καὶ γλυκίσματα.

Ἡ Ἱ. Μητρόπολις Ν. Ἰωνίας - Φιλαδελφείας ἐξεδήλωσε καὶ πάλιν τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῆς ὑπὲρ τῶν σεισμοπαθῶν τῆς Καλοκαιτίας καὶ ἀπέστειλε διάφορα εἶδη ἱματισμοῦ, κλινοσκεπάσματα καὶ τρόφιμα, συνοδεύει Ἱερέων καὶ Κυριῶν τῶν Ἐνοριῶν Ἁγίας Ἀναστασίας Περισοῦ καὶ Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης Ν. Ἰωνίας, μὲ δύο πούλμαν.

Τὴν 26ην Ὀκτωβρίου, ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου, ὁ Σεβ. κ. Τιμόθεος ἐτέλεσε τὴν ἀρχαίαν Θ. Λειτουργίαν τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Ἁγίου Γεωργίου Ν. Ἰωνίας, τοῦ ὁποῦ το ἔν κλίτος τιμᾶται ἐπ' ὄνοματι τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

Τὴν Κυριακὴν 2 Νοεμβρίου, τὸ ἀπόγευμα, ὁ Σεβ. κ. Τιμόθεος ἐπανήρξισε τὰς ἑσπερινὰς Ὁμιλίας αὐτοῦ πρὸς τὰς Κυρίας τῶν Ἐνοριῶν τῆς Μητροπολιτικῆς περιφερείας, εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Ἁγίου Γεωργίου Ν. Ἰωνίας. Εἰς τὴν ἀρχὴν ὁ Σεβασμιώτατος ἐτέλεσε τὸν καθιερωμένον Ἁγιασμόν ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς νέας Κηρυκτικῆς περιόδου καὶ ἐν συνεχείᾳ ὠμίλησεν εἰς τὴν σὺναξιν τῶν Κυριῶν.

Ἐκ τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Γ' Πανορθόδοξος Προσυνοδικὴ Διάσκεψις

Ἀπὸ 28ης Ὀκτωβρίου μέχρι 8ης Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ. ἐν τῷ Ὀρθοδόξῳ Κέντρῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (Σαμπεζῦ - Γενεύη) συνήλθεν ἡ Γ' Πανορθόδοξος Προσυνοδικὴ Διάσκεψις ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσσοστόμου πρὸς ἐξέτασιν τῶν ζητημάτων τῆς τηρήσεως τῆς νηστείας κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, τῶν σχέσεων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον, τῶν σχέσεων τῆς Ὀρθοδοξίας πρὸς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν καὶ τῆς συμβολῆς τῶν κατὰ τόπους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς ἐπικράτησιν τῶν χριστιανικῶν ἰδεωδῶν τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς ἀγάπης μεταξύ τῶν λαῶν καὶ ἄρσιν τῶν φυλετικῶν διακρίσεων. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος

ἐξεπροσωπήθη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κορίνθου κ. Παντελεήμονος (Προέδρου τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων) καὶ ὑπὸ τῶν Σεβ. Δημητριάδος κ. Χριστοδούλου, Περιστερίου κ. Χρυσσοστόμου καὶ Νικοπόλεως κ. Μελετίου (μελῶν τῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς).

Ἱ. Ἀρχ/πὴ Θουατείρων καὶ Μ. Βρετανίας

Συνήλθον τὴν 10ην Νοεμβρίου 1986 στὰ Γραφεῖα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θουατείρων Μεθόδιου τὰ μέλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Γραφείου τοῦ Κεντρικοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θουατείρων καὶ ἀπεφάσισαν νὰ πραγματοποιήσουν τὴν 24ην Ἰανουαρίου 1987 Ἐκπαιδευτικὸν Συνέδριον.

Ἀπεφάσισαν ὁμοίως ὅπως ἡ ἑορτὴ τῶν Γραμματῶν πραγματοποιηθεῖ τὴν 25ην Ἰανουαρίου 1987 στὸ Ξενοδοχεῖο ROYAL LANCASTER σὲ συνδυασμὸ μὲ Παγκοινωνικὸ Συνέδριον. Τὸ πρόγραμμα τοῦ Συνεδρίου θὰ ἀνακοινωθεῖ ἀργότερον.

Τὸ Συμπόσιον εἰσηγητῆς δέχθηκε νὰ εἶναι ὁ Ἐξοχώτατος Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος κ. Στέφανος Σταθάτος καὶ κύριος ὁμιλητὴς ὁ Ἐξοχώτατος Ὑπατοὺς Ἀρμοστὴς τῆς Κύπρου κ. Τάσος Παναγίδης. Ὁ κ. Παναγίδης θὰ ὁμιλήσει μὲ θέμα: «Τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα στὴν Κύπρον».

Τὴν 13ην Νοεμβρίου 1986 ἔλαβε χώρα στὸν Ἱερό Καθεδρικό Ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας Λονδίνου τὸ ἐτήσιο Ἱερατικὸ Συνέδριον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θουατείρων τὸ ὁποῖο ἔλαβε γνώση τῶν ἀνωτέρω σχεδιαζομένων ἐκδηλώσεων καὶ συνεζήτησε ἄλλα πρακτικὰ θέματα τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας στὴ Μεγάλῃ Βρετανία.

Στὴ θεία Λειτουργία πού τέλεσε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος μίλησε μὲ θέμα: «Ἡ τάξη καὶ ἡ ἀρμονία στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας» καὶ στὶς διαβουλεύσεις ὁ ἴδιος μίλησε «γιά τὸ μέλλον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας στὴ Βρετανία».

Μετὰ ἀπὸ τὶς ἐποικοδομητικὰ συζητήσεις τῶν μελῶν τοῦ Συνεδρίου ἀποφασίσθηκε κατόπιν προτάσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡ ἴδρυση ἐιδικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θουατείρων ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἀποστολικὴ Διακονία μὲ σκοπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ καὶ κατηχητικὴ δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας μέσα στὰ μέλη τοῦ πληρώματος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θουατείρων. Γιά τὸν σκοπὸ τοῦτο ἐξελέγη προσωρινὴ δεκαμελής Ἐπιτροπὴ πού θὰ συντάξει τὸ Καταστατικὸ καὶ θὰ προωθήσει τὶς σκέψεις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ὡς τὶς ἀνέπτυξε στὴν εἰσήγησή του. (14 Νοεμβρίου 1986)

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς)

Ἱ. Μητρόπολις Αὐστρίας καὶ Ἐξαρχία Ἰταλίας

Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Κρατείας κ. Γεννάδιος συνητήθη εἰς Νεάπολιν μετὰ τοῦ Ἐξοχ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἰταλίας κ. Τζούλιου Ἀντρεότι καὶ εἶχε μετ' αὐτοῦ ἰδιαιτέραν συνομιλίαν διὰ θέματα σχετικὰ μὲ τὴν ἀνακαινίσιν τῆς ἱστορικῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας Νεαπόλεως, τῆς ὁποίας τὰς δαπάνας διὰ τὴν ἀναστήλωσιν ἔχει ἀναλάβει τὸ Ἰταλικὸν Κράτος. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συνομιλίας ὁ Ἐπίσκοπος κ. Γεννάδιος ἐξέφρασε πρὸς τὸν κ. Ὑπουργόν τῶν Ἐξωτερικῶν, ἀφ' ἐνός μὲν τὰς εὐχαριστίας του διὰ τὴν συμπαραστάσιν τοῦ εὐγενοῦς Ἰταλικοῦ Κράτους εἰς τὸ σπουδαῖον ἔργον τῆς ἀνακαινίσεως τῆς ὀρθοδόξου ἐν Νεαπόλει Ἐκκλησίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν εὐγνωμοσύνην του διὰ τὴν τιμὴν καὶ τὸν σεβασμὸν πού δεικνύει ὁ Ἰταλικὸς λαὸς πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Ἀντρέοτι διεβεβαίωσε τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπον Κρατείας κ. Γεννάδιον, ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Ἰταλικοῦ Κράτους θὰ εἶναι πάντο-

τε ἀμείωτον καὶ ἀνεφέρθη εἰς τὴν συμβολὴν καὶ προσφορὰν τοῦ ἐπὶ 25ετίαν διακονούντος ἐν Ἱταλίᾳ Ἐπισκόπου κ. Γεννάδιου. Τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπον συνάδευσε ὁ Ἱ. Προϊστάμενος Ἀρχιμ. κ. Βασίλειος Δρόσος. Ἐπίσης ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος κ. Γεννάδιος συνητήθη μετὰ τοῦ Ὑφυπουργοῦ Δημοσίων Ἔργων Δρ Μαρτουσέλι καὶ μετὰ τοῦ Νομάρχου Νεαπόλεως Δρ Νέγρι μετὰ τῶν ὁποίων εἶχε συνεργασίαν ἐπὶ θεμάτων ἀφορούντων τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Σεπτῆ Πατριαρχικῆ Ἐντολῇ τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ.κ. Δημήτριον καὶ τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν θὰ ἐκπροσωπήσῃ ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Κρατείας κ. Γεννάδιος, εἰς τὰς μεγάλας ἐν Τριδέντῳ ἐορταστικὰς ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ 1600ῇ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς μεταβάσεως εἰς τὴν πόλιν τῶν Τριῶν Καππαδόκων Ἁγίων Μαρτύρων, Σισινίου, Μαρτυρίου καὶ Ἀλεξάνδρου.

Σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τῆς «Ἡμέρας Εἰρήνης» εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου, Ἀσσίζη, ὁ Σεβ. Καρδινάλιος Νεαπόλεως κ. URSI ἐκάλει λαὸν καὶ κληρὸν νὰ προσευχηθῶν ὑπὲρ τῆς Εἰρήνης τοῦ Κόσμου. Τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπον Κρατείας κ. Γεννάδιον ἀπουσιάζοντα ἐξεπροσώπησε εἰς τὰς ἐκδηλώσεις ὁ Ἀρχιμ. κ. Βασίλειος Δρόσος.

Ἱερά Μητρόπολις Ν. Ζηλανδίας

Παραθέτομεν κατωτέρω ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς «πρὸς τοὺς ἀγαπητοὺς συνεργοὺς τῆς Ὁρθοδόξου Ἱεραποστολῆς Κορέας» (Σεούλ, 12 Νοεμβρίου 1986), τοῦ ἀρχιμ. κ. Σωτηρίου Τράμπα, «μὲ τὰ τελευταῖα νέα» τοῦ ἱεραποστολικοῦ κλιμακίου:

«... Ἀπὸ 16 Σεπτεμβρίου μέχρι 18 Ὀκτωβρίου εἶχαμε τὴν εὐλογία νὰ εἶναι κοντὰ μας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ν. Ζηλανδίας κ. Διονύσιος, ὁ Ὅποιος ὅπως γνωρίζετε, εἶναι ἡγετὸς τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μας καὶ στὴν Κορέα. Ὅλοι θαυμάσαμε τὴν ἀντοχὴ Του κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἐπιπόνου, πράγματι, προγράμματός Του. Μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ σὰς ἐνημερώων γὰρ τὶς βασικώτερες ἀπὸ τὶς ἐδῶ δραστηριότητες τοῦ Ποιμενάρχου μας:

» Ἀρχιερατικὸς θ. Λειτουργίης ἐτέλεσε ὁ Σεβασμιώτατος κ. Διονύσιος καὶ στὸς τρεῖς Ἱ. Ναοὺς μας, στὶς πόλεις Σεούλ, Πουσάν καὶ Ἰντσόν.

» Ὁ ἴδιος ἐβάπτισε 17 νέους ἀδελφούς μας σὲ ὁμαδικὰς Βαπτίσεις, πού ἔγιναν καὶ στὶς τρεῖς πόλεις.

» Ἐχειροθέτησε Πνευματικὸν καὶ ἀπένευμε τὸ Ὁφίκιον τοῦ Οἰκονόμου στὸν π. Δανιὴλ Νά.

» Ἐτέλεσε Μνημόσυνα ὑπὲρ τῶν πρώτων Ὁρθόδοξων Ἱεραποστόλων τῆς Κορέας, ὑπὲρ ὄλων τῶν κεκοιμημένων Κορεατῶν πιστῶν καὶ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων Εὐεργετῶν καὶ Δωρητῶν τῆς Ἱεραποστολῆς μας, τοὺς ὁποίους ἐμνημόνευσε κατ' ὄνομα.

» Ἀπένευμε τὸ Ὁφίκιον τοῦ Ἀρχοντος Διερχομένου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἐκ μέρους τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου μας στὸν ἀκούραστον καὶ πολῦτιμον Συνεργάτην τῆς Ἱεραποστολῆς μας κ. Σάββα Λη, ὁ ὁποῖος ὀμιλεῖ ἐκτὸς τῆς ἐλληνικῆς καὶ τὴν ἀγγλικὴν καὶ Ἰαπωνικὴν.

» Ἐχειροθέτησε Ἀναγνώστες 5 ἀπὸ τοὺς Ἱεροσπουδαστὰς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου μας, γιὰ τὴν ἐνεργότερη συμμετοχὴ τους κατὰ τὶς Ἱ. Ἀκολουθίας καὶ θ. Λειτουργίας καὶ 11 Μαθητὰς, γιὰ νὰ προσφέρουν τὶς ὑπηρεσίες τους στὸ Ἅγιο Βῆμα τῶν τριῶν Ναῶν μας.

» Ἀλλὰ οἱ κεντρικοὶ σταθμοὶ στὴν πορεία τῆς ἐδῶ Ἐκκλησίας μας κατὰ τὴν παραμονὴ τοῦ Σεβασμιωτάτου κοντὰ μας εἶναι οἱ ἑξῆς:

1. Τὰ Ἐγκαίνια τοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου στὸ Πουσάν, πού ἔγιναν τὴν Κυριακὴν 5 Ὀκτωβρίου. Ἡ χαρὰ κὶ ἡ συγκίνησι ὄλων μας δὲν περιγράφεται. Πῶς ἦταν ὁ Ναὸς ὅταν ἀγοράστηκε καὶ πῶς ἔγινε, χάρι στὴ δική σας συμβολή! Μὲ γρα-

νιτένια Ἁγία Τράπεζα, Βαπτιστήριον, Κωδωνοστάσιον, μὲ βυζαντινὲς τοιχογραφίες καὶ εἰκόνες, μὲ θελούδινο ἱερὸ Κάλυμμα Ἁγ. Τραπεζῆς, κεντημένο ἀπὸ εὐλαβεῖς Μοναχὲς στὴν Ἑλλάδα. Σὰς ἐμνημόνευσε ὄλους ὁ Σεβασμιώτατος τὶς ἱερὰς ἐκεῖνες στιγμὰς. Σὰς ἀπευθύνω κὶ ἐγὼ τὶς ἐκ θαθέων εὐχαριστίας μας, γιὰ τὴν ἀποφασιστικὴν συμβολή σας, στὸ ἔργο αὐτό. Θὰ μνημονεύεται τὸ ὄνομα τοῦ καθενὸς σας σὲ κάθε Λειτουργίᾳ, πού θὰ τελεῖται στὸν δεῦτερον Κορεατικὸν Ναὸν μας.

2. Ἡ κατάθεσι θεμελίου λίθου τετάρτου Ναοῦ στὴν πόλι Ταγκου, πού ἔγινε ἀπὸ τὸν Ποιμενάρχην μας, στὸ οἰκόπεδον, πού μὲ δικές σας δωρεὰς ἀγοράσαμε τὸν περασμένο Μάϊον.

3. Ἡ κατάθεσι, ἐπίσης, θεμελίου λίθου Ἀνδρώας Ἱ. Μονῆς τῆς Μεταμορφώσεως, μὲ Παρεκκλήσιον τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, στὴν πευκόφυτην περιοχὴν τοῦ Τσόνγκ - Πυόνγκ.

Γιὰ τὰ δύο αὐτὰ ἔργα ζητᾶμε τὴ βοήθειαν τῶν προσευχῶν σας».

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ πάπας Ἰωάννης Παῦλος ὁ Β' ἀπὸ 18ης Νοεμβρίου μέχρι 1ης Δεκεμβρίου ἐ.ε. ἐπισκέφθη τὸν Μπαγκλαντές, τὴν Σιγγαπούρην, τὰς νήσους Φίτζι, τὴν Ν. Ζηλανδίαν, τὴν Αὐστραλίαν καὶ τὰς Σευχέλλας.

— Ἀπὸ 22ας μέχρι 24ης Ὀκτωβρίου ἐ.ε. συνήλθεν ἐν Ν. Δελχί τὸ Παγκόσμιον Συνέδριον τῆς Διεθνούς Ἐνώσεως Ῥωμαιοκαθολικοῦ Τύπου μὲ θέμα: «Ἐπικοινωνία - Πολιτισμὸς - Θρησκεία».

— Εἰς ἡλικίαν 53 ἐτῶν ἀπεβίωσεν ὁ καρδινάλιος Μιχαὴλ Πελλεγκρίνο, ἄλλοτε Ἀρχιεπίσκοπος Τορίνου.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἐν τῇ ἀπαντήσῃ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸ κείμενον τῆς LIMA «Βάπτισμα - Εὐχαριστία - Λειτουργίον» (Ἱερωσύνη), ἐκτὸς τῶν θετικῶν, ἐπισημαίνονται τὰ ἐξῆς ἀρνητικὰ στοιχεῖα:

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον δὲν θὰ ἐδέχεται ποσῶς νὰ συμμερισθῇ τὰς προϋποθέσεις καὶ τὰς συνεπείας τοῦ κειμένου τῆς LIMA προκειμένου διὰ μίαν ἐνδεχομένην κατεύθυνσιν τῶν πραγμάτων πρὸς εὐχαριστιακὴν κοινωνίαν (INTERCOMMUNION) ἢ καὶ εὐχαριστιακὴν φιλοξενίαν (EUCHARISTIC HOSPITALITY), πρὶν ἢ πληρωθῶν ὄλοι οἱ ἀπαιτούμενοι διὰ τὴν κοινωνίαν ταύτην ὅροι.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν καθιερωθέντα ὄρον «ἀποδοχῆς» (RECEPTION), σημειοῦται ὅτι οὗτος διαφέρει ἀπὸ τὴν κλασσικὴν Ὁρθόδοξον ἐρμηνείαν τῆς ὑπὸ τοῦ συνόλου τῆς συνειδήσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀποδοχῆς τῶν διατάξεων καὶ ἀποφάσεων τῶν Ἁγίων Συνόδων. Ἐξ ἄλλου, ἡ «ἀποδοχῆς» τοῦ κειμένου ΒΕΜ δὲν συνεπάγεται κατ' ἀνάγκην καὶ ἀναγνώρισιν, ἐκκλησιολογικὴν ἢ πρακτικὴν, τῶν περὶ ὧν πρόκειται τριῶν μυστηρίων τῶν Ἐκκλησιῶν, μὲ τὰς ὁποίας ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εὐρίσκεται μὲν ἐν διαλόγῳ, οὐχὶ ὁμοῦ εἰσέτι καὶ ἐν ἐκκλησιαστικῇ κοινωνίᾳ.

Ὡς πρὸς τὸν ὄρον «συγκλίνουσα τάσεις» (CONVERGENCES), ὁ ὁποῖος χαρακτηρίζει τὸ κείμενον τῆς LIMA ἡδὴ ἀπὸ τοῦ ὑποτίτλου αὐτοῦ, ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία θὰ ἐπεθύμει τὴν διασάφισιν τοῦ ὄρου τούτου. Τί ἀκριβῶς σημαίνει οὗτος; Ποῖα ἰδέα ἐμπεριέχονται εἰς τὴν χρῆσιν αὐτοῦ; Ἡ λέξις αὕτη θέλει μήπως νὰ ὑποδηλώσῃ τὰ πρῶτα σήματα πρὸς μίαν γενικωτέραν «συμφωνίαν»; Ἡ μήπως δὲν ἀντιπροσωπεύει αὕτη παρὰ μίαν προσέγγισιν, κατὰ τὸ δυνατόν μεγαλυτέραν, πρὸς ἓνα κοινὸν σκοπὸν, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ πλήρως; Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ἢ χρῆσις τοῦ ὄρου δὲν εἶναι ἡ ἐνδεδιγμένη

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ

REVUE D' HISTOIRE ECCLESIASTIQUE (Τριμηνιαία περιοδική έκδοση του Καθολικού Πανεπιστημίου ΛΟΥΒΑΙΝ), τόμος LXXX No 1 (JANV. - AVRIL 1985), σελ. 368 + 174.

Με τέσσερα κύρια άρθρα των Β. MILLET, A. HAQUIN, CH. MAZOUER και J. ANDRES - CALLEGO, Βιβλιοκρισίες, Χρονικά και πλούσια Βιβλιογραφία, κυκλοφόρησε το πρώτο τεύχος του όγδοηκοστού τόμου του γνωστού αυτού επιστημονικού περιοδικού. Η τυπογραφική επίμελεια και καλαισθησία είναι δεδομένα και δέν χρειάζονται επισημάνση.

* * *

ΜΥΤΙΛΕΝΑ SACRA, Ίακώβου Γ. Κλεομβρότου, μητροπολίτου Μυτιλήνης, τόμος τέταρτος (Ναοί - Κειμήλια [Ν - Ω], Ίστορία - Τέχνη), Θεσσαλονίκη 1981, σελ. 646.

Ο τέταρτος αυτός τόμος, αφιερωμένος «σ' όλους αυτούς που έκτισαν τους Ιερούς ναούς, στους αγίους Άρχιερείς που τους καθηγίασαν, και στους ευσεβέστατους έφημερίους που έλειτούργησαν» κατακλείει το όλο τετράτομο έργο του σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ίακώβου. Στον Πρόλογο ο συγγραφεύς συνοψίζει ως εξής το έργο του: «Πόθος μου παλαιός ήτο να διασώσω την Ιστορίαν των ήδη υπάρχοντων Ναών της καθ' ημάς Μητροπόλεως διά να καταστή γνωστών πότε ούτοι έκτίσθησαν ή ανέκαινίσθησαν, ποίαι αί διαστάσεις και ο ρυθμός ενός έκάστου, εάν προϋπήρχεν εις την θέσιν αυτών παλαιός ναός, ποίοι έρωτοστάτησαν διά την ανέγερσιν αυτών, όποια έργα τέχνης σώζονται σήμερα εις εικόνες, εις τοιχογραφίας, εις σκευή, εις άμφια και γενικώς εις έργα χειροτεχνίας ή μικρογραφίας, εάν υπάρχουν χειρόγραφα εις κώδικας και άρχεία ή παλαιά έντυπα ή εκκλησιαστικά θιβλία με τυχόν ένθυμήςεις επ' αυτών, εάν σώζονται έπιγραφαί ή αρχιτεκτονικά μέλη παλαιών ναών έντοιχισμένα εις τους νέους, εάν σώζονται γλυ-

πτικά διακοσμήσεις εις τά τόξα των κιονοστοιχιών ή εις άλλα μέρη του ναού και ό,τι άξιον λόγου και χρήσιμον διά την εκκλησιαστικήν τέχνην και την ιστορίαν του τόπου». Ο τέταρτος τόμος περιλαμβάνει τά των Ιερών ναών της πόλεως Μυτιλήνης, των ένοριών Ν - Ω. Σε παράρτημα, στο τέλος, υπάρχουν Πίνακες (σελ. 567 - 608), Πίναξ εικόνων (σελ. 609 - 615), Κατάλογος Πινάκων (σελ. 616), Εύρετήριο ναών, μονών, παρεκκλησιών και έξωκκλησιών της ί. Μητροπόλεως Μυτιλήνης (σελ. 617 - 643). Η χρησιμότητα του έργου είναι άναμφισβήτητη. Μέσα σε δύο χιλιάδες σελίδες και πολλές εικόνες ξετυλίγεται πράγματι ή ΜΥΤΙΛΕΝΑ SACRA.

* * *

Επισκόπου Διονυσίου Κυράτσο, μητροπολίτου Δράμας, «Κυριακάτικα Ευαγγελικά άρθρα στις έφημερίδες», Δράμα 1985, σελ. 518 (+ 10).

Σ' ένα καλοτυπωμένο και καλαίσθητο τόμο περιέχονται τά κείμενα των άρθρων που επί όκτώ χρόνια (1974 - 1981) δημοσιεύονταν στις ημερήσιες έφημερίδες «Θάρρος», «Πρωινός Τύπος» και «Δραμινή» της Δράμας. Ο συγγραφεύς σημειώνει: «Δέν άποτελεί το κείμενο αυτό κήρυγμα, με τη συνθισμένη έννοια του όρου· ούτε πλήρη άνάλυση της άγιογραφικής περικοπής. Με άφορμή κάποιο χωρίο, ένα θαύμα, μία παραβολή, αναπτύσσεται έν συντομία ο λόγος· πάντοτε χριστοκεντρικός, εκκλησιολογικός, πατερικός, νηπτικός· λόγος μετανοίας και έπιστροφής· λόγος έλπίδος, σταυρωσμο και άναστάσιμος. Για να είναι κατανητές από τους άναγνώστες των ημερησιών έφημερίδων και οί θαυότερες έννοιες προσφέρονται με τρόπο άπλό... και με την προσδοκία ότι οί άναγνώστες τους θα οικοδομηθούν πνευματικά, όπως έγινε και όταν πρωτοείδαν το φώς της δημοσιότητας στο δραμινό ημερήσιο τύπο» (σς. 7-8).

* * *

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ (= Έκκλησιαστική

διά να χαρακτηρίση έν κείμενον, πριν ή τοϋτο μελετηθή και αναλυθή δεόντως υπό των Έκκλησιών.

Έν τη Όρθοδοξία, ή υπ' αυτής διδασκομένη, άποκεκαλυμμένη αλήθεια είναι μία διαρκής κοινωνία, έν αρμονιζομένη διά της δυνάμεως του Άγίου Πνεύματος. Παρ' ήμίν τά πάντα, Παράδοσις, Δόγμα, Κανόνες, άκόμη και αυτή ή Ιστορία, διαδέχονται άλληλα και άποτελοϋν έν ένιαίον όλον.

Δέον να θεωρηθή ως άδυναμία του κειμένου ή άπουσία σταθεράς εκκλησιολογικής θάσεως, ή όποια ως κλείς θα συνηρμολόγει και θα ένηρμόνιζε τά επί μέρους στοιχεία.

Η άνάγκη κοινής εκκλησιολογίας άποτελεί διά την ήμετέραν Έκκλησίαν την άρχήν πάσης συζητήσεως ή κριτικής περι το κείμενον της LIMA και οϋχι το τέλος αυτής. Άπαιτείται σαφής ιδέα της εκκλησιολογίας, επί της όποίας βασίζεται το ΒΕΜ, διά να εγκύψη τοϋτο εις τά τρία μυστήρια του Βαπτίσματος, της Εϋχαριστίας και της Ίερωσύνης.

Διά την Όρθόδοξον Έκκλησίαν ή πίστις είναι όδός, χαραχθείσα διά της διδασκαλίας και των εκκλησιαστικών παραδόσεων και άγουσα προς την σωτηρίαν και την θέωσιν. Οϋτω, δεν είναι δυνατόν να επιδιώξη τις «συμφωνίαν» (CONSENSUS) όσον άφορά εις το Βάπτισμα, την Εϋχαριστίαν και την Ίερωσύνην, πριν ή ύπάρξη συμφωνία ως προς την όδον προς την σωτηρίαν και την θέωσιν, τουθ' όπερ προϋποθέτει συμφωνίαν επί της εκκλησιολογίας.

Η Έκκλησία είναι καθ' άρχήν και πάντοτε το σώμα του Χριστού. Ο λαός του Θεού άποτελεί την ζωσαν έκφρασιν αυτού. Ός τοιαύτη ή Έκκλησία είναι μέγεθος υπερβαίνον τον χώρο και τον χρόνο.

Τά μυστήρια τελοϋνται κανονικώς και έγκύρως έν τη οϋτω μόνον νοουμένη Έκκλησία, ήτις, κατά την Όρθόδοξον παράδοσιν, «έν τοίς μυστηρίοις σημειοϋται» (Νικολάου Καβάσιλα, Έρμηνεία της Θ. Λειτουργίας, ΡΓ 150, 4520). Όθεν, το Οικουμενικόν Πατριαρχείον δεν δύναται να παραβλέψη ότι τά τρία θέματα του κειμένου της LIMA άποτελοϋν ιερά μυστήρια διά την Όρθόδοξον Έκκλησίαν και πάσα άλλη προσοπτική ή διάστασις, διδομένη εις ταϋτα όπονθενόποτε, και φυσικά και εκ του κειμένου ΒΕΜ, είναι άπαράδεκτος.

Διά την βασικήν ταϋτην εκκλησιολογικήν έλλειψιν αυτού το κείμενον ΒΕΜ, διά την Έκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως, δεν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθή υπό του πληρώματος αυτής ως όργανον κατηχήσεως ή λατρείας.

—Ο Πάπας Ίωάννης - Παϋλος ο Β' προσεκάλεσε τάς Χριστιανικάς Έκκλησίας και εκπροσώπους των κυριωτέρων Όρθοδοξών του κόσμου να συγκεντρωθούν την 27ην Οκτωβρίου εις το ASSISI της Ίταλίας διά μίαν οικουμενικήν ήμέραν προσευχής ύπερ της ειρήνης. Ός εκπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριαρχείου παρέστη ο Σεβ. Άρχιεπίσκοπος Θυατείρων και Μ. Βρετανίας κ. Μεθόδιος.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

Ίερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις: α) τῶν ἄρθρων 38, παράγρ. 2, καὶ 67 τοῦ Ν. 590)1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398) 1973, γ) τοῦ Ν. 673)1977 ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 2799) 16.12.1982 Ἀπόφασιν Ἡμῶν «Περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς Ἑνοριακοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν», καὶ προκειμένου, ἵνα προσῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἀγίας Ζώνης - Πατησίων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ἐκτικὰ 4)30.1.78 Πρᾶξις ἡμῶν καὶ δ) τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2)1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰς ἀιτήσεις αὐτῶν μετὰ τῶν νομίμων δικαιολογητικῶν διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 18ῃ Νοεμβρίου 1986

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ίερά Μητρόπολις Ζακύνθου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει: α) τὸ Ν.Δ. 1398)73 «Περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων παρὰ τῆ Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ ταῖς Ἱεραῖς Μητροπόλεσι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», β) τὸν Νόμον 673) 77 «Περὶ ἀνακατανομῆς καὶ ρυθμίσεως ὀργανικῶν τιῶν θέσεων Διακόνων», γ) τὴν ὑπ' ἀριθμ. 4)30.1.78 Πρᾶξις ἡμῶν καὶ δ) τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2)1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσιν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν Διακόνου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Πεφανερωμένης πόλεως Ζακύνθου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰς ἀιτήσεις αὐτῶν μετὰ τῶν νομίμων δικαιολογητικῶν διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ζακύνθῳ τῆ 13ῃ Νοεμβρίου 1986

† Ὁ Ζακύνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων

καὶ Θεολογικῆ Ἐπετηρὶς τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας), τόμος ΣΤ', Λονδίνον 1985, σελ. 986.

Ἐπιθλητικὸς, μὲ καλὴ τυπογραφικὴ ἐπιμέλεια καὶ πολὺ χρήσιμος κυκλοφόρησε ὁ τόμος αὐτὸς «προνοία τοῦ ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας Μεθοδίου». Τὰ δύο τρίτα τοῦ τόμου καταλαμβάνει μιὰ σπουδαία ἐργασία (σελ. 5 - 610): PROTO-PRESBYTER GEORGE D. DRAGAS, ATHANASIOS CONTRA APOLLINAREM (Ἀθανάσιος κατὰ Ἀπολλιναρίου). Στὶς ἐπόμενες σελίδες 611 - 922, περιέχονται ἄλλες δεκαπέντε μελέτες καὶ ἄρθρα, ὅλα ἀξιολογώτατα καὶ ἐνδιαφέροντα, τῶν: Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων Μεθοδίου, Κ. Τσιρπανλῆ, Α. Τηλλυρίδη, ΜΕΙΝΑΡΔΟΣ Ο., Β. Ἀναγνωστοπούλου, Ν. Τσουλκανάκη, Φρανσὶν Ἄλ. Ἐτος, Δ. Κωτσάκη, Γ. Λιμούρη, Μητροπολίτου Σουηδίας Παύλου, Μητροπολίτου Μύρων Χρυσόστομου, Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως Μαξίμου, καὶ BISHOP ARISTARCHOS. Οἱ Βιβλιοκρισίαι (σελ. 923-958), τὸ Βιβλιογραφικὸν Δελτίον (σελ. 959-964) καὶ τὸ Γενικὸν Εὐρετήριο (ὑπὸ Χ. Γιαννοῦλα, σελ. 965-983) συμπληρῶνουν τὸν τόμο.

ΓΡ. Θ. ΣΤΑΘΗΣ

33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Κοινοτήτος Βανάτου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Ζακύνθῳ τῆ 13ῃ Νοεμβρίου 1986

† Ὁ Ζακύνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ίερά Μητρόπολις Κίτρους

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημεριῶν τῶν Ἱερῶν Ναῶν α) Ἀγίου Ἀνδρέου Αἰγινίου καὶ β) Ἀγίου Νικολάου Φωτεινῶν,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Κατερίνῃ τῆ 18ῃ Νοεμβρίου 1986

† Ὁ Κίτρους καὶ Κατερίνης ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημεριῶν τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἀγίου Νικολάου - Ἀγίου Νικολάου Μονεμβασίας καὶ 2) Προφήτου Ἡλιοῦ Κονιδίτης, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Σπάρτῃ τῆ 20ῃ Νοεμβρίου 1986

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει 1) Τὰς διατάξεις τοῦ Ν.Δ. 1398) 73 «περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων...», 2) τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν. 673)77 «περὶ ἀνακατανομῆς καὶ ρυθμίσεως ὀργανικῶν τιῶν θέσεων Διακόνων», 3) τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2)1969 Κανονισμοῦ «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» καὶ προκειμένου νὰ προσῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου Διακόνου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τοῦ ἐνοριακοῦ ἱ. ναοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου Βόλου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Βόλῳ τῆ 25ῃ Νοεμβρίου 1986

† Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΕΓ' (1986) ΤΗΣ "ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,"

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Σεραφείμ, Ἐπι τῷ νέῳ ἔτει, σ. 6. — Τοῦ ἀύτοῦ, Ἐπι τῷ Πάσχα, σ. 305.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Σεραφείμ, Ποιμαντορικῆ ἐγκύκλιος Χριστουγέννων, σ. 3. — Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, Πατριαρχικῆ Ἀπόδειξις ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις, σ. 5. — Ἐπισκόπου Σκοπέλου Εὐγενίου, Ἐπι τῇ εἰσόδῳ τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς (1830), (πρ. Κ. Ν. Καλλιάνου), σ. 252. — Τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Ἐγκύκλιος 2426/1.4.86 κατὰ τῆς νομιμοποιήσεως τῶν ἐκτρώσεων, σ. 276. — Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν Σεραφείμ, Πασχάλιος ποιμαντορικῆ ἐγκύκλιος, σ. 306. — Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, Πατριαρχικῆ

* Τὰ περιεχόμενα κατήρτισεν ὁ Εὐάγγελος Π. Λέκκος.

Ἀπόδειξις ἐπὶ τῷ Πάσχα, σ. 307. — Τῆς Ἱ. Συνόδου, Ἐγκύκλιος 2433, περὶ συναριθμήσεως τοῖς Ἀγίοις τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παναγῆ (Μπασιᾶ), σ. 404. — Ἱ. Συνόδου, Ἐγκύκλιος 2438, διὰ τοὺς σεισμοπαθεῖς τῆς Μεσσηνίας, σ. 543.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ ΕΚΛΟΓΙΜΩΝ

Εἰς τὰς σελ. 165, 198, 489.

ΕΚΛΟΓΑΙ — ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑΙ — ΕΝΘΡΟΝΙΣΕΙΣ ΝΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ

Τῶν Μητροπολιτῶν Ἀργολίδος Ἰακώβου καὶ Κίτρους Ἀγαθάνικου, σ. 26, 91. — Τοῦ Μητροπ. Καστορίας Γρηγορίου, σ. 128. — Τοῦ Χριστοπόλεως Μιχαήλ, σ. 222. — Ε.Δ.Θ., Τοῦ Μητροπολίτου Περγάμου Ἰωάννου, σ. 512. — Τοῦ Μητροπολίτου Φωκίδος Ἀθηνάγορα, σ. 552,

33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀετολόφου Ἀγιάς, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Βόλῳ τῇ 25ῃ Νοεμβρίου 1986

† Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Πειραιῶς

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει: α) Τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2, τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1398)73 Ν. Δ)τος «Περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων παρὰ τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν καὶ ταῖς Ἱεραῖς Μητροπόλεσι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», β) Τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 27)8.1.81 Π. Δ)τος «Περὶ ἀυξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πειραιῶς καὶ ἀντιστοίχου μειώσεως τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος, καὶ γ) τὰς ἀπὸ 1)9.2.78 καὶ 2)9.2.81 ἀποφάσεις ἡμῶν περὶ κατανομῆς (13) δεκατριῶν ὀργανικῶν διακονικῶν θέσεων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πειραιῶς,

ἀποφασίζομεν

α) καταργοῦμεν τὴν διὰ τῆς ἀπὸ 9.2.78 ἀποφάσεως ἡμῶν συσταθεῖσαν ὀργανικὴν θέσιν Διακόνου παρὰ τῷ Ἱερῷ Ἑνοριακῷ Ναῷ Προφήτου Ἠλία - Καστέλλας, καὶ μεταφέρομεν ταύτην εἰς τὸν Ἱερὸν Ἑνοριακὸν Ναὸν Ἀγίων Ἀναργύρων - Καραθᾶ, τῆς καθ' Ἡ-

μᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως. β) Ἐπαλλήλωσ, ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2)69 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Νόμων προβλεπόμενα τυπικὰ καὶ οὐσιαστικὰ προσόντα, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ δικαιολογητικὰ, πρὸς πληρωσιν τῆς ὀργανικῆς Διακονικῆς θέσεως τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀγίων Ἀναργύρων - Καραθᾶ.

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 27ῃ Νοεμβρίου 1986

† Ὁ Πειραιῶς ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Τὸ Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν Δικαστήριον, συνελθὼν εἰς συνεδρίαν τὴν 9ην Δεκεμβρίου 1986, ἵνα κρίνη καὶ δικάσῃ τὸν Ἱεροδιάκονον Στέφανον Τσιάνον, Κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων, κατηγορούμενον ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι ἐπέβαλεν αὐτῷ τὴν ποινὴν τῆς ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΩΣ ἐκ τοῦ ὕψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης ὑπουργήματος, ἐπαναφέρον αὐτὸν εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν.

Ὁ Πρόεδρος

τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Χαλκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Σεραφείμ Μεντζελόπουλος

571. — Μητροπολίτης Ν. Σμύρνης ὁ ἀπὸ Διδυμοτείχου κ. Ἀγαθάγγελος, σ. 600.

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Γεωργίου Ν. Λιλαίου, Οἱ κανονικὲς, συνταγματικὲς καὶ νομικὲς θέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τῆς δικαστικῆς ἀναγνώρισης τῶν σωματείων τῶν μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά, σ. 149. — Ἐννοια μοναχοῦ Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας... ἀναλλοίωτο μοναχικῆς ιδιότητος, σ. 380. — Κων. Βαβούσκου, Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ὑπ' ἀρ. 87/1986 ἀποφάσεως τοῦ Πολυμελοῦς Πρωτοδικείου Ἡρακλείου, σ. 633.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἀθήναι, Πόλις συνεχοῦς θεολογικῆς καὶ πολιτιστικῆς συμβολῆς, σ. 7, 65, 113. — Διαπιστώσεις καὶ προτάσεις διὰ τὰ ραδιοφωνικὰ καὶ τηλεοπτικὰ προγράμματα, σ. 177. — Μνημόνιο Ὁρθοδοξίας, σ. 209, 241, 273, 309. — Ὁ Β' Διακομματικὸς Διάλογος ἐπὶ τοῦ θέματος «Τί ἐστὶν ἄνθρωπος», σ. 337, 369, 401, 449. — Κρίσιμα προβλήματα τῶν νέων, σ. 481, 529, 561, 593, 625, 658.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Πρῶται σχέσεις Ὁρθοδόξων καὶ Καλβινιστῶν κατὰ τὸν 15' αἰῶνα, σ. 9. — Μητροπ. Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀντωνίου, Σύντομος ἱστορικὴ ἀνασκόπηση τοῦ θεσμοῦ τῆς κοινοκτημοσύνης καὶ χριστιανικῆς θεώρησης τοῦ πλοῦτου, σ. 14, 74, 126. — Μητροπ. Γρεβενῶν Σεργίου, Ἡ Ἐκκλησία τῶν Γρεβενῶν (τοπωνυμία - ἴδρυσις - διατελέσαντες Ἀρχιερεῖς, σ. 21. — Τὸ Γ' Διεθνὲς συμπόσιο τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τὸ προσκύνημα στὸν τάφο τοῦ Ἁγίου (1985), σ. 38. — Ἀρχιμ. Νικ. Πρωτοπαπᾶ, Συνοπτικὴ ἱστορία τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκτροφείου τῆς Ἀπ. Διακονίας, σ. 42, 97, 163, 193, 246, 249, 284, 328, 359. — Ἰω. Γ. Παπαγιαννοπούλου, Ἀρχιμανδρίτης ἱατρός στὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς, σ. 94. — Πρωτ. Γεωργ. Μεταλληνοῦ, Εὐαγ. Π. Λέκκου, «Ὁρθοδοξία καὶ ἑλληνικὴ αὐτοσυνειδησία», σ. 135. — Ε.Δ.Θ., Τὸ ΙΒ' θεολογικὸ συνέδριο τῆς Π.Ε.Ε.Θ., σ. 225, 262. — Πρωτοπρ. Παν. Χ. Σιμιγιάτου, Ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἰγνάτιος εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν Ἁγ. Στεφάνου Παρισίων, σ. 267. — Μητροπ. Κορίνθου Παντελεήμονος, Ὁσιομάρτυρες καὶ ἀσκηταὶ καὶ ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1821, σ. 313. — Μητροπ. Μεσσηνίας Χρυσοστόμου, Τὸ Χρονικὸν τοῦ Ἑσπερινοῦ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βράχου τοῦ Ἀρείου Πάγου (1921-1986), σ. 340, 371, 412. — Μητροπ. Καμπανίας Κοσμά, Ὁ τίτλος «πάπας» κατὰ τὸν

Ἰμπν-Χαλντοῦ (ἱστορικὸν τοῦ Μεσαίωνα), σ. 350. — Πρωτοπρ. Παν. Χ. Σιμιγιάτου, Ἡ Ζ' Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις τῆς Ἱ. Μητρ. Γαλλίας, σ. 361. — Ι. Μ. Χατζηφώτη, Ἡ ἀδελφοποίησις τῶν πόλεων Βηθλεὲμ καὶ Ἀθήνας, σ. 375, 427. — Μητροπ. Γρεβενῶν Σεργίου, Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ὁσίου Νικάνορος καὶ τὸ Κειμηλοφυλάκειον αὐτῆς, σ. 424, 463, 493, 535, 564, 596, 627, 664. — Ἡ χειροθεσία τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Π. Χάρη εἰς Ἀρχοντα Διδάσκαλον τοῦ Γένους, σ. 544. — Ἐπίσκεψις Ρώσων κληρικῶν στὴ Ζάκυνθο, σ. 545. — Ἰω. Φ. Ἀθανασοπούλου, Ὁ Νικόλαος Μαλαξὸς καὶ ἡ παρουσία του εἰς τὴν ὑμνολογίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, σ. 549, 583. — Μητροπ. Σηλυβρίας Αἰμιλιανοῦ, Φυσιογνωμία τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, σ. 601, 630, 668. — Ἰω. Ν. Καρμίρη, Τὸ ἐν Σαμπεζῦ — Γενεύης Ὁρθόδοξον Κέντρον, σ. 659.

ΔΟΓΜΑΤΙΚΑ

Πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Δράγα, Ἡ ἐνανθρώπιση τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν Ἅγιον Ἀθανάσιον Ἀλεξανδρείας, σ. 31. — Ἰω. Ν. Καρμίρη, Ἡ εἰς Ἄδου κάθοδος τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ θ. Λατρείᾳ τῆς ἑλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας, σ. 405, 453. — Πρωτ. Γεωργ. Δ. Δράγα, Ἡ ἐνότητα καὶ ἀνανέωση τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου, σ. 676.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ

Ἀρχιμ. Παντ. Καθρεπτίδη, Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, σ. 40, 161. — Ἐπιτροπῆς καὶ Ἰω. Παναγοπούλου, Ἡ νέα μετάφρασις τῆς Κ. Διαθήκης στὴ νεοελληνικὴ γλῶσσα, σ. 116, 181. — Ἰω. Δ. Δρούλια, Ἑτυμολογία καὶ ἐννοιολογία τῶν λέξεων πάπας καὶ παπάς, σ. 159, 195, 228, 257. — Παναγ. Πάλλη, Ἡ στάσις τοῦ Μ. Βασιλείου ἐναντι τοῦ θανάτου, σ. 219, 254.

ΛΟΓΟΙ — ΟΜΙΛΙΑΙ — ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Μητροπ. Δημητριάδος Χριστοδούλου, Ἡ ἰσότης τῶν δύο φύλων ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου, σ. 18. — Πρεσβ. Νικ. Σκιαδαρέση, Οἱ νέοι καὶ ἡ εὐθύνη μας, σ. 45, 100, 166. — Μητροπ. Μεσσηνίας Χρυσοστόμου, Λόγος εἰς τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς προτομῆς τοῦ ἀρχιμ. Χρυσ. Παπασαραντοπούλου, ἱεραποστόλου ἐν Ἀφρικῇ, σ. 67. — Ἀρχιμ. Δημ. Μπεκιάρη, Ἡ προσωπικότητα τῆς Ἁγίας Φιλοθέης, σ. 213. — Μητροπ. Νικοπόλεως Μελετίου, Ἡ Ἐκκλησία ὡς παρέλαβεν οὕτω κηρύσσουσα, σ. 243. — Ἀρχιμ. Δανιὴλ Πουρτσουκλή, Ἐπισκόπηση τοῦ νεανικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ προοπτικὲς του στὸ κατώφλι τοῦ 21ου αἰῶνα, σ. 245, 281, 326, 357, 388. — Ἀθην. Βουρλή, Ἐκκλησιαστικὴ Ὁρθόδοξος Ὑμνολογία καὶ Μουσικὴ, σ. 290, 330. — Ἀρχιμ. Ἀθ. Σφουγγατάκη, Ἡ παγκόσμιος ἀκτινοβολία καὶ σημασία τοῦ Παν. Τά-

φου καὶ τῶν λοιπῶν προσκυνημάτων, σ. 321, 352. — Μητροπ. Σταυρουπόλεως Μαξίμου, Ὁρθόδοξος μοναχισμὸς καὶ ἡ ἀποστολὴ τοῦ ἁγίου Ὁρους εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον, σ. 423, 498, 532. — Ἀρχιμ. Ἰγν. Λάππα, Ὁ Ἀπ. Παῦλος καὶ ἡ πνευματικὴ συγγένεια, σ. 470. — Μητροπ. Φωκίδος Ἀθηναγόρα, Ἡ εὐθανασία σήμερα καὶ ἡ θέση τῆς Ἐκκλησίας, σ. 603. — Μητροπ. Μύρων Χρυσοστόμου, Γ' Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις, σ. 661. — Μητρ. Φωκίδος Ἀθηναγόρα, Σύγχρονα προβλήματα ἱατρικῆς ἠθικῆς, σ. 671.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Μητροπ. Δράμας Διονυσίου, Ἡ «μεταμόρφωση» τοῦ Χρόνου, σ. 12. — Ἀθήνα, πόλη συνεχοῦς θεολογικῆς καὶ πολιτιστικῆς συμβολῆς (συμπόσιο), σ. 35. — Μητροπ. Δράμας Διονυσίου, Ἡ ἀνακαίνιση τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, σ. 72. — Νικ. Λόσκυ (μτφρ. Ἀρχιμ. Χρυσ. Π. Ἀβαγιαννοῦ), Τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα στὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου, σ. 82. — Θεοδ. Στ. Νικολάου, Ὁ Ἑλληνισμὸς στὴ Γερμανία· προοπτικὲς στὰ πλαίσια τῆς Εὐρώπης, σ. 86, 157, 191, 212. — Μητροπ. Δράμας Διονυσίου, Πλάνη καὶ ἡ Ἀλήθεια, σ. 211. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἡ ἐορτὴ τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων εἰς τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων, (Κληρικολαϊκὸ Συνέδριο) σ. 292, 316, 344, 383, 432, 465, 516, 541, 574, 606. — Γερ. Ι. Κονιδάρι, Ἐπιστολὴ διὰ τὴν μετάφρασιν Κ.Δ. τῶν Ἐξ Καθηγητῶν, σ. 297. — Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, Γιά μιὰ ἀναστημένη ζωὴ (μῆνυμα στὰ νιάτα), σ. 312. — Ἀρχιμ. Συνεσίου Κτενᾶ, Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, ὡς ἀνακαινιστὴς τοῦ μοναχικοῦ βίου, σ. 323, 355, 391, 437, 547, 577, 608, 640, 679. — Μητροπολ. Κορίνθου Παντελεήμονος, Ἡ Θεολογία τῆς ἀπελευθέρωσης, σ. 418. — Μητροπ. Δράμας Διονυσίου, Τὸ ἐσχατολογικὸν νόημα τῆς Μεταμορφώσεως, σ. 461, 490. — Ἡ Διαρκὴς Ἱ. Σύνοδος τῆς 130ῆς περιόδου (1.9.86-31.8.87), σ. 485. — Μητροπ. Μεσσηνίας Χρυσοστόμου, Ὁ ἐπικηδεῖς εἰς τὸν Εὐβοεῖα Ξενοφωντινὸν ἡγούμενον Νικηφόρον († 1872), σ. 487. — Δημ. Χρ. Θεοχάρη, Τὸ παιδί, ὡς σύμβολον εἰρήνης, σ. 580, 614, 646, 686. — Ἰω. Γ. Παπαγιαννοπούλου, Τὰ ἀρωματικά φυτὰ παρ' ἀρχαίους Ἰσραηλίταις, σ. 611, 644. — Ἀρχιμ. Ἰγν. Λάππα, Ἡ σημασία τοῦ ἐκκλησ. Τύπου στὴ σύγχρονῃ ἐποχῇ, σ. 673. — Ἀρχιμ. Παύλου Ἀθάνασου, Οἰκουμένη, σ. 662.

ΔΙΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Μητροπ. Φιλαδελφείας Βαρθολομαίου, Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ αἱ σχέσεις του πρὸς τὴν Ρώμην, σ. 29. — Χρυσ. Καραϊτζῆ, Περὶ τὰς διμερεῖς θεολογικὰς συναντήσεις Οἰκ. Πατριαρχείου καὶ Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας (ἐν Καβάλα, 1984), σ. 48, 169, 197, 230. — Γερ. Ι. Κονιδάρι, Τρία ὀξεία προβλήματα εἰς τὴν Οἰκου-

μενικὴν κίνησιν, σ. 79. — Μητροπ. Περιστερίου Χρυσοστόμου, Θεολογικὸς διάλογος Ὁρθόδοξου καὶ ΡΚαθολικῆς Ἐκκλησίας, σ. 278, 495.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

Μητροπ. Φωκίδος Χρυσοστόμου, σ. 131. — Ἱ. Μ. Χατζηφώτη, Τὰ κατὰ τὴν τελευταίαν τοῦ Ἀλεξανδρείας Νικολάου τοῦ Στ', σ. 500. — Ι. Χ. Κωνσταντινίδη, Ἰουστίνος, πατριάρχης Ρουμανίας (1977-1986), σ. 507. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Νίκος Νησιώτης (1925-1986), σ. 508. — Κεντρῶας Ἀφρικῆς Τιμοθέου, Ἐπικηδεῖς εἰς τὸν Ἀλεξανδρείας Νικόλαον τὸν ΣΤ', σ. 538. — Ι. Μ. Χατζηφώτη, Μητροπολίτης Ν. Σμύρνης Χρυσόστομος σ. 566. — Ἀρχιμ. Συμεὼν Π. Κούτσας, Ὁ ἐπίσκοπος τῆς ἀγάπης (ἐπιμνημόσυνος λόγος στὸν Μητροπ. Ν. Σμύρνης Χρυσόστομο), σ. 637.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Διακηρύξεις περὶ εἰρήνης. — Ἡ παγκοσμιότης τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, σ. 51. — «Θεμέλιον ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι». — «Πόλις θεμέλιος τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας ἀκρόπολις». — Ἡ δικαιώσις τῶν πόθων τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ, σ. 52. — Τὸ ζήτημα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας ἐν Ἑλλάδι. — Πρέπει νὰ ἀναμορφωθῇ ὁ παράγων «ἀνθρώπου», σ. 53. — Τὰ συνήθως ἀποσιωπώμενα εἰς τὴν εἰρηνολογίαν. — Διακήρυξις τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης. — «Ἡ σιωπηλὴ κραυγὴ». — Προβολὴ τοῦ γνησίου ιδεώδους τῆς παιδείας, σ. 102. — «Ὅσις Νικάνωρ». — Εὐγλωττος διακήρυξις. — Δὲν σημαίνει ποιοτικὴν ἰσοτιμίαν, σ. 103. — Ὁ ἐροτασμὸς τῆς μνήμης τοῦ ἱ. Φωτίου, σ. 171. — Μῆνυμα πρὸς τοὺς νέους. — Λαμπρότης Χειροτονίας. — Τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοὺς νέους, σ. 172. — Ἐφημεριακοὶ κατάλογοι. — Ἐρωτήματα, σ. 173. — Ἱερατικαὶ Συναξεῖς Κατηχητικῆς Ἐπιμορφώσεως. — «Κείμενα Πίστεως καὶ Ἐλευθερίας». — Ἀναζητήσεις τῆς ἱστορικῆς μας κληρονομίας. — Προβολὴ τῆς Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας, σ. 199. — Ἑλληνικὴ Θεολογικὴ Βιβλιογραφία τοῦ ἔτους 1981. — Ἀξιομίμητος δωρεά, σ. 200. — «Νηστεία ἀληθής». — Σπουδαιόταται ἐκδηλώσεις. — Ἀνάγκη συντονισμοῦ τῶν ἐνεργειῶν. — Ἡ Ἐθνεγερσία τοῦ 1821, σ. 233. — Φιλολογικὸν μνημόσυνον. — Διακήρυξις τοῦ Πανελληνίου Ἱατρικοῦ Συλλόγου, σ. 234. — Χριστοκεντρικὴ Ὁρθοδοξία, σ. 267. — «Καθένας ἅς ἀναλάβει τὴν εὐθύναν του». — Ἀλλοιώνει τὸ ὀρθὸ φρόνημα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἡ ὀργάνωσις τῶν ἐνοριῶν, σ. 268. — «Ἡρεμο πνευματικὸν ρυάκι». — Τὸ ζήτημα τῆς ἰδρύσεως ξένων σχολειῶν, σ. 269. — Τὸ ζήτημα τῆς νομιμοποιήσεως τοῦ ἐγκλήματος τῶν ἐκτρώσεων. — Ἡ φωνὴ τῆ Ἱ.Σ.

τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης διὰ τὸ νομοσχέδιον περὶ ἀμβλώσεων. — Ἀντανακλοῦν εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν, σ. 296. — «Φάσεις ἀγωνιστικῆς μιᾶς δεκαετίας 1974-1984». — Συναρπαστικαὶ διαλέξεις, σ. 297. — «Ἐν καινότητι ζωῆς». — Γενικὴ κινητοποίηση καὶ καθολικὴ ἀντίδρασις. — Ἐκδόσεις «Ὁφελίμου Βιβλίου». — Πλήρης «Ἑλληνικὴ Πατρολογία», σ. 332. — Ἡ διάδοσις τῆς τοξικομανίας. — Παναγιώτης Νέλλας (†), σ. 333. — «Λέβης ὑποκαίμενος». — Δέησις ὑπὲρ σωτηρίας ἐκ τῆς πυρηνικῆς ἀπειλῆς, σ. 362. — Ἀδελφοποίησις Ἀθηνῶν καὶ Βηθλεέμ. — Τὰ δικαιώματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Β. Ἡπείρου. — Παραταξιακὰ, κομματικὰ σκοπιμότητες, σ. 363. — Δημήτριος Κωτσάκης (†), σ. 364. — Προϋποθέσεις χορηγήσεως τοῦ αὐτοκεφάλου. — Ἀντίδρασις εἰς ἄστοχον ἐνέργειαν, σ. 392. — Ἐνημερωτικὸν Δελτίον διὰ Διορθόδοξα καὶ Διαχριστιανικὰ θέματα. — Χρῆσις τοῦ «δικαίου πυγμῆς». — Αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἐν Γερμανίᾳ. — Ἡ 25ετηρὶς τῆς «Διεθνοῦς Ἀμνηστίας», σ. 393. — Ὁρθοδοξία καὶ Οἰκουμενικὴ κίνησις. — «Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν». — Πρέπει νὰ ἀρθῇ ἡ νέα πρόκλησις, σ. 439. — Ἡ ἐν Πάτμῳ ἱ. Μονῇ «Εὐαγγελισμοῦ Μητρὸς Ἡγαπημένου». — Ἐπισήμανσις τοῦ ὀλισθήματος. — Τὸ ἦθος τοῦ δημοσιογραφικοῦ λόγου, σ. 440. — Ὁ μὴν τῆς Παναγίας. — Διακλήρυξις Πανηπειρωτικοῦ Συνεδρίου. — Νομοσχέδιον περὶ λαϊκῆς Ἐπιμορφώσεως. — Τὸ Ταχύρρυθμον Σεμινάριον Κατῆχ. Ἐπιμορφώσεως τῆς Ἱ. Ἀρχ/πῆς Ἀθηνῶν, σ. 473. — «Ἡ ἀγωνία τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου». — «Ὡρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι», σ. 474. — Πένθος τῆς Ὁρθοδοξίας. — Ὁ Πατριάρχης Ρουμανίας Ἰουστίνος (†). — Ὁρθοδοξία καὶ Οἰκουμενικὴ Κίνησις, σ. 519. — Νικ. Νησιώτης (†). — Ἀντικαϊάδας τῆς ἀγάπης, σ. 520. — Εὐστοχος ὑπόμνησις. — Ὁ Μ. Φώτιος καὶ ἡ Ἱατρικὴ, σ. 521. — Ἐξάρετον θεολογικὸν δυναμικόν. — Ὁμοφωνία ἐν λόγοις. — «Τὸ ἀρχέτυπον τῆς Θεολογίας», σ. 549. — Ὁ Ὁρθόδοξος Ἑλληνισμὸς ἐν Γερμανίᾳ. — «Τεχνάσματα καὶ ἀπάτες». — Ὁ δεῦτερος παράγων τῆς κρίσεως, σ. 550. — «Συμπάσχει πάντα τὰ μέλη», σ. 586. — Εὐχάριστος πληροφῶρις. — Ἐλπιδοφόρον μῆνυμα. — Ἐγκλήματα γενοκτονίας, σ. 587. — Ἐκκλησία καὶ ἑλληνικὴ Λογοτεχνία. — Πότε «ἐμψυχοῦται» τὸ ἀνθρώπινο ἔμβρυον; σ. 588. — Ἡμέρα ἀποπροσανατολισμοῦ καὶ λήθης ἢ ἀναζωπυρήσεως τῆς μνήμης; σ. 616. — Κλείς Πρακτικῶν καὶ Κειμένων τῶν Συνόδων. — «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», σ. 617. — Ἐπὶ τῇ 100ετηρίδι. — Προβαλλόμενα ἐρωτήματα, σ. 618. — Ἐπὶ τῇ 800ετηρίδι τῆς Ἱ. Μονῆς Στουρνενίτσης, σ. 619. — Νέον ἐπίτευγμα τῆς Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης. — Πόλεμος κατὰ τῆς Ἐκκλησίας. — Τὸ μέγα πρόσομμα. — Ἐκθεσις ἔργων τοῦ Κόνταγλου, σ. 649. — Στατιστικαὶ περὶ τῶν ἐκτρώσεων. — Τὰ ἔκτροπα τῶν γηπέδων, σ. 650. — «Δεῦτε, ἴδωμεν πιστοί...» — Ἐκκλησία καὶ Δημόσια Σχέσεις, σ. 690. — Σημαντικὸν ὀρόσημον. — Οἱ Νεομάρτυρες. — Ἡ «Ἐνωσις Σμυρναίων». — «Καλλιτεχνικοί» ἐκτροχιασμοί, σ. 691. — Πρέπει νὰ προβληματισθοῦν οἱ ἀρμόδιοι, σ. 692.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος — Ἱερά Σύνοδος, σ. 54, 104, 173, 201, 234, 269, 298, 364, 365, 394, 521, 551, 619, 692.

Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, σ. 104, 201, 235, 334, 365, 441, 475, 522, 619, 692.

Ἱεραὶ Μητροπόλεις:

Γρεβενῶν, σ. 441, 620.

Δημητριάδος, σ. 54, 105, 299, 334, 395, 522, 554, 589, 620, 693.

Δράμας, σ. 441.

Δρυϊνουπόλεως, σ. 620.

Ζακύνθου, σ. 105.

Ἡλείας, σ. 202, 555, 621.

Θήρας, σ. 203, 621.

Καλαβρύτων, σ. 621, 651.

Κερκύρας, σ. 106, 203, 395, 522, 651.

Κεφαλληνίας, σ. 395.

Κορίνθου, σ. 203, 299, 365.

Μαρωνείας, σ. 204.

Μεσογαίας, σ. 55, 204, 366.

Μεσσηνίας, σ. 106, 204.

Μονεμβασίας, σ. 693.

Ν. Ἰωνίας, σ. 55, 395, 622, 694.

Νικαίας, σ. 204, 334, 442.

Πειραιῶς, σ. 55, 300, 366, 396.

Χαλκίδος, σ. 300, 396, 522, 651.

Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, σ. 55, 174, 236, 396, 555, 651, 694.

Κρήτης, σ. 300, 397.

Γορτύνης, σ. 236.

Λάμπης, σ. 56, 397, 652.

Πέτρας, σ. 205.

Ἀμερικῆς, σ. 236, 270, 555, 589.

Θυατείρων, σ. 652, 694.

Γαλλίας, σ. 237, 301.

Γερμανίας, σ. 652.

Αὐστρίας, σ. 107, 270, 443, 694.

Ν. Ζηλανδίας, σ. 695.

Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, σ. 205, 555.

Ἀζώμης σ. 443.

Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων, σ. 589.

Ἐκκλησία Ρωσίας, σ. 556, 652.

Ἐκκλησία Σερβίας, σ. 56, 238, 334, 556, 622.

Ἐκκλησία Ρουμανίας, σ. 553.

Ἐκκλησία Βουλγαρίας, σ. 108, 444.

- Ἐκκλησία Κύπρου, σ. 108, 444, 557, 653.
 Ρωμαιοκαθολικισμός, σ. 57, 108, 174, 270, 366, 557,
 589, 653, 695.
 Ἀγγλικανισμός, σ. 57, 557, 653.
 Προτεσταντισμός, σ. 57, 270, 557.
 Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν, σ. 653.
 Οἰκουμενικὴ Κίνησις, σ. 57, 271, 301, 558, 695.

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ — ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ
 ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ
 (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ)**

- Κανονισμὸς ὑπ' ἀρ. 30/1985, σ. 1 ἐξ. Παραρτή-
 ματος.
 Κανονισμὸς ὑπ' ἀριθ. 30/1985, σ. 1 Παραρτή-
 ματος.
 Κανονισμὸς σπ' ἀριθ. 31/1985, σ. 8 Παραρτή-
 ματος.
 Κανονισμὸς ὑπ' ἀριθ. 32/1985, σ. 9 Παραρτή-
 ματος.
 Κανονισμὸς ὑπ' ἀριθ. 33/1985, σελ. 11 Παραρτή-
 ματος.
 Κανονισμὸς ὑπ' ἀριθ. 34/1986, σ. 25 Παραρτή-
 ματος.
 Πράξεις συστάσεως ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων,
 σ. 13 ἐξ., 26 ἐξ., 45 ἐξ. Παραρτήματος.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

- Π. Β. Πάσχοι, Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας
 τῆς Ἑλλάδος 1986, σ. 58. — Δημ. Β. Γόνι, Π. Β.
 Πάσχοι, Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, σ. 59. — Πρωτοπρ.
 Γεωργ. Δ. Μεταλληνόυ, Γιώργ. Θ. Πρίντζιπα,
 Λογάδες τοῦ Γένους — ἀγνωσμένοι δάσκαλοι τῆς Τουρ-
 κοκρατίας, σ. 60. — Ν. Θ. Μπουγάτσου, Παν.
 Χ. Δημητροπούλου, Χριστιανικὴ Κοινωνιολογία, σ.
 61. — Γρ. Θ. Στάθη, Παρουσιάσεις βιβλίων, σ.
 61, 110, 446. — Ἰω. Ν. Καρμίρη, Les éditions
 du Centre Orthodoxe du Chambesy, σ. 109. —
 Ἰω. Ν. Καρμίρη, Μητροπ. Νικοπόλεως Μελε-
 τίου, Ἡ Ε' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, σ. 206. — Εὐαγγέ-
 λου Δ. Θεοδώρου, Μητροπ. Δράμας Διονυσίου,
 Κυριακάτικα Εὐαγγελικά, σ. 302. — Εὐαγγέλου Π.
 Λέκκου, Μητροπ. Σάμου Παντελεήμονος, Φά-
 σεις ἀγωνιστικῆς μιᾶς δεκαετίας 1974-84, σ. 302. —
 Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Μητροπ. Ἐδέσσης Χρυ-
 σοστόμου, Σκέψεις καὶ προτάσεις γιὰ μιὰ νέα Ποι-
 μαντικὴ, σ. 366. — Πρεσβ. Γ. Λ., Διονυσίου Χ.
 Στραβολέμου, Ὁ Ἀργολίδος Χρυσόστομος ὁ Β'
 Δεληγιαννόπουλος, σ. 367. — Πρωτοπρ. Γεωργ.
 Μεταλληνόυ, Παν. Φ. Χριστοπούλου, Τὸ βι-
 βλίον Ἡ Ἀλήθεια Κριτικῶν..., σ. 445. — Εὐαγγέλου Π.

- Λέκκου, Κασσ. Πανουτσπούλου, Γοργόνες καὶ
 Σταυραετοί, σ. 446. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου,
 Μητροπ. Δράμας Διονυσίου, Κυριακάτικα Ἀποστο-
 λικά Ἀρθρα, σ. 476. — Παν. Σιμωντῆ, Σπεργίου
 Ν. Σάκκου, Ἑορμηγευτικὲς σημειώσεις στοὺς Προ-
 φῆτες Ἰωνᾶ καὶ Σοφονία, σ. 477. — Πρωτοπρ. Παν.
 Χ. Σιμιγιάτου, Ὁρθόδοξα βιβλία εἰς τὴν γαλ-
 λικὴν γλῶσσαν, σ. 477. — Κων. Κ. Παπουλίδη,
 Εὐρετήριο περ. «Ὁρθόδοξια» (ὑπὸ Ἀδ. Ἀνεστίδη),
 σ. 479. — Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Μητροπ. Κο-
 ρίνθου Παντελεήμονος, Κλείς πρακτικῶν καὶ Κανόνων
 ἰ. Συνόδων..., σ. 558. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώ-
 ρου, Ἁγίου Νεκταρίου (Κεφαλᾶ), Θερησκευτικαὶ
 μελέται (ἐπιμ. Μητροπ. πρ. Παραμυθίας Τίτου), σ.
 559. — Ἀρχιμ. Γρηγ. Τσακάλη, Μητροπ. Γόρ-
 τυρος Θεοφίλου, Εὐτυχῶς ποὺ δὲν ἔγινε βασίλισσα,
 σ. 559. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἀρχιμ. Θ.
 Στράγκα, Ἐκκλησίας Ἑλλάδος Ἱστορία ἐκ πηγῶν
 ἀψευδῶν (1817-1967) τ. Ζ', σ. 590. — Πρωτοπρ.
 Παν. Χ. Σιμιγιάτου, Ὀλιβιὲ Κλεμάν, Οἱ ὄρα-
 ματιστές, σ. 654. Μαν. Μελινοῦ, Φ. Κόντογλου,
 Εὐλογημένο καταφύγιον, σ. 655. — Γρ. Θ. Στάθη,
 Παρουσίαση βιβλίων, σ. 696.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ — ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

- Ἑραρικὴ Ἐπιτροπὴ Κατακομβῶν τῆς Μήλου,
 σ. 201, 475.
 Ἰ. Μονὴ Πετράκη, σ. 202, 269, 365, 476,
 Ἰ. Σύνοδος Κληρικῶν Ἑλλάδος, σ. 442.
 Πανελλήνιος Ἐνωσις Θεολόγων, σ. 442.
 Χριστιανικὴ Λογοτεχνικὴ Συντροφία, σ. 443,
 Ἡ ἱερὰ Εἰκὼν τῆς Παναγίας (Μ. Σπηλαίου) εἰς
 Θεσ/νίκη, σ. 621.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ — ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Στὴ σελ. 623.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- Προκηρύξεις ἐκλογῆς:
 Ἐφημερίων: σ. 62, 63, 111, 112, 175, 207,
 208, 238, 239, 271, 272, 303, 304, 336, 367, 368,
 398, 399, 447, 448, 479, 480, 523, 524, 525, 526,
 560, 591, 592, 623, 624, 697, 698.
 Διακόνων: σ. 62, 63, 111, 112, 175, 176,
 239, 240, 271, 335, 336, 368, 397, 398, 399, 447,
 448, 479, 523, 524, 525, 526, 591, 592, 624, 697,
 698.

Ἰεροκηρύκων: σ. 240, 398, 528, 592.

Ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων: σ. 64, 111, 176, 208, 272, 368, 399, 524, 525, 526, 656.

Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν: σ. 399.

Ἰποτροφιῶν: σ. 175.

Κλήσεις κατηγορουμένων: σ. 624, 656.

Ἀποφάσεις ἐκκλησ. Δικαστηρίων: σ. 64, 176, 304, 367, 623, 698.

ΕΙΚΟΝΑΙ — ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ

Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων, σ. 2. — Ὁ Σεβ. Ἀργολίδος κ. Ἰάκωβος, σ. 26 καὶ ὁ Σεβ. Κίτρους κ. Ἀγαθόνικος, σ. 28. — Ὁ πρ. Λήμνου Βασίλειος Ἀτέσης, σ. 43. — Οἰκτροφοὶ Θεολ. Οἰκοτροφείου, σ. 44, 97, 98, 99, 217, 218, 250, 328, 329. — Ὁ πρωτοπρ. Ἰωάννης Ράμφος, σ. 97. — Ὁ Φωκίδος Χρυσόστομος (†), σ. 132. — Ἐορτασμός ἱ. Φωτίου, σ. 137. — Ὁ Πατριάρχης Σερβίας Βικέντιος εἰς τὸ Θεολ. Οἰκοτροφεῖον, σ. 164. — Ἡ ἀ' σελίδα τοῦ περ. «Ἀνάστασις», σ. 193. — Ἐργασίαι ΙΒ' συνεδρίου Π.Ε.Ε. Θεολόγων, σ. 227. — Οἱ σύνοδοι τοῦ Πανελληνίου Συνεδρίου στελεχῶν νεανικοῦ ἔργου, σ. 246. — Ὁ Μακ. Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ εἰς τὸ Θεολ. Οἰκοτροφεῖον, σ. 285, 286. — Φωτογραφικὰ στιγμιότυπα ἀπὸ τὴν ἐορτὴν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων εἰς τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων, εἰς τὰς σ. 293, 294, 317, 318, 319, 320, 345, 346, 347, 348, 384, 385, 387, 433, 434, 435, 465, 467, 469, 517, 518, 541-2, 574, 575, 576. — Ἀπὸ τὴν ἀδελφοποίησιν Βηθλεὲμ καὶ Ἀθῆνας, εἰς τὰς σ. 375, 377, 378, 379, 427, 428, 429, 430. — Ἡ Δ.Ι.Σ. τῆς 130ῆς περιόδου (1986-87), σ. 485. — Ἀπὸ τὴν κηδεῖαν τοῦ Ἀλεξανδρείας Νικολάου τοῦ ΣΤ', σ. 500-506. — Νίκος Νησιώτης, σ. 508, 509, 510, 511. — Ἀπὸ τὴν κηδεῖαν τοῦ Ν. Σμύρνης Χρυσόστομου, σ. 567, 568, 569. — Ὁ νέος Μητροπ. Φωκίδος Ἀθηναγόρας, σ. 571. — Τὰ 10χρονα τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀλήθειας», σ. 674, 675.

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Πειραιῶς ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

† Ὁ Καστορίας ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 20 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Κρίσιμα προβλήματα τῶν νέων.

Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Τὸ ἐν Σαμπεζὺ Γενεύης Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Μητροπ. Μύρων Χρυσόστομου, Γ' Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις.

Μητροπ. Γρεβενῶν Σεργίου, Ἡ Ἱ. Μονὴ τοῦ Ὁσίου Νικάνορος καὶ τὸ κειμηλιοφυλάκειον αὐτῆς.

Μητροπ. Σηλυβρίας Ἀμιλλιανοῦ, Φυσιολογία τοῦ ἱεροῦ Ἀγγουστίνου.

Μητροπ. Φωκίδος Ἀθηναγόρου, Σύγχρονα προβλήματα ἰατρικῆς ἠθικῆς ἢ χριστιανικῆς ἀποψη.

Ἀρχιμ. Ἰγνατίου Λάππα, Ἡ σημασία τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Τύπου στὴ σύγχρονη ἐποχὴ.

Πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Δράγα, Ἡ ἐνότης καὶ ἀνανέωσις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου ἢ κοινότητα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.

Ἀρχιμ. Συνεσίου Κτενᾶ, Θεόδωρος ὁ Στουδίτης ὡς ἀνακαινιστὴς τοῦ μοναχικοῦ βίου.

Ἀρχιμ. Παύλου Ἀθανάτου, Οἰκουμένη. Δημ. Χρ. Θεοχάρη, Τὸ παιδί ὡς σύμβολον εἰρήνης.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Παρουσίαση βιβλίων.

Παράρτημα.

Τὰ περιεχόμενα τοῦ Τόμου.

Οἱ κατὰ τὸ ἔτος 1986 συνεργάται τῆς «Ἐκκλησίας».

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ”

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ο ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

† Ο ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1986 ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ ΤΗΣ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ»

† Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
 † Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΣΒΡΑΦΕΙΜ
 † Ο ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
 † Ο ΚΟΡΙΝΘΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ
 † Ο ΚΑΜΠΑΝΙΑΣ ΚΟΣΜΑΣ
 † Ο ΔΡΑΜΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
 † Ο ΣΙΣΑΝΙΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
 † Ο ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
 † Ο ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
 † Ο ΓΡΕΒΕΝΩΝ ΣΕΡΓΙΟΣ
 † Ο ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ
 † Ο ΦΩΚΙΑΔΟΣ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ
 † Ο ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΑΞΙΜΟΣ
 † Ο ΜΥΡΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
 † Ο ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ
 † Ο ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ
 † Ο ΚΕΝΤΡΩΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ ΤΙΜΟΘΕΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ
 ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ Ι. ΚΟΝΙΔΑΡΗΣ
 ΚΩΝ)ΝΟΣ ΑΝ. ΒΑΒΟΥΣΚΟΣ
 ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ
 ΠΡΩΤΟΠΡ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ
 ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΟΣΣΚΥ
 ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΤ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ
 ΠΡΩΤΟΠΡ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΔΡΑΓΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
 ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ
 ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΛΙΔΑΙΟΣ

ΑΡΧΙΜ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΕΚΙΑΡΗΣ
 » ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΛΑΠΠΑΣ
 » ΣΥΝΕΣΙΟΣ ΚΤΕΝΑΣ
 » ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΦΟΥΓΓΑΤΑΚΗΣ
 » ΠΑΝΤΕΛ. ΚΑΘΡΕΠΤΑΝΗΣ
 » ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ
 » ΠΑΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΤΟΣ
 » ΣΥΜΕΩΝ Π. ΚΟΥΤΣΑΣ
 » ΔΑΝΙΗΛ ΠΟΥΡΤΣΟΥΚΑΝΗΣ

ΠΡΩΤΟΠΡ. ΠΑΝΑΓ. Χ. ΣΙΜΙΓΙΑΤΟΣ
 » ΝΙΚ. Γ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ
 » ΗΛΙΑΣ ΔΡΟΣΙΝΟΣ

ΠΡΕΣΒ. Κ. Ν. ΚΑΛΛΙΑΝΟΣ
 ΔΙΑΚ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΑΛΑΓΙΤΖΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Φ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
 ΑΘΑΝ. ΒΟΥΡΑΝΗΣ
 ΙΩΑΝ. Δ. ΔΡΟΥΔΙΑΣ
 ΔΗΜ. Χ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ
 ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΛΕΚΚΟΣ
 ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΛΛΗΣ
 Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ